

Національний університет фізичного виховання і спорту України
Міністерство освіти і науки України

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

КУНИЦЬКА АНАСТАСІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК: 796.86.015.83.004.14(043.3)

ДИСЕРТАЦІЯ
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ
ВЕЙКБОРДИНГУ В УКРАЇНІ

017 Фізична культура і спорт
01 Освіта / Педагогіка

Подається на здобуття ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ А. О. Куницька

Науковий керівник

Шинкарук Оксана Анатоліївна, доктор наук з фізичного виховання і спорту,
професор

Київ – 2023

АНОТАЦІЯ

Куницька А. О. Організаційно-методичні засади розвитку вейкбордингу в Україні. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт. – Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, 2023.

Дисертаційну роботу присвячено дослідженню світового та європейського досвіду становлення та розвитку вейкбордингу, визначенню та обґрунтуванню передумов розвитку виду спорту в Україні, обґрунтуванню організаційно-методичних засад розвитку вейкбордингу в світі та Україні.

Вейкбординг на сучасному етапі розвитку неолімпійських видів спорту займає провідне місце, стає все більш популярним у світі серед різних верств населення. Популяризація вейкбордингу обумовлена кількома чинниками. По-перше, вейкбординг є естетично привабливим та емоційно насиченим для людей, сучасним та динамічним видом спорту, яким можна займатися в різному водному середовищі. По-друге, розвиток технологій та матеріалів, що використовуються при виробництві вейкбордів, дозволяє покращувати характеристики спорядження та створювати більш просунуті моделі вейкбордів, інноваційні технології сприяють підвищенню рівня комфорту та безпеки при проведенні занять з вейкбордингу. В-третьє, наявність організацій, які займаються розвитком вейкбордингу та популяризацією цього виду спорту – Міжнародна федерація вейкбордингу (IWWF) та Всесвітня асоціація вейкбордингу (WWA), які проводять міжнародні змагання.

Вейкбординг є складно-координаційним екстремальним видом спорту, де поєднані елементи серфінгу, сноубордингу, скейтбордингу та водних лиж, та в якому присутні дві версії – катерна і кабельна. В Україні створюються умови для розвитку та популяризації вейкбордингу серед різних верств населення, системи підготовки спортсменів для успішного виступу на змаганнях, але відсутні організаційно-методичні умови його розвитку та популяризації.

Проведено низку досліджень окремих складових розвитку та забезпечення різних видів спорту: організаційного, методичного, інформаційного забезпечення. Проте, спостерігається відсутність системи знань з вейкбордингу в цілому та недостатність проведених досліджень за всіма напрямками розвитку вейкбордингу.

Мета дослідження – обґрунтування організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні з урахуванням міжнародного досвіду та сучасних світових тенденцій.

Завдання дослідження.

1. Визначити актуальні проблеми становлення й розвитку вейкбордингу на міжнародному та національному рівнях за даними спеціальної наукової літератури, мережі Інтернет та практичного досвіду.

2. Дослідити міжнародну організаційно-управлінську структуру й методичні засади функціонування вейкбордингу та шляхом розробки універсальної організаційно-управлінської моделі розвитку вейкбордингу визначити характерні особливості, світові тенденції розвитку й популяризації вейкбордингу в різних країнах.

3. Розкрити особливості становлення вейкбордингу в Україні та здійснити порівняльний аналіз функціонування вейкбордингу в світі й Україні.

4. Обґрунтувати організаційно-методичні засади розвитку і популяризації вейкбордингу, чинники, що лімітують його розвиток на національному рівні, та запропонувати алгоритм їх впровадження в Україні.

У ході досліджень використані такі методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури та мережі Інтернет; аналіз нормативних документів, правил та системи змагань; опитування; систематизація, узагальнення, метод моделювання, метод експертних оцінок, методи статистики.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше:

— здійснено теоретичний аналіз та визначено об'єктивні передумови виникнення, становлення й розвитку вейкбордингу у світі та в Україні;

- визначено характерні особливості функціонування вейкбордингу як неолімпійського, екстремального виду спорту в світі на сучасному етапі, організаційно-управлінську структуру та методичні засади функціонування вейкбордингу у провідних країнах світу;
- обґрунтовано універсальну організаційно-управлінську модель розвитку виду спорту, що містить 10 основних елементів: структуру організації; матеріально-технічну складову; спортсменів, тренерів, техніків; клуби; дисципліни виду спорту; систему змагань; суддів та арбітрів; спонсорів та інвесторів, фінансування; медіа й маркетинг; глядачів та вболівальників, що дозволяє оцінювати та порівнювати розвиток видів спорту в різних країнах, та запропоновано алгоритм її впровадження на рівні центральних, регіональних організацій. Дана модель вперше випробувана при здійсненні порівняльного аналізу розвитку вейкбордингу в світі;
- виокремлено сучасні світові тенденції розвитку та популяризації вейкбордингу (зростання популярності та поширення географії розвитку виду спорту, доступність та залучення різних верств населення, швидкий розвиток нових дисциплін вейкбордингу та впровадження інновацій, розвиток комп'ютерних ігор в жанрі спортивний симулятор) та визначено чинники, що впливають на розвиток вейкбордингу в різних країнах, доведено їх значущість на популяризацію вейкбордингу;
- обґрунтовано чинники, що лімітують розвиток вейкбордингу в Україні, серед яких соціально-економічний стан, матеріально-технічна база, недостатнє фінансування, низька популярність, недосконале нормативно-правове та організаційне забезпечення, відсутність оптимального рівня державної та місцевої підтримки, відсутність цільових програм розвитку та популяризації вейкбордингу в країні, недостатнє кадрове забезпечення, недосконала система змагань;
- визначено спільні (типові підходи до організації та розвитку виду спорту, наявність клубної системи, кваліфікаційних категорій та рівнів підготовки спортсменів, система організації та проведення змагань, наявність водної

інфраструктури з обладнанням трас, наявність довгострокових перспективних програм розвитку виду спорту) та відмінні риси (ставлення до вейкбордингу як хобі чи виду спорту, організація спортивних заходів, джерела фінансування, вік початку занять вейкбордингом, система оцінки рівня підготовки спортсменів та їх класифікації, кількість та якість облаштування водойм та парків) функціонування вейкбордингу у світі та в Україні;

— обґрунтовано організаційно-методичні засади, що ґрунтуються на складових, які потребують розвитку та зміцнення: матеріально-технічної, кадрової, науково-методичної, інформаційної та фінансової за рахунок об'єднання ресурсів держави, місцевих громад, спортивних товариств та інших інституцій фізкультурно-спортивної спрямованості та приватних структур;

— розроблено алгоритм впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні, що містить мету, етапи, організаційно-методичні засади, модель розвитку вейкбордингу, моніторинг тенденцій розвитку вейкбордингу в світі та Україні, визначення перспектив розвитку вейкбордингу, розробку заходів та їх моніторинг, корекцію та схему взаємодії державних та громадських установ в реалізації впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні;

— підтверджено та доповнено положення щодо впливу на розвиток вейкбордингу зовнішніх чинників: глобалізації, професіоналізації, комерціалізації;

— доповнено дані щодо розвитку вейкбордингу як неолімпійського виду спорту.

Неолімпійські екстремальні види спорту набувають все більшої популярності у спортивному світі. Для вейкбордингу притаманні загальні тенденції сучасного спорту: глобалізація, комерціалізація та професіоналізація. Спостерігається тенденція збереження довкілля, що стає важливою проблемою для спортивних заходів у зв'язку зі зростанням свідомості про екологічні

проблеми. Україна має передумови для активного розвитку вейкбордингу, особливо у кабельній версії, яка є більш доступною.

Міжнародна структура управління вейкбордингом відповідає типовій структурі, що характерна для олімпійських та неолімпійських видів спорту.

Обґрунтовано та розроблено універсальну організаційно-управлінську модель розвитку виду спорту, яка апробована у вейкбордингу і включає 10 основних складових: структуру організації; матеріально-технічну складову; спортсменів, тренерів, техніків; клуби; дисципліни вейкбордингу; систему змагань; суддів та арбітрів; спонсорів та інвесторів, фінансування; медіа й маркетинг; глядачів та вболівальників. Досліджені провідні країни, що розвивають вейкбординг: США, Канада, Австралія, країни Європи та інші, мають схожі підходи до організації та розвитку цього виду спорту, включаючи клубну систему, систему кваліфікаційних категорій та рівнів підготовки спортсменів, участь у змаганнях та наявність водної інфраструктури з обладнанням трас. Низка європейських країн розвиває вейкбординг шляхом прийняття та реалізації довгострокових перспективних програм розвитку виду спорту, які підтримуються урядом та державними установами. Відмінними рисами є різниця у ставленні до вейкбордингу як хобі (США та Канада) чи виду спорту (Австралія, Бразилія, Колумбія та Уругвай), організації масових заходів (Німеччина, Італія та Франція) чи професійних змагань (Велика Британія та Іспанія), джерел фінансування (Австралія та Бразилія – пріоритет державного фінансування, інші країни переважно за рахунок приватних організацій та спонсорів), віку початку занять вейкбордингом (віковий діапазон становить 6 – 12 років); своя система оцінки рівня підготовки спортсменів та їх класифікації, різна кількість та якість облаштування водойм та парків. Кожна з розглянутих країн має свою систему національних та визнаних міжнародних змагань з вейкбордингу. Найбільшу популярність та поширення розвитку вейкбордингу визначено в Європі, Північній Америці (США та Канада), Австралії та Океанії. У країнах Азії вейкбординг має початкову стадію розвитку, в країнах Африки підвищена зацікавленість видом спорту при невеликій кількості тих, хто

займається видом спорту. До сучасних тенденцій розвитку вейкбордингу віднесено: динамічне зростання популярності виду спорту; широка географія проведення змагань; збільшення кабельних трас та мережі вейк-парків, що робить його більш доступним для широкого загалу; залучення до занять осіб різної вікової категорії; розвиток нових видів вейкбордингу; вид спорту стає більш екстремальним, що впливає на розвиток і вдосконалення техніки вейкбордингу; покращення технологій обладнання для вейкбордингу та впровадження інновацій; збереження довкілля; розвиток комп'ютерних ігор у жанрі спортивний симулятор, що моделюють вейкбординг.

За результатами експертного опитування визначено передумови розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні на сучасному етапі. Вейкбординг в Україні здебільшого сприймається як спорт (80,5 %, $\chi^2 = 15,244$; $p < 0,05$), як професійний вид спорту не має широкого поширення в Україні, що пов'язано з матеріально-технічним забезпеченням та фінансуванням підготовки, наявністю кадрів; мотивами для занять є хобі (65,9 %, $\chi^2 = 4,122$; $p = 0,0423$), розвиток фізичних якостей у поєднанні з екстремальними діями (41,5 %) та активне дозвілля, відновлення після роботи чи навчання та уподобання технічних екстремальних видів спорту по 39 %. Українські спортсмени здебільшого займаються кабельною версією вейкбордингу (97,6 %, $\chi^2=37,098$; $p<0,05$), яка також домінує у світі (80 %), наявний водний ресурс для організації та проведення занять та змагань з вейкбордингу (92,7 % , $\chi^2 = 29,878$; $p < 0,05$). Початок занять вейкбордингом спортсменів відбувається відносно рано від 5 до 8 років ($\chi^2 = 17,780$; $p < 0,05$), що відповідає загальним тенденціям розвитку спорту – зменшенню віку початку занять спортом; оптимальна кількість тренувань з вейкбордингу на тиждень 2–3 рази, на місяць – 15–20. Понад 80 % українських спортсменів, які займаються вейкбордингом, самостійно оплачують усі витрати на тренування, що в середньому становить 45,675 тис. грн на рік. Переважна більшість респондентів вважає, що в Україні створено умови для тренувань з вейкбордингу, на водних базах є всі необхідні умови для проведення тренувань та змагань.

Розвиток вейкбордингу в Україні стримує низка чинників, серед яких соціально-економічний стан, матеріально-технічна база, недостатнє фінансування, низька популярність, недосконале нормативно-правове та організаційне забезпечення, відсутність оптимального рівня державної та місцевої підтримки, відсутність цільових програм розвитку та популяризації вейкбордингу в країні, недостатнє кадрове забезпечення, недосконала система змагань.

Запропоновано алгоритм впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні, який містить мету, етапи, безпосередньо організаційно-методичні засади, модель розвитку вейкбордингу, яка дозволяє оцінювати та порівнювати якісні та кількісні характеристики, моніторинг тенденцій розвитку вейкбордингу в світі та Україні, визначення перспектив розвитку вейкбордингу, розробку заходів та їх моніторинг та корекцію та схему взаємодії державних та громадських установ в реалізації впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні. Організаційно-методичні засади містять такі напрями: удосконалення системи та структури управління вейкбордингом в Україні; нормативно-правової та методологічної бази; системи підготовки кадрів у сфері вейкбордингу; розвиток інфраструктури вейкбордингу; створення та розвиток системи професійного вейкбордингу; реалізація програм розвитку вейкбордингу для дітей та юнацтва; удосконалення системи підготовки збірних команд; системи змагань з вейкбордингу; залучення різних верств населення до масових занять вейкбордингом; запровадження інноваційних підходів до науково-методичного, матеріально-технічного, інформаційного забезпечення розвитку вейкбордингу; підвищення рівня популяризації вейкбордингу засобами масової інформації та Інтернет-ресурсів; покращення міжнародного співробітництва. Ефективність запропонованого алгоритму може бути оцінена за декількома ключовими показниками: рівень виступів українських вейкбордистів на міжнародних змаганнях, потрапляння до міжнародної

рейтингової системи та розвиток масового та дитячо-юнацького спорту в країні порівняно з попередніми роками.

Ключові слова: неолімпійський спорт, вейкбординг, організація, управління, методичні засади, тенденції, модель, структура, алгоритм, чинники, спортсмени, змагання, підготовка.

SUMMARY

Kunyska A. Organizational and Methodological Principles of Wakeboarding Development in Ukraine – Qualifying scientific work printed as manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 017 Physical Culture and Sports. – National University of Ukraine on Physical Education and Sport, Kyiv, 2023.

The dissertation work is dedicated to the research of the global and European experience in the formation and development of wakeboarding, determining and justifying the prerequisites for the sport's development in Ukraine, and substantiating the organizational and methodological principles of wakeboarding development worldwide and in Ukraine.

Due to several factors, wakeboarding, a non-Olympic sport, is becoming more popular in the world among diverse population groups. First, wakeboarding attracts people with its aesthetic appeal and emotional richness. Wakeboarding is a modern and dynamic sport that can be practiced in various water environments. Secondly, the technologies and materials used in the production of wakeboards are constantly improving and newer, more advanced wakeboards contribute to an increasing level of comfort and safety when engaging in wakeboarding. Thirdly, it is due to the work of several organizations actively involved in the development and popularization of wakeboarding, such as the International Waterski and Wakeboard Federation (IWWF) and the World Wake Association (WWA), which, among other things, host and promote international competitions.

Wakeboarding is an extreme sport that requires balance and coordination and combines elements of surfing, snowboarding, skateboarding and water skiing. There are two types of wakeboarding – boat riding and cable riding. Wakeboarding as a sport is officially included in the International Waterski and Wakeboard Federation and in Ukraine it is officially recognized as a non–Olympic sport. It is also included in The World Games.

In Ukraine, conditions have been created for the development and popularization of wakeboarding among different segments of the population, there is already a system of training athletes for successfully performing at competitions, but the organizational and methodological conditions for its development and popularization have not been identified and described. There is no comprehensive understanding of the historical, organizational and methodological foundations of wakeboarding and no studies have been conducted taking into account the factors affecting its further development as an international sport. This makes our study important and relevant for the future development of wakeboarding in Ukraine.

The purpose of the study is to characterize the organizational and methodological foundations of the development and popularization of wakeboarding in Ukraine, based on international experience and worldwide trends.

Study Objectives.

1. Identify the current issues in the international and national development of wakeboarding based on specialized scientific literature, internet resources, and practical experience.
2. Research the international organizational and managerial structure and methodological principles of wakeboarding functioning, by developing a unified organizational and managerial model for wakeboarding, identify distinctive features and analyze global trends in the development and popularization of wakeboarding in various countries.
3. Explore the specific aspects of wakeboarding's establishment in Ukraine and conduct a comparative analysis of wakeboarding's functioning worldwide and in Ukraine.

4. Justify the organizational and methodological principles of the development and popularization of wakeboarding, identify factors limiting its development at the national level, and propose an algorithm for their implementation in Ukraine.

Research methods : theoretical analysis and generalization of data from scientific and methodological literature and the Internet; analysis of normative documents, rules and competition structures; athlete data; polls; systematization, generalization, modeling, expert evaluation methods and statistical methods.

The scientific novelty of the work is that for the first time:

— A theoretical analysis was carried out and the prerequisites for the emergence, formation and development of wakeboarding in the world and in Ukraine are described.

— The characteristic features of wakeboarding as a non-Olympic, extreme sport, the organizational and management structure and methodological principles of the functioning of wakeboarding in the leading countries of the world are identified and described.

— A unified organizational and managerial development model for the sport has been substantiated, comprising 10 fundamental elements: organization structure; material and technical components; athletes, coaches, technicians; clubs; sport disciplines; competition system; judges and referees; sponsors and investors, funding; media and marketing; spectators and fans. This model allows for the evaluation and comparison of the development of sports in different countries. An algorithm for its implementation at the central and regional organizational levels has been proposed. This model was first tested during a comparative analysis of wakeboarding development worldwide.

— Current global trends in wakeboarding development and popularization have been highlighted, including the increasing popularity and widespread geographical expansion of the sport, accessibility and involvement of diverse population groups, rapid development of new wakeboarding disciplines and implementation of innovations. Factors influencing wakeboarding development in different countries

have been explored, emphasizing their significance in popularizing wakeboarding, including computer games in the sports simulation genre.

— Factors limiting wakeboarding development in Ukraine have been justified, including socio-economic conditions, material and technical infrastructure, insufficient funding, low popularity, imperfect legal and organizational support, absence of optimal levels of state and local support, lack of targeted development and popularization programs, insufficient personnel, and an imperfect competition system.

— Commonalities (typical approaches to organizing and developing the sport, existence of a club system, qualification categories and levels of athlete training, organization and conduct of competitions, presence of water infrastructure with track equipment, existence of long-term development programs for the sport) and differences (attitude towards wakeboarding as a hobby or a sport, organization of sporting events, sources of funding, age of initiation into wakeboarding, system for evaluating athletes' training level and their classification, quantity and quality of water bodies and parks facilities) in the functioning of wakeboarding worldwide and in Ukraine have been identified.

— Organizational and methodological principles have been substantiated, grounded on the components that require development and strengthening: material and technical, personnel, scientific-methodical, informational, and financial, through the consolidation of resources from the state, local communities, sports organizations, and other institutions of physical education and sports orientation, as well as private structures.

— An algorithm for implementing the organizational and methodological principles of wakeboarding development and popularization in Ukraine has been developed. This algorithm includes defining the goal, stages, organizational and methodological principles, the wakeboarding development model, monitoring global and national wakeboarding trends, determining the development prospects, designing actions, their monitoring, correction, and a scheme of cooperation between state and

public institutions in the implementation of the organizational and methodological principles of wakeboarding development and popularization in Ukraine.

— The influence of external factors on the development of wakeboarding: globalization, professionalization is analyzed in the context of Ukraine.

— New data collected on the development of wakeboarding as a non-Olympic sport.

Non-Olympic extreme sports are gaining increasing popularity in the sports world. Wakeboarding shares common trends of modern sports: globalization, commercialization, and professionalization. There is a tendency to preserve the environment, which has become an important issue for sports events due to the growing awareness of ecological problems. Ukraine has the prerequisites for active wakeboarding development, especially in the cable version, which is more accessible.

The international governance structure of wakeboarding corresponds to the typical structure characteristic of both Olympic and non-Olympic sports.

A unified organizational and managerial development model for the sport has been substantiated, comprising 10 fundamental elements: organizational structure; material and technical components; athletes, coaches, technicians; clubs; sport disciplines; competition system; judges and referees; sponsors and investors, funding; media and marketing; spectators and fans. Leading wakeboarding countries, such as the USA, Canada, Australia, European countries, and others, have similar approaches to organizing and developing this sport, including the club system, qualification categories, athlete training levels, participation in competitions, and the availability of water infrastructure with track equipment. Several European countries are developing wakeboarding by adopting and implementing long-term development programs supported by the government and state institutions. Distinctive features include differences in the perception of wakeboarding as a hobby (USA and Canada) or a sport (Australia, Brazil, Colombia, and Uruguay), the organization of mass events (Germany, Italy, and France) or professional competitions (UK and Spain), sources of funding (Australia and Brazil prioritize state funding, while other countries rely mainly on private organizations and sponsors), the age of initiation into wakeboarding

(the age range is 6–12 years), a unique system for evaluating athletes' training levels and their classification, varying quantities and qualities of water bodies and parks facilities. Each of the considered countries has its own system of national and internationally recognized wakeboarding competitions. The most popularity and widespread development of wakeboarding have been observed in Europe, North America (USA and Canada), Australia, and Oceania. Wakeboarding is in its initial stages of development in Asian countries, and there is increased interest in the sport in African countries, albeit with a limited number of participants. Contemporary trends in wakeboarding development include dynamic growth in the sport's popularity, widespread geographical coverage of competitions, expansion of cable tracks and wake parks making it more accessible to the general public, involvement of individuals from various age groups, the development of new wakeboarding disciplines, the sport becoming more extreme, influencing the development and improvement of wakeboarding techniques, advancements in wakeboarding equipment technology and the integration of innovations, environmental preservation, and the growth of computer games in the sports simulation genre, modeling wakeboarding.

An expert survey was conducted and the prerequisites for the development and popularization of wakeboarding in Ukraine have been identified. Wakeboarding in Ukraine is mainly perceived as a sport (80.5%, $\chi^2 = 15.244$; $p < 0.05$). As a professional sport it is not widely spread in Ukraine, which is related to material and technical support and funding and the availability of qualified personnel. The most common motives for engaging in the sport are having a hobby (65.9%, $\chi^2 = 4.122$; $p = 0.0423$), physical development in combination with extreme activities (41.5%) and active leisure time (39%), recovery after work or study (39%) and preference for technical or extreme sports (39%). Ukrainian athletes are mostly engaged in the cable version of wakeboarding (97.6%, $\chi^2=37.098$; $p<0.05$), which also dominates in the world (80%). The available water resource for organizing and holding wakeboarding classes and competitions (92.7 % , $\chi^2 = 29.878$; $p < 0.05$). In Ukraine, athletes start practicing wakeboarding relatively early, between 5 to 8 years of age ($\chi^2 = 17.780$; p

< 0.05), which corresponds to the general trend in the world, a lower age when children start practicing sports that require complex coordination and technical skills. The optimal number of wakeboarding trainings is 2 to 3 times per week and 15 to 20 times per month. Over 80% of Ukrainian wakeboarding athletes cover all training expenses, averaging 45,675 UAH per year. Most respondents believe that Ukraine provides suitable conditions for wakeboarding training, with water facilities equipped for both training and competitions.

The development of wakeboarding in Ukraine is hindered by various factors, including socioeconomic status, insufficient funding, low popularity, imperfect legal and organizational support, absence of optimal state and local support, lack of targeted development and popularization programs, insufficient personnel, and an imperfect competition system.

An algorithm for implementing organizational and methodological principles for wakeboarding development and popularization in Ukraine has been proposed. This algorithm includes defining goals, stages, organizational and methodological principles, a wakeboarding development model allowing qualitative and quantitative evaluation, monitoring global and national wakeboarding trends, determining development prospects, designing actions, their monitoring and correction, and a scheme of cooperation between state and public institutions in implementing these principles.

The proposed organizational and methodological principles encompass several directions: improvement of management systems and structures for wakeboarding in Ukraine; normative-legal and methodological base enhancement; personnel training system in wakeboarding; wakeboarding infrastructure development; professional wakeboarding system establishment and development; wakeboarding development programs for children and youth; national team training system improvement; wakeboarding competition system; involving various population groups in wakeboarding; innovative approaches to scientific–methodical, material–technical, and informational support for wakeboarding development; enhancement of wakeboarding popularization through mass media and internet resources; and

improvement of international cooperation. The effectiveness of the proposed algorithm can be assessed through key indicators: Ukrainian wakeboarders' performance at international competitions, integration into international ranking systems, and the development of mass and youth sports in the country compared to previous years.

Keywords: non-Olympic sports, wakeboarding, organization, management, methodological principles, trends, model, structure, algorithms, factors, athletes, competitions, preparation.

Список публікацій здобувача за темою дисертації

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Пономаренко А. Структура управління вейкбордингом у світі та в Україні. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. № 1. С. 101–106. DOI: [10.32652/tmfvs.2022.1.101–106](https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.1.101-106) Фахове видання України.
2. Шинкарук Оксана, Пономаренко Анастасія. Тенденції розвитку та функціонування вейкбордингу в країнах Європи. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2021. № 11. С. 232–240. DOI: [10.31652/2071–5285–2021–11\(30\)–232–240](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2021-11(30)-232-240) Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у постановці проблеми, визначенні мети та завдань досліджень, опрацюванні результатів досліджень та формулюванні висновків.*
3. Куницька А. Передумови розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні на сучасному етапі. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2023. № 3. С. 17–21. DOI: [10.32652/tmfvs.2023.3.17–21](https://doi.org/10.32652/tmfvs.2023.3.17-21) Фахове видання України.
4. Oksana Shynkaruk, Myroslav Dutchak, Vitaly Usychenko, Anastasia Ponomarenko et al. Organizational principles of development of golf in Ukraine. An overview of strategic planning. *Sport Mont*. 2021. Vol. 19 (S2). P. 63–68. DOI: [10.26773/smj.210911](https://doi.org/10.26773/smj.210911) Періодичне наукове видання Чорногорії, проіндексоване у базі даних Scopus (Q3). *Здобувачеві належить фрагмент*

дослідження, допомога в організації експерименту, інтерпретація результатів дослідження.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

5. Шинкарук О. А., Пономаренко А. О. Вейкбординг: особливості та розвиток як екстремального виду спорту в Україні. *Молодь та олімпійський рух* : зб. тез доп. XIII Міжнар. конф. молодих вчених, м. Київ, 16 трав. 2020 р. Київ : НУФВСУ, 2020. С. 116–117. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/molod_xiii_zbirnyk_2.pdf
Особистий внесок здобувача полягає в опрацюванні результатів досліджень та формулюванні висновків.
6. Шинкарук О. А., Пономаренко А. О. Управління буксирувальними водними видами спорту та вейкбордингом як екстремальним видом спорту в світі. *Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії* : матеріали III Всеукр. електрон. наук.–практ. конф. з міжнар. участю, м. Київ, 8 квіт. 2020 р. Київ : НУФВСУ, 2020. С. 39–40. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/it_konf_2020_.pdf
Особистий внесок здобувача полягає в опрацюванні результатів досліджень.
7. Пономаренко А., Шинкарук О. Особливості розвитку вейкбордингу в Німеччині. *Молодь та олімпійський рух* : зб. тез доп. XIV Міжнар. конф. молодих вчених, м. Київ, 19 трав. 2021 р. Київ : НУФВСУ, 2021. С. 35–36. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/konferencya/molod_xiv_zbirnyk_traven_2021.pdf
Здобувачем особисто проведено дослідження та узагальнено результати педагогічних досліджень, їх обговорення.
8. Пономаренко А. О., Шинкарук О. А. Чинники, що впливають на розвиток вейкбордингу в Україні. *Молодь та олімпійський рух* : зб. тез доп. XV Міжнар. конф. молодих вчених, м. Київ, 16 верес. 2022 р. Київ : НУФВСУ, 2022. С. 133–134. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/molod_xv_zbirnyk_veres_2022.pdf

[sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez_molod_hv_zhovt-lyst_22_dopovn_140_stor.pdf](https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez_molod_hv_zhovt-lyst_22_dopovn_140_stor.pdf) *Особистий внесок здобувача полягає в опрацюванні результатів досліджень та формулюванні висновків.*

9. Пономаренко А. О., Шинкарук О. А. Інноваційні види спорту в Україні: тенденції розвитку на прикладі вейкбордингу. *Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії* : матеріали V Всеукр. електрон. наук.–практ. конф. з міжнар. участю, м. Київ, 31 трав. 2022 р. Київ : НУФВСУ, 2022. С. 30–32. URL: <https://drive.google.com/file/d/149o3mcDdlFORVsXMBToRTRorbTc1tIzv/view> *Особистий внесок здобувача полягає у формулюванні мети, опрацюванні результатів досліджень.*
10. Куницька А. О., Шинкарук О. А. Порівняльний аналіз розвитку вейкбордингу в різних країн світу. *Молодь та олімпійський рух* : зб. тез доп. XVI Міжнар. конф. молодих вчених, м. Київ, 29 черв. 2023 р. Київ : НУФВСУ, 2023. С. 27–28. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez_molod_hvi_zhovt-lyst_23_7_1.pdf *Особистий внесок здобувача полягає в опрацюванні результатів досліджень та формулюванні висновків.*
11. Шинкарук О.А., Куницька А.О. Обґрунтування моделі організаційно–методичних засад розвитку вейкбордингу: інноваційні підходи. *Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії* : матеріали VI Всеукр. електрон. наук.–практ. конф. з міжнар. участю, м. Київ, 31 трав. 2023 р. Київ : НУФВСУ, 2023. С. 26–27. URL: <https://uni-sport.edu.ua/content/vi-vseukrayinska-elektronna-konferenciya-z-mizhnarodnoyu-uchastyu-innovaciyni-ta> *Особистий внесок здобувача полягає у формулюванні мети, опрацюванні результатів досліджень.*

ЗМІСТ

	ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ...	22
	ВСТУП.....	25
РОЗДІЛ 1	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВЕЙКБОРДИНГУ В СИСТЕМІ СПОРТИВНОГО РУХУ.....	33
1.1	Становлення та розвиток вейкбордингу як неолімпійського екстремального виду спорту у світі.....	33
1.2	Тенденції та чинники, що впливають на розвиток вейкбордингу в системі міжнародного спортивного руху.....	39
1.3	Характеристика матеріально-технічного забезпечення вейкбордингу на сучасному етапі.....	45
1.4	Розвиток вейкбордингу в Україні	48
	Висновки до розділу 1.....	54
РОЗДІЛ 2	МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	56
2.1	Методи дослідження.....	56
2.1.1	Теоретичний аналіз та узагальнення даних науково- методичної літератури та даних мережі Інтернет.....	56
2.1.2	Аналіз нормативних документів, правил та системи змагань у вейкбордингу.....	57
2.1.3	Опитування.....	58
2.1.4	Системний аналіз, порівняння та аналогія.....	58
2.1.5	Метод експертних оцінок	60
2.1.6	Метод моделювання.....	62
2.1.7	Методи математичної статистики.....	63
2.2	Організація дослідження.....	64

РОЗДІЛ 3	УМОВИ РОЗВИТКУ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ	
	ВЕЙКБОРДИНГУ В ПРОВІДНИХ КРАЇНАХ СВІТУ.....	66
3.1	Система організації та управління вейкбордингом на міжнародному рівні.....	66
3.2	Обґрунтування організаційно-управлінської моделі розвитку вейкбордингу.....	73
3.3	Особливості функціонування вейкбордингу в провідних країнах світу.....	82
3.3.1	Розвиток вейкбордингу в країнах Південної та Північної Америки (США, Канада, Бразилія, Колумбія та Уругвай)..	82
3.3.2	Розвиток вейкбордингу в Австралії.....	96
3.3.3	Розвиток вейкбордингу в країнах Європи (Німеччина, Італія, Великобританія, Ірландія, Франція, Іспанія, Польща)	97
3.3.4	Розвиток вейкбордингу в країнах Азії.....	114
3.4	Організація системи змагань у вейкбордингу.....	118
3.5	Порівняльний аналіз розвитку вейкбордингу в різних країнах світу та основні тенденції його розвитку.....	124
	Висновки до розділу 3.....	132
РОЗДІЛ 4	ОБґРУНТУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИХ	
	ЗАСАД РОЗВИТКУ І ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ	
	ВЕЙКБОРДИНГУ ТА АЛГОРИТМ ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ	
	В УКРАЇНІ.....	135
4.1	Система організації та управління вейкбордингом в Україні.....	135
4.2	Передумови розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні на сучасному етапі.....	138
4.3	Обґрунтування перспектив розвитку вейкбордингу в світі та Україні	148

4.4	Організаційно-методичні засади розвитку та популяризації вейкбордингу та алгоритм їх впровадження в Україні.....	152
	Висновки до розділу 4.....	170
РОЗДІЛ 5	АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	172
	ВИСНОВКИ.....	181
	ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	187
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	191
	ДОДАТКИ.....	212

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ

MOK	– Міжнародний олімпійський комітет
Association of National Olympic Committees (ANOC)	– Асоціація національних олімпійських комітетів
ANOC World Beach Games	– Всесвітні пляжні ігри ANOC
ARISF	– Асоціація Міжнародних спортивних федерацій визнаних МОК
Asian Beach Games	– Азіатські пляжні ігри
Asociación Española de Wakeboard (AEDW)	– Федерація вейкбордингу Іспанії
Australian Wakeboard Federation	– Федерація вейкбордингу Австралії
Barefoot Waterskiing	– катання босоніж
Brazilian Water Ski and Wakeboard Confederation	– Бразильська федерація вейкбордингу
British Water Ski & Wakeboard Federation (BWSW)	– Британська федерація воднолижного спорту та вейкбордингу
Cable wakeboard	– кабельний вейкбординг
Cableski	– кабельні водні лижі
Chinese Waterski, Underwater and Powerboat Association (CSUPF)	– Китайська асоціація водних лиж, підводних і моторних човнів
GAISF	– Глобальна асоціація міжнародних спортивних федерацій
Deutschen Olympischen Sportbund (DOSB)	– Німецька олімпійська спортивна конфедерація
Der Deutsche Wasserski– und Wakeboard Verband (DWWV)	– Німецька асоціація з водних лиж та вейкбордингу
Disabled Waterski	– водні лижі для осіб з інвалідністю

Federation Colombiana de Esquí Náutico y Wakeboard (FECEN)	– Національна федерація вейкбордингу Колумбії
GAISF	– Глобальна асоціація міжнародних спортивних федерацій
Irish Waterski and Wakeboard Federation	– Ірландська федерація воднолижного спорту та вейкбордингу
Italian Water Ski and Wakeboarding Federation	– Італійська федерація з воднолижного спорту та вейкбордингу
IWWF	– Міжнародна федерація водних лиж і вейкбордингу
Japan Waterski & Wakeboard Federation, (JWSF)	– Японська федерація водних лиж та вейкбордингу
FFSNW	– Французька федерація з водних лиж та вейкбордингу
Mediterranean Games	– Середземноморські ігри
Pan Am Games	– Панамериканські ігри
PKOI	– Польський олімпійський комітет
PKSN	– Польський неолімпійський комітет
POLBOAT	– Польська палата морської промисловості та водних видів спорту
Polish Motorboat and Water Ski Association	– Асоціація з катерних підвидів та воднолижного спорту Польщі
Racing	– перегони на водних лижах
«Real Federación Española de Vela»	– Федерація водних видів спорту Іспанії
South American Games	– Південноамериканські ігри
South East Asian Games	– Ігри Південно–Східної Азії
Show Ski	– показові дисципліни з водних лиж

Thailand Extreme Sports Association	– Асоціація екстремальних видів спорту Таїланду
Wakeboard Australia (WBA)	– Австралійська організація, яка керує розвитком спорту в країні, проводить змагання та навчає новачків
World Games	– Всесвітні ігри
Water Sports Industry Association (WSIA)	– Асоціація індустрії водних видів спорту
World Wake Association (WWA)	– Всесвітня асоціація з вейкбордингу
WWA Wakeboard World Series	– Світова серія з вейкбордингу
WWA Wake Park World Series	– Світова серія паркового вейкбордингу
WWA Wakeboard National Championships	– Національні чемпіонати з вейкбордингу
WWA Wakeboard World Championships	– чемпіонати світу з вейкбордингу
Wakeboard	– вейкбординг
Waterski	– водні лижі
Water Ski and Wakeboard Canada	– Національна федерація Канади з вейкбордингу
Union Internationale Motonautique	– Міжнародний союз водних мотоциклів
USOC	– Американський олімпійський комітет
USA Wakeboard	– Національна федерація США з вейкбордингу
UWWF	– Громадська організація «Українська федерація вейкбордингу та воднолижного спорту»

ВСТУП

Актуальність. Вейкбординг на сучасному етапі розвитку неолімпійських видів спорту займає провідне місце, стає все більш популярним у світі серед різних верств населення [46, 60, 88]. Популяризація вейкбордингу обумовлена кількома чинниками. По-перше, вейкбординг є естетично привабливим та емоційно насиченим для людей, сучасним та динамічним видом спорту, яким можна займатися в різному водному середовищі [62, 74, 77, 109, 164]. По-друге, розвиток технологій та матеріалів, що використовуються при виробництві вейкбордів, дозволяє покращувати характеристики спорядження та створювати сучасні моделі вейкбордів, інноваційні технології сприяють підвищенню рівня комфорту та безпеки при занятті вейкбордингом [113, 173, 176]. В-третьє, наявність організацій, які займаються розвитком вейкбордингу та популяризацією цього виду спорту і проводять міжнародні змагання: Міжнародна федерація вейкбордингу (IWWF) та Всесвітня асоціація вейкбордингу (WWA) [45, 47, 95, 102].

Вейкбординг є складно-координаційним екстремальним видом спорту, де поєднані елементи серфінгу, сноубордингу, скейтбордингу та водних лиж, у ньому присутні дві версії – катерна і кабельна [61, 70, 97]. Як вид спорту він офіційно входить до Міжнародної федерації водних лиж та вейкбордингу, в Україні офіційно визнаний як неолімпійський вид спорту. Він входить до програми Всесвітніх ігор [127].

Проведений аналіз літературних джерел та даних мережі Інтернет свідчить про низку досліджень окремих складових розвитку та забезпечення різних видів спорту: організаційного забезпечення [1, 5, 22, 29, 31, 38, 125]; законодавчого та нормативно-правового [36, 37, 57, 71]; методичного [3, 14, 19, 30, 50, 58, 64, 126]; ресурсного [18, 23, 25, 35, 39]; інформаційного [11, 10, 91]. Проте, спостерігається відсутність системи знань з вейкбордингу в цілому та

зацікавленість з боку науковців щодо проведення досліджень за всіма напрямками розвитку вейкбордингу.

В Україні створюються умови для розвитку та популяризації вейкбордингу серед різних верств населення, системи підготовки спортсменів для успішного виступу на змаганнях [60]. Проте не сформовано систему наукових знань щодо вейкбордингу як виду спорту, організаційно-методичних умов його розвитку та популяризації, відсутнє цілісне уявлення про історичні, організаційні та методичні засади розвитку вейкбордингу з урахуванням сучасних тенденцій та чинників, що впливають на його подальший розвиток у міжнародному спортивному русі. Це обумовило актуальність нашого дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до Плану науково–дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021–2025 рр. 1.4 «Теоретико-методологічні засади розвитку професійного, неолімпійського та адаптивного спорту в Україні в умовах реформування сфери фізичної культури і спорту», (№ державної реєстрації 0121U108294) та 1.7 «Теоретико–методологічні засади розвитку кіберспорту та інтелектуальних видів спорту», (№ державної реєстрації 0121U108211). Внесок дисертанта, як співвиконавця теми, полягав у розробці моделі впровадження організаційно–методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні.

Мета дослідження – обґрунтування організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні з урахуванням міжнародного досвіду та сучасних світових тенденцій.

Завдання дослідження.

1. Визначити актуальні проблеми становлення й розвитку вейкбордингу на міжнародному та національному рівнях за даними спеціальної наукової літератури, мережі Інтернет та практичного досвіду.

2. Дослідити міжнародну організаційно-управлінську структуру й методичні засади функціонування вейкбордингу та шляхом розробки універсальної організаційно-управлінської моделі розвитку виду спорту визначити характерні особливості, світові тенденції розвитку й популяризації вейкбордингу в різних країнах.

3. Розкрити особливості становлення вейкбордингу в Україні та здійснити порівняльний аналіз функціонування вейкбордингу в світі й Україні.

4. Обґрунтувати організаційно-методичні засади розвитку і популяризації вейкбордингу, чинники, що лімітують його розвиток на національному рівні, та запропонувати алгоритм їх впровадження в Україні.

Об'єкт дослідження: розвиток та функціонування вейкбордингу на міжнародному та національному рівнях.

Предмет дослідження: організаційно-методичні засади розвитку вейкбордингу та алгоритм їх впровадження.

Методи дослідження.

Теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури та мережі Інтернет проводився з метою виявлення проблемного поля щодо досліджуваної теми, вивчення міжнародного досвіду розвитку вейкбордингу, теоретичного обґрунтування мети та завдань роботи. Здійснено ґрунтовний аналіз організації та управління міжнародними та національними інституціями розвитку вейкбордингу.

Аналіз нормативних документів, правил та системи змагань, даних спортсменів дозволив встановити особливості розвитку виду спорту в різних країнах, систему змагань у різних дисциплінах вейкбордингу та отримати інформацію про кількісні й якісні характеристики спортсменів, що займаються вейкбордингом у світі та Україні.

Опитування, проведене шляхом анкетування спортсменів, тренерів, функціонерів з вейкбордингу дозволило з'ясувати думку респондентів щодо передумов розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні, чинників, що впливають на розвиток виду спорту в світі та країні. В опитуванні брали участь

фахівці з вейкбордингу: функціонери, тренери, судді та кваліфіковані спортсмени – 41 респондент.

Систематизація здійснювалась для зведення розрізних думок щодо системи розвитку та функціонування вейкбордингу в Україні, чинників, що обумовлюють його розвиток на сучасному етапі в наукову систему, встановлення їхньої єдності.

Метод узагальнення дозволив визначити загальні ознаки та властивості притаманні вейкбордингу та умов його розвитку в Україні.

Метод моделювання використовували як науковий метод в контексті дослідження розвитку вейкбордингу. Його основною метою було створення структурованої та систематизованої моделі, яка сприятиме організаційному розвитку вейкбордингу з урахуванням методичних підходів.

Для коректного опрацювання отриманого статистичного матеріалу досліджень та доведення статистичної значущості отриманих результатів дослідження використовувалися методи математичної статистики. Для оцінки витрат на заняття вейкбордингом залежно від статі застосовувалися попередня перевірка даних підпорядкуванню нормальному закону розподілу за W-критерієм Шапіро-Уїлка – Me (25; 75 %), де Me – медіана, а 25, 75 % – межі центилів); порівняння виконано за допомогою непараметричного U-критерію Манна-Уїлка, що є аналогом t-критерію Стюдента для незалежних вибірок. Для аналізу анкетних даних будувалися таблиці спряженості й виконувалася перевірка гіпотези про рівномірність розподілу респондентів за відповідями використовувався критерій узгодженості Пірсона χ^2 .

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше:

- здійснено теоретичний аналіз та визначено об'єктивні передумови виникнення, становлення й розвитку вейкбордингу у світі та в Україні;
- визначено характерні особливості функціонування вейкбордингу як неолімпійського, екстремального виду спорту в світі на сучасному етапі, організаційно-управлінську структуру та методичні засади функціонування вейкбордингу у провідних країнах світу;

- обґрунтовано універсальну організаційно-управлінську модель розвитку виду спорту, що містить 10 основних елементів: структуру організації; матеріально-технічну складову; спортсменів, тренерів, техніків; клуби; дисципліни виду спорту; систему змагань; суддів та арбітрів; спонсорів та інвесторів, фінансування; медіа й маркетинг; глядачів та вболівальників, що дозволяє оцінювати та порівнювати розвиток видів спорту в різних країнах, та запропоновано алгоритм її впровадження на рівні центральних, регіональних організацій. Дана модель вперше випробувана при здійсненні порівняльного аналізу розвитку вейкбордингу в світі;
- виокремлено сучасні світові тенденції розвитку та популяризації вейкбордингу (зростання популярності та поширення географії розвитку виду спорту, доступність та залучення різних верств населення, швидкий розвиток нових дисциплін вейкбордингу та впровадження інновацій, розвиток комп'ютерних ігор в жанрі спортивний симулятор) та визначено чинники, що впливають на розвиток вейкбордингу в різних країнах, доведено їх значущість на популяризацію вейкбордингу;
- обґрунтовано чинники, що лімітують розвиток вейкбордингу в Україні, серед яких соціально-економічний стан, матеріально-технічна база, недостатнє фінансування, низька популярність, недосконале нормативно-правове та організаційне забезпечення, відсутність оптимального рівня державної та місцевої підтримки, відсутність цільових програм розвитку та популяризації вейкбордингу в країні, недостатнє кадрове забезпечення, недосконала система змагань;
- визначено спільні (типові підходи до організації та розвитку виду спорту, наявність клубної системи, кваліфікаційних категорій та рівнів підготовки спортсменів, система організації та проведення змагань, наявність водної інфраструктури з обладнанням трас, наявність довгострокових перспективних програм розвитку виду спорту) та відмінні риси (ставлення до вейкбордингу як хобі чи виду спорту, організація спортивних заходів, джерела фінансування, вік початку занять вейкбордингом, система оцінки

рівня підготовки спортсменів та їх класифікації, кількість та якість облаштування водойм та парків) функціонування вейкбордингу у світі та в Україні;

- обґрунтовано організаційно-методичні засади, що ґрунтуються на складових, які потребують розвитку та зміцнення: матеріально-технічної, кадрової, науково-методичної, інформаційної та фінансової, за рахунок об'єднання ресурсів держави, місцевих громад, спортивних товариств та інших інституцій фізкультурно-спортивної спрямованості та приватних структур;
- розроблено алгоритм впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні, що містить мету, етапи, організаційно-методичні засади, модель розвитку вейкбордингу, моніторинг тенденцій розвитку вейкбордингу в світі та Україні, визначення перспектив розвитку вейкбордингу, розробку заходів та їх моніторинг, корекцію та схему взаємодії державних та громадських установ в реалізації впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні;
- підтверджено та доповнено положення щодо впливу на розвиток вейкбордингу зовнішніх чинників: глобалізації, професіоналізації, комерціалізації;
- доповнено дані щодо розвитку вейкбордингу як неолімпійського виду спорту.

Наукові результати дисертації висвітлені в 11 наукових публікаціях: 3 статті у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України, 1 стаття у періодичному науковому виданні Чорногорії, проіндексованому в базі даних Scopus (Q3); 7 публікацій апробаційного характеру (Додаток А).

Особистий внесок здобувача в публікаціях, написаних у співавторстві, полягає в аналізі спеціальної літератури, організації та проведенні експериментальної роботи, статистичному аналізі та інтерпретації отриманих результатів, підготовці матеріалів до друку, аналізі та інтерпретації отриманих

даних, формулюванні висновків. Внесок співавторів – в організації напрямків дослідження, обговоренні результатів, формулюванні висновків.

Апробація результатів дослідження.

Основні положення дисертаційної роботи було оприлюднено на XIII – XVI Міжнародних наукових конференціях молодих учених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 2020 – 2023), III, V–VI Всеукраїнській електронній науково–практичній конференції з міжнародною участю «Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії» (Київ, 2020, 2022), щорічних науково–практичних конференціях кафедри інноваційних та інформаційних технологій у фізичній культурі і спорті (2020 – 2021), кафедри кіберспорту та інноваційних технологій Національного університету фізичного виховання і спорту України (2022–2023) (Додаток Б).

Практична значущість досліджень полягає в пропонуванні універсальної моделі та алгоритму впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу для реалізації в діяльність ГО «Української федерації вейкбордингу та воднолижного спорту», центральних та регіональних організацій з вейкбордингу, що сприятиме в подальшому підвищенню рівня розвитку вейкбордингу в Україні та збільшенню ефективності процесу управління організаціями.

Результати досліджень щодо особливостей функціонування вейкбордингу в світі, становлення та розвитку вейкбордингу в Україні було впроваджено в навчальний процес кафедри кіберспорту та інформаційних технологій Національного університету фізичного виховання і спорту України при викладанні дисципліни «Інноваційні технології у практиці фізичного виховання і спорту» на 4-му курсі першого бакалаврського рівня (11 листопада 2021 р., 9 листопада 2022 р., 13 листопада 2022 р.), про що свідчать відповідні акти (Додатки В, Г, Д). Отримані дані можуть бути використані функціонерами, тренерами з вейкбордингу, що істотно підвищить ефективність організації та управління видом спорту. Результати досліджень апробовано і впроваджено у

практику роботи Української федерації вейкбордингу та воднолижного спорту (24 березня 2023 р.), про що свідчить відповідний акт (Додаток Ж).

Обсяг і структура дисертації. Матеріали дисертаційного дослідження викладено на 230 сторінках тексту комп'ютерного набору державною мовою (166 сторінок основного тексту). У структурі дисертаційної роботи виділено: анотацію двома мовами, список публікацій здобувача за темою дисертації, зміст, перелік умовних позначень та скорочень, вступ, п'ять розділів та висновки до них, загальні висновки, практичні рекомендації, список використаних джерел, додатки. Цифровий матеріал дисертації ілюстровано 5 таблицями та 29 рисунками. Список використаних джерел складається з 209 найменувань (143 – зарубіжні).

РОЗДІЛ 1

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВЕЙКБОРДИНГУ В СИСТЕМІ СПОРТИВНОГО РУХУ

1.1 Становлення та розвиток вейкбордингу як неолімпійського екстремального виду спорту у світі

Сучасний неолімпійський спорт є структурним елементом міжнародного спортивного руху та визначається науковцями як соціокультурне явище, що пов'язано з вирішенням питань підготовки спортсменів, організації та проведення змагань, з управлінням та методичним забезпеченням у видах спорту, що не входять до переліку олімпійських, проте підтримуються Міжнародним олімпійським комітетом та міжнародними організаціями, що розвивають ці види спорту. Неолімпійські види спорту налічують велику кількість та мають поширену географію [15, 23, 56].

Неолімпійські види спорту включають різноманітні дисципліни, які за своїми особливостями та розвитком можуть бути потенційними кандидатами для включення в програму Олімпійських ігор у майбутньому. Для неолімпійського спорту характерний широкий спектр дисциплін, від традиційних до екзотичних, вони можуть бути базовими та розважальними, орієнтованими на різній вік та статус [23, 96, 154].

Неолімпійські види спорту можуть бути достатньо популярними на місцевому рівні або в окремих регіонах і не мати широкої глобальної присутності, проте є ціла низка дисциплін, які сьогодні претендують на включення до програми Ігор Олімпіади, що свідчить про їх популярність, особливо серед молоді. Через відсутність обмежень МОК, неолімпійські види спорту можуть експериментувати з новими правилами, форматами та технологіями, що може призвести до появи цікавих і неочікуваних аспектів в змаганнях.

Визнання спортивних федерацій та організацій, що розвивають

неолімпійські види спорту сучасним спортивним рухом свідчить про зростання їх популярності [23, 155].

Особливе місце в цій системі посідають екстремальні види спорту. Екстремальні види спорту відносять до видів, які зосереджені на виконанні активних, ризикованих та захоплюючих дій та нерідко вимагають від спортсменів високого рівня майстерності та сміливості. Змагання та тренування в цих видах спорту часто відбуваються в нестандартних умовах, таких як гірські скелі, хвилі океану, висотні будівлі та інші небезпечні місця. До екстремальних видів спорту належать, наприклад, скелелазіння, серфінг, вейкбординг, парашутний спорт, BMX, скейтбординг тощо. Екстремальні види спорту виникли внаслідок зростання зацікавленості до захоплюючих, непередбачуваних та ризикованих дій. Екстремальні види спорту характеризуються високим ризиком та небезпекою для учасників [162, 171].

Визначення екстремального спорту фахівці вважають неоднозначним. Це пов'язано з тим, що наприклад, рівень травматизму під час занять вейкбордингом за даними досліджень [103, 114, 128] є достатньо високим, а велосипедний спорт має найвищий рівень небезпеки щодо травматизму, проте як вид спорту не вважається екстремальним і відноситься до традиційних видів спорту.

Дослідження Р. Cohen, В. Valuch, L.J. Duffy, дозволили науковцям дати визначення екстремальному спорту як спорту високого ризику, для якого притаманна змагальна діяльність, в процесі якої спортсмен протистоїть природним або незвичайним фізичним і психічним умовам, таким як швидкість, висота, глибина або природні сили [86].

Екстремальний спорт став популярним у світі в 1990–ті рр., коли його стали використовувати маркетингові компанії, що рекламували щорічну спортивну подію «Всесвітні екстремальні ігри», в цей час на території України екстремальні види спорту були ще зовсім не розвинені й тільки почали зароджуватися [60].

До особливостей екстремальних видів спорту відносять пошук

незвичайних емоцій, ризику та адреналіну (спортсмени шукають емоції, пов'язані з адреналіном, виконуючи небезпечні дії); нестандартні умови (водне середовище, скелі повітряні простори, льодовики тощо); технічні навички (спортсмени повинні мати високий рівень майстерності та технічних навичок, щоб успішно виконувати складні завдання, трюки, комбінації); спеціальне спорядження (використання спеціального спорядження для забезпечення безпеки та можливості виконання складних трюків); конкурентний аспект (екстремальні види спорту мають конкурентний характер, і змагання проводяться в різних форматах); широкий спектр дисциплін (охоплюють значну кількість дисциплін – від серфінгу і скелелазіння до парашутного спорту та вейкбордингу) [60].

Для таких видів спорту характерні висока швидкість пересування, висота виконання елементів змагальної вправи, високий рівень фізичного напруження, необхідність у спеціальному професійному спорядженні та обладнанні чи виконання складних технічних елементів, трюків, комбінацій, як наприклад у вейкбордингу це можуть бути трюки, які спортсмен виконує, відштовхуючись дошкою від води.

Корінні форми екстремального спорту зазвичай виникли у народів з давнини і були пов'язані з виживанням та полюванням. Наприклад, скелелазіння, лижний спорт у гірських регіонах, велосипедний спорт на бездоріжжі тощо.

В ХХ–му столітті екстремальні види спорту здобули більш широку популярність та визнання. Виникли такі дисципліни, як серфінг, скейтбординг, парашутний спорт, базовий стрибок з парашутом, кайтсерфінг і багато інших.

З поширенням масових медіа, особливо Інтернету, екстремальні види спорту стали доступні загалу, що збільшило їхню популярність та привабливість для молоді [85, 100].

З часом було створено різноманітні організації та асоціації, що керують змаганнями з екстремальних видів спорту на різних рівнях – від локальних до міжнародних [112, 117].

Проте, екстремальний спорт залишається діяльністю, пов'язаною з певними ризиками, і потребує обережного підходу.

Види діяльності, охарактеризовані мас–медіа як екстремальні види спорту, в першу чергу, відрізняються від звичайних високим ступенем залежності від неконтрольованих зовнішніх умов. Спортсмени змагаються не лише один з одним, а і з природними перешкодами і труднощами: погодними умовами, перешкодами, в яких тренуватися чи змагатися стає набагато складніше (вітер, сніг, вода, шторм, височини, нерівна поверхня тощо).

Незважаючи на те, що проведення екстремальних спортивних змагань піддається контролю, як наприклад на Всесвітніх екстремальних іграх, все ж для деяких видів спорту є умови, які не можливо стабілізувати (мінливі умови висоти та форми хвиль для серфінгістів, якість снігу для сноубордингу, фрірайду, якість льоду та скель для скелелазів та альпіністів) [60, 152].

У результаті, у багатьох екстремальних видах спорту з'являється тенденція, яка полягає у відмові від використання об'єднуючих методів суддівства, через те, що різні види спорту мають різні цілі та ідеали, до того ж здатні розвивати оціночні стандарти за допомогою нових трендів і новацій у спорті.

Класифікація екстремальних видів спорту була розроблена Д. Томлінсоном у 2004 р., і є найбільш актуальною та поширеною. Ця класифікація заснована на стихіях, в яких може проводитися той чи інший вид спорту: у повітрі, на землі й воді [182, 188, 163].

Згідно з класифікацією, існує 15 водних видів спорту, серед яких: воднолижний спорт, кліфф–дайвінг, фрідайвінг, катання на гідроциклах, плавання у відкритій воді, катання на моторному човні, гонка яхт навколо світу, підводне плавання з аквалангом, сноркелінг, спідсейлінг, серфінг, вейкбординг, каякінг, віндсерфінг і кайтсерфінг.

В останні десятиліття екстремальний спорт активно підтримується й розвивається Всесвітніми екстремальними іграми – спортивною подією з екстремальних видів спорту, створеною й розробленою ESPN. Перші Всесвітні

екстремальні ігри (у 1995 р. Екстремальні Ігри) проводилися в Ньюпорті, Провіденсі, Маунт Сноу й Вермонті в США [186].

Дослідники розкривають особливості неолімпійського спорту та екстремальних видів спорту, наявність досліджень різноманітна. Так, Bruyer E., Schweitzer R. розглянули розвиток теорії та практики екстремальної терапії, зв'язок екстремальних дій із здоров'ям та благополуччям людей [78].

Carpaert J. M., I Kolbe R. H. дослідили характеристики спортсменів, що займаються екстремальними видами спорту, з використанням методу кластеризації [82]. В статті Clemente–Suárez V. J. i Robles–Pérez J. J. вивчили психофізіологічні реакції на ситуації високого ризику серед професійних і любительських скелелазів [84]. Ewert A. W. описав основи, теорії та дослідження екстремального спорту на відкритому повітрі [104], Russell K. та інші дослідили участь 10 000 лижників та сноубордистів в екстремальних видах [159]. Stenseng F. та співавтори досліджували як екстремальні види спорту пов'язані з допінгом, вивчали якісні аспекти серед елітних спортсменів [174]. Roberts G. C., Treasure D. C. та Conroy D. E. провели дослідження з визначення динаміки мотивації в екстремальному спорті та фізичній активності з точки зору досягнення цілей [156].

Вейкбординг є одним з екстремальних видів спорту і популярною активністю серед спортивних ентузіастів. Він займає своє місце серед інших популярних екстремальних видів, таких як скейтбординг, серфінг, BMX, гірськолижний спорт, парашутний спорт та багато інших. Вейкбординг поєднує елементи серфінгу, лижного спорту та акробатики, що робить його привабливим для активних людей, які шукають високої швидкості, трюків та адреналіну.

У світі екстремальних видів спорту існує ціла низка організацій та змагань, що розвивають вейкбординг. Наприклад, Міжнародна асоціація вейкбордингу (International Waterski & Wakeboard Federation – IWWF) є головним міжнародним органом управління вейкбордингом та воднолижним спортом. Вони організують світові чемпіонати, кубки та інші змагання з вейкбордингу.

Хоча вейкбординг наразі не входить до олімпійської програми, у майбутньому можливе його включення. Організації, що представляють вейкбординг, активно працюють над розвитком та просуванням цього спорту, сподіваючись на його визнання на більш високому рівні .

Свої коріння вейкбординг має від серфінгу, бо саме серфінгісти з Австралії та Америки започаткували цей вид спорту. Вони займалися розвитком та рекламою нового спорту, розробкою дошок, створенням техніки катання на дошках. Херб Обраєн створив пресовану дошку для вейкбордингу. Джиммі Редмон розробив сучасний вигляд дошки та заснував WWA (Wake World Association) – найвідомішу організацію вейкбордистів у світі [151].

Воднолижний спорт почав свій розвиток у середині 1920–х років у Сполучених Штатах Америки, де практично відразу, була створена Федерація водних лиж. З часом і в Європі з'явилася необхідність у створенні певного об'єднання для підтримки розвитку нового виду спорту. У 1946 році в Женеві, Швейцарія, був створений Міжнародний союз воднолижного спорту (IWSU). Перший Конгрес Союзу відбувся у 1947 році в Брюсселі .

Перші змагання було проведено в 1989 році на острові Кауаї, Гаваї, на річці Wailua, першим чемпіоном став Eric Perez [131].

Вейкбординг зазначають як новий перспективний напрямок. За даними літератури вейкбординг був винайдений у США на початку 80–х років і з того часу став популярним видом екстремального спорту. Організації, такі як World Wakeboard Association (WWA) та USA Wakeboard, регулюють та проводять змагання. Вейкбординг також включений до програми X–Games, що проводяться у США. У 2005 вейкбординг був включений у Всесвітні ігри [131, 161].

Вейкбординг популярний в Австралії, Australian Wakeboard Association (AWA) проводить змагання на місцевому рівні та є офіційним представником вейкбордингу в Австралії [192].

Вейкбординг став популярним у Канаді у 90–х роках, Canadian Wakeboard Association (CWA) регулює вейкбординг у Канаді та проводить різноманітні змагання [191].

Найбільший розвиток цей вид екстремального спорту має в Європі, Америці та Австралії. Найвідомими вейкбордистами нашого часу є Домінік Гертс, Деніел Грант, Дарін Шапіро, Шон Мюррей, Паркс Боніфай, Філ Совен, Расті Маліноскі, Далас Фрайдей, Ємілі Копеленд–Дюрхем, Том Фуши, Джулія Рік, Кортні Ангус, Анжеліка Шрайбер та Метті Хаслер. Послідовним розвитком вейкбордингу є вейксерфінг та вейкскейтинг [188, 189].

Таким чином, вейкбординг є одним з найпопулярніших серед неолімпійських екстремальних видів спорту, що поєднує в собі спорт, розвагу і екстрим, і робить його привабливим для молоді та людей різного віку. Це пов'язано з динамічністю виду спорту, наявністю екстриму при виконанні складних елементів на воді, доступністю, популярністю та підтримкою медіа та спонсорами. Вейкбординг став важливою складовою культури екстремальних видів спорту. Він не входить до програми Олімпійських ігор і є неолімпійським видом спорту. Проте має свою власну міжнародну федерацію, яка організовує світові змагання і чемпіонати з цього виду спорту.

1.2 Тенденції та чинники, що впливають на розвиток вейкбордингу в системі міжнародного спортивного руху

Спорт стрімко розвивається та функціонує під впливом багатьох чинників. Учасники спортивної індустрії постійно комунікують між собою, використовуючи різні медіа [49, 69, 195].

Спортивні комунікації є своєрідною ланкою між споживачами спортивної продукції та спортивними закладами, організаціями й компаніями, а також виконують кілька важливих з–поміж усіх функцій: соціальну та економічну. Зокрема, дозволяють компаніям вчасно отримувати прибуток (фінансовий складник спортивних комунікацій) та одночасно мотивують громадян до занять

професійним або масовим спортом, спонукають до здорового та спортивного життя (соціальне конструювання спортивної індустрії) [4, 19, 44, 65, 111].

Як вітчизняний, так і світовий розвиток вейкбордингу постійно зазнають змін, впливів соціальних, економічних, політичних тощо. Аналіз таких впливів, які можуть у короткостроковій та довгостроковій перспективі створити додаткові можливості або загрози, є важливими [48, 89, 196, 205].

Однією з основних тенденцій розвитку сучасного суспільства є глобалізація, внаслідок якої особливостями, що визначають функціонування сучасного спорту, є: інтеграція в систему ринкової економіки, міграція спортсменів і тренерів, формування потужного транснаціонального ринку спортивного обладнання і екіпірування, інформаційний та ідеологічний виміри [52, 122, 138].

За останній час спорт став важливою галуззю економіки багатьох країн. У нього залучені значні фінансові кошти і велика кількість робочої сили. Постійно вдосконалюються та розробляються нові моделі управління спортом і його фінансування [165]. Одночасно посилюються тенденції комерціалізації та професіоналізації і гостра конкуренція навколо бюджетних коштів, що свідчить про необхідність пошуків шляхів самостійного отримання прибутку з наявних в спорті ресурсів [90, 108, 132, 141].

Професіоналізація спорту має історичне коріння. Найбільш швидкі темпи професіоналізації спорту відзначаються з 146 р. до н.е., року завоювання грецьких держав римлянами. Тоді Римська імперія офіційно узаконила право покупки олімпійців для виступів на спортивних аренах. У цей період з'явилися і перші професійні спілки атлетів, які користувалися матеріальною підтримкою імператорів. Члени професійних спілок мали можливість брати участь у різних змаганнях, де головними їхніми конкурентами були представники інших професійних спілок [43, 167].

Комерціалізація офіційних національних і міжнародних змагань, професіоналізація спорту вищих досягнень є глобальними світовими явищами, що впливають на розвиток вейкбордингу. Тому нагальною є потреба більш

грунтовного та детального аналізу цих явищ, визначення рівня їх значущості в процесі розробки теоретичної моделі розвитку вейкбордингу з урахуванням чинників комерціалізації та професіоналізації спорту вищих досягнень, визначення особливостей розвитку українського вейкбордингу та формування перспективних шляхів його ефективного розвитку [52, 166].

Процеси комерціалізації офіційних національних і міжнародних змагань з вейкбордингу є відтворенням на спортивному рівні домінуючої в сучасному світі системи міжнародних економічних відносин, [52]. Це зумовило істотну комерціалізацію провідних офіційних змагань з вейкбордингу національного та міжнародного рівнів. Провідні національні європейські та американські чемпіонати викликають значний комерційний інтерес у інвесторів, фахівців з реклами, PR та інших ділових кіл. За даними досліджень Сушко Р. це стосується національних чемпіонатів з ігрових видів спорту, зокрема баскетболу в Іспанії, Франції, Італії, Греції [52].

Для вейкбордингу професіоналізація, глобалізація, комерціалізація є важливими чинниками, які впливають на його розвиток як екстремального виду спорту. Професіоналізація пов'язана зі збільшенням кількості висококваліфікованих спортсменів, які займаються цим видом спорту на професійному рівні. В світі проводяться масштабні міжнародні змагання. Професіоналізація допомагає підвищити рівень спортивних досягнень, створюючи більш конкурентоспроможну і динамічну спортивну атмосферу.

Глобалізація вейкбордингу відбувається за рахунок збільшення його популярності та поширення за межами своїх первинних регіонів. Змагання, фестивалі та поява професійних команд з вейкбордингу з'явилися в різних куточках світу. Глобальний характер цього спорту дозволяє залучати нових учасників та прихильників з різних країн, що сприяє подальшому зростанню та розвитку вейкбордингу як глобального феномену.

Чинник комерціалізації є ще одним важливим фактором, який впливає на вейкбординг в цілому. Комерціалізація означає перетворення спорту на товар, який продається і приносить прибуток, вона нерозривно пов'язана з

привабливістю для спонсорів та рекламодавців. Багато компаній та брендів інвестують в спорт, надаючи фінансову підтримку спортивним командам, змаганням та індивідуальним спортсменам. Це дозволяє спорту отримувати додаткові ресурси для розвитку, підтримку тренувань та забезпечення учасників необхідними засобами [167].

Комерціалізація також пов'язана з розширенням медіапокриття та трансляціями спортивних подій. Телекомпанії, стрімінгові платформи та Інтернет-ресурси витрачають значні кошти на придбання прав на трансляцію спортивних змагань. Це забезпечує широкий доступ до спортивних подій з вейкбордингу для глядачів по всьому світу та збільшує популярність спорту. Комерціалізація спорту сприяє розвитку ринку спортивних товарів та послуг. Спортивне спорядження, одяг, аксесуари та інші товари пов'язані зі спортом стають популярними серед споживачів. Бренди активно просувають свої товари, використовуючи атлетів та спортивні події як платформу для реклами.

Комерціалізація спорту призводить до зростання кількості та масштабу спортивних подій і змагань. Фінансування організації та проведення змагань дозволяє привернути кращих спортсменів, покращити умови проведення та забезпечити більший комфорт для глядачів. Це стимулює конкуренцію і залучає більше учасників та глядачів до спорту [75, 83].

Хоча комерціалізація спорту може мати позитивний вплив, наприклад, забезпечувати фінансову підтримку та зростання спортивних видів діяльності, вона також може породжувати певні виклики, такі як комерційний натиск на спортсменів, надмірну комерційну орієнтованість, а також вплив на автентичність спортивних змагань. Ці аспекти потребують уваги та управління, щоб забезпечити збалансований розвиток спорту в комерційному середовищі [129, 146, 147].

Популяризація вейкбордингу відображає його доступність і популярність для широкої аудиторії. Він з'являється в медіа, соціальних мережах, кіно та телевізійних передачах, пропонується для занять в

туристичних зонах, курортах, спортивних клубах та парках. Популяризація вейкбордингу стимулює інтерес до цього виду спорту і підвищує свідомість про його існування серед широкого загалу [130, 157].

Окремою тенденцією, яка є характерною для вейкбордингу – це збереження довкілля. Вейкбординг тісно пов'язаний з природою. Басейни для тренувань вейкбордистів використовують газоподібний хлор для знезараження води, а роздягальні протираються хлоркою. Кільцеві канатні дороги потребують велику кількість очищеної води, а масштабні Всеукраїнські та міжнародні змагання залишають після себе велику кількість відходів [48].

Збереження довкілля у вейкбордингу стає все більш актуальним в контексті зростання свідомості про екологічні проблеми та необхідність збереження навколишнього середовища [41]. Відповідальний підхід до впровадження сталого розвитку у вейкбординг може забезпечити збереження природних ресурсів та зменшити негативний вплив на довкілля [24–27].

У 1994 році Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) розпочала роботу з вивчення взаємозв'язку спорту й навколишнього середовища, пошуку шляхів і форм взаємовигідної співпраці зі спортивними організаціями в інтересах розвитку спорту, збереження та оздоровлення навколишнього середовища, тобто, яким чином спорт може зробити свій внесок у збереження та оздоровлення навколишнього середовища та як навколишнє середовище й організації, що займаються питаннями навколишнього середовища, можуть сприяти розвитку спорту і через нього на здоров'я людей [27].

Програма Організації Об'єднаних Націй (ООН) зі сталого розвитку (Sustainable Development Goals – SDGs) є міжнародною ініціативою, спрямованою на досягнення сталого розвитку до 2030 року. Одним з ключових аспектів SDGs є збереження довкілля, зменшення викидів шкідливих речовин, збереження природних ресурсів та підтримка екологічно чистих практик у різних сферах діяльності, включаючи спорт.

Загалом, експлуатація реверсивних та кільцевих канатних доріг ведуть до зростання споживання електроенергії, забруднення повітря, викиду парникових газів і збільшення обсягу відходів, а також до руйнування озонового шару, втрати місць проживання біологічних видів і зменшення біорізноманіття, ерозії ґрунту, забруднення води та повітря.

ЮНЕП затвердила довгострокову Стратегію в галузі спорту та навколишнього середовища під назвою «МІЧЕЗО», що спрямована на подальший розвиток і зміцнення співпраці ЮНЕП з багатьма партнерами у світі спорту, на подальше вивчення зв'язків між спортом і навколишнім середовищем, а саме:

- сприяння інтеграції екологічних міркувань у спортивну діяльність;
- використання популярності спорту з метою підвищення обізнаності про проблеми навколишнього середовища та виховання громадськості, особливо молоді, для формування ставлення до навколишнього середовища;
- сприяння розвитку спортивної бази та екологічно безпечного виробництва спортивних товарів. домагатися того, щоб підприємства з виробництва спортивних товарів більшою мірою усвідомлювали та враховували вплив таких товарів на навколишнє середовище [24–27].

Тенденції збереження довкілля в вейкбордингу можуть включати: розвиток екологічно чистих матеріалів і технологій для виготовлення обладнання, зокрема дошок, може зменшити вплив на навколишнє середовище. Використання біорозкладних матеріалів та альтернативних джерел енергії може допомогти знизити викиди вуглецю та інших шкідливих речовин; охорона водних екосистем (розвиток та підтримка програм та ініціатив щодо охорони водних екосистем, де проводяться тренування з вейкбордингу, таких як річки, озера та моря, є важливим кроком для збереження природних середовищ і їх біорізноманітності); екологічну освіту та свідомість (підвищення свідомості серед спортсменів, тренерів, глядачів та організацій з вейкбордингу про важливість збереження довкілля може сприяти впровадженню сталого підходу до цього виду спорту); співпраця з

організаціями зі збереження довкілля (взаємодія з неприбутковими організаціями, які займаються збереженням довкілля, може сприяти розробці та реалізації програм збереження та сталого розвитку у вейкбордингу) [27].

1.3 Характеристика матеріально-технічного забезпечення вейкбордингу на сучасному етапі

Вейкбординг швидкими темпами розвивається в усьому світі та, зокрема, в Україні, понад 50 мільйонів людей займаються цим видом спорту, проводиться понад 30 тисяч заходів щорічно. Змагання з вейкбордингу дуже популярні в Європі, Америці та збирають велику кількість учасників і сотні тисяч уболівальників. Соціальні мережі Facebook, YouTube та Instagram сприяли популяризації вейкбордингу серед різних верств населення [133, 137, 177].

Вейкбординг це комбінація серфінгу, сноубордингу, скейтбордингу й водних лиж. Розвивається два види вейкбордингу: катерний та кабельний вейкбординг.

Специфіка катерного вейкбордингу пов'язана з наявністю буксирування. Катер буксирує райдера (спортсмена), який знаходиться на короткій та широкій дошці. Рухаючись зі швидкістю 30–40 км/год з додатковим баластом на борті, катер залишає за собою хвилю, яку райдер використовує як трамплін [123].

У кабельному вейкбордингу спортсмен рухається по колу канатної дороги (wake cable) зі швидкістю 28–30 км/год. У стрибку (з води чи трамплінів) вейкбордист виконує різноманітні трюки або виконує елементи на спеціальних фігурах (слайдерах). Для занять вейкбордингом обов'язковим є спорядження як вейкборд, рятувальний жилет, шолом та короткий чи довгий гідрокостюм (якщо температура води нижче 18°).

Кабельна версія є більш доступною й на сьогодні стала основою розвитку вейкбордингу в Україні.

Обладнання вейкбордингу має свої специфічні особливості. В 1997 році компанія «Wake Tech» випустила на ринок перший вейкборд з двома

наконечниками (твін тіп) – Flight 69, на сьогодні це є стандартом. До цього нововведення всі дошки були подібні маленьким дошкам для серфінгу. Дошка з двома наконечниками допомагає спортсменам виконувати трюки усередину канатної дороги (стійка свіч) та зручніше приводнювати ці трюки.

Окрім цього, закріплення мотузки на катері в більш високе положення, дозволило спортсменам уникати тяги донизу та призвело до тривалого зависання в повітрі та виконанню більш якісних технічних прийомів.

Вейкбордисти використовують лебідки, що дає можливість проходити природні (або ненавмисні) перешкоди практично в будь-якому місці.

Стосовно матеріально-технічного забезпечення вейкбордингу, воно включає наявність реверсивної канатно дороги довжиною 80 – 150 метрів. Лінійна канатна дорога призначена для навчання, тренувань та проведення змагань з вейкбордингу. Лінійна канатна дорога має просту та надійну конструкцію, не вимагає значних капіталовкладень, може використовуватися як початківцями, так і для вивчення різних трюків професійними спортсменами [116].

У новій системі усунені багато недоліків, властиві різним варіантам канатних доріг подібного типу, а також додані нові, унікальні функції. У конструкції використані імпорتنі комплектуючі (двигун, автоматика), що відрізняються високою якістю, точністю та надійністю. Металоконструкції виконані з сучасних матеріалів, які гарантують тривалу експлуатацію у воді. При розробці особлива увага приділялася повній автоматизації роботи канатної дороги, що дозволяє мінімізувати "людський фактор" при експлуатації.

Оператор на сучасному етапі тільки вибирає програму, що відповідає рівню спортсмена та запускає її. Все інше автоматизовано, всі режими руху повністю налагоджуються. Рух шляху завжди передбачуваний для спортсмена, це дозволяє зосередитися на вивченні трюків. Встановлення лінійної канатної дороги займає до 4 днів. Опори можуть встановлюватися як на березі, так і у воді, на глибині до 1,5 метрів з оптимальною відстанню між опорами 80–150 м.

Кільцева канатна дорога має 4 або 5 опор і замкнута за периметром.

Довжина траси становить 700–1500 метрів. Одночасно на трасу може вийти від 6 до 16 осіб, що забезпечує високу пропускну здатність і дозволяє зробити максимальну кількість стартів.

Канатні дороги для вейкбордингу призначені для катання, зазвичай, на вейкборді та вейкскейті. Короткі відстані між опорами від 30 до 100 м і відкриті поворотні кути дають можливість робити на вейкборді високі стрибки з флета (води) і на кутах. У поєднанні з правильно побудованими перешкодами, вейк–парк стає привабливим і цікавим для відвідувачів. Перша кільцева дорога українського виробництва була змонтована та пройшла тестові випробування в серпні 2014 року. На даний момент вона доступна для катання у Парку Муромець (Екстрім-парк) у місті Києві.

Для занять катерною версією вейкбордингу, необхідне використання спеціальних катерів.

У катерному вейкбордингу спортсмен, що стоїть на дошці, отримує прискорення від моторного катера. Навантажений додатковим баластом, при русі катер створює високу хвилю, що слугує своєрідним трампліном. Тримаючись за трос, райдер використовує хвилю для виконання стрибків і трюків [160, 169, 207].

Один сеанс катання або сет – це 10–15 хвилин. Для катерного вейкбордингу характерна свобода маневру. Негативними рисами можна назвати високу вартість, наявність виключно горизонтальної тяги і вплив двигуна катера на екологію водойми та повітря.

У світі існує понад двадцять компаній, що випускають спеціалізовані буксирувальні катери. Серед інших, можна виділити основні: Mastercraft Boats, Malibu Boats, Correct Craft, Supra Boats, Tige Boats, Centurion Boats, MB Sports, Calabria Boats, Moomba Boats.

Заняття вейкбордингом відбуваються на невеликих озерах чи річках, де можна будувати лінійні або кільцеві канатні дороги. Вейкбординг потребує потужного буксира з баштою та системою баласту. Останнім часом використовують різноманітні трампліни та фігури для підняття видовищності

виду спорту.

На думку багатьох дослідників, основними проблемними питаннями в практиці прогнозування стану розвитку вейкбордингу, відповідно, прийняття адекватних певній управлінській ситуації рішень, залишаються такі: визначення переліку ендогенних та екзогенних чинників, що впливають на динаміку розвитку даного виду спорту; визначення основних чинників впливу на основні показники розвитку вейкбордингу; вибір та обґрунтування найбільш доцільної та адекватної управлінській ситуації процедури прогнозування, яка включає: вибір інформаційної бази; статистичну обробку отриманих емпіричних даних; розробку відповідних прогнозних моделей; перевірку надійності, прогностичності, адекватності, стійкості отриманих прогнозних значень; застосування та їх апробацію шляхом імітаційного моделювання [170, 175, 183, 197, 201].

Необхідно враховувати, які саме чинники чинять вплив, який характер цього впливу, напрям та важливість для всієї системи в цілому [178]. Їх визначення дозволить мінімізувати вплив загроз зовнішнього середовища та створити умови для застосування виявлених можливостей.

1.4 Розвиток вейкбордингу в Україні

Активний розвиток вейкбордингу в Україні розпочався на початку 2000-х років. Українська федерація вейкбордингу та воднолижного спорту (UWWF) є офіційним представником вейкбордингу в Україні та проводить змагання на місцевому рівні. Одним із найбільших заходів вейкбордингу в Україні є чемпіонат України з вейкбордингу «Ukraine Wake Open» у кабельній та катерній версіях, який проводиться щороку в Києві.

В Україні розвитком даного виду займаються дві організації – Громадське об'єднання «Українська федерація вейкбордингу і воднолижного спорту» та Громадське об'єднання «Федерація воднолижного спорту та вейкбордингу України» [185]. У 2007 році була заснована Українська федерація вейкбордингу та воднолижного спорту (UWWF). ГО «Українська федерація

вейкбордингу і воднолижного спорту» в 2009 році отримала статус Національної. З 5 по 10 серпня 2019 року в Києві відбулось масштабне спортивне змагання – чемпіонат Європи та Африки з вейкбордингу за версією Міжнародної Федерації воднолижного спорту та вейкбордингу (IWWF). За результатами змагань українська команда здобула 7 медалей та посіла 3 місце в командному заліку після Італії та Франції. Це свідчить про зростання значущості вейкбордингу.

Найсильнішими регіонами є Київ, Дніпро та Харків, де є відповідні умови, спеціалізовані відділення та спортивні школи. У закладах вищої освіти здійснюється підготовка тренерів з воднолижного спорту [185].

В 90–ті роки воднолижний спорт зазнав занепаду й лише у 2003 році групою ентузіастів вейкбордингу був створений спортивний клуб «X–Traction», який є провідним в Україні.

З 2004 року в Україні з ініціативи клубу стали регулярно проводитися змагання з вейкбордингу [185].

27 жовтня 2007 відбулася установча конференція зі створення ГО «Українська федерація воднолижного спорту». На конференції було представлено 12 колективних членів (клубів і федерацій) з 6 міст України (Київ, Дніпро, Харків, Миколаїв, Керч, Канів), 24 індивідуальних учасника. За підсумками конференції була створена ГО «Українська федерація воднолижного спорту». Першим Президентом став Василь Гришко [185].

Сезон 2008 року дав новий якісний стрибок у розвитку українського вейкбордингу. Вперше було проведено рекордну кількість змагань за один сезон з вейкбордингу; побудований кращий у східній Європі вейкпарк «X–Traction»; був проведений кубок світу з вейкбордингу в Україні; Україна отримала міжнародне визнання; вперше з'явився Український професійний фільм про вейкбординг «X–Traction».

У цьому ж році в Україні Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту вейкбординг був включений до реєстру визнаних видів спорту в Україні (наказ № 4459 від 10.11.2008 р.), а 17.08.09 на колегії Міністерства

Українська федерація воднолижного спорту отримала статус Національної [185, 207].

Також, Федерація стала повноправним членом Всесвітньої асоціації з вейкбордингу WWA (World Wake Association). У 2009 році під егідою Федерації було проведено велику кількість національних та міжнародних змагань, Київ удруге провів етап кубка світу з вейкбордингу за версією WWA, а в чемпіонаті України взяли участь 61 спортсмен, змагання проходили у трьох версіях (катерній, канатній та вінч-версії) у двох категоріях – вейкбординг і вейкскейтинг.

17 жовтня 2009 на щорічній конференції федерація була перейменована в ГО «Українська федерація вейкбордингу та воднолижного спорту», на посту Президента федерації Василя Гришка змінив Юрій Зозуля. На даний час Національна Федерація представлена осередками в 16-ти областях України (рис.1.1).

У 2010 році в акваторії Парку Муромець було встановлено три реверсивних канатних дороги власного виробництва, аналогічні канатні дороги з'явилися в Одесі та Южному. У 2010 році було встановлено 6 нових канатних доріг у трьох містах. Було організовано виробництво вітчизняних лінійних воднолижних канатних доріг "X-traction" та вейк-парків, які почали швидко розгортатися, вони також забезпечують дешеву тягу й швидку рентабельність власникам, що дозволяє перетворити воднолижний спорт з фешенебельного в масовий і загальнодоступний.

Рисунок 1.1 – Структура Української федерації вейкбордингу та воднолижного спорту

Федерація виступила ініціатором цілої серії законодавчих і нормативних ініціатив, широко підтриманих спортивною громадськістю та представниками державних органів. У першу чергу – це в рамках розвитку інфраструктури неолімпійських видів спорту, спортивних парків та загальнонаціональних спортивних фестивалів [208].

Проведено спортивні свята та фестивалі за участю Спортивного комітету України, за участю більшості різнопрофільних федерацій, видів спорту та активностей (X-day, День фізичної культури і спорту). Федерація вже організувала масову Всеукраїнську селекцію перспективних спортсменів з усіх регіонів. Проведено кубки України у великих обласних центрах. З 2004 по 2023 роки УФВВ провела 165 змагань. Щорічно УФВВ проводить регіональні чемпіонати, чемпіонат міста Києва, кубок та чемпіонат України, міжнародний чемпіонат «Ukrainian Wake Open». Побудовано 65 канатних доріг у столиці й регіонах України.

Федерація виконує регуляторні функції серед райдерів (питання дискваліфікації). Розроблено методичні друковані та відеоматеріали для

представників суддівської колегії, тренерів, інструкторів. Проводяться регулярні курси підвищення кваліфікації, семінари та атестації.

Також, з 2019 року відкрита спеціалізація вейкбордингу на кафедрі водних видів спорту в Національному університеті фізичного виховання і спорту України. Стратегічним пріоритетом Федерації є розвиток регіонів та залучення максимально можливої кількості жителів країни в цей чудовий спорт. Поставлено конкретне завдання протягом 5 років поставити 200 воднолижних канатних доріг в спортивних парках у всіх обласних та районних центрах України, а також створити реальну Всеукраїнську мережу баз, що зробить вейкбординг та водні лижі масовими і доступними для будь-якого мешканця країни, як для активної розваги, так і для тренувань і професійного спорту [185].

Перспективним є відкриття батутного поля та залів спеціалізованих тренажерів для акробатичних і вестибулярних тренувань, бази тренувань у зимовий період, створення зимового воднолижного басейну, відкриття бази на гарячих озерах у Закарпатті. Для досягнення своєї мети та завдань Федерація виступає учасником цивільно-правових відносин, набуває майнові та немайнові права, може бути позивачем та відповідачем у суді: господарському та третейському; самостійно планує свою діяльність, у тому числі шляхом реалізації власних програм або участі в програмах інших організацій; взаємодіє з державними установами, політичними партіями, профспілковими організаціями, громадськими об'єднаннями, релігійними, дитячими, юнацькими організаціями, в томи числі іноземними, іншими юридичними і фізичними особами, які своєю діяльністю сприяють вирішенню завдань Федерації; створює в установленому порядку центри, творчі та науково-технічні колективи і установи з метою реалізації статутних завдань; об'єднується з іншими аналогічними організаціями та установами для виконання статутних завдань; обмінюється інформацією та спеціалістами з відповідними організаціями зарубіжних країн; використовує комп'ютерні ігри, телебачення, кіно, радіо та інші інформаційні мережі для здійснення статутної

діяльності Федерації; займається видавничою діяльністю шляхом створення засобів масової інформації; популяризує свою назву, емблему, символіку та надає дозвіл на їх використання; сприяє в організації та проведенні для своїх членів семінарів, конференцій, фестивалів, благодійних акцій, (без одержання прибутку) та сприяє здійсненню інших заходів, кошти від яких будуть використані на фінансування цілей та завдань федерації; поширює зв'язки з українськими та міжнародними організаціями для обміну інформацією (науковою, психологічною, соціальною, педагогічною, медичною, інформаційно-правовою), обміну досвідом і проведенням спільних заходів; мобілізує фінансові, матеріально-технічні та інші ресурси, розширює джерела їх надходження до Федерації для здійснення її діяльності; здійснює виготовлення нагородної та пам'ятної атрибутики, сувенірної продукції Федерації; забезпечує організацію змагань та проведення чемпіонатів, першості та кубкових змагань серед членів Федерації; розповсюджує інформацію та пропагує свої ідеї та цілі; здійснює господарську діяльність шляхом створення підприємств, установ і організацій зі статусом юридичної особи [185].

УФВВ визначила пріоритетні напрями розвитку федерації до 2025 року, серед яких основними є створення й розвиток інфраструктури вейкпарків у всіх регіонах України (200 канатних доріг і катерних баз); перетворення вейкбордингу з ексклюзивного в масовий вид спорту. популяризація в інформаційному просторі; масова селекція спортсменів для спорту високих досягнень, призові місця на статусних змаганнях; підготовка вейкпарку за вимогами Міжнародної федерації вейкбордингу та проведення в Україні чемпіонату світу з канатної і катерної версії; залучення спонсорів, меценатів та інвесторів.

Українська федерація вейкбордингу та воднолижного спорту кожен сезон проводить регулярні статусні і рейтингові змагання загальноукраїнського та міжнародного масштабу в катерній і канатній версії, представляє Україну на світовій арені; розробляє методики навчання для дітей, шкіл, підвищення майстерності, займається благодійними проектами з популяризації

вейкбордингу й здорового способу життя серед колишніх наркозалежних, людей з обмеженими можливостями, дітей позбавлених батьківського піклування та безпритульних [185].

Висновки до розділу 1

Аналіз літературних джерел та мережі Інтернет довів популярність неолімпійських видів спорту в системі спортивного руху. Для неолімпійського спорту характерний широкий спектр дисциплін, від традиційних до екзотичних, вони можуть бути базовими та розважальними, орієнтованими на різній вік та статус. Особливе місце посідають екстремальні види спорту, які пов'язані з виконанням елементів з високою швидкістю пересування, складністю трюків чи елементів на висоті та нестандартних умовах, і потребують спеціального спорядження.

Накопичений масив знань з екстремальних видів спорту свідчить про їхню неоднорідність та незначну кількість. Вейкбординг посідає чільне місце серед екстремальних видів спорту, спостерігається постійне зростання його популярності у світі та в Україні. Найбільший розвиток цей вид екстремального спорту досяг у Європі, Америці та Австралії.

Для вейкбордингу характерні загальні тенденції, притаманні сучасному спорту: глобалізація, комерціалізація та професіоналізація, збереження довкілля. Для вейкбордингу професіоналізація, глобалізація, комерціалізація є важливими чинниками, які впливають на його розвиток як екстремального виду спорту. Професіоналізація пов'язана зі збільшенням кількості висококваліфікованих спортсменів, які займаються цим видом спорту на професійному рівні. Глобалізація вейкбордингу відбувається за рахунок збільшення його популярності та поширення за межами своїх первинних регіонів. Комерціалізація вейкбордингу нерозривно пов'язана з привабливістю для спонсорів та рекламодавців. Популяризація вейкбордингу відображає його доступність і популярність для широкої аудиторії. Для вейкбордингу характерна і тенденція – збереження довкілля в контексті зростання свідомості

про екологічні проблеми та необхідність збереження навколишнього середовища.

Вейкбординг розвивається за двома версіями – кабельною та канатною. Розвиток виду спорту залежить від його матеріально-технічного забезпечення, яке містить спеціально облаштовані канатні траси, буксирувальну техніку та обладнання. Для України розвиток вейкбордингу пов'язаний на сучасному етапі з розвитком кабельної версії, яка є більш доступною.

Активне становлення і розвиток вейкбордингу в Україні припадає на 2000-ні роки. В Україні створено структуру управління видом спорту, запроваджено систему змагань. Україна має всі передумови для популяризації та розвитку цього виду спорту серед різних верств населення, створенні системи підготовки професійних спортсменів та має природні умови для занять вейкбордингом.

Аналіз літературних джерел та мережі Інтернет показав наявність актуальних проблем розвитку вейкбордингу, серед яких недостатня інфраструктура та обладнання для занять, відсутність доступних тренерських кадрів та тренувальних програм, невідповідність існуючих нормативів та стандартів безпеки для вейкбордингу, нестабільність в управлінні та організації змагань, відсутність широкої громадської підтримки та популяризації виду спорту в суспільстві, недостатнє фінансування, що ускладнює розвиток вейкбордингу в світі та Україні.

Результати досліджень даного розділу представлені в публікаціях [45, 46, 47, 48, 60, 62, 167].

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1 Методи дослідження

У процесі роботи для вирішення поставлених у дисертаційній роботі завдань використовувалися такі методи дослідження:

1. Теоретичний аналіз та узагальнення даних науково–методичної літератури та даних мережі Інтернет.
2. Аналіз нормативних документів, правил та системи змагань у вейкбордингу.
3. Опитування.
4. Системний аналіз, порівняння та аналогія.
5. Метод експертних оцінок.
6. Метод моделювання.
7. Методи математичної статистики.

2.1.1 Теоретичний аналіз та узагальнення даних науково–методичної літератури та даних мережі Інтернет. Реалізація даного методу здійснювалася шляхом аналізу й узагальнення даних літератури та досвіду передової вітчизняної та зарубіжної практики з питань розвитку та функціонування вейкбордингу в різних країнах світу та Україні.

Проведений аналіз дозволив вивчити існуючі дані, погляди, підходи, сучасні уявлення науковців з проблеми розвитку вейкбордингу в системі спортивного руху. На основі аналізу літературних даних були сформульовані мета, завдання, визначено актуальність і новизну роботи. Аналіз літератури дозволив виявити основні напрями; визначити напрямки і перспективи власних досліджень. Теоретичний аналіз науково–методичної літератури проводили для узагальнення стану питань відповідно теми дослідження, обґрунтування актуальності дисертаційної теми, визначення завдань дослідження.

На підставі даних спеціальної літератури було розглянуто та узагальнено особливості становлення та розвиток вейкбордингу як виду спорту у світі, чинники, що впливають на розвиток вейкбордингу у системі міжнародного спортивного руху, здійснено характеристику вейкбордингу як виду спорту на сучасному етапі.

Окрема увага приділялася вивченню становленню та розвитку вейкбордингу як виду спорту в Україні, що дозволило визначити проблему та обґрунтувати тенденції, а також розробити рекомендації щодо розвитку цього виду спорту в країні.

За даними літературних джерел та мережі Інтернет були вивчені та обґрунтовані методи дослідження, для обробки отриманих результатів – методи математичної статистики, які застосовуються в дослідженнях даного напрямку.

Матеріали мережі Інтернет, а саме дані офіційних сайтів Міжнародної федерації та національних федерацій вейкбордингу різних країн, Національної української федерації водних лиж та вейкбордингу [72, 86, 93, 105–107, 120, 145, 153, 172, 185, 186, 191, 192, 206] дозволили визначити тенденції розвитку вейкбордингу в різних країнах, особливості проведення змагань, кількість спортсменів.

У ході досліджень було проаналізовано 209 літературних джерел та даних мережі Інтернет.

2.1.2 Аналіз нормативних документів, правил та системи змагань у вейкбордингу. У процесі дисертаційного дослідження проаналізовано низку законодавчих та нормативних документів. Аналіз галузевих законів і програм різних країн дозволив отримати вихідні дані з приводу системи розвитку вейкбордингу в різних країнах світу, визначити особливості програмно–цільового управління та чинники, що їх обумовлюють.

У роботі проаналізовано значну частину законодавчих і нормативних документів України, а саме тих, що регламентують розвиток різних видів

спорту та вейкбордингу. Серед них, Стратегія розвитку фізичної культури і спорту в Україні, постанови Кабінету Міністрів України, Укази Президента України, накази Міністерства молоді та спорту України, накази та рішення органів виконавчої влади. Аналіз зазначених документів, матеріалів та нормативно–правових актів дозволив проаналізувати процес формування механізму управління вейкбордингу в Україні [16–17, 20, 30, 40, 51].

2.1.3 Опитування. Метод опитування (анкетування) використовувався в роботі з метою вивчення стану розвитку вейкбордингу в Україні та мотивації занять вейкбордингом населення України.

Анкетування здійснювалося як метод одержання інформації шляхом проведення онлайн–анкетування на платформі Google [34, 42].

Форма анкети представлена у додатку Ж.

В опитуванні взяли участь 41 респондент – фахівці з вейкбордингу (функціонери, тренери, судді та кваліфіковані спортсмени). Середній вік респондентів становив $32,2 \pm 6,8$ років, стаж занять вейкбордингом $5,48 \pm 4,01$ років. У групі 78 % опитуваних мали вищу освіту. Вибірку склали 63,45 % – чоловіки, 36,6 % – жінки.

Анкета містила блок питань щодо розвитку виду спорту в Україні, відношення вейкбордингу до спорту чи оздоровчо–рухової активності, витрат на заняття цим видом спорту, попередньої підготовки, участі у змаганнях, умов для проведення тренувань та змагань, стажу занять та віку тощо.

2.1.4 Системний аналіз, порівняння та аналогія. Метод системного аналізу та узагальнення передбачав постановку проблеми, визначення мети дослідження, збір та аналіз даних щодо організаційно–методичних засад розвитку вейкбордингу у світі та в Україні, основних тенденцій розвитку цього виду спорту, його проблеми та перспективи, формулювання висновків, побудову моделі організаційно–методичних основ розвитку вейкбордингу у світі та в Україні. Моделі відображали існуючі тенденції, проблеми та

перспективи розвитку вейкбордингу, перевірку моделей на відповідність реальності та їх застосування у практиці.

Системний аналіз дозволив дослідити властивості системи розвитку вейкбордингу в світі, в окремих країнах та Україні, відношення в системі [21]. Системний аналіз застосовувався для розв'язання складних проблем, що пов'язані з розвитком та функціонування вейкбордингу та всіх складових системи для подальшої розробки рекомендацій щодо перспектив розвитку й популяризації виду спорту в країні. В дисертаційній роботі використовувався системний аналіз для визначення сильних та слабких сторін у системі розвитку вейкбордингу в провідних країнах світу. Підходи використані при визначенні організаційно-методичних засад були попередньо опробовані при аналізі розвитку гольфу в Україні, подані в публікації в співавторстві [167]. На досвіді системи управління та розвитку вейкбордингу інших країн обґрунтовані організаційно-методичні засади розвитку вейкбордингу в Україні та можливості їхнього впровадження. В ході дослідження були застосовані в комплексі складові структурного аналізу:

- структурний аналіз – макроструктурний (виділення системи із середовища, визначення чинників, які на неї впливають, і того, частиною якої системи є ця система) та мікроструктурний (вивчення будови системи аж до елементарності);
- функціональний аналіз – зовнішній (з'ясування дій зовнішніх функцій системи) та внутрішній (виділення внутрішніх функцій системи);
- факторний аналіз – виділення чинників, які впливають на систему (мікрофакторний і макрофакторний аналіз – виокремлення чинників макро– і мікросередовища, які впливають на систему);
- часовий аналіз – прогностичний (з'ясування майбутнього системи та її складових), а також історичний (передбачає дослідження минулих станів системи).

Порівняння розглядалося як метод зіставлення об'єктів з метою виявлення рис подібності або рис відмінності між ними (або того та іншого разом). Цей

метод був важливою передумовою узагальнення та відігравав особливу роль в умовиводах за аналогією.

Аналогія розглядалася як індуктивний висновок про приналежність певних ознак об'єкту на підставі знання подібності даного об'єкта з іншими об'єктами. При міркуванні по аналогії знання, отримане при вивченні одного об'єкта, переноситься на інший менш вивчений об'єкт, що належить до того ж роду.

Дослідження системи розвитку вейкбордингу в світі, організації та його управління, застосування методу аналогії дозволило використати світовий досвід функціонування вейкбордингу в світі для обґрунтування та впровадження організаційно–методичних засад розвитку вейкбордингу в Україні.

2.1.5 Метод експертних оцінок

Метод експертних оцінок – статистичний метод, який дозволяє дати оцінку досліджуваного явища у вигляді узагальненої думки спеціалістів (експертів) за даною проблемою. Експертна оцінка є незамінним методом у випадку вивчення явищ, які не мають певного кількісного вираження або явищ, які відображають часткову інформацію [12, 42]. Цей метод дозволяє за допомогою спеціальної вибраної шкали відобразити потрібні вимірювання суб'єктивних оцінок спеціалістів – експертів.

У нашій роботі метод експертних оцінок використовувався для виявлення думки експертів відносно визначення переваги значущості чинників, які впливають на розвиток вейкбордингу в Україні.

Використовувався метод переваги (ранжування), коли експерти повинні розставити критерії, що оцінюють, за рангами в порядку погіршення їх значущості [80]. Місце, зайняте кожним з виділених критерій, визначається кількістю набраних ним балів: чим вище сума балів, тим вища оцінка експертів (тим більш значущим є об'єкт). Ступінь узгодженості думок експертів, яких опитували, перевірялася за допомогою коефіцієнта конкордації (W).

Методика групової експертизи включала в себе: формулювання завдань, відбір та комплектування групи експертів, складання плану експертизи, проведення опитування експертів, аналіз та обробку отриманої інформації.

Алгоритм роботи з експертного оцінювання включав:

1. Таблицю експертизи для використання методу переваги.
2. Розрахунок коефіцієнта конкордації (узгодженості думок експертів).
3. Висновок про якість експертизи залежно від ступеня узгодженості думок експертів. Узгодженість думок експертів перевірялась за допомогою розрахунку коефіцієнта конкордації Кендалла за формулою:

$$W = 12s / m^2 (n^3 - n), \quad (2.2)$$

де, m – помилка репрезентативності; n – обсяг вибірки; s – це сума квадратів відхилення від середнього місця, розраховувалась за формулою:

$$S = \sum (\sum_{xi} - \bar{x})^2; \quad (2.3)$$

Коефіцієнт конкордації приймає значення від 0 до 1. Чим більше значення коефіцієнта конкордації, тим більший ступінь узгодженості думок експертів. При $W=1$ є повна узгодженість думок експертів; якщо $W=0$, то узгодженість практично відсутня.

4. Статистична значущість коефіцієнта конкордації розраховувалась за допомогою застосування рангового дисперсійного аналізу Фрідмана. Підтвердження статистичної значущості коефіцієнта конкордації на обраному рівні значущості здійснювалося за критерієм Краскела–Уоліса χ^2 , який перевіряє, чи є відмінності між медіанами трьох чи більше груп [34, 79–80].

У дослідженні взяли участь 5 експертів: тренери вищої та 1 категорій, судді міжнародної та національної категорій. Формуванню експертної групи передувало бесіди з тренерами та спортсменами й виявлено найбільш авторитетних фахівців із вейкбордингу. Після запрошення до участі в експертизі 5 із них зголосилося долучитися до нашого дослідження. Таким чином було створено експертну групу.

2.1.6 Метод моделювання

Метод моделювання з позицій розробки моделі організаційно–методичних засад розвитку вейкбордингу використовували як науковий метод в контексті дослідження розвитку вейкбордингу. Його основною метою було створення структурованої та систематизованої моделі, яка сприятиме організаційному розвитку вейкбордингу з урахуванням методичних підходів.

Метод моделювання в дослідженні включав наступні етапи:

1. Аналіз стану: проведено детальний аналіз поточного стану вейкбордингу, а саме рівень популярності, наявність інфраструктури, програм навчання, аспекти щодо безпеки та інші важливі параметри.
2. Ідентифікація потреб: визначено головні потреби і проблеми, що постають перед розвитком вейкбордингу: питання підготовки спортсменів, організації розвитку виду спорту в різних країнах, недостатньої кількості навчальних програм, відсутності безпечних місць для занять, обмежений доступ до обладнання тощо.
3. Розробка моделі: на основі результатів аналізу розроблялася модель, яка включала в себе організаційні та методичні аспекти розвитку вейкбордингу.
4. Здійснення порівняльного аналізу за складовими моделі розвитку вейкбордингу в різних країнах, що дозволило визначити спільні та відмінні риси.
5. Розробка алгоритму впровадження моделі в Україні шляхом формування заходів для різних інституцій.

Цей науковий метод застосовувався для дослідження і вдосконалення розвитку вейкбордингу в рамках національних спортивних організацій, спортивних клубів або урядових і некомерційних організацій, що сприяють розвитку вейкбордингу. В результаті, його метою є вдосконалення та підвищення ефективності розвитку вейкбордингу як спортивної дисципліни та залучення більшої кількості людей до занять цим видом спорту.

2.1.7. Методи математичної статистики

Методи статистичної обробки даних в дослідженні застосовувалися для систематизації, обробки й використання статистичних даних для наукових і практичних висновків дисертаційної роботи.

Отримані результати під час проведення анкетування, експертної оцінки дозволили за допомогою статистичної обробки даних відобразити кількісну залежність у вигляді графіків, діаграм, таблиць.

У ході статистичного аналізу коштів, які витрачають на заняття вейкбордингом та щорічні витрати на змагання з вейкбордингу залежно від статі за W-критерієм Шапіро-Уїлка виконувалась попередня перевірка даних на підпорядкування нормальному закону розподілу; середні показники представлено у вигляді Me (25; 75 %), де Me – медіана, а 25, 75 % – межі процентилів [12, 42, 79]. Порівняння витрат на заняття вейкбордингом залежно від статі виконано за допомогою непараметричного U-критерію Манна-Уїлка, що є аналогом t-критерію Стьюдента для незалежних вибірок.

У ході дослідження також застосовувався метод аналізу анкетних даних за допомогою таблиць спряженості. Для перевірки гіпотези про рівномірність розподілу респондентів за відповідями, використовувався критерій узгодженості Пірсона χ^2 , який перевіряє зв'язок між категоріальними змінними. У випадку, коли респонденти обирали відповідь з числа варіантів, що перевищувало 2, то окремі показники було згруповано шляхом об'єднання відповідних градацій. Наприклад, перевіряючи розподіл респондентів за видом змагань, які проводилися на їхніх тренувальних базах і з'ясувавши, що більшість респондентів обрала варіант «Всеукраїнські», в ході побудови таблиці спряженості для подальшого аналізу ми розглядали два варіанти: проводилися Всеукраїнські змагання, не проводилися змагання такого типу. Використовуючи аналогічні міркування, здійснено аналіз відповідей і на інші питання анкети [34].

За рівень статистичної значущості прийнято величину $\alpha=0,05$ ($p<0,05$), причому, якщо величина досягнутого p-рівня була меншою $1,0 \cdot 10^{-4}$, то його

значення представлялося у вигляді ($p < 0,05$), а в іншому випадку наведено точне значення p .

Усі розрахунки виконано за допомогою програм Excel та STATISTICA 10.0.

2.2 Організація дослідження

Вирішення поставлених експериментальних завдань здійснювалось на базі кафедри кіберспорту та інформаційних технологій Національного університету фізичного виховання і спорту України, м. Київ, та в умовах діяльності ГО «Українська федерація вейкбордингу і воднолижного спорту».

Дослідження було проведено в три етапи з 2019 по 2023 рр.

На першому етапі (жовтень 2019 р. — грудень 2020 р.) проведено інформаційний пошук і змістовний аналіз літературних джерел, наукової періодичної літератури, нормативно-правових документів, інформаційних матеріалів, даних мережі Інтернет. Проведено аналіз та визначено об'єктивні передумови виникнення, становлення й розвитку вейкбордингу у світі та в Україні. Розроблено та перевірено анкету.

Другий етап (січень 2021 р. — листопад 2022 р.) спрямований на дослідження організаційної структури управління вейкбордингу в світі та Україні, аналіз діяльності провідних федерацій з вейкбордингу, визначення спільних та відмінних рис розвитку виду спорту, порівняльний аналіз. Статистична обробка отриманих даних.

На третьому етапі (грудень 2022 р. – вересень 2023 р.) здійснено розробку та впровадження практичних рекомендацій організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу, запропоновані для реалізації в діяльність Української федерації вейкбордингу і воднолижного спорту, систематизація та узагальнення отриманих даних. Підготовка дисертації до захисту.

Контингент – фахівці з вейкбордингу (представники Федерації, тренери, судді та кваліфіковані спортсмени) – 41 респондент. Середній вік респондентів

становив $32,2 \pm 6,8$ років, стаж занять вейкбордингом $5,48 \pm 4,01$ років. У групі 78 % опитуваних мають вищу освіту, інші навчаються. За гендерною ознакою вибірку склали 63,45 % – чоловіки, 36,6 % – жінки.

Експертна група – 5 тренерів вищої та 1 категорій, судді міжнародної та національної категорій.

РОЗДІЛ 3

УМОВИ РОЗВИТКУ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕЙКБОРДИНГУ В ПРОВІДНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

3.1 Система організації та управління вейкбордингом на міжнародному рівні

Система організації та управління вейкбордингом на міжнародному рівні є складною та достатньо розробленою інфраструктурою, яка дозволяє цьому екстремальному виду спорту функціонувати на глобальному рівні. Вейкбординг на сучасному етапі представляє масову глобальну спільноту, яка охоплює спортсменів, тренерів, організаторів змагань та прихильників цього виду спорту.

Будучи одним із найпопулярніших неолімпійських видів екстремального спорту, вейкбординг має свою власну міжнародну федерацію, яка відповідає за регулювання та організацію цього виду спорту на світовому рівні. На міжнародному рівні вейкбординг стає все більш конкурентоспроможним і визнаним видом спорту, завдяки зусиллям багатьох зацікавлених сторін. Вейкбординг як спортивна дисципліна офіційно входить до Міжнародної федерації водних лиж та вейкбордингу [33].

Міжнародна федерація водних лиж і вейкбордингу (IWWF) була заснована в 1946 році в Женеві, Швейцарія, та є світовим керівним органом для буксирувальних водних видів спорту. IWWF включає понад 102 федерації по всьому світу з Азії, Австралії, Європи, Африки, Близького Сходу, Північної, Центральної та Південної Америки, яка налічує зареєстрованих 24541 спортсмена та понад 30 мільйонів активних учасників [45].

Федерація визнана Міжнародним олімпійським комітетом (МОК) в якості єдиного органу для буксирувальних водних видів спорту. IWWF є афілійованим членом Асоціації Міжнародних спортивних федерацій визнаних МОК (ARISF)

і Глобальної асоціації міжнародних спортивних федерацій (GAISF) та виступає одним з дванадцяти засновників Всесвітніх ігор.

IWWF бере участь у масштабних міжнародних заходах як ANOC World Beach Games (Всесвітні пляжні ігри ANOC), World Games (Всесвітні ігри), Pan Am Games (Панамериканські ігри), Mediterranean Games (Середземноморські ігри), South East Asian Games (Ігри Південно-Східної Азії), Asian Beach Games (Азіатські пляжні ігри), South American Games (Південноамериканські ігри).

Міжнародна федерація IWWF включає 9 спортивних дисциплін, серед яких в тому числі вейкбординг, кабельний вейкбординг, кабельні водні лижі, вейксерфінг.

Діяльність Міжнародної федерації водних лиж і вейкбордингу на сучасному етапі розвитку виду спорту спрямована на просування і розвиток буксирувальних водних видів спорту по всьому світу шляхом роботи з національними федераціями. Серед напрямів роботи нами визначено наступні:

- ✓ розробка технічних правил для всіх дисциплін буксирувальних водних видів спорту;
- ✓ організація освітніх та навчальних програм для технічних працівників і тренерів.
- ✓ надання ресурсів федераціям для підготовки, освіти та розвитку атлетів і технічних працівників, тренерів;
- ✓ представлення федерацій і спортсменів на міжнародному рівні за необхідністю;
- ✓ управління буксирувальними водними видами спорту на комплексних спортивних іграх, визнаних МОК і його регіональними олімпійськими радами, як наприклад, Всесвітні Ігри, Всесвітні пляжні ігри АНОК та інші.

Поширення діяльності Міжнародної федерації водних лиж і вейкбордингу на сучасному етапі пов'язано з популяризацією всіх буксирувальних водних видів спорту, подальшого збільшення кількості дочірніх федерацій вейкбордингу, залученням молоді, подальшою підтримкою кабельних воднолижних і вейкбордичних парків (наразі працюють близько 220

парків по всьому світу), з створенням нових комерційних можливостей (спонсорства, членства тощо).

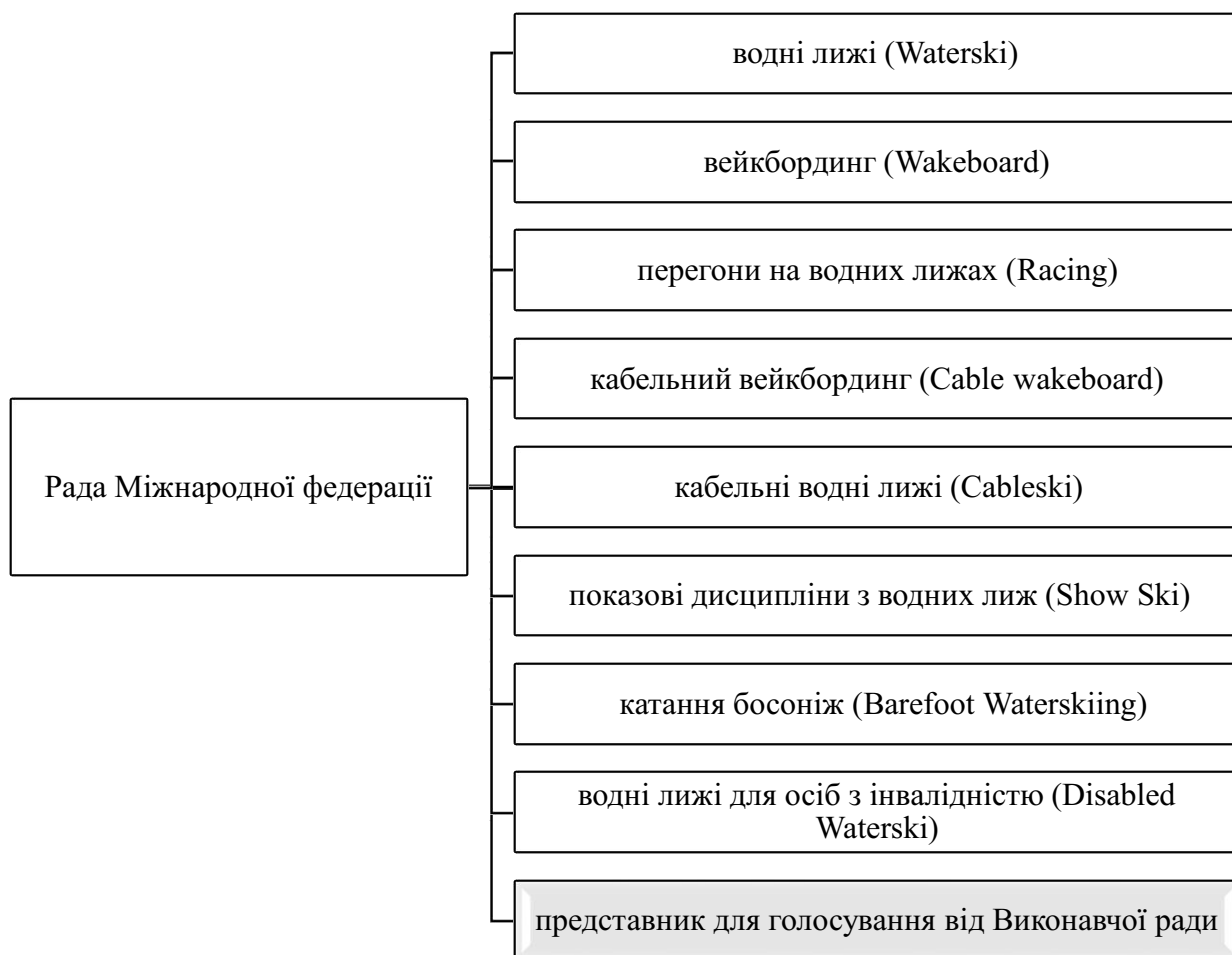
До організаційної структури Міжнародної федерації водних лиж і вейкбордингу входять Бюро на чолі з президентом, Виконавча рада на чолі з президентом та представниками континентальних федерацій IWWF, атлетів та комітетів, Рада з 9 спортивних дисциплін, 14 комітетів за напрямками (рис. 3.1).

Рисунок 3.1 – Організаційна структура управління буксирувальними водними видами спорту та вейкбордингом у світі

Рада Міжнародної федерації включає представників з 8 буксирувальних дисциплін – водні лижі (Waterski), вейкбординг (Wakeboard), перегони на

водних лижах (Racing), кабельний вейкбординг (Cable wakeboard), кабельні водні лижі (Cableski), показові дисципліни з водних лиж (Show Ski), катання босоніж (Barefoot Waterskiing), водні лижі для осіб з інвалідністю (Disabled Waterski) та 1 представника для голосування від Виконавчої ради (рис. 3.2).

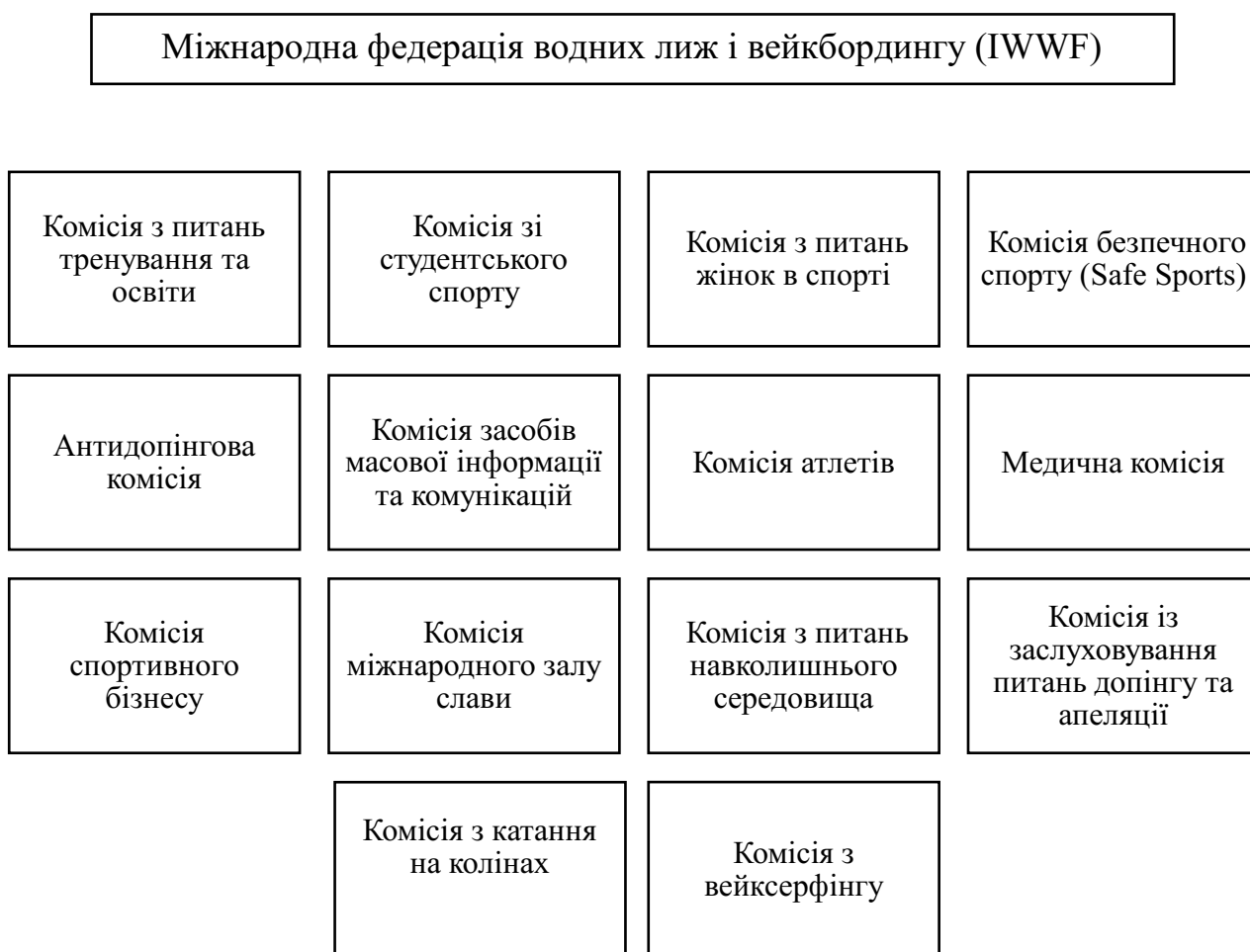

Рисунок 3.2 – Структура Ради Міжнародної федерації водних лиж і вейкбордингу (IWWF)

До роботи Міжнародної федерації долучено 14 комісій, кожна з яких має свою спрямованість та завдання (рис. 3.3).

Дисципліна катерний вейкбординг у Міжнародній федерації представлена 10-ма членами міжнародної Федерації: 3 від Європи та Африки, 3 від Панамериканської організації, 3 від Азії та Океанії та 1 представником від

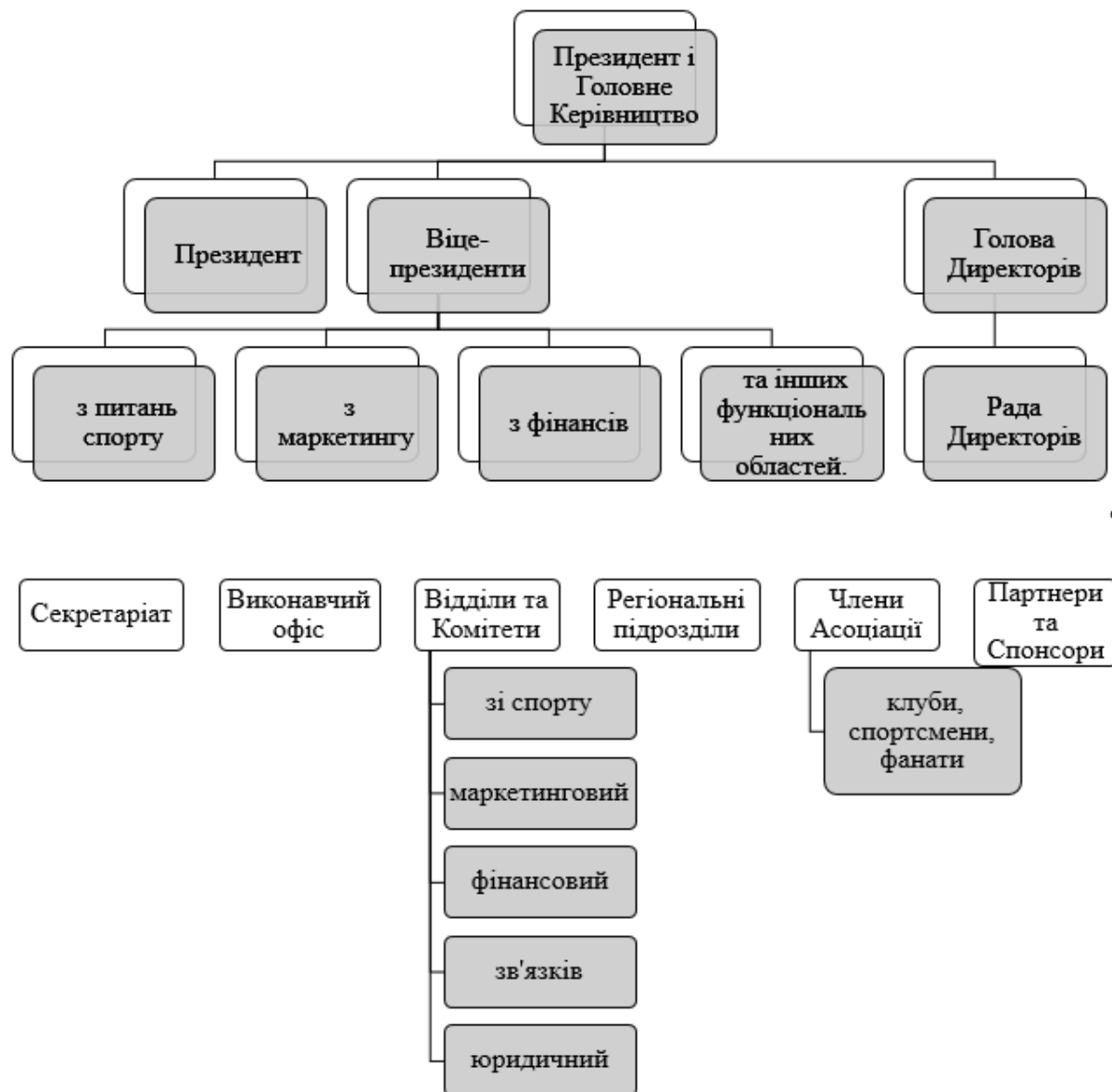
комісії атлетів, кабельного вейкбордингу 9–ма членами: одним представником виконкому та одночасно Панамериканської організації, 1–м керівником та одночасно представником від Європи та Африки, 2–ма представниками від Європи та Африки, 3–ма від Азії та Океанії, одним від Панамериканської організації та представника від райдерів (спортсменів).

Рисунок 3.3 – Комісії в структурі Міжнародної федерації водних лиж і вейкбордингу (IWWF)

Серед міжнародної структури розвитку вейкбордингу особливе місце посідає Всесвітня Асоціація вейкбордингу (WWA), яка активно розвивається, здійснила понад 15 000 глобальних заходів, завдяки філіям, що працюють на всіх континентах. WWA займається просуванням та розвитком конкурентоспроможних видів вейк-спорту по всьому світу: вейкбординг,

вейксерфінг, вейккейтинг та вейк-парки. Організація дозволяє отримувати поточну інформацію про спортсменів, змагання та формати їх проведення, вона виступає керуючим органом розвитку вейк-спорту (рис. 3.4) [45, 207].

Рисунок 3.4 – Структура Всесвітньої Асоціації вейкбордінгу (WAW)

Всесвітня Асоціація вейкбордінгу створена в 1989 році. Головною метою створення асоціації було сприяння розвитку та регулювання вейкбордінгу як виду спорту. WAW здійснила значну роботу у популяризації вейкбордінгу, розробці правил змагань та стандартів безпеки. WAW є однією з провідних

організацій у сфері вейкбордингу та спільно з IWWF встановила низку правил та стандартів, що використовуються на міжнародних змаганнях з вейкбордингу.

Управління асоціацією зазвичай здійснюється президентом, віце-президентами і Радою Директорів, яка складається з представників різних сфер інтересів у вейкбордингу. WWA підпорядковується своїм членам, спортсменам, клубам, фан-групі та іншим зацікавленим сторонам, і сприяє розвитку виду спорту на міжнародному рівні.

Президент – головна посада у WWA, відповідальна за загальне керівництво та стратегію асоціації. Віце-президенти відповідають за питання спорту, маркетингу, фінансів та інші. Рада директорів складається з впливових осіб та керівників підконтрольних груп інтересів. Рада відповідає за прийняття важливих рішень та нагляд за роботою асоціації. Радою директорів асоціації керує голова. Роботу асоціації виконують секретаріат та виконавчий офіс, які включають менеджерів, адміністраторів, фахівців з маркетингу, зв'язків з громадськістю, фінансових аналітиків та інший персонал.

Особливе місце посідають відділи та комітети. Відділ зі спорту відповідає за регулювання правил та стандартів змагань, реєстрацію спортсменів, рейтинги тощо. Маркетинговий відділ займається популяризацією вейкбордингу, залученням спонсорів, маркетинговими кампаніями. Фінансовий відділ відповідає за управління фінансами асоціації, бюджетування, фінансову звітність. Відділ зв'язків з громадськістю встановлює зв'язки зі ЗМІ, організовує прес-конференції, публікує новини та іншу роботу з громадськістю. Юридичний відділ забезпечує правову підтримку та вирішення юридичних питань асоціації.

WWA може мати представництва та підрозділи у різних країнах чи регіонах для забезпечення роботи асоціації на місцевому рівні. До членів Асоціації входять клуби з вейкбордингу, спортсмени, фанати тощо. Окрім цього до асоціації входять компанії та організації, які спонсорують асоціацію і сприяють її розвитку.

Взаємодія між різними організаціями з вейкбордингу може відбуватися на базі спільних інтересів та мети популяризації та розвитку вейкбордингу на міжнародному рівні.

Всесвітня Асоціація вейкбордингу організовує та проводить низку міжнародних змагань, таких як WWA Wakeboard World Series (Світова серія з вейкбордингу), WWA Wake Park World Series (Світова серія вейк-парків), WWA Wakeboard National Championships (Національні чемпіонати з вейкбордингу), WWA Wakeboard World Championships (чемпіонати світу з вейкбордингу) тощо. До Всесвітньої Асоціації з вейкбордингу входять 27 країн. Глобальними партнерами Асоціації виступають такі країни як Канада, Португалія, Японія, Південна Корея тощо [62, 207].

Таким чином, Всесвітня Асоціація вейкбордингу є самостійною організацією, що спеціалізується у розвитку та регулюванні вейкбордингу, здійснює власну діяльність, розробляє правила та стандарти для вейкбордингу, організовує міжнародні змагання та забезпечує взаємодію між спортсменами, клубами і федераціями у різних країнах. WWA також може співпрацювати з іншими організаціями, такими як IWWF для встановлення загальних стандартів та правил для вейкбордингу. У таких випадках, організації можуть спільно працювати над розвитком цього виду спорту, але вони залишаються окремими організаціями зі своєю структурою та управлінням [207].

Міжнародна федерація водних лиж і вейкбордингу має типову структуру управління видом спорту, відмінністю є наявність широкої низки дисциплін, діяльність яких забезпечується широким колом спеціальних комітетів та комісій, зокрема наявність комітету безпечного спорту. Це обумовлено екстремальними умовами виду спорту.

3.2 Обґрунтування організаційно-управлінської моделі розвитку вейкбордингу

Для ефективного порівняння розвитку та функціонування вейкбордингу в різних країнах, визначення спільних характеристик та відмінностей нами

обґрунтовано уніфіковану організаційно-управлінську модель розвитку виду спорту та апробовано при аналізі вейкбордингу.

Уніфікація організаційно-управлінської моделі для різних видів спорту є необхідною для забезпечення сталого та ефективного розвитку спорту в різних країнах. Підхід до уніфікації моделі дозволяє систематично вивчати та порівнювати розвиток різних видів спорту у різних країнах. Ця уніфікована модель може бути застосована в різних галузях спорту, допомагає зрозуміти його рівень популярності, організаційні аспекти, участь у змаганнях, рівень фінансування та підтримки, взаємодію з глядачами та спонсорами. Це сприяє зростанню ефективності управління та розвитку спорту на міжнародному рівні, сприяючи його популяризації та залученню нових учасників.

Уніфікація організаційно-управлінської моделі для різних видів спорту сприятиме створенню єдиної стандартної системи, покращенню співпраці між країнами та спортивними організаціями. Вона дозволить ефективно розробляти стратегії розвитку, визначати ключові аспекти ведення спортивних змагань, та взаємодіяти з інвесторами та спонсорами на міжнародному рівні.

Однією з важливих переваг такої уніфікованої моделі є її здатність адаптуватися до різних культурних, економічних та соціальних умов кожної країни. Це робить можливим врахування специфічних особливостей кожного регіону та сприяє розвитку спорту в контексті місцевих потреб і можливостей.

Застосування уніфікованої моделі сприятиме підвищенню рівня професіоналізму в управлінні спортивними організаціями та розвитку спортивної індустрії в цілому, збільшенню інвестицій у спорт, оскільки інвестори та спонсори бачать більш структуровані та прозорі можливості для співпраці.

У цілому, уніфікована організаційно-управлінська модель розвитку спорту є ключовим інструментом для створення стабільної, відкритої та прогресивної спортивної галузі як на національному, так і на міжнародному рівні.

Застосування організаційно-управлінської моделі у вейкбордингу є значущою для подальшого розвитку цього виду спорту у світі, особливо у контексті професійного спорту, для забезпечення його розвитку на всіх рівнях, включаючи організаційну структуру, правила проведення змагань, програми та методики тренування, а також суддівську систему та систему оцінки результатів. Крім того, організаційно-управлінська модель розвитку вейкбордингу може допомогти покращити безпеку проведення змагань і тренувань, що є важливим фактором у розвитку будь-якого виду спорту, може допомогти залучити нових спонсорів та інвесторів, що, у свою чергу, дозволить покращити матеріальну базу для проведення змагань та тренувань, підвищити професійний рівень спортсменів та тренерів [63].

Організаційно-управлінська модель містить 10 основних елементів: структуру організації; матеріально-технічну складову; спортсменів, тренерів, техніків; клуби; дисципліни виду спорту; систему змагань; суддів та арбітрів; спонсорів та інвесторів, фінансування; медіа й маркетинг; глядачів та вболівальників, що дозволяє оцінювати та порівнювати розвиток видів спорту в різних країнах. Значущість елементів моделі може відрізнитися відповідно до особливостей виду спорту.

Для визначення структурних елементів моделі були залучені 5 експертів, які визначили ключові елементи моделі та їх значущість. При визначенні значущості структурних елементів, що входили до організаційно-управлінської моделі розвитку вейкбордингу, розраховували коефіцієнт конкордації Кендалла $W = 0,68292$, який свідчить про наявність середнього ступеня узгодженості думок експертів (табл. 3.1).

Для оцінки значущості коефіцієнта конкордації здійснювали ранговий дисперсійний аналіз Фрідмана. Розрахунковий χ^2 ($N = 5$, $df = 9$) = 25,30885, критичне значення χ^2 на рівні значущості $p = 0,00138$ становить 15,50731. $W = 0,68292$ – величина не випадкова, а тому отримані результати можуть використовуватися в подальших дослідженнях. Думка експертів узгоджена. Середній ранг $\bar{r} = 0,65886$.

Таблиця 3.1 – Значущість структурних елементів, що ввійшли до організаційно-управлінської моделі розвитку вейкбордингу, (n = 5)

№ п/п	Показник	Σ	Вага λ	Середній ранг	Місце в рейтингу
1.	Матеріально–технічна складова	31	0,1602	2,80	2
2.	Клуби	24	0,1248	4,20	5
3.	Структура організації	29	0,1429	3,20	3
4.	Спортсмени, тренери, техніки	35	0,1766	2,00	1
5.	Спонсори та інвестори, фінансування	25	0,1304	3,90	4
6.	Види вейкбордингу	2	0,01124	8,50	10
7.	Система змагань	22	0,09409	5,40	6
8.	Глядачі та вболівальники	4	0,02247	8,10	9
9.	Судді та арбітри	15	0,07427	6,00	7
10.	Медіа і маркетинг	13	0,06303	6,30	8
Всього		200	1	$\bar{r} =$ 0,65886	

Розглянемо нижче елементи моделі.

Структура організації одна із ключових елементів моделі. Вона включає форми організації, такі як асоціації, клуби, федерації, які займаються розвитком і управлінням вейкбордингом на різних рівнях – міжнародному, національному, регіональному, правила та норми діяльності.

Кожен рівень має свої специфічні завдання та функції в організації та розвитку вейкбордингу. Також до структури організації входять правила та норми діяльності, які визначають порядок проведення змагань та тренувань, безпеку учасників, використання спеціального обладнання тощо. Крім того, структура організації має бути гнучкою та адаптивною до змінних умов, щоб ефективно реагувати на виклики та зміни у сфері вейкбордингу та спорту в цілому.

Другий елемент організаційно-управлінської моделі розвитку вейкбордингу – матеріально-технічна складова, яка включає наявність водойм

і парків з можливістю катання на вейкборді; інфраструктури, такої як туалети, роздягальні, кафе тощо. Також важливим компонентом є наявність спеціалізованих човнів та обладнання для проведення змагань. У розвитку вейкбордингу особливе значення має наявність добре обладнаних спеціалізованих парків та водойм, де поцінювачі цього виду спорту можуть тренуватися та брати участь у змаганнях. Крім того, розвиток інфраструктури може зробити вейкбординг більш привабливим для широкої аудиторії та сприяти його розвитку як масового спорту. Забезпечення наявності спеціалізованих суден та обладнання для проведення змагань дозволить покращити якість змагань, що проводяться, та привернути увагу професійних спортсменів та спонсорів.

Спортсмени у моделі є одними із ключових елементів. Вони поділяються на наступні категорії: аматори та професіонали, а також на вікові та кваліфікаційні групи. Вимоги до учасників змагань залежать від рівня змагань, що проводяться, та категорій спортсменів, включаючи правила та норми діяльності.

Аматори можуть займатися вейкбордингом як хобі, для задоволення та здоров'я, тоді як професіональні спортсмени ставлять за мету досягнення найвищих результатів на змаганнях, отримання рекламних контрактів та залучення спонсорів.

Також важливими є вікові групи спортсменів, які можуть брати участь у змаганнях. У вейкбордингу можна виділити такі вікові групи: діти до 13 років, юніори від 14 до 18 років, молодь від 19 до 29 років, спортсмени від 30 до 39 років, спортсмени від 40 до 49 років та спортсмени віком від 50 років.

Для професійних спортсменів важлива кваліфікаційна категорія та рейтинг, які дозволяють брати участь у змаганнях міжнародного рівня. Вимоги до учасників змагань можуть включати перевірку на допінг та наявність медичного страхування.

Тренери відповідають за підготовку спортсменів, допомагають їм розвивати навички, опанувати та вдосконалювати техніку, необхідні для

участі у змаганнях. Кваліфікаційні категорії тренерів можуть змінюватись від аматорського до професійного рівня. Тренери повинні мати відповідні ліцензії та сертифікати, які підтверджують їхню кваліфікацію та дозволяють їм працювати у спортивній сфері, знати методики навчання та мати досвід роботи з різними віковими групами та рівнями підготовки.

Тренери можуть працювати як в індивідуальному, так і в командному форматі, готуючи спортсменів до участі у змаганнях, можуть працювати у спеціалізованих школах та тренувальних таборах, забезпечуючи необхідну підготовку для участі у національних та міжнародних змаганнях.

Особливе місце посідають техніки, які забезпечують якісне навчання та підвищення рівня майстерності спортсменів. Кваліфікаційні вимоги до техніків залежать від рівня складності трюків, які виконують спортсмени, та варіюються від початкового до вищого. Умовами роботи техніком є досвід роботи з обладнанням, знання правил безпеки на воді, надання рекомендацій спортсменам щодо покращення їх техніки та техніки безпеки.

Техніки, що працюють в промисловості вейкбордингу, також мають своє місце в моделі. Вони повинні мати навички з ремонту та обслуговування обладнання, у забезпеченні безпеки на воді та підтримці у належному стані спеціалізованих суден та обладнання для проведення змагань. Вони можуть брати участь у розробці нових методик навчання, які сприятимуть більш ефективному та безпечному навчанню спортсменів.

Взаємодія між спортсменами, тренерами та техніками, а також ефективна координація дій дозволяють створити стійку екосистему вейкбордингу.

Наступний елемент – це клуби, які можуть надавати свої спеціалізовані об'єкти для катання: реверсивні або кільцеві канатні дороги, а також обладнання для занять вейкбордингом. Наявність клубів дозволяє спортсменам мати можливість регулярних тренувань, отримувати якісне навчання від тренерів та техніків, спілкуватися та обмінюватися досвідом з іншими учасниками вейкбордингу. Клуби можуть організовувати проведення внутрішніх змагань та заходів для підвищення мотивації спортсменів до занять вейкбордингом.

Однією з функцій клубів можна зазначити стимулювання розвитку вейкбордингу в регіоні, залучення нових аматорів. Клуби є важливим елементом у створенні інфраструктури та умов для розвитку вейкбордингу в цілому.

Вейкбординг має різні дисципліни та види змагань, вимоги до суддів та оцінки результатів. Кожна з дисциплін має свої особливості та вимоги до спортсменів. Так фрістайл – це показові виступи, де учасники демонструють різні трюки на хвилі; кебл–парки – це змагання у спеціально обладнаних парках, де учасники виконують трюки на спеціальних перешкодах; вейк–серфінг – це гонки на хвилі, які проводяться в океані або на великих озерах.

Обов'язковим елементом моделі є система змагань, які проводяться на різних рівнях – міжнародному, національному, регіональному. До основних особливостей міжнародних змагань відносять різноманітність форматів змагань: індивідуальні виступи, командні змагання, фрістайл–сесії та інші; високий рівень конкуренції; міжнародне суддівство, професійність та медіатизація.

Судді та арбітри відповідають за правильність проведення змагань та дотримання правил, оцінюють техніку та складність трюків, виконання правил та інші критерії, що встановлюються для кожного виду змагань. Арбітри стежать за дотриманням правил та вирішують спірні ситуації між учасниками та судьями. Для розвитку вейкбордингу важливим є проведення суддівських та арбітражних курсів для підвищення їх кваліфікації і залучення нових кандидатів у цю сферу.

Елемент моделі – спонсори та інвестори: компанії, організації та приватні особи, – забезпечують необхідне фінансування змагань, розвитку інфраструктури, підготовки спортсменів та інших аспектів, пов'язаних з вейкбордингом. Вейкбординг є привабливим для спонсорів виробників спортивного обладнання: човнів, фалів (спеціальної мотузки), вейкбордів, а також великих брендів, які мають наміри пов'язати свою репутацію з успішними вейкбордистами. Спонсорство може бути як індивідуальним, так і

командним, окремі спонсори організують власні змагання. Інвестори фінансують великі проєкти, такі як будівництво великих парків для вейкбордингу або створення професійних ліг. Вони також можуть інвестувати в компанії, що виробляють обладнання для вейкбордингу, яке дозволяє їм розвиватися та створювати нові інноваційні продукти.

Джерела фінансування спортивних заходів вейкбордингу можуть бути різними, включаючи державні та приватні інвестиції, спонсорську підтримку, продаж квитків тощо. Важливим елементом фінансування є також оплата праці спеціалістів та обслуговуючого персоналу, включаючи тренерів, суддів, арбітрів, медіа-персонал тощо.

Медіа та маркетинг допомагають просувати спорт та привертати увагу глядачів, спонсорів та інвесторів. Сучасні медіа платформи, такі як соціальні мережі, стрімінгові сервіси та YouTube дозволяють спортсменам та командам показувати свої трюки та виступи, привертаючи увагу глядачів та підвищуючи інтерес до виду спорту. Медіа платформи можуть бути використані для трансляції змагань та інших заходів, що дозволяє розширити аудиторію та підвищити прибутки. Маркетингові кампанії можуть використовувати спортсменів та команди як бренд-амбасадорів, щоб просувати свої продукти та послуги: проведення змагань та заходів може бути використане як інструмент маркетингової комунікації, що дозволяє підвищити пізнаваність бренду та залучити нових клієнтів.

Глядачі та вболівальники забезпечують не лише фінансову підтримку, а й мотивацію для розвитку та просування вейкбордингу. Вони можуть приходити на місце проведення змагань, слідкувати за ними через трансляції в Інтернет-мережі та телебаченні. Для цього необхідно забезпечити їм комфортні умови перегляду та цікавий контент, щоб залучити більше глядачів та збільшити популярність вейкбордингу.

Вболівальники підтримують спортсменів та можуть впливати на результати змагань своїми оплесками та підтримкою у соціальних мережах, можуть стати шанувальниками вейкбордингу та придбати спеціальні товари й

послуги, пов'язані з цим видом спорту, що своєю чергою може призвести до зростання інвестицій та спонсорської підтримки.

Всі елементи організаційно-управлінської моделі мають взаємозв'язки та взаємозалежності між собою. Так, потужна структура організації може привертати більше спонсорів та інвесторів, що забезпечує більше фінансування для виду спорту. Структура організації взаємодіє з усіма іншими елементами моделі, щоб забезпечити спільну мету та стратегію розвитку виду спорту.

Висококваліфіковані спортсмени та ефективна система змагань можуть залучати більше тренерів та техніків, що підвищує рівень підготовки учасників та якість змагань. Популярність клубів може збільшити кількість глядачів та вболівальників на змаганнях, що створює інтерес для спонсорів. Судді та арбітри взаємодіють із системою змагань та спортсменами для об'єктивного суддівства, забезпечують проведення змагань за правилами. Професійні судді та ефективні медіа-кампанії можуть підвищити цікавість глядачів та привернути увагу спонсорів та інвесторів. Медіа та маркетинг взаємодіють з усіма іншими елементами, надають покриття спортивним подіям, рекламуючи спонсорів та змагання, тим самим підвищують інтерес глядачів та привертаючи спонсорів.

Популярність деяких дисциплін може призвести до більшого фінансування та рекламних можливостей, що сприяє їхньому розвитку. Ці зв'язки демонструють, як взаємодія між різними елементами може впливати на розвиток спорту та його популярність, сприяючи залученню фінансування, підвищенню рівня змагань та збільшенню інтересу глядачів та спонсорів.

Організаційно-управлінська модель розвитку вейкбордингу в кожній країні може відрізнятися залежно від їхньої спортивної культури, економічних можливостей та інших чинників. Деякі країни можуть мати краще розвинену інфраструктуру та більшу кількість спеціалізованих клубів та парків, інші можуть приділяти більше уваги навчанню початківців.

3.3 Особливості функціонування вейкбордингу в провідних країнах світу

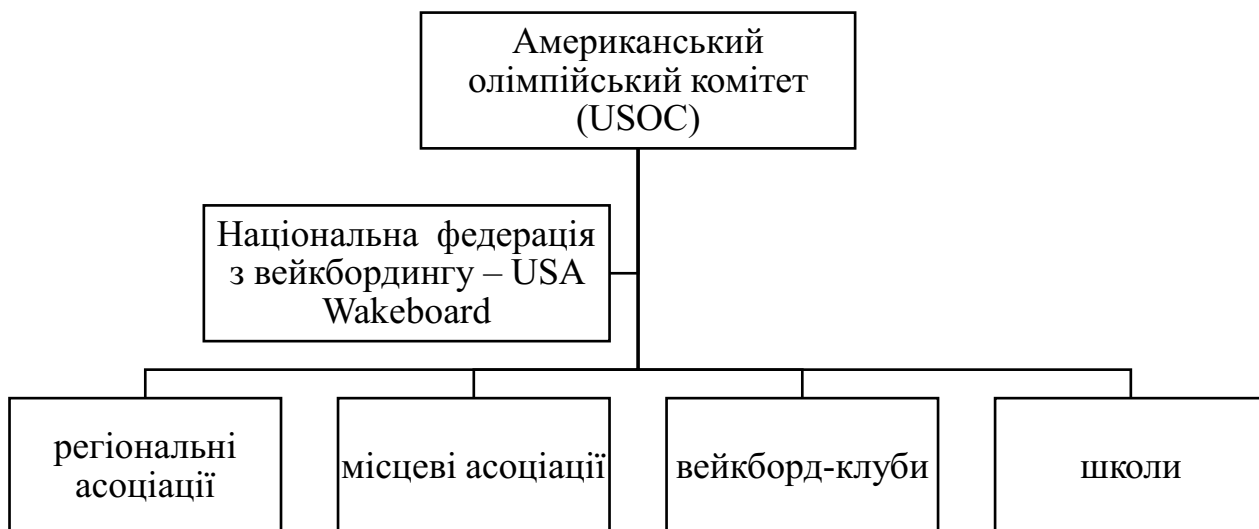
Вейкбординг набуває популярності в багатьох країнах світу як екстремальний вид спорту серед молоді. Кожна з країн має свої особливості розвитку вейкбордингу, пов'язані з місцевими умовами, попитом на даний вид спорту, наявністю спеціалізованих організацій тощо. Проте всі вони мають спільні риси у розвитку організаційно-методичних основ, такими як, наприклад, проведення змагань, навчання новачків тощо.

Розглянемо особливості розвитку вейкбордингу та перспективні напрямки реалізації національними федераціями та інституціями щодо створення умов для занять цим видом спорту в окремих країнах. Обґрунтування та розробка організаційно-управлінської моделі розвитку вейкбордингу дозволили нам розглянути на прикладах різних провідних країн розвиток, систему організації та управління вейкбордингом за зазначеною структурою, поданою в підрозділі 3.2.

3.3.1 Розвиток вейкбордингу в країнах Південної та Північної Америки (США, Канада, Бразилія, Колумбія та Уругвай). США. Організаційно-управлінська модель розвитку вейкбордингу в США представлена нижче.

Вейкбординг у США як вид спорту підпорядковується Американському олімпійському комітету (USOC). Регулює та розвиває цей вид спорту в країні національна федерація з вейкбордингу – USA Wakeboard, є регіональні та місцеві асоціації, які займаються розвитком та організацією змагань, вейкборд-клуби та школи [186] (рис. 3.5).

У США налічується велика кількість вейкборд-клубів, спеціалізованих шкіл та таборів, які надають обладнання та послуги для занять вейкбордингом. Деякі з найбільш відомих вейкборд-клубів у США: Orlando Watersports Complex, Miami Watersports Complex, Texas Ski Ranch, Wake Island Waterpark. Деякі з клубів є членами національних та міжнародних асоціацій. Типова структура клубу з вейкбордингу в США представлена на рисунку 3.6.

Рисунок 3.5 – Структура організації та управління вейкбордингом у США

Конкретна структура клубу може змінюватись в залежності від його масштабів та цілей, проте ці основні елементи присутні в більшості організацій вейкбордингу в США.

Матеріально–технічна складова. У США функціонує велика кількість вейкбординг–парків, де можна займатися вейкбордингом в спеціально облаштованих місцях, велика кількість водосховищ та озер, де проводяться змагання з вейкбордингу.

До найбільш значущих вейкпарків у США, які часто використовуються для змагань відносять: Orlando Watersports Complex – Орландо, Флорида, Terminus Wake Park – Картерсвіл, Джорджія, Texas Ski Ranch – Нью–Браунфельс, Техас,. Freedom Wake Park – Меррівілл, Індіана, Velocity Island Park – Вудленд, Каліфорнія, McCormick's Cable Park – Саммерстон, Міннесота, KC Watersports – Пейола, Канзас.

Крім того, існує кілька водойм, які також використовуються для проведення змагань вейкбордингу в США: Озеро Lanier – Джорджія, озеро Powell – Арізона та Юта, озеро Austin – Техас, озеро Lake of the Ozarks – Міссурі, озеро Navasu – Арізона.

Рисунок 3.6 – Типова структура клубу в США

Контингент. Вейкбординг у США популярний у всіх вікових групах, починаючи від дітей до людей похилого віку. За статистикою більшість людей, які займаються вейкбордингом, перебувають у віковій групі 18-34 років.

Згідно зі звітом «2019 Wakeboarding Participation Report» американської організації Water Sports Industry Association (WSIA), у 2018 році на водних лижах, вейкбордингу та вейксерфінгу в США займалося близько 3,7 мільйона людей. Це число включає як любителів, так і професійних спортсменів. Наприклад, на чемпіонаті США з вейкбордингу, який проводить Асоціація професійних вейкбордистів (Pro Wakeboard Tour), бере участь близько 30 професійних спортсменів з США та інших країн. Крім того, в рамках цього туру проводяться також змагання для аматорів, де беруть участь десятки спортсменів. Так, у США проводяться змагання як національного, так і міжнародного рівня з вейкбордингу. Національний чемпіонат США з вейкбордингу (USA Wakeboard National Championship) проводиться щорічно і включає змагання як для професіоналів, так і для любителів. Міжнародні змагання, такі як IWWF World Wakeboard Championships, також проводяться у США [186].

У США є рейтинг найкращих спортсменів з вейкбордингу, який складається на основі результатів участі у змаганнях національного та міжнародного рівня. Одним із джерел інформації про рейтинг спортсменів є офіційний сайт USA Wakeboard [186], де можна знайти інформацію про національні змагання, учасників та їх результати. Кількість спортсменів, що входять до рейтингу міжнародної федерації складає 6 848 осіб.

У багатьох вейкборд-клубах та школах США працюють професійні тренери, які навчають техніки вейкбордингу. У США використовується система кваліфікаційних категорій для вейкбордингу, яка включає в себе початківців (Beginner), середній рівень (Intermediate), просунутий рівень (Advanced) та професійний рівень (Pro). Існують різні сертифікаційні програми для тренерів та інструкторів вейкбордингу, такі як USA Water Ski & Wake Sports, World Wake Association та інші.

У США працюють спеціалізовані навчальні заклади, які пропонують навчання вейкбордингу: The Boarding School та Wakeboard Camp.

В США розвиванені різні види категорій та видів змагань з вейкбордингу.

Вимоги до суддів та оцінки результатів: судді повинні мати відповідну кваліфікацію та досвід роботи на змаганнях, а оцінка результатів проводиться відповідно до правил та критеріїв, встановлених у кожній категорії та виді змагань.

У США існує організація USA Wakeboard, яка займається організацією національних та міжнародних змагань з вейкбордингу. Змагання проводяться на різних водоймах та вейк-парках, включаючи Paragon Cable Park, Texas Ski Ranch, Orlando Watersports Complex та інші. Результати змагань враховуються у національному рейтингу спортсменів.

Фінансування вейкбордингу в Сполучених Штатах може здійснюватися з різних джерел, і це може бути складним процесом, який включає в себе комерційні спонсорства, урядову підтримку, благодійність, продаж товарів та послуг, а також індивідуальні внески. Наприклад, змагання та підготовку спортсменів можуть фінансувати місцева державна влада, спортивні організації, спонсори та меценати. Спонсори зазвичай надають фінансову підтримку командам та окремим спортсменам, а також покривають витрати на змагання та інші заходи. Компанії, пов'язані з вейкбордингом та екстремальними видами спорту, можуть виступати як спонсори змагань, а також надавати знижки на обладнання та аксесуари для спортсменів. Крім того, існують фонди, які підтримують розвиток вейкбордингу та екстремальних видів спорту загалом, надаючи фінансові гранти на проведення заходів та підготовку спортсменів.

Доля державного фінансування для вейкбордингу в Сполучених Штатах може варіюватися залежно від різних чинників, таких як рівень підтримки від окремих штатів та місцевих урядів, національних програм фінансування спорту. В Сполучених Штатах існує декілька державних програм, які можуть надавати фінансову підтримку вейкбордингу та іншим видам спорту на різних рівнях уряду, включаючи федеральний, штату та муніципальний рівні. Ці програми можуть змінюватися з часом і від штату до штату.

United States Wakeboard Association (USWA) сприяє розвитку вейкбордингу в США і може надавати фінансову підтримку для організації та проведення змагань, тренувань та розвитку спорту.

У деяких штатах і містах існують програми Grassroots Wakeboard Programs, спрямовані на підтримку молодих вейкбордистів і розвиток молодіжного вейкбордингу. Наприклад, "Austin Wakeboard Club" в Техасі влаштовує безкоштовні тренування для молоді. Відомі професіональні вейкбордисти укладають спонсорські угоди з виробниками обладнання для вейкбордингу або компаніями зі спортивного одягу. Це може забезпечити фінансову підтримку для їхньої кар'єри. Деякі школи і університети в США надають стипендії спортсменам, які займаються вейкбордингом.

Деякі спортивні та молодіжні фонди надають гранти спортивним організаціям, які розвивають вейкбординг та інші екстремальні види спорту. Так, наприклад, організація «The Wakeboard Foundation» надає гранти для підтримки вейкбордистів та розвитку вейкбордингу в Сполучених Штатах.

Деякі університети та коледжі в США надають стипендії вейкбордистам. Наприклад, "Wake Forest University" та "University of Central Florida" мають програми стипендій для таких спортсменів. Фондова організація «Action Sports Foundation» підтримує різні види екстремального спорту, включаючи вейкбординг, надають гранти та спонсорську підтримку спортсменам. Окремі місцеві вейкбордингові клуби можуть мати фонди або програми, які надають гранти молодим та обізнаним вейкбордистам.

Red Bull Wake Open – відомий бренд енергетичних напоїв, влаштовує з вейкбордингу, під час яких можуть надаватися грошові призи та гранти переможцям.

Оплата праці спеціалістів, обслуговуючого персоналу та інших працівників також може здійснюватися за рахунок коштів, що виділяються на проведення заходів та підготовку спортсменів.

Канада. До структури входять Національна асоціація вейкбордингу (Wake Canada); Національна федерація вейкбордингу (Wakesurf Canada);

регіональні асоціації (наприклад, Alberta Wakeboard Association, Ontario Wakeboard Association); клуби та організації з вейкбордингу на місцевому рівні [191] (рис. 3.7).

Рисунок 3.7 – Організаційно-управлінська структура вейкбордингу в Канаді

Клуби з вейкбордингу в Канаді зазвичай мають структуру, що включає тренерів, спортсменів, адміністрацію та обслуговуючий персонал. У клубах проводяться тренування та змагання з вейкбордингу. Кількість тих, хто займається в клубах, може змінюватись в залежності від їх розміру та доступності тренувань.

Структура клубів у Канаді відрізняється залежно від конкретного клубу, проте типова структура включає 5 основних елементів – керівництво клубу, тренерів та інструкторів, спортсменів, адміністративний персонал та комітети.

Керівництво клубу відповідає за управління клубом і координує його діяльність. Зазвичай до керівництва клубу входять представники клубу, обрані на загальних зборах членів клубу. Тренери та інструктори відповідальні за навчання новачків та тренування кваліфікованих спортсменів. Залежно від розмірів клубу та його спрямованості, кількість тренерів може змінюватись від кількох до десятків.

Спортсмени – це члени клубу, які займаються вейкбордингом. Адміністративний персонал відповідальний за організаційні питання, такі як реєстрація членів клубу, бронювання часу на тренування тощо. Комітети створюються для вирішення конкретних завдань та питань у рамках клубу, наприклад, організація змагань, залучення спонсорів тощо.

Канадські клуби відрізняються від американських, насамперед, своєю спрямованістю на вейкбординг у відкритих водоймах та на природних об'єктах, таких як озера та річки. У канадських клубах також більше наголошується на здоровому способі життя та екологічній усвідомленості. Крім того, в Канаді менше комерційних клубів, в яких займаються вейкбордингом лише за гроші, і більше некомерційних, де вейкбординг є скоріше хобі, ніж спосіб заробітку.

До матеріально-технічної складової ми віднесли:

- вейк-парки та водоймища, обладнані для проведення змагань та тренувань;
- обладнання для вейкбордингу (вейкборди, чоботи, жилети тощо);
- технічне забезпечення для підтримки змагань та тренувань (човни, троси тощо).

У Канаді є кілька вейкпарків та водойм, які використовуються для проведення змагань з вейкбордингу. Деякі з них відповідають міжнародним стандартам. Серед них: Valdosta Wake Compound, Saskatoon, SK; Spray Lake Sawmills Family Sports Centre, Cochrane, AB; Millennium Park, Calgary, AB; Shuswap Ski & Board, Salmon Arm, BC; Cowichan Wakeboard & Waterski Club, Duncan, BC; Horseshoe Resort, Barrie, ON; Wasaga Beach Wakeboard Park, Wasaga Beach, ON; Toronto Wakeboarding Club, Toronto, ON [81].

Вейкбординг є популярним серед людей різного віку в Канаді і кількість коливається від місця проживання у містах і прибережних регіонах. Велика частка спеціалізованих вейк-клубів і шкіл в Канаді пропонують заняття з вейкбордингу для дітей починаючи з 6-7 років і старше.

Зазвичай заняття дітей вейкбордингом рекомендується починати з 5-6 років. Однак, багато вейк-шкіл можуть приймати дітей і молодшого віку, якщо вони можуть самостійно триматися на воді та утримувати рівновагу на дошці.

В Канаді розповсюджені наступні: різновиди вейкбордингу як фрістайл, кейбл-парки, вейксерфінг та ін.

Фінансування вейкбордингу в Канаді може здійснюватися за рахунок різних джерел, включаючи державні програми, спонсорів та внески від спортсменів. Для організації змагань використовуються як державні, і приватні кошти. Також фахівці, які працюють у клубах з вейкбордингу, можуть отримувати плату за свою роботу.

Фінансування змагань та підготовки спортсменів у Канаді здійснюється різними організаціями та інститутами. Зокрема, національна федерація вейкбордингу в Канаді (Wakesurf Canada) отримує гранти та спонсорські внески від таких організацій, як Канадський спортивний фонд, Канадська Олімпійська Асоціація та інших спонсорів. Також часто змагання та тренування фінансуються власне клубами, які можуть отримувати дохід від абонентських платежів, продажу екіпіровки та інших джерел. Деякі спортсмени можуть отримувати спонсорські контракти від виробників екіпірування, що дозволяє їм покрити частину витрат на тренування та змагання.

Крім того, у Канаді існує система грантів та стипендій для молодих спортсменів, яка допомагає їм просуватися в кар'єрі та досягати високих результатів на міжнародній арені.

Канадські спортсмени, які займаються вейкбордингом, одержують кваліфікаційні категорії та сертифікати від Канадської асоціації вейкбордингу. Рівень підготовленості спортсменів у Канаді може бути оцінений за рейтингом «Canadian Wakeboard National Rankings», який включає інформацію про

спортсменів різних вікових категорій та їх досягнення у національних змаганнях. Кількість спортсменів, що входять до рейтингу міжнародної федерації складає 699 осіб.

Для проведення змагань вейкбордингу у Канаді використовуються як спеціалізовані вейк-парки, так і відкриті водойми. Деякі з них відповідають міжнародним стандартам, наприклад, The Ranch Wake Park в Альберті, який є одним із найпопулярніших вейк-парків у Канаді. Вейк-парк обладнаний системою кабельного витягу, що дозволяє спортсменам тренуватися без необхідності мати човен чи яхту.

У Канаді також проводяться змагання з вейкбордингу на відкритих водоймах, таких як озера та річки. Одна з таких водойм – озеро Оканаган у провінції Британська Колумбія, де проводяться змагання з вейкбордингу на міжнародному рівні.

У США та Канаді проводяться як національні, так і міжнародні змагання з вейкбордингу. В обох країнах використовуються різні формати змагань.

У Канаді існує кілька організацій, які займаються організацією змагань з вейкбордингу, таких як Wake Canada та WSWC (Wakeboard and Waterski Canada). У Канаді також проводяться національні та міжнародні змагання на різних водоймах та вейк-парках, включаючи B-Town Wakeboard Park, Valdosta Wake Compound та інших.

Формати змагань в обох країнах можуть змінюватись в залежності від організаторів та місця проведення, але зазвичай включають окремі дисципліни та категорії, оцінку суддів та рейтинг спортсменів. Фінансування змагань може здійснюватися як державними організаціями, так і приватними спонсорами.

У США та Канаді для участі в офіційних змаганнях потрібне досягнення певного віку залежно від категорії змагань. Наприклад, для участі у професійних змаганнях з вейкбордингу в США, які проводять Асоціація вейкбордингу США (USA Wakeboard), беруть спортсмени, яким виповнилося 18 років. Для участі в юнацьких змаганнях вікові обмеження більш гнучкі.

У Канаді вікові обмеження для участі в офіційних змаганнях також можуть змінюватись в залежності від категорії змагання. Наприклад, для участі у категорії «Junior» (до 18 років) допускають спортсменів з 10 років, для участі у категорії «Дорослі» (18+) – з 18 років.

У Канаді популярні програми з вейкбордингу для спортивних клубів у різних країнах. Одним із прикладів є програма від Міжнародної Федерації Водних Лиж та Вейкбордингу (International Waterski & Wakeboard Federation, IWWF) під назвою "IWWF Cable Wakeboard Development Program", яка створена для розвитку вейкбордингу на місцях та підтримки молодих талановитих спортсменів, які хочуть займатися вейкбордингом на професійному рівні [119].

Бразилія. У Бразилії вейкбординг розвивається як вид спорту та активний відпочинок. Для розвитку та популяризації вейкбордингу у Бразилії створено кілька організацій, які займаються організацією та проведенням змагань, підтримкою молодих спортсменів та просуванням вейкбордингу на території країни. Однією з основних організацій є Бразильська Федерація вейкбордингу (Confederação Brasileira de Wakeboard – CBW). Також існують регіональні організації, однією з яких є Федерація водних видів спорту штату Сан-Паулу, яка займається проведенням змагань у штаті Сан-Паулу [72].

Для проведення змагань та занять вейкбордингом у Бразилії використовуються як спеціалізовані вейк-парки, так і відкриті водоймища. Більшість вейк-парків обладнані сучасним устаткуванням, включаючи кабельні установки та перешкоди. Клуби: У Бразилії існує безліч клубів, які займаються організацією занять вейкбордингом та підготовкою спортсменів. Одним із таких клубів є Naga Cable Park у штаті Сан-Паулу.

У Бразилії популярні різні види вейкбордингу, включаючи кабельний вейкбординг, катерний вейкбординг, вейксерфінг та вейкскейт.

Фінансування розвитку вейкбордингу у Бразилії здійснюється за рахунок державних та приватних інвестицій, а також спонсорських внесків.

У Бразилії існує система кваліфікаційних категорій для спортсменів вейкбордингу, яка включає декілька рівнів підготовки:

1. Початківець (Beginner) – основний акцент робиться на засвоєнні базових навичок і техніки вейкбордингу.

2. Середній (Intermediate) – опановують нові трюки та техніки, працюють над підвищенням своєї швидкості та точності виконання трюків.

3. Просунутий (Advanced) – акцент робиться на підвищенні складності трюків і поліпшенні їх виконання.

4. Експерт (Expert) – володіють усіма техніками та трюками, можуть створювати свої комбінації та брати участь у міжнародних змаганнях.

У Бразилії існує спеціальна програма підготовки спортсменів, яка допомагає їм досягти високого рівня підготовки та здобути кваліфікаційні категорії. Програма включає тренування, участь у змаганнях та семінари з техніки та трюків вейкбордингу.

Система змагань у вейкбордингу в Бразилії включає регулярні національні та регіональні турніри, а також участь у міжнародних змаганнях: чемпіонатах та кубках світу.

Рейтинг спортсменів у Бразилії формується на основі результатів участі у національних та міжнародних змаганнях. Регулярно проводиться оновлення рейтингу, який включає топ-спортсменів у різних категоріях. Кількість спортсменів, що входять до рейтингу міжнародної федерації, складає 174 особи.

У Бразилії рекомендований вік початку занять вейкбордингом з 10–12 років. Мінімальний вік з якого спортсмени беруть участь у офіційних змаганнях становить 14 років. Однак, вікові обмеження можуть змінюватись у залежності від типу змагань та їх організаторів.

До найбільш відомих парків та водойм у Бразилії, що використовуються для проведення змагань з вейкбордингу, відносять: Represa de Guarapiranga – São Paulo, Represa Billings – São Paulo, Lagoa de Araçatiba – Rio de Janeiro, Lagoa dos Ingleses – Minas Gerais, Lago de Furnas – Minas Gerais, Lago do Manso – Mato

Grosso, Represa de Furnas – Minas Gerais, Lago de Palmas – Tocantins, Lago do Rio Manso – Mato Grosso, Lago Paranoá – Distrito Federal

Колумбія та Уругвай. Для обох країн – Колумбії та Уругваю – вейкбординг не є національним видом спорту, але все ж таки існує певна інфраструктура для його розвитку.

Основною організацією є національна федерація вейкбордингу Колумбії – Federation Colombiana de Esquí Náutico y Wakeboard (FECEN). Вейкбординг організований на рівні клубів та спортивних шкіл, у тому числі у Боготі та Медельїні. Фінансування проводиться на рівні клубів та приватних інвесторів [203].

В наявності кілька вейк-парків та кабельних трас для вейкбордингу, а також достатня кількість водойм для практичних занять, що розташовані поблизу міст – Lago de Guatavita, Lago de Tominé, Lago Calima та інші.

Основні види вейкбордингу: кабельний та катерний вейкбординг.

Система кваліфікаційних категорій та рівнів підготовки не так добре розвинена в Колумбії, як в інших країнах. Проводяться як місцеві, так і регіональні змагання, але національні змагання відбуваються не часто.

Вік початку занять видом спорту та початку участі в офіційних змаганнях становить від 8 років.

В Уругваї вейкбординг розвивається як спорт серед любителів екстремальних видів спорту. Спортивний вейкбординг в Уругваї розвивається в рамках місцевих клубів та національної федерації вейкбордингу, які організовують змагання, тренування та заходи для любителів цього виду спорту. Місцеві клуби в Уругваї організовують тренування, змагання та заходи для любителів вейкбордингу. У клубах можна отримати навчання від професійних інструкторів та орендувати обладнання для занять.

Для тренувань та змагань використовуються спеціально обладнані вейкпарки та водойми.

В Уругваї популярними є такі різновиди вейкбордингу, як кабл–вейкбординг та звичайний катерний вейкбординг.

Фінансування розвитку вейкбордингу в Уругваї здійснюється за рахунок членських внесків, спонсорської підтримки та державних коштів.

В Уругваї існує система кваліфікаційних категорій для спортсменів вейкбордингу, починаючи від початківців до професіоналів. Рівень підготовки визначається з урахуванням досягнень спортсменів на змаганнях. Існує національний рейтинг спортсменів з вейкбордингу, який оновлюється щороку. Починаючи з 2021 року, до рейтингу включені спортсмени з різних регіонів Уругваю, які змагаються у різних дисциплінах вейкбордингу.

Вік початку занять вейкбордингом в Уругваї залежить від фізичної підготовки та бажання кожного індивідуума. Однак, для участі в офіційних змаганнях необхідно досягти певної вікової категорії, яка може бути різною залежно від дисципліни вейкбордингу.

В Уругваї існує кілька парків та водойм, де можна займатися вейкбордингом. Деякі з них обладнані спеціально для вейкбордингу та відповідають міжнародним стандартам безпеки та якості: Wavemakers Wakerpark, розташований у місті Монтевідео. Також популярними місцями для занять вейкбордингом в Уругваї є пляжі на узбережжі Атлантичного океану, такі як пляж Пунта-дель-Есте та пляж Піріаполіс.

3.3.2 Розвиток вейкбордингу в Австралії. В Австралії існує кілька організацій, що займаються розвитком вейкбордингу та підтримкою спортсменів. Однією з головних є Wakeboard Australia (WBA), яка керує розвитком спорту в країні, проводить змагання та навчає новачків. Також існує Australian Wakeboard Federation (AWF), яка займається координацією та проведенням національних змагань [192].

В Австралії розвинена клубна система, де можна займатися вейкбордингом та брати участь у змаганнях. Деякі з них є офіційними партнерами WBA, такі як Gold Coast Wake Park, Bli Bli Wake Park, Penrith Cable Wake Park та інші. Відомими клубами є The Wakeboard Camp у Квінсленді, The Boarding School у Новому Південному Уельсі, та Perth Wake Park у Західній Австралії.

Для занять в Австралії використовуються спеціалізовані вейк–парки, розташовані на різних водоймах. Вони оснащені відповідним обладнанням, кабельними системами, які забезпечують пересування спортсменів. Деякі з них відповідають міжнародним стандартам, такі як Cables Wake Park у Сіднеї, Bli Bli Wake Park у Квінсленді та Black Diamond Wakeboarding Park у Вікторії.

До найбільш популярних вейк–парків та водойм, де проводяться тренування та змагання з вейкбордингу належать:

1. Cables Wake Park – водний парк, розташований у Сіднеї, Новий Південний Уельс. Один із найбільших вейк-парків в Австралії.

2. Bli Bli Watersports Complex – вейк–парк у місті Блі-Блі, Квінсленд. Парк має кілька канатних трас різної складності.

3. Gold Coast Wake Park – парк, розташований на південному узбережжі Квінсленду. Один із найпопулярніших вейк–парків в Австралії.

4. GoWake Cable Park Mackay – водний парк у місті Маккей, Квінсленд. Парк має кілька трас та перешкод.

5. Cables Wake Park Penrith – водний парк у місті Пенріт, Новий Південний Уельс. Парк налічує кілька канатних трас різної складності.

6. Terminus Wake Park – вейк–парк у місті Коффс Харбор, Новий Південний Уельс. Парк пропонує кілька трас та перешкод.

7. Cobram Cable Ski Park – водний парк у місті Кобрам, Вікторія. Парк пропонує кілька канатних трас, а також басейн для початківців.

8. Perth Wake Park – парк у місті Перт, Західна Австралія. Парк має кілька канатних трас різної складності.

Крім того, в Австралії є низка водойм, де можна займатися вейкбордингом: Murray River – річка, що протікає на кордоні штатів Вікторія та Новий Південний Уельс, одна з найбільш популярних водойм для вейкбордингу в Австралії; Hawkesbury River – річка, розташована в Новому Південному Уельсі, пропонує багато місць для занять вейкбордингом; Lake Eildon – водосховище, розташоване у Вікторії.

В Австралії проводяться національні та регіональні змагання з вейкбордингу. Найзначніші події включають Australian Open, Moomba Masters, Australian Wakeboard Nationals, які збирають кращих спортсменів з різних частин Австралії та світу.

Змагання та підготовка спортсменів в Австралії фінансуються як урядом, так і приватними спонсорами. Наприклад, Australian Sports Commission виділяє фінансування на розвиток та підтримку вейкбордингу в Австралії. Оплата праці спеціалістів, обслуговуючого персоналу тощо. здійснюється з допомогою бюджету спортивних організацій.

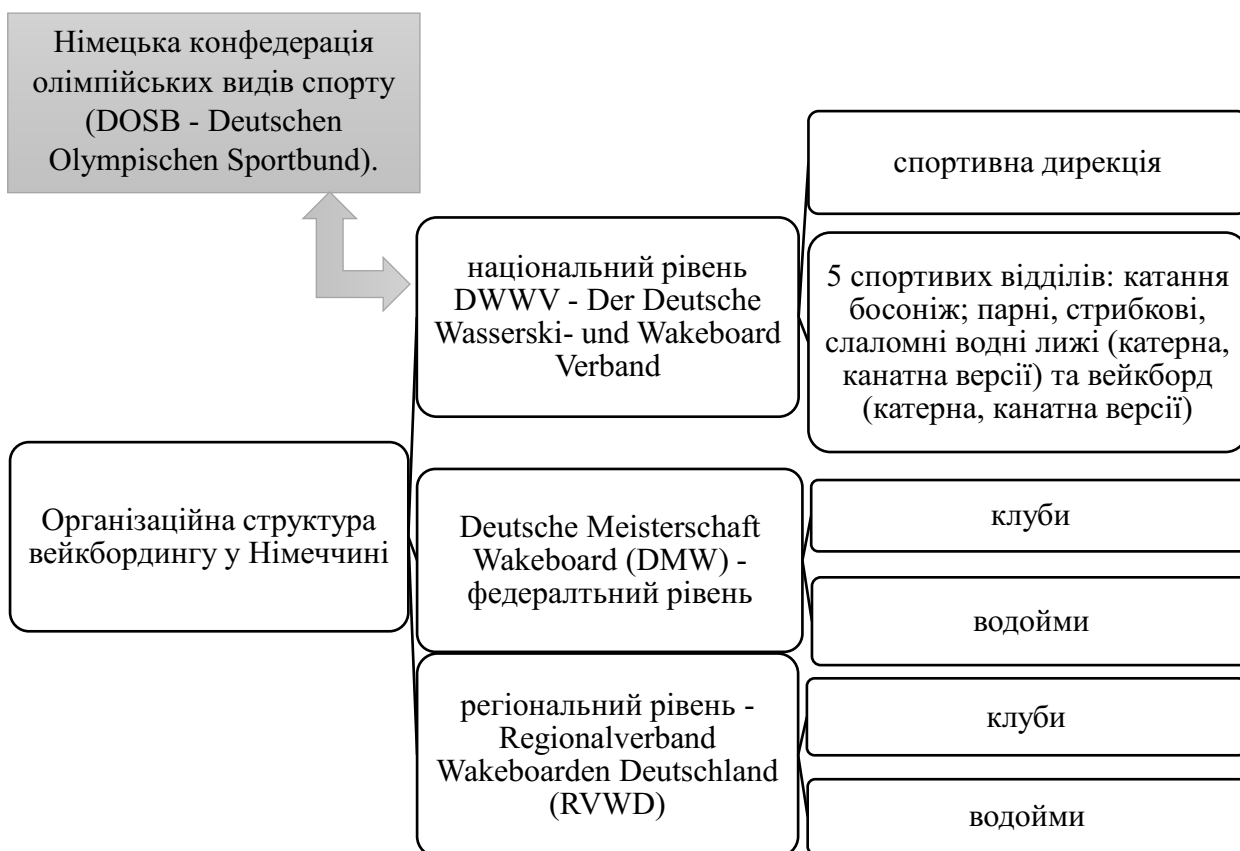
Рейтинг найкращих вейкбордистів в Австралії ведеться WBA і регулярно оновлюється відповідно до результатів національних та міжнародних змагань. Існує декілька рейтингів вейкбордистів в Австралії, найбільш значущі World Wake Association, Wakeboard Australia та Wakeboard Victoria. Рейтинги зазвичай ґрунтуються на результатах змагань та інших показниках продуктивності спортсменів. Кількість спортсменів, що входять до рейтингу міжнародної федерації, складає 2026 осіб.

В Австралії існує кілька різновидів вейкбордингу. У країні проводяться змагання з усіх цих категорій. Для змагань у кожній категорії встановлено вимоги до суддів та оцінки результатів.

В Австралії заняття рекомендується починати з 8–10 років залежно від фізичної підготовки дитини. Деякі вейк-парки можуть мати свої вікові обмеження, наприклад, однією з вимог є те, щоб діти були не молодше 10 років для участі у тренуваннях чи змаганнях.

3.3.3 Розвиток вейкбордингу в країнах Європи. Німеччина. Організаційна структура вейкбордингу у Німеччині досить складна та розгалужена. Розвитком вейкбордингом у Німеччині опікується Німецька асоціація з водних лиж та вейкбордингу (DWWV – Der Deutsche Wasserski- und Wakeboard Verband). Вона виступає головною організацією всіх клубів з водних лиж та вейкбордингу в Німеччині, що визнана Німецькою конфедерацією олімпійських видів спорту (DOSB – Deutschen Olympischen Sportbund).

Асоціація здійснює свою діяльність на громадських засадах і має спортивну дирекцію/офіс. Співпрацює з Міжнародною федерацією з воднолижного спорту та вейкбордингу (IWWF) (рис. 3.8).

Рисунок 3.8 – Організаційна структура вейкбордингу у Німеччині

На федеральному рівні існує Deutsche Meisterschaft Wakeboard (DMW), на регіональному рівні – Regionalverband Wakeboarden Deutschland (RVWD), а також безліч клубів та шкіл, які займаються навчанням вейкбордингу та організацією змагань.

Німецька асоціація з водних лиж та вейкбордингу має п'ять спортивних відділів, що фінансуються Федеральним міністерством: катання босоніж; парні, стрибкові, слаломні водні лижі (катерна, канатна версії) та вейкборд (катерна, канатна версії). Крім того, існує воднолижне шоу, яке поєднує всі види спорту. Кожне відділення має власну велику команду, яка представляє Німечку

асоціацію з водних лиж та вейкбордингу на міжнародному рівні, наприклад, на чемпіонатах Європи та світу.

Всі департаменти на федеральному рівні пропонують регулярні навчально-тренувальні збори у вигляді таборів, де підготовку здійснюють висококваліфіковані тренери. Крім того, кожен клуб та регіональна Асоціація підтримує своїх членів шляхом забезпечення відповідної підготовки. Кожен член Німецької асоціації з водних лиж та вейкбордингу отримує німецьку спортивну карту. Це пропонує безліч переваг та можливостей, а також новини зі світу спорту, спеціальні пропозиції для членів клубу. Кожен департамент має віце-президента, який бере на себе відповідальність за спортивні та фінансові питання, а також представляє департамент у виконавчому комітеті. Кожен керівник відділу має власну комісію, яка його підтримує [93].

Головною метою Асоціації виступає популяризація спорту вищих досягнень. Одним з її завдань є представництво водних лиж у всіх відповідних національних та міжнародних асоціаціях. Німецька асоціація з водних лиж та вейкбордингу представляє свої дисципліни у всіх державних та офіційних установах, серед громадськості.

Німецька асоціація з водних лиж та вейкбордингу створює та контролює єдині правила з воднолижного спорту на національному рівні з урахуванням міжнародних норм. З цією метою вона готує спортсменів, фахівців-тренерів, тренерів, арбітрів та водіїв катерів, які опікуються розвитком та популяризацією всіх водних дисциплін Асоціації [93]. Фінансування вейкбордингу у Німеччині здійснюється як за рахунок членських внесків та спонсорської підтримки, так і за рахунок державної підтримки, у тому числі за програмами розвитку спорту.

Клуби та центри вейкбордингу розташовані всією Німеччиною та надають доступ до різних видів вейкбордингу, включаючи кабельний вейкбординг, катерний вейкбординг та вейксерфінг. У Німеччині існує понад 20 клубів з вейкбордингу, в тому числі Berlin Wakeboard Park, Wasserski Pinneberg та Turncable. Крім того, в Німеччині є досить розвинена

інфраструктура для занять вейкбордингом, включаючи спеціально обладнані парки та водоймища, серед яких можна виділити Wakeboardlift Hamburg, WakePark Triolago, WakePark Thulba та багато інших.

У Німеччині змагання з вейкбордингу проводяться щорічно з різних дисциплін як на національному, так і на міжнародному рівнях. У Німеччині проводяться кілька великих щорічних міжнародних турнірів з вейкбордингу, таких як Wake Masters та Waketoolz. Таким чином, пропагується змагальний спорт, проте особливе місце займає й розвиток вейкбордингу як популярного рекреаційного виду спорту, де головною метою є ознайомлення молоді зі змагальними дисциплінами вейкбордингу, особливо на клубному рівні.

До вейкбордингу включено 2 дисципліни: вейкбординг та вейкскейтинг, в яких проводяться змагання як за катером, так і на канатній дорозі. Також проводяться змагання з таких дисциплін як воднолижний спорт, стрибки та слалом, з лижами чи без них (босоніж). У Німеччині розвинена інфраструктура для вейкбордингу, включаючи спеціально обладнані місця з кабелями та катерами, а також озера з прокатом обладнання.

Рейтинг спортсменів формується на основі їх результатів на турнірах та чемпіонатах як усередині країни, так і в міжнародних змаганнях. У Німеччині є кілька категорій спортсменів, від початківців до професіоналів, кожна з яких має свої вимоги та стандарти. У Німеччині існує система кваліфікаційних категорій для спортсменів та тренерів, яка визначає рівень підготовки та можливості участі у змаганнях. Тренери та спортсмени можуть отримувати сертифікати та ліцензії, які дозволяють їм працювати та виступати на професійному рівні. Кваліфікаційна категорія та рівень підготовки у Німеччині визначаються відповідними організаціями та федераціями, у тому числі Німецькою федерацією водних видів спорту (German Waterski and Wakeboard Federation). Крім того, вейкбординг включений до програми Олімпійських ігор юнацького віку, що сприяє розвитку спорту та підвищенню його популярності у Німеччині. Кількість спортсменів, що входять до рейтингу міжнародної федерації, складає 745 осіб.

Особливе місце в розвитку водних дисциплін Асоціації займає збереження довкілля: збереження та використання існуючих водойм для катання на водних лижах та вейкборді, охорону води, довкілля та підтримка ландшафту. Спортивною та соціальною проблемою Німецької асоціації з водних лиж та вейкбордингу можна зазначити залучення дітей та молоді до занять водними лижами та вейкбордингом, просування їх як змагальних видів спорту. Це потребує й фінансової підтримки різних організацій, наприклад, фінансування з боку самої Асоціації (DWWV) та Фонду Йохена Менцеля. DWWF підтримує і напрямок роботи з різними верствами населення, популяризацію серед них водних лиж та вейкбордингу. Асоціація здійснює набір людей різного віку, зацікавлених у водних видах спорту, дозвіллі, для організованих клубом занять водними лижами та вейкбордингом [61, 93].

У віці від 8 років діти можуть почати займатися вейкбордингом у спеціалізованих школах та клубах, де навчання проводиться досвідченими тренерами. Початок участі в офіційних змаганнях зазвичай відбувається після досягнення певного рівня підготовки та кваліфікації.

Найбільш поширеним різновидом вейкбордингу в Німеччині є кабельний вейкбординг. У країні також проводяться змагання з катерного вейкбордингу та вейксерфінгу.

Серед проблем, які є характерними для розвитку та популяризації водних лиж та вейкбордингу в Німеччині можна виділити наступні:

- DWWV є однією з найменших асоціацій Німецької конфедерації з олімпійських видів спорту у Німеччині;
- неолімпійські види спорту, до яких включені дисципліни з водних лиж та вейкбордингу мають набагато меншу підтримку з проведення змагань у порівнянні зі спортивними дисциплінами та видами спорту олімпійських асоціацій;
- заняття водними лижами та вейкбордингом потребує значних фінансових витрат (канатна дорога, катери, облаштування водойм, участь у національних змаганнях та міжнародних чемпіонатах тощо).

Діяльність Німецької асоціації з водних лиж та вейкбордингу спрямована в умовах сучасного розвитку спорту на створення умов для продовження та розширення успішних дисциплін з водних лиж та вейкбордингу в довгостроковій перспективі. Одним з напрямків такої діяльності є робота з асоціаціями на федеральному та міжнародному рівнях, залучення до роботи з DWWV, до розвитку водних дисциплін кабельних операторів, фізичних осіб та інших спонсорів. Це може бути здійснено шляхом залучення нових членів до Асоціації, громадських кампаній та цілеспрямованої роботи зі зв'язками з громадськістю. Для розширення можливостей фінансування водних лиж та вейкбордингу DWWV розробляє та пропонує проекти з навчання, подальшої освіти тренерів та інструкторів, роботи з громадськістю.

Великобританія. У Великобританії розвитком вейкбордингу опікується Британська федерація з воднолижного спорту та вейкбордингу (British Water Ski & Wakeboard Federation, BWSW), яка є органом управління спортом та членською організацією, що фінансується самостійно для свого подальшого розвитку [180].

Британська федерація з воднолижного спорту та вейкбордингу виступає як некомерційна організація, що отримує прибуток і вкладає його в розвиток та захист спорту у Великобританії у спортсменів від початкового до вищого рівня. BWSW має кілька підрозділів, включаючи комітет з вейкбордингу та Wakeboard UK. Вони відповідають за розвиток та просування вейкбордингу у Великій Британії, а також за організацію національних та міжнародних змагань. До організації входить різноманітна мережа з приблизно 150 унікальними закладами, що складаються з афілійованих клубів, кабельних майданчиків, комерційних лижних центрів та центрів багатофункціонального спорту. Федерація підтримує інтереси воднолижників та вейкбордистів: вирішує всі питання від їх імені, розвиває та здійснює матеріально–технічну підтримку водно–технічних дисциплін [202].

Більшість клубів у Великій Британії є добровільними. Клубів налічується близько 75, до їх складу входить до 7000 членів. Вейкбординг популяризується

як захоплюючий динамічний вид спорту, який дозволяє розвиватися дітям та молоді, отримувати необхідні навички та розвивати такі фізичні якості як координаційні здібності, силу, витривалість тощо. У Великій Британії вейкбординг розглядається як сучасний молодіжний та традиційний шкільний, студентський вид спорту [202]. У Великій Британії найбільш відомі клуби з вейкбордингу це Vox End Park, JB Ski, та Liquid Leisure.

Організація визнана урядом Великобританії як національний орган управління та як партнер фінансується компанією «Sport England», залучаючи доходи від продажу лотерей та інших потоків фінансування. Організація має позитивний досвід роботи щодо отримання державних інвестицій.

Британська федерація з воднолижного спорту та вейкбордингу є членом Міжнародної федерації з воднолижного спорту та вейкбордингу (IWWF). Великобританія є провідною країною з підготовки топ-спортсменів з водних лиж та вейкбордингу [202].

Необхідно зазначити, що представники Британської федерації з воднолижного спорту та вейкбордингу входять до комітетів Міжнародної федерації з воднолижного спорту та вейкбордингу, а також комітетів Європейської та Африканської федерацій. Це дозволяє розвивати вейкбординг на міжнародному рівні. Британська федерація з воднолижного спорту та вейкбордингу входить як член до Альянсу спорту та відпочинку, який є спільною організацією національних органів управління, представницьких органів спорту й відпочинку у Великобританії та представляє понад 300 організацій-членів. Її робота включає широкий спектр заходів, починаючи від популяризації спорту та відпочинку до надання можливостей для тренування та роботи [202].

У Великій Британії розвинені всі основні різновиди вейкбордингу, включаючи кейбл-парки, катерний вейкбординг, традиційний вейкбординг.

Вейкбординг у Великій Британії фінансується за рахунок членських внесків, спонсорських внесків та грантів від уряду [180].

Є система кваліфікаційних категорій для спортсменів вейкбордингу, найвища категорія – це «Elite», яку отримують спортсмени з високими досягненнями в міжнародних змаганнях. Нижче знаходиться категорія «Pro», яку отримують спортсмени, які беруть участь у національних та міжнародних змаганнях та мають відповідні результати. Спортсмени з категорією «Pro» можуть отримувати спонсорські контракти та брати участь у великих міжнародних змаганнях. Категорія «Advanced» доступна для спортсменів, які досягли хороших результатів на національному рівні та можуть брати участь у середніх за важливістю змаганнях. Категорія "Intermediate" доступна для спортсменів, які тільки починають брати участь у змаганнях та досягають середніх результатів на національному рівні. Категорія "Beginner" доступна для новачків, які тільки-но починають займатися вейкбордингом і ще не брали участь у змаганнях.

Спортсмени можуть підвищувати свій рівень кваліфікації, проходячи відповідні тренінги та беручи участь у змаганнях на вищому рівні. Кількість спортсменів, що входять до рейтингу міжнародної федерації, складає 871 особу.

Що стосується участі у змаганнях, у Великій Британії проводяться як національні, так і міжнародні змагання з вейкбордингу. У 2005 році першість світу з вейкбордингу проходила в Англії, і в 2019 році Великобританія була господарем чемпіонату Європи з вейкбордингу.

До великих змагань входять UK Wakeboard Nationals і British Cable Wakeboard Nationals. Також проводяться міжнародні турніри, зокрема World Wakeboard Championships.

Великобританія має свою національну систему рейтингу для спортсменів, які беруть участь у змаганнях. Рейтинг оновлюється щорічно та відображає результати змагань на національному рівні.

Середній вік початку занять вейкбордингом у Великій Британії становить близько 14 років, а середній вік початку участі в офіційних змаганнях – близько 17 років.

За даними British Water Ski and Wakeboard (BWSW), на кінець 2020 року у Великій Британії було зареєстровано понад 11 тисяч членів клубів, які займаються вейкбордингом.

У Великій Британії налічується велика кількість парків та водойм, серед найбільш популярних є Liquid Leisure у графстві Беркшир, Hannams Wake Hub у графстві Сомерсет та WakeMK у графстві Бакінгемшир; є кілька великих кабельних парків, таких як Princes Club у Лондоні та Vox End Park у Бедфордширі. Водойми, на яких проводяться змагання, включають прісноводні озера, річки та канали, такі як Thorpe Lakes та Британський канал [168].

Ірландія. В Ірландії розвитком воднолижного спорту та вейкбордингу опікується Ірландська федерація з воднолижного спорту та вейкбордингу (Irish Waterski and Wakeboard Federation), місія якої полягає у просуванні, підтримці та розширенні буксирувальних водних видів спорту на острові Ірландія та підтримці спортсменів у змаганнях на національному та міжнародному рівнях [206].

До Федерації входять афілійовані клуби, в яких працюють волонтери й готують тренерів початкового, середнього та вищого рівнів. В Ірландії федерація розвиває водні види спорту, що буксируються, включаючи стрибкові, слаломні водні лижі, катання босоніж, вейкскейтинг, вейксерфінг, катання на колінах та інші похідні буксируваних водних видів спорту.

Ірландська федерація з воднолижного спорту та вейкбордингу співпрацює з Міжнародною федерацією з воднолижного спорту та вейкбордингу (IWWF) [204].

Італія. В Італії вейкбординг та інші водні технічні дисципліни популяризує та розвиває Італійська федерація з воднолижного спорту та вейкбордингу (Italian Water Ski and Wakeboarding Federation) [107]. Вона відповідає за розвиток та регулювання вейкбордингу в країні. Вона також організовує національні та міжнародні змагання, а також підтримує зв'язки з іншими федераціями та організаціями.

Італійська федерація з воднолижного спорту та вейкбордингу співпрацює з Міжнародною федерацією з воднолижного спорту та вейкбордингу (IWWF) і належить до регіону Європи та Африки (E&A). Італійську федерацію з воднолижного спорту та вейкбордингу очолює підприємець Luciano Serafica, який керує організацією разом з 10 радниками. До Федерації входять 4 комісії та федеральний апарат [203].

Організації та клуби здійснюють навчання, надають обладнання, інструкторів та тренерів, а також організують змагання та заходи. Однією із найбільш популярних асоціацій в Італії є «Italian Wakeboard Association» (IWA), яка об'єднує понад 60 клубів по всій країні та є офіційним представником вейкбордингу в Італії. В Італії найбільш відомі клуби з вейкбордингу це «Wakerparadise Milano» та «Wakerparadise Verona».

В Італії розвинена інфраструктура для вейкбордингу, включаючи парки, водоймища та обладнані пляжі. дошки з кріпленнями, жилети, шоломи та гідрокостюми.

В Італії популярними є кабельний та катерний вейкбординг. Кабельні парки є в декількох містах Італії, таких як Рим, Мілан, Туріно та Верона. До професійних парків можна віднести «Wakerparadise», Мілан; «Wakerparadise Cable Park», Ріміні; «Wakeboard Laghetto», Рим; «Wasserskilift Zürichsee», на кордоні зі Швейцарією; «Punto Wake», Тортіолі; «Wake Paradise», Форте-де-Мармі; «Wakeboard Sul Lago», Комо; «Sesitec System 2.0 Cable», Сардинія; «La Roncaia Wake Park», Трієст, та інші.

Фінансування вейкбордингу Італії здійснюється за допомогою державних програм та приватних інвестицій.

В Італії проводиться низка національних та міжнародних змагань з вейкбордингу. Система рейтингу спортсменів заснована на результаті участі у національних та міжнародних змаганнях. В Італії існує низка категорій кваліфікації спортсменів, від початківців до професійних рівнів. Кваліфікаційна система встановлює вимоги до рівня володіння техніками вейкбордингу кожного рівня підготовки. Також існують спеціальні курси для підготовки

інструкторів вейкбордингу, які можуть навчати новачків та вдосконалювати навички досвідчених спортсменів. В Італії також діє система ліцензування вейкбординг-центрів, що забезпечує якість навчання та безпеку занять вейкбордингом. Кількість спортсменів, що входять до рейтингу міжнародної федерації, складає 665 осіб.

Починати займатися вейкбордингом в Італії можна у будь-якому віці, у клубах та парках є тренери та інструктори, які готові допомогти новачкам. Однак, щоб брати участь в офіційних змаганнях, потрібний досить високий рівень підготовки та досвіду. Деякі клуби проводять заняття для дітей віком від 6 років, тоді як інші вимагають віку не менше 12 років. Що стосується участі в офіційних змаганнях, то в Італії існують категорії для різних вікових груп та рівнів підготовки.

В Італії проводиться безліч змагань з вейкбордингу на різних рівнях, від місцевих до міжнародних. Найбільш відомі змагання в Італії – це «Wakeboarding Cup» та «Wakeboarding Campionati Italiani». В останні роки в Італії також почали проводитися етапи Європейського кубку з вейкбордингу.

Франція. Французька федерація з водних лиж та вейкбордингу (FFSNW) просуває та розвиває воднолижний спорт, вейкбординг та суміжні дисципліни у Франції. FFSNW керує всіма аспектами вейкбордингу у Франції, від організації змагань до ліцензування тренерів та спортсменів. Вона також працює у тісній співпраці з регіональними організаціями, які допомагають у проведенні місцевих змагань та розвитку вейкбордингу у своїх регіонах. Федерація забезпечує навчання тренерів, видає ліцензії та державні сертифікати відповідно до вимог Міжнародної федерації IWWF, координує та підтримує клуби з воднолижного спорту, вейкбордингу та суміжних дисциплін, організовує спортивні змагання різного рівня. Діяльність Федерації ґрунтується на дотриманні положень Спортивної хартії, затвердженої Французьким національним олімпійським та спортивним комітетами [106].

Французькою федерацією з водних лиж та вейкбордингу затверджено федеральний спортивний проєкт на 2017–2024 роки, що визначає напрямки

розвитку Федерації та дозволяє лігам, комітетам відомств та клубам на місцях динамічно розвиватися, а також покращувати якість своїх послуг, застосовуючи загальний підхід для ефективної діяльності Федерації та дисциплін, які вона координує.

Французька федерація з водних лиж та вейкбордингу (FFSNW), визнана державною службою, є офіційним органом представництва, нагляду, просування та розвитку водних лиж, вейкбордингу та асоційованих дисциплін у Франції за делегуванням Міністерства спорту. FFSNW здійснює відбір та підготовку французьких команд до міжнародних змагань (світові ігри, чемпіонати світу, чемпіонати Європи тощо), організовує численні заходи щороку [106].

У Франції розвинена інфраструктура, найбільш популярні парки – «Grimaud Wake Park» і «Echo 38 Wake Park». Крім того, у Франції багато водосховищ та озер відведено для занять водними видами спорту, зокрема й вейкбордингом. До популярних та поширених місць занять вейкбордингом можна віднести:

1. Annecy Lake (озеро Аннесі) – розташоване в Альпах, це найбільше озеро у Франції.

2. Hossegor Lake (озеро Оссегор) – знаходиться на південному заході Франції, поблизу кордону з Іспанією, це озеро славиться своїми великими хвилями.

3. Cergy-Pontoise (Сержі–Понтуаз) – це штучне озеро, розташоване на північному заході Парижа, з добре розвиненою інфраструктурою для вейкбордингу.

4. Lacanau Lake (озеро Лакано) – знаходиться на південному заході Франції, поблизу кордону з Іспанією.

5. Port d'Albret (Порт д'Альбре) – розташований на південному заході Франції, поблизу кордону з Іспанією.

FFSNW підтримує мережу навчальних центрів, де можна отримати кваліфікацію та підготовку до змагань.

У Франції можна займатися різними видами вейкбордингу: катанням на канатній дорозі, катанням за катером, вейксерфінгом.

В країні вейкбординг отримує державне фінансування через Федерацію водних видів спорту. Фінансування вейкбордингу у Франції здійснюється через державні програми, а також через приватні інвестиції. Федерація вейкбордингу також організовує збір коштів на розвиток спорту в країні.

Кваліфікаційна категорія та рівень підготовки також регулюється Федерацією вейкбордингу. У Франції існують різні категорії для спортсменів—вейкбордистів, зокрема «Detection» для початківців, «Espoir» для молоді до 16 років, «National» для національних чемпіонатів, «Elite» для професіоналів тощо. Кожна категорія має свої вимоги до рівня підготовки та досвіду участі у змаганнях.

У країні проводяться безліч змагань на різних рівнях, починаючи з місцевих та закінчуючи міжнародними турнірами. Також у Франції проводяться етапи чемпіонату світу з вейкбордингу. Найбільш престижними змаганнями є «French Wakeboard Championships» і «Mondial du Wakeboard».

За даними на 2021 рік, кількість тих, хто займається вейкбордингом у Франції, становить близько 25 тисяч осіб. У країні є безліч парків та водойм, де можна займатися вейкбордингом, включаючи відомі курорти на південному узбережжі Франції, такі як Біарріц та Канн. Кількість спортсменів, що входять до рейтингу міжнародної федерації, складає 2502 особи.

У Франції діти починають займатися цим видом спорту вже з 5–6 років. Однак, для участі в офіційних змаганнях потрібно досягти певного віку та мати певний рівень підготовки.

Рейтинг спортсменів: існує рейтинг спортсменів вейкбордингу у Франції, який публікується на сайті Федерації водних видів спорту Франції. Рейтинг формується згідно результатів участі у змаганнях та дозволяє відслідковувати успіхи спортсменів упродовж сезону.

Іспанія. В Іспанії вейкбординг розвивається у рамках Федерації водних видів спорту Іспанії («Real Federación Española de Vela»). Федерація керує та

координує розвиток вейкбордингу на території Іспанії, а також забезпечує регулярну організацію національних та міжнародних змагань.

Організації: в Іспанії їх існує безліч. Однією з найвідоміших спортивних організацій, що займаються розвитком вейкбордингу, є *Asociación Española de Wakeboard (AEDW)*, яка займається координацією діяльності клубів та організацією змагань [105].

Іспанія має добре розвинену інфраструктуру для вейкбордингу, зокрема велику кількість водойм, обладнаних для цього виду спорту, а також клубів та шкіл, які надають необхідне обладнання для занять. Найбільш відомі клуби – «Wakeboard Mallorca», «Barcelona Wake Club», «Wakeparadise Zaragoza».

В Іспанії налічують велику кількість парків та водойм для занять. Це:

1. *Parque de Aventura Sierra de Gredos* – національний парк, розташований у центральній Іспанії, у горах Сьєрра-де-Гредос.

2. *Wakeparadise Cablepark* – кабельний парк для вейкбордингу, розташований на півдні Іспанії, у місті Черрі.

3. *Pantano de San Juan* – водосховище, розташоване неподалік від Мадриду.

4. *Costa Wake Park* – кабельний парк для вейкбордингу, розташований на узбережжі Середземного моря, у місті Вільяджояса.

5. *Embalse de San Rafael* – водосховище, розташоване у Північній Іспанії, у горах Сьєрра-де-Гуадаррама.

6. *Xtreme Gene* – кабельний парк для вейкбордингу, розташований на півдні Іспанії, у місті Малага.

У країні практикується велика кількість різних різновидів вейкбордингу, включаючи кабельний вейкбординг, човновий вейкбординг та вейксерфінг.

Федерація водних видів спорту Іспанії та місцеві організації фінансують розвиток вейкбордингу в країні, а також організацію змагань та проведення тренувань.

В Іспанії існує система кваліфікаційних категорій для спортсменів з вейкбордингу. Спортсмени можуть отримати різні сертифікати та ліцензії, які

підтверджують їх кваліфікацію та рівень підготовки. В Іспанії існують такі категорії кваліфікації для вейкбордистів: «Principiante» – для новачків, «Amateur» – для спортсменів, які мають досвід участі у змаганнях і досягли певного рівня володіння технікою вейкбордингу; «Profesional» – для висококваліфікованих спортсменів, які мають багаторічний досвід участі у змаганнях та високий рівень володіння технікою вейкбордингу.

Для отримання кваліфікаційних сертифікатів та ліцензій в Іспанії існує система навчання, яка включає як теоретичне, так і практичне навчання. Навчання проводиться у спеціалізованих вейкбординг–школах, що розташовані на узбережжі Іспанії. Спортсмени, які мають відповідний сертифікат або ліцензію, можуть брати участь у змаганнях, що проводяться на міжнародному та національному рівнях. Участь у змаганнях є важливим складником підготовки спортсменів в Іспанії. Рейтинг спортсменів в Іспанії формується на основі результатів участі у міжнародних та національних змаганнях. Також враховуються досягнення спортсменів на регіональному рівні. Наприклад, Національна асоціація з вейкбордингу в Іспанії (Asociación Española de Wakeboard) проводить низку змагань, зокрема, чемпіонати Іспанії та кубок Іспанії, згідно яких складається національний рейтинг спортсменів. Національна асоціація з вейкбордингу має понад 3000 зареєстрованих спортсменів [105]. Кількість спортсменів, що входять до рейтингу міжнародної федерації, складає 392 особи.

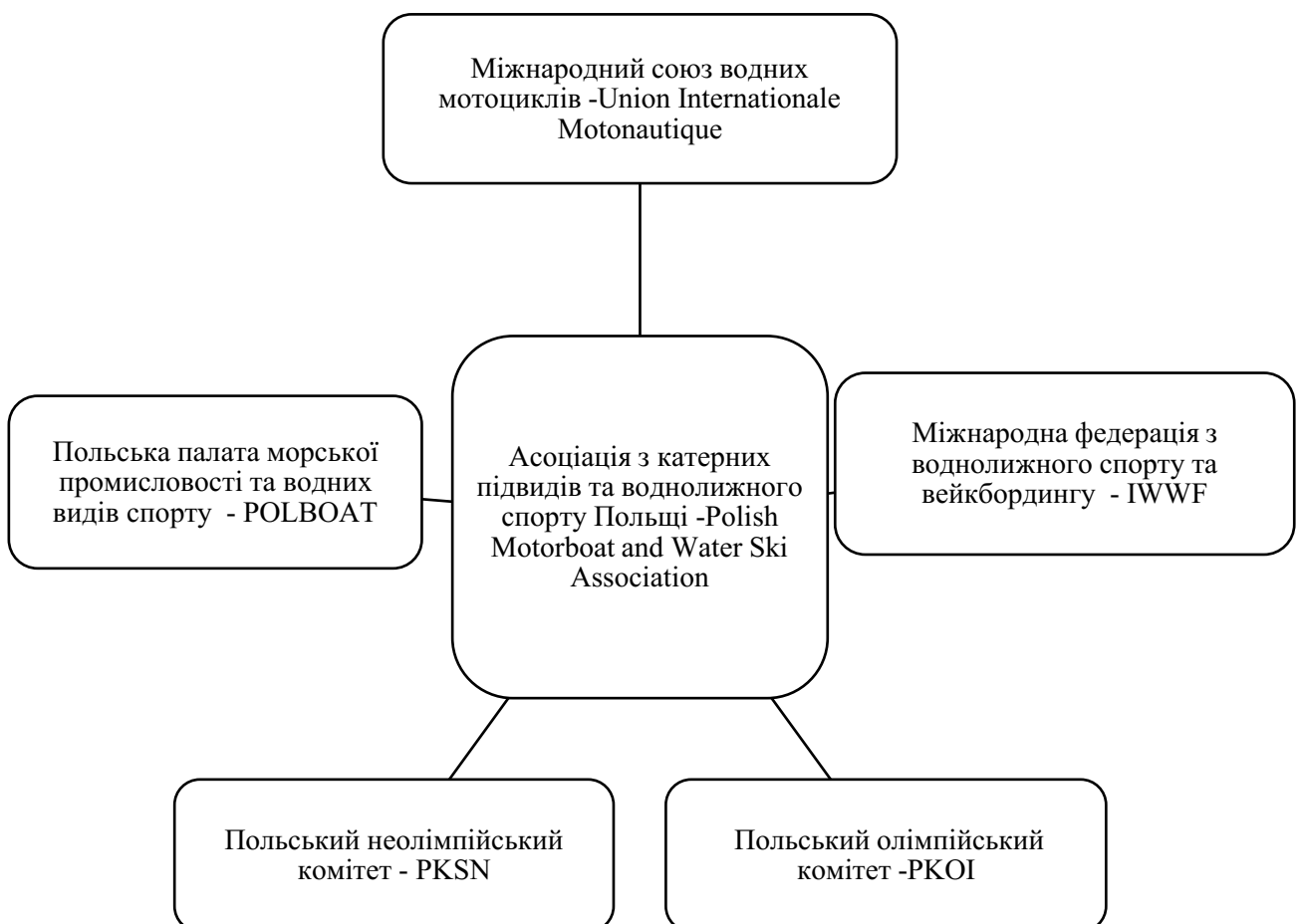
Вік початку занять вейкбордингом в Іспанії необмежений. Однак, для участі в офіційних змаганнях необхідно досягти певного віку, який може змінюватись в залежності від рівня змагань.

Польща. У Польщі вейкбординг розвиває Асоціація з катерних підвидів та воднолижного спорту Польщі (Polish Motorboat and Water Ski Association), діяльність якої спрямована на чотири дисципліни: катерний вейкборинг; водні лижі; вейкбординг та вейкскейтинг; гідроцикли.

Асоціація є членом Міжнародного союзу водних мотоциклів (Union Internationale Motonautique), Міжнародної федерації з воднолижного спорту та

вейкбордингу – IWWF, Польського олімпійського комітету (PKOI), Польського неолімпійського комітету (PKSN) та Польської палати морської промисловості та водних видів спорту (POLBOAT) [153] (рис. 3.9).

Асоціація також уповноважена польським урядом щодо здійснення сертифікації компетентності керманича чи шкіпера моторного човна та ліцензії на буксирування воднолижників та інших плавучих об'єктів або планерних літаків на моторні човни. Крім того, Асоціація з катерних підвидів та воднолижного спорту Польщі є органом реєстрації моторних човнів на території Польщі, вона також здійснює технічний нагляд за моторними суднами [203].

Рисунок 3.9 – Співпраця Асоціації з катерних підвидів та воднолижного спорту Польщі (Polish Motorboat and Water Ski Association) з міжнародними спортивними організаціями

Кількість спортсменів, що входить до рейтингу міжнародної федерації, складає 338 осіб. В Європі вейкбординг як сучасний водний екстремально–технічний вид спорту розвивається в багатьох країнах. У першу чергу це стосується країн, які мають потужну розгалужену спортивну базу, природні парки з водоймами, підтримку уряду, міжнародних і національних спортивних організацій. Розвиток вейкбордингу у країнах Європи здійснюється федераціями, що розвивають такі водні технічні дисципліни як водні лижи, вейкбординг і вейкскейтинг, гонки на гідроциклах тощо [208]. Для країн притаманний розвиток вейкбордингу як неолімпійського виду спорту зі своєю системою підготовки та змагань, розвиток масового вейкбордингу як рекреаційного виду оздоровчої діяльності різних верств населення. Реалізація цих основних напрямів дозволяє розвивати та популяризувати вейкбординг у країнах Європи.

Порівняльний аналіз основних аспектів розвитку вейкбордингу на прикладі Франції, Іспанії та Великобританії свідчить, що у всіх трьох країнах вейкбординг розвивається через спеціалізовані клуби та організації. Вони мають розвинену інфраструктуру для вейкбордингу, яка включає вейк–парки, водойми, обладнання та спорядження. Проте, кількість та якість парків для вейкбордингу може різнитися залежно від конкретного регіону.

В європейських країнах існує велика кількість клубів та шкіл, які пропонують навчання вейкбордингу різного рівня складності. Однак у Великобританії існує більш розвинена система клубів та шкіл порівняно з Францією та Іспанією.

У всіх трьох країнах практикуються різні види вейкбордингу, такі як кабельний, катерний.

У Великій Британії та Франції вейкбординг отримує державне фінансування, що забезпечує додаткову підтримку та розвитку цього виду спорту. У Іспанії фінансування вейкбордингу переважно здійснюється з допомогою приватних інвестицій.

У всіх трьох країнах існує система кваліфікаційних категорій для спортсменів. Проте, у Великобританії та Франції система кваліфікації більш розвинена та деталізована, ніж у Іспанії.

Система проведення змагань з вейкбордінгу включає національні і міжнародні змагання.

Таким чином, можна визначити, що для вейкбордінгу як неолімпійського, популярного серед дітей та молоді виду спорту, притаманні характерні риси розвитку та функціонування, як і традиційним видам спорту. В Європі склалася система управління водними технічними видами спорту, якими опікуються національні федерації відповідно до вимог і правил Міжнародної федерації з воднолижного спорту та вейкбордінгу. В багатьох європейських країнах прийняті перспективні програми розвитку виду спорту, які підтримуються урядом та державними установами. Провідні країни Європи, зокрема Німеччина та Італія, виступають організаторами проведення міжнародних змагань з вейкбордінгу, у вищезазначених країнах чітко сформована система відбору та підготовки національних збірних команд всіх рівнів, що сприяє динамічному зростанню популярності та охоплення різних верств населення [181].

3.3.4 Розвиток вейкбордінгу в країнах Азії. В Азії популярність вейкбордінгу не достатньо висока, як в інших регіонах світу, але популярність зростає кожного року. Найпопулярнішою країною в Азії з вейкбордінгу вважається Таїланд [179]. Також популярний вейкбордінг в таких країнах як:

- Індонезія: Балі, Ява та Ломбок є найпопулярнішими місцями для занять вейкбордінгом, в країні є кілька великих клубів та шкіл, які пропонують послуги з навчання цим видом спорту.

- Філіппіни: більшість місць для занять вейкбордінгом знаходяться на острові Боракай та острові Сіаргао.

- Китай: Гуандун та Шаньдун є найпопулярнішими провінціями для занять вейкбордінгом, у країні з'являються нові клуби та школи.

- Японія: на острові Окінава знаходиться кілька популярних місць для вейкбордичних занять в Японії. Вейкбординг не є таким популярним у Японії, як в інших країнах.

У кожній з цих країн існує своя структура організації вейкбордингу, яка може відрізнятися залежно від регіону та фінансової підтримки. Проте в цілому, основні елементи структури організації вейкбордингу в Азії схожі зі світовими практиками: існують клуби, школи, проводяться змагання, а також є національні та міжнародні організації, які координують розвиток цього виду спорту.

До переліку парків та водойм, де можна займатися вейкбордингом в Азії, входять водосховища, озера, річки, басейни та морські узбережжя. Деякі відомі місця для вейкбордингу в Азії включають «Jomtien Beach» у Таїланді, «Cable Ski Park!» у Сінгапурі, «Taihu Lake» у Китаї, та «Camsur Watersports Complex» у Філіппінах.

Що стосується різновидів вейкбордингу в Азії, то вони можуть бути різними, включаючи кабельний вейкбординг, вейксерфінг, вейкскейтинг та інші.

Кваліфікаційна категорія та рівень підготовки спортсменів в Азії також можуть відрізнятися залежно від держави та організації. Однак, зі зростанням популярності вейкбордингу в регіоні, очікується збільшення кількості висококваліфікованих спортсменів та рівня підготовки в цілому.

В Азії, як і в інших регіонах, проводяться численні національні змагання та чемпіонати, в яких беруть участь спортсмени різного рівня підготовки. Крім того, існують міжнародні турніри, такі як «Asian Beach Games», «Asian Games», а також змагання в рамках Азіатської серії. Проводяться турніри, які спеціалізуються на конкретних різновидах вейкбордингу, наприклад, на кабельному або на катерному..

Щодо фінансування, воно здійснюється з приватних та державних джерел. Наприклад, у Японії федерація вейкбордингу отримує державну

підтримку та фінансування від уряду. Також є спонсорські програми та фонди, які підтримують розвиток вейкбордингу в Азії [200].

В Азії вік початку занять вейкбордингом може відрізнятися залежно від країни та регіону. Деякі клуби пропонують заняття для дітей віком від 7 років, але є й ті, що починають займатися вейкбордингом з 5 років [198].

Таким чином, розвиток вейкбордингу в Азії знаходиться на ранній стадії, але має великий потенціал для зростання та розвитку.

Таїланд. Таїланд відрізняється від азіатських країн великою популярністю серед міжнародних вейкбордистів, має численні вейкборд-парки і спеціалізовані водні центри, які пропонують ідеальні умови для тренувань і відпочинку, сприятливу кліматичну зону. У Таїланді активна спільнота вейкбордистів і організації, які сприяють розвитку спорту.

Вейкбординг розвивається у Таїланді Федерацією водних видів спорту, яка підтримує розвиток цього виду спорту країни. Є кілька організацій, які займаються розвитком вейкбордингом. Одна з найвідоміших «Thai Wake Park Association», об'єднує місцеві клуби та проводить різні змагання.

У Таїланді наявна розвинена інфраструктура для вейкбордингу, яка охоплює клуби, вейк-парки, обладнаних сучасним устаткуванням [179].

Популярними видами вейкбордингу є кабельний вейкбординг, катерний вейкбординг, вейксерфінг та інші. Проводяться національні і міжнародні змагання з вейкбордингу, які організовує «Thai Wake Park Association». Таїланді в спортивних школах та клубах проводиться підготовка до змагань, і спортсменів починають брати участь у змаганнях у віці 14–16 років.

Фінансування вейкбордингу в країні здійснюється за підтримки Федерації водних видів спорту Таїланду та місцевих компаній та спонсорів.

У Таїланді є різні рівні кваліфікації та підготовки вейкбордистів, від початківців до професіоналів та рейтинг професійних вейкбордистів, який регулярно оновлюється. Кількість спортсменів, що входить до рейтингу міжнародної федерації, складає всього 20 осіб.

Починають займатися вейкбордингом у Таїланді у будь-якому віці, проте більшість – у підлітковому чи юнацькому віці.

Японія. В Японії вейкбординг є достатньо молодим видом спорту, він регулюється Японською федерацією водних лиж та вейкбордингу (JWSF), яка є національною спортивною федерацією, що відповідає за розвиток та підтримку цього виду спорту [121]. JWSF здійснює координацію діяльності клубів та команд. Регіональні асоціації займаються організацією місцевих змагань та заходів. JWSF організовує та координує міжнародні та національні змагання з вейкбордингу. Найпрестижнішими змаганнями у світі вважаються чемпіонати світу, які проводяться щороку в різних країнах та на різних водоймах.

В Японії наявні сучасні вейк-парки, обладнані всім необхідним устаткуванням для занять вейкбордингом, а також, клуби та школи з вейкбордингу, які надають послуги як для початківців, так і для професіоналів.

У Японії, як і в багатьох інших країнах, популярними дисциплінами є кабельний вейкбординг та катерний вейкбординг.

Фінансування вейкбордингу здійснюється з боку уряду та приватних компаній, які інвестують у розвиток цього виду спорту.

В Японії є система кваліфікаційних категорій для спортсменів, існують спеціалізовані тренувальні програми та курси для тренерів. Країна має значну активність у вейкбордингу та успішних спортсменів. Кількість спортсменів, що входить до рейтингу міжнародної федерації, складає 547 осіб.

Можна зробити висновок, що розвиток вейкбордингу в країнах Азії продовжує набирати популярність і стає все більш важливим для регіону. Він стає одним із захоплень молоді в Азії, привертаючи нових спортсменів та прихильників. У багатьох країнах Азії швидко розширюється інфраструктура вейкборд-парки та спеціалізовані центри, де можна тренуватися та брати участь у змаганнях.

Країни Азії активно беруть участь у міжнародних вейкбординг-змаганнях і здобувають визнання. У країнах Азії вейкбординг отримує

підтримку від державних органів та спонсорів, що сприяє розвитку та популяризації цього виду спорту. В Таїланді є держава надає підтримку для розвитку цього виду спорту через фінансування та сприяння вейкбординг–соціальним ініціативам. У Філіппінах уряд може вкладати ресурси у розвиток цього виду спорту. В Індонезії, де багато водних ресурсів підтримуються вейк–парки. Уряд Японії фінансує розвиток спорту через спортивні програми та підготовку спортсменів.

Хоча країни Азії можуть зазнавати впливу різних чинників, таких як клімат і географічне розташування, розвиток вейкбордингу в цьому регіоні є перспективним.

3.4 Організація системи змагань у вейкбордингу

Система змагань є одним із основним елементів запропонованої уніфікованої організаційно-управлінської моделі розвитку вейкбордингу. Розгляд системи змагань як окремого підпункту у запропонованій моделі розвитку вейкбордингу є значущим. Проведення та участь у змаганнях є основною метою для організацій та учасників процесу. Розробка системи змагань, яка відповідає міжнародним стандартам та сприяє підвищенню рівня конкуренції, є важливою складовою управління вейкбордингом. Якісна та врегульована організація змагань з вейкбордингу робить їх привабливими для глядачів та сприяє популяризації, привертає увагу спонсорів та інвесторів. Сформована система змагань стимулює розвиток та виявлення нових талантів, сприяє міжнародному обміну досвідом та підвищує рівень конкуренції між країнами. Це зміцнює співробітництво між національними федераціями та сприяє глобальному розвитку вейкбордингу. Розвинена та добре організована система змагань допомагає федераціям та асоціаціям здійснювати більш ефективний контроль над вейкбордингом у своїй країні, забезпечуючи високий рівень стандартів і безпеки.

Таким чином, окремий розгляд системи змагань як складової уніфікованої моделі дозволяє забезпечити стабільний та прогресивний розвиток вейкбордингу на міжнародному та національному рівнях.

Система змагань з вейкбордингу має свої особливості, які сприяють конкурентній атмосфері й розвитку спорту. Серед основних особливостей системи змагань у вейкбордингу нами визначено формат змагань, категорії учасників, оцінювання трюків, змагання команд, суддівство.

Для визначення особливостей системи змагань у вейкбордингу були залучені 5 експертів, які визначили їх значущість (табл. 3.2). При визначенні значущості розраховували коефіцієнт конкордації Кендалла $W = 0,68292$, який свідчить про наявність середнього ступеня узгодженості думок експертів.

Таблиця 3.2 – Значущість особливостей системи змагань у вейкбордингу, (n = 5)

№ п/п	Показник	Σ	Вага λ	Середній ранг	Місце в рейтингу
1.	Формат змагань	31	0,1602	2,80	2
2.	Категорії учасників	24	0,1248	4,20	5
3.	Оцінювання трюків	29	0,1429	3,20	3
4.	Змагання команд	35	0,1766	2,00	1
5.	Суддівство	25	0,1304	3,90	4
Всього		200	1	$\bar{r} = 0,65886$	

Для оцінки значущості коефіцієнта конкордації здійснювали ранговий дисперсійний аналіз Фрідмана. Розрахунковий χ^2 ($N = 5$, $df = 4$) = 25,30885, критичне значення χ^2 на рівні значущості $p = 0,00138$ становить 15,50731. $W = 0,68292$ – величина не випадкова, а тому отримані результати можуть використовуватися в подальших дослідженнях. Думка експертів узгоджена. Середній ранг $\bar{r} = 0,65886$.

Вейкбординг має різноманітні формати змагань. У змаганнях на воді спортсмени виконують трюки на воді, використовуючи хвилі від катера. Судді оцінюють якість та складність виконаних трюків, а також стиль та технічність спортсмена. У вейкпарках змагання проводяться на спеціальних облаштованих об'єктах з різноманітними перешкодами, такі як скейт-рейли, кікери, райдбокси та інші, де спортсмени виконують трюки, проходячи через них або використовуючи їх для виконання акробатичних елементів. Змагання на каблетреках відбуваються на штучному водоймі, де спортсмени змагаються з використанням кабелю що розташований над водою, з перешкодами як рейли, бокси, кікери тощо. Спортсмени виконують трюки на цих перешкодах, демонструючи свою майстерність та креативність.

Змагання у вейкбордингу поділяють на категорії за віковими групами та рівнем підготовки спортсменів. Це дозволяє забезпечити більш рівні умови для учасників і визначити переможців у кожній категорії.

Міжнародна складова системи змагань у вейкбордингу дозволяє спортсменам з різних країн змагатися між собою, підвищувати свої навички та розвивати цей вид спорту на глобальному рівні, обмінюватися досвідом та виявляти найкращих представників цього виду спорту. У вейкбордингу важлива міжнародна співпраця, яка сприяє обміну досвідом, впровадженню нових технологій та прогресуванню в цьому виді спорту. Організації з різних країн можуть співпрацювати, організовувати спільні тренування, семінари, конференції та робочі групи для розвитку вейкбордингу.

При оцінюванні трюків у вейкбордингу суддями враховується оцінюють технічність, складність та естетичний вигляд їх виконання. Кожен трюк отримує певну оцінку, і за сумою балів визначається переможець. Особливості оцінювання трюків включають складність трюку, техніку виконання, креативність, використання простору та елементи стилю, стабільність виконання, час і повноту виконання, враження та емоції (рис. 3.10).

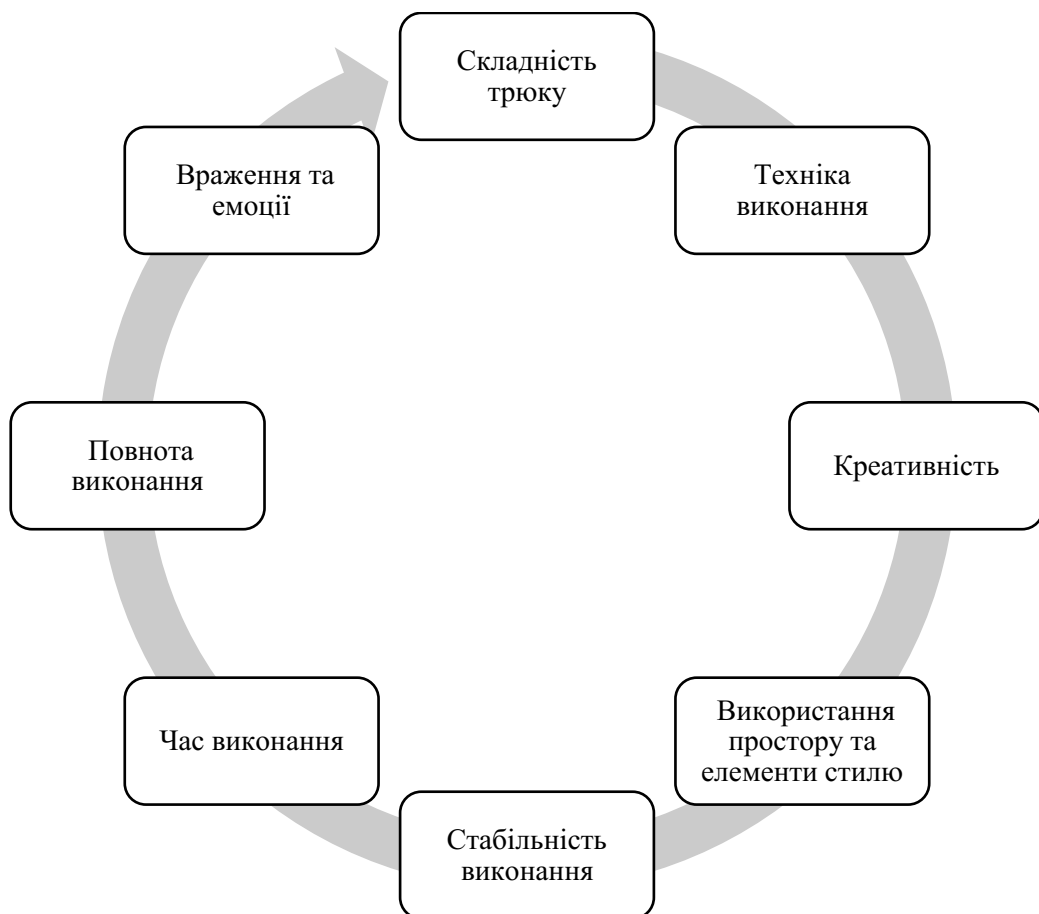

Одним з ключових критеріїв оцінювання є складність виконання трюку, що включає рівень складності рухів, комбінацій та обертів, що вимагають від спортсмена високого рівня майстерності.

Техніка виконання трюка включає точність рухів, правильність позицій тіла, контроль та гладкість виконання. Чим більш вміло та естетично виконаний трюк, тим вищий бал отримує спортсмен.

Оцінюється також рівень креативності та оригінальності трюку. Спортсмени, які включають нові рухи, нестандартні комбінації або особливі елементи в свої виступи, можуть отримувати вищі бали за свою творчість.

При оцінці використання простору виконання та вміння спортсмена звертають увагу на стиль та індивідуальність своїх трюків – використання всієї площі вейкпарку, гармонійність рухів та особливі елементи, що роблять виступ унікальним.

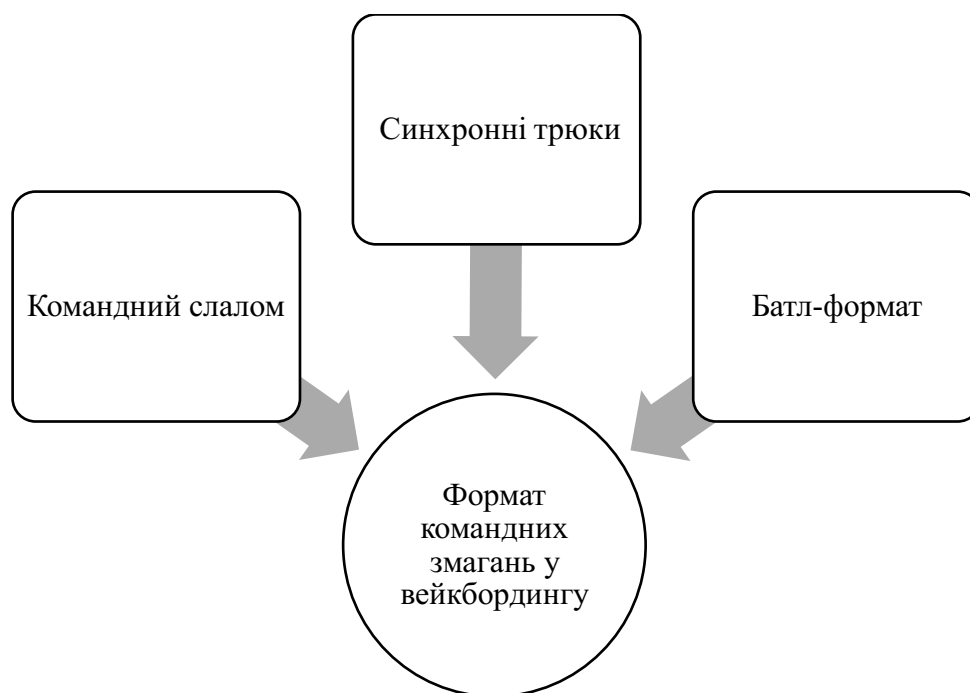
Рисунок 3.10 – Оцінювання трюків у вейкбордингу

Також оцінюється здатність спортсмена стабільно виконувати трюки без помилок або падінь. В деяких випадках судді оцінюють тривалість виконання трюку. Окремі змагання можуть мати обмеження часу, тому спортсмени повинні вміти ефективно використовувати час і демонструвати трюки протягом встановленого періоду. Також оцінюється виконання всіх елементів трюку. Спортсмен повинен продемонструвати всі заплановані рухи та комбінації, без пропусків. Окрім технічних аспектів, оцінюється враження від виступу на суддів та глядачів. Спортсмен повинен вміти передати свою енергію, емоції та взаємодіяти з аудиторією. Судді виставляють бали за кожен з цих критеріїв, і після виступу сума балів визначає загальний результат спортсмена. Часто використовується система середніх балів, де судді оцінюють трюки за шкалою від 1 до 10, або за іншою системою, що передбачається правилами конкретного змагання. Ці критерії допомагають забезпечити об'єктивність оцінювання трюків у вейкбордингу та визначити найкращих спортсменів у змаганнях.

У вейкбордингу часто проводяться змагання команд, де група спортсменів представляє свою команду й виконує трюки, співпрацюючи один з одним. Це сприяє тимчасовому злиттю індивідуальних навичок та колективному виконанню складних трюків.

Командні змагання. У цьому форматі змагань команди спортсменів змагаються одночасно, виконуючи трюки та показуючи синхронні рухи. Командні змагання в вейкбордингу можуть включати різні формати як представлено на рисунку 3.11.

В командному слаломі команди змагаються в швидкості та точності проходження шлюзів на воді, де спортсмени повинні об'їхати буї та виконувати трюки на кожному шлюзі. Команди можуть складатися з кількох спортсменів, і кожен з них має свою роль у проходженні шлюзів. У форматі «Синхронні трюки» команди виконують трюки одночасно або у синхронізованій послідовності.

Рисунок 3.11 – Формат командних змагань у вейкбордингу

Головна мета полягає в тому, щоб спортсмени виконували трюки одночасно або з координацією рухів, створюючи вражаюче візуальне шоу. У батл-форматі дві команди або два спортсмени змагаються один на один в прямих поєдинках. Вони чергуються у виконанні трюків або проходженні перешкод, а судді визначають переможця кожного поєдинку на основі якості та складності виконаних трюків.

У змаганнях команд оцінюються не тільки індивідуальні навички спортсменів, але й спільна робота команди, синхронність виконання, креативність та оригінальність командних трюків. В командних змаганнях також оцінюють трюки – його складність, техніку виконання, креативність, використання простору та елементи стилю, стабільність, час та повноту виконання, синхронність та координацію, хореографію та виконавське мистецтво, враження та емоції, командну стратегію (вміння вибрати оптимальні трюки та комбінації відповідно до умов і критеріїв оцінювання, а також вміння адаптуватися до змін у ході змагання). Ці різноманітні формати змагань у вейкбордингу сприяють розвитку та популяризації спорту, створюють емоційну та захоплюючу атмосферу для глядачів і надають

спортсменам можливість показати свою техніку, творчість та вміння виконувати трюки.

Вейкбординг включає різні категорії учасників, які враховують рівень навичок, вік та статус спортсменів. Категорії учасників вейкбордингу допомагають організаторам турнірів і змагань ефективно розподіляти спортсменів за рівнем навичок, що забезпечує справедливу конкуренцію та максимальний розвиток кожного учасника.

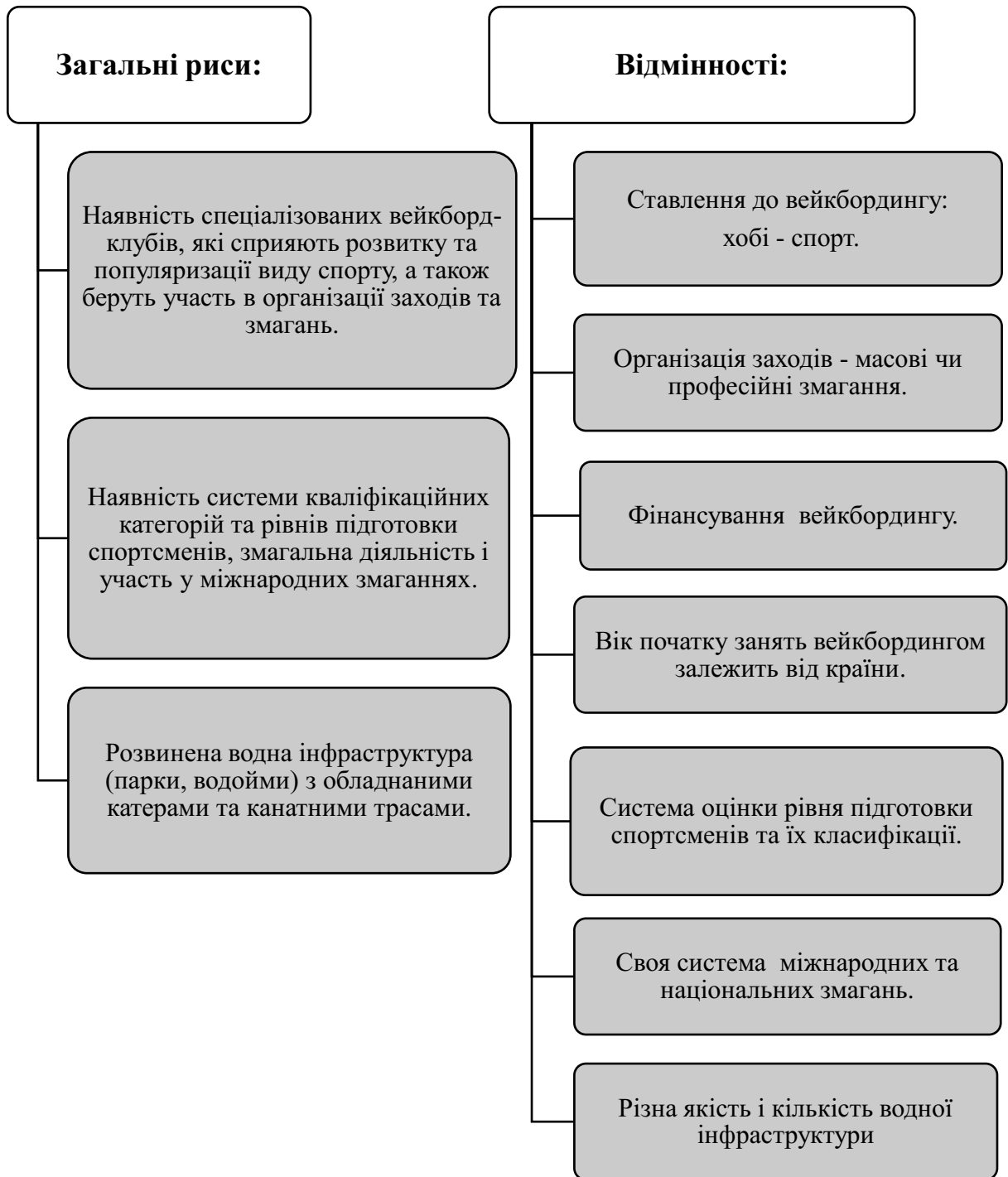
Виступ на змаганнях різних категорій учасників вейкбордингу має свої особливості, серед яких: рівень складності трюків, оцінювання суддів, рівень конкуренції, доступність виконання трюків. Досвідчені спортсмени виконують найскладніші трюки і комбінації, початківці зазвичай обмежуються базовими елементами. Кожна категорія учасників має свої критерії оцінювання, які враховуються судьями. Наприклад, спортсменів високої кваліфікації оцінюють за складність трюків, їх виконання та техніку, тоді як новачки можуть отримувати бали за базові навички та стабільність виконання. У різних категоріях учасників рівень конкуренції може варіюватись. Виступ на змаганнях різних категорій може вимагати різних рівнів фізичних і технічних навичок.

3.5 Порівняльний аналіз розвитку вейкбордингу в різних країнах світу та основні тенденції його розвитку

Порівняльний аналіз різних країн розвитку вейкбордингу показує, що у цілому всі досліджені країни мають подібні підходи до організації та розвитку цього виду спорту, але є й відмінності (рис. 3.12).

До загальних рис можна віднести в усіх країнах клубну систему (наявність спеціалізованих вейкборд-клубів, які сприяють розвитку та популяризації цього виду спорту, а також беруть участь в організації заходів та змагань), систему кваліфікаційних категорій та рівнів підготовки спортсменів, змагальну діяльність, у тому числі участь у міжнародних змаганнях; інфраструктуру, де усі країни мають велику кількість водойм, що надають

можливості для занять вейкбордингом, а також парки, обладнаними катерами та канатними трасами.

Рисунок 3.12 – Спільні риси та відмінності розвитку вейкбордингу в світі

До відмінностей нами було віднесено: ставлення до вейкбордингу як хобі чи виду спорту (у США та Канаді вейкбординг більш популярний як розвага та

хобі, ніж як професійний вид спорту в порівнянні з американським футболом чи бейсболом.

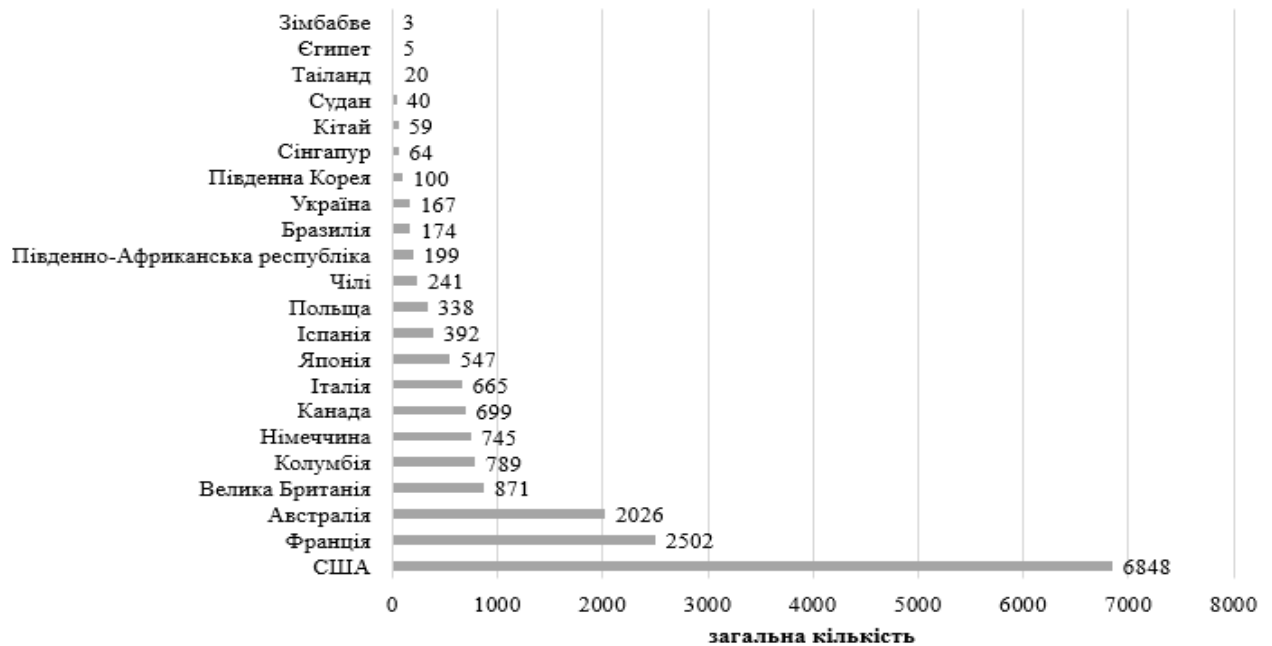
У той час як в Австралії, Бразилії, Колумбії та Уругваї вейкбординг має велику популярність і визнаний як вид спорту); організація масових заходів чи проведення професійних змагань (у Німеччині, Італії та Франції – організація масових заходів: фестивалі та виставки для популяризації вейкбордингу, у Великій Британії та Іспанії розвиток професійного вейкбордингу та участь у міжнародних змаганнях); джерела фінансування – в Австралії та Бразилії суттєве державне фінансування спорту, зокрема вейкбордингу, в інших країнах фінансування здійснюється за рахунок різних джерел; вік початку занять вейкбордингом залежить від країни.

У деяких країнах, таких як Бразилія та Уругвай, діти починають займатися вейкбордингом з 6-7 років, в інших країнах – США, Канаді, Великій Британії та Австралії, більшість дітей починають займатися вейкбордингом у віці 10-12 років. В Іспанії та Франції середній вік початку занять складає близько 8-9 років, а в Німеччині та Італії – близько 11-12 років.

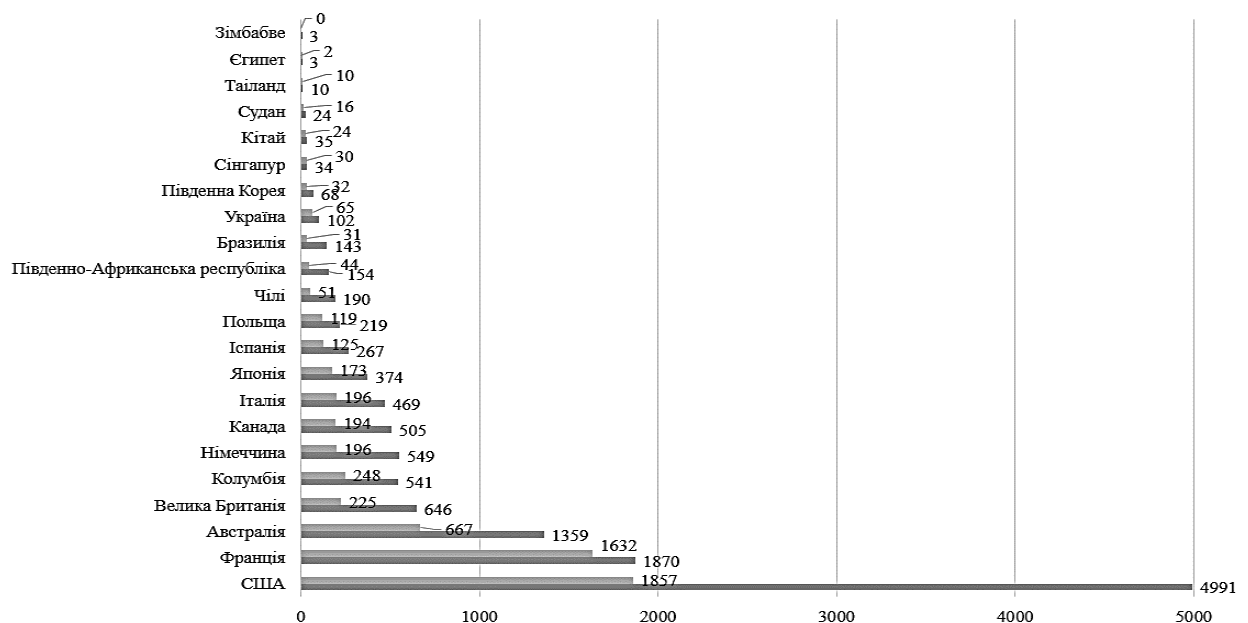
У кожній країні затверджена своя система оцінки рівня підготовки спортсменів та їх класифікації. У США та Канаді прийнята система класифікації "А", "В" та "С", яка ґрунтується на рівні складності трюків та виконанні спортсменом певних вимог. У Великій Британії, Франції та Іспанії існують подібні системи класифікації, які також засновані на рівні підготовки спортсменів.

Кожна з розглянутих країн має свої національні та міжнародні змагання з вейкбордингу. У таких країнах як США, Канада, Австралія та Бразилія, змагання проводяться на дуже високому рівні, і національні спортсмени часто беруть участь у міжнародних турнірах та змаганнях, таких як X Games та Wakeboard World Championships. В інших країнах: Уругваї, Колумбії та Німеччині, рівень змагань нижчий, і спортсмени рідше беруть участь у міжнародних турнірах. Необхідно відзначити, що незалежно від популярності

виду спорту в країні, кількість спортсменів, що входить до міжнародного рейтингу сильно варіює (рис. 3.13–3.14).

Рисунок 3.13 – Кількість спортсменів, що входять до загального міжнародного рейтингу на прикладі країн, обраних для порівняння (n=22)

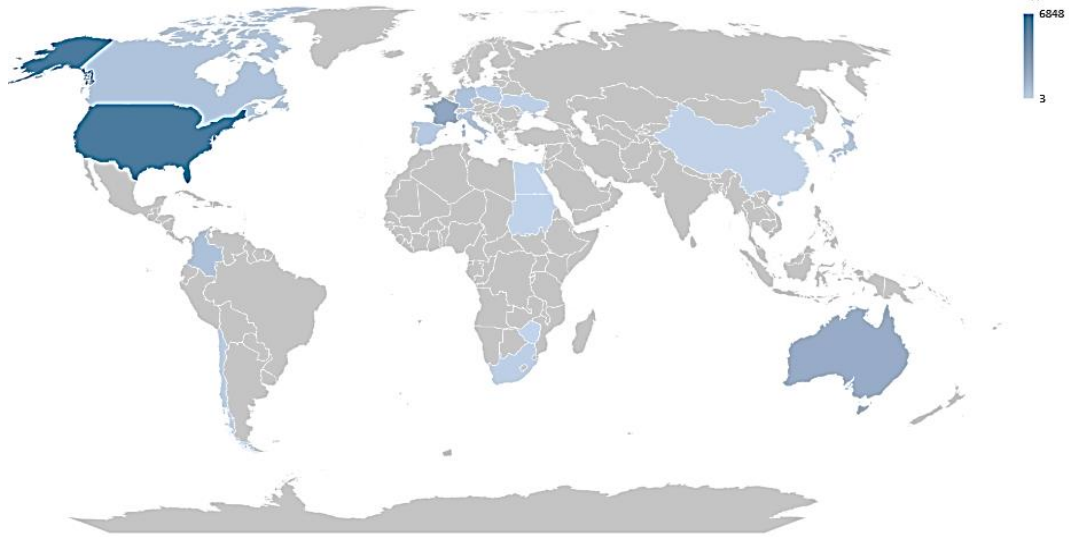

Примітка 1. – ■ чоловіки.

Примітка 2. – ■ жінки.

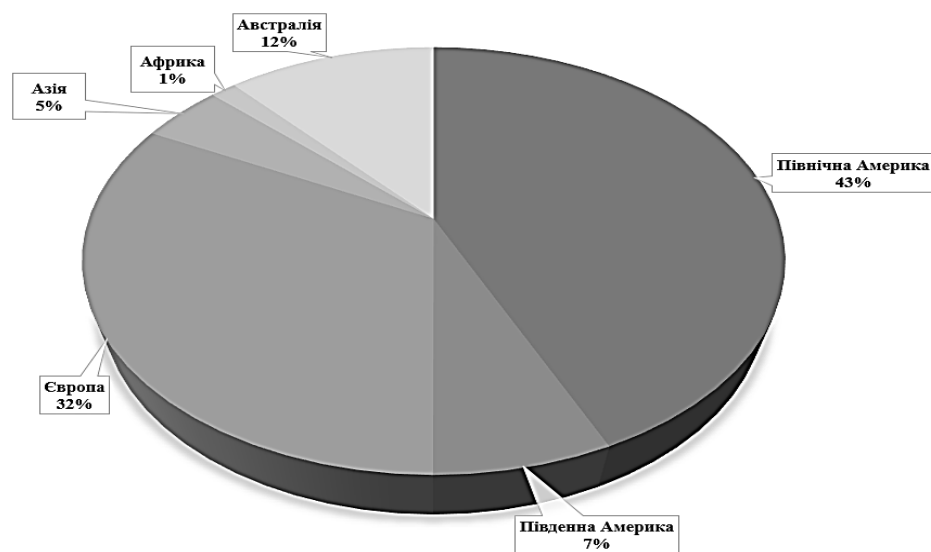
Рисунок 3.14 – Кількість спортсменів за гендерною ознакою, що входять до загального міжнародного рейтингу на прикладі країн, обраних для порівняння (n=22)

Якщо розглядати кількість спортсменів з вейкбордингу по континентах за вибірковими даними країн, що підлягали порівнянню, можна зазначити тенденцію, що найбільша кількість спортсменів, які офіційно виступають на змаганнях, розташована в Північній Америці (43 %), Європі (32 %) та Австралії (12 %) (рис. 3.15–3.16).

Примітка. – темний колір – найбільша кількість.

Рисунок 3.15 – Розподіл кількості спортсменів за континентами, що входять до загального міжнародного рейтингу на прикладі країн, обраних для порівняння (n=22)

Рисунок 3.16 – Розподіл кількості спортсменів за континентами, що входять до загального міжнародного рейтингу на прикладі регіонів (n=22)

Кожна з розглянутих країн при наявності водної інфраструктури, має різну кількість та якість облаштування водойм та парків. Деякі країни, такі як США, Канада та Австралія, мають безліч парків та водойм, спеціально обладнаних для вейкбордингу, в той час як в інших країнах, таких як Уругвай, кількість подібних парків та водойм обмежена. Однак у кожній із розглянутих країн можна знайти місця для занять вейкбордингом у природних умовах, таких як озера, річки та моря. В світі налічують канатних 595 вейкпарків (Додаток И).

Розвиток вейкбордингу як спорту має різний рівень у різних регіонах світу. Розглянемо порівняльний аналіз розвитку вейкбордингу за континентами:

1. Європа. Європа має розвинену інфраструктуру для вейкбордингу та високий рівень підготовки спортсменів. Вейкбординг у Європі є одним із найпопулярніших видів водного спорту. Багато країн Європи мають свої національні федерації вейкбордингу, які організують змагання, навчають дітей та дорослих та розвивають цей вид спорту.

2. Америка. У Північній Америці вейкбординг також має високий рівень розвитку. США та Канада є лідерами у розвитку цього виду спорту. Також у Південній Америці вейкбординг стає все популярнішим. Бразилія, Колумбія та Уругвай мають велику кількість людей, які займаються вейкбордингом.

3. Азія. В Азії вейкбординг ще тільки починає розвиватися як вид спорту. Є деякі країни, такі як Японія та Китай, які мають свої федерації вейкбордингу та проводять змагання. Проте загалом, кількість людей, які займаються вейкбордингом у Азії нижче, ніж у Європі чи Америці.

4. Австралія та Океанія. В Австралії та Океанії вейкбординг також має високий рівень розвитку. Як і в Європі, вейкбординг є одним із найпопулярніших видів водного спорту. Австралія має свою національну федерацію вейкбордингу та проводить безліч змагань.

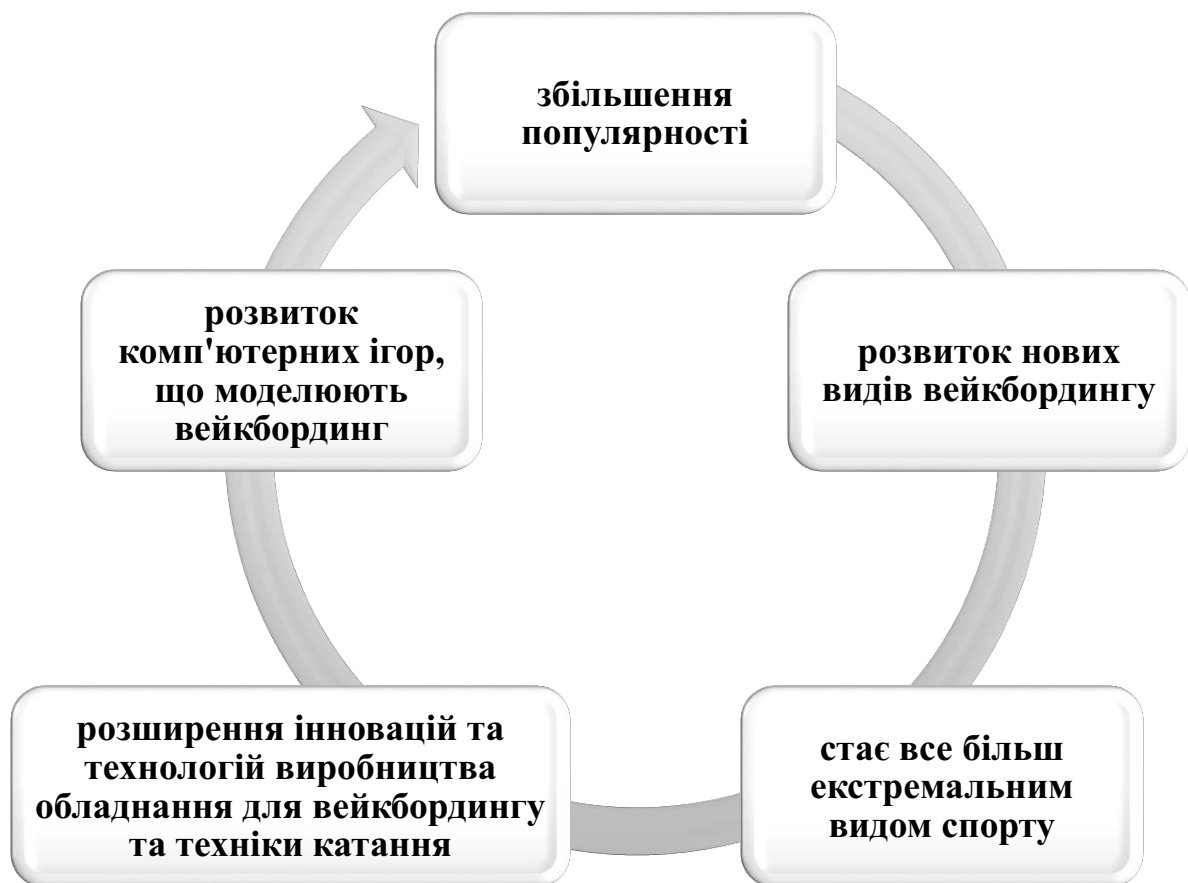
5. Африка. В Африці вейкбординг розвивається повільніше, ніж у інших регіонах світу. У деяких країнах є люди, які займаються вейкбордингом, але

загальна кількість невелика. Проте в останні роки вейкбординг стає дедалі популярнішим у деяких країнах.

Здійснений аналіз свідчить про популярність вейкбордингу в світі як оздоровчо-рекреаційного, так і спортивного напрямку. Порівняння країн дозволило проаналізувати наявність організацій, спортсменів та клубів, вік початку занять вейкбордингом, наявність водойм для тренувань і змагань, класифікацію спортсменів, наявність кадрів тощо.

На основі отриманих даних, характерних для розвитку вейкбордингу в світі нами були визначені основні тенденції його розвитку.

Однією з основних тенденцій розвитку вейкбордингу у світі є збільшення популярності цього виду спорту. Велика кількість спортивних змагань, зокрема чемпіонати світу та етапи кубків світу, мають широку географію та є популярними серед глядачів. Вейкбординг стає дедалі доступнішим завдяки розвитку вейк-парків та кабельних трас, що дозволяє різним віковим категоріям спробувати свої можливості в даному виді спорту (рис. 3.17).

Рисунок 3.17 – Світові тенденції розвитку вейкбордингу

Ще однією тенденцією є розвиток нових видів вейкбордингу. Окрім класичного катерного вейкбордингу, існує також кабельна версія, де спортсмени можуть кататися на вейкборді, використовуючи кабельну тягу. Останнім часом стали популярними змагання вейксерфінгу, де спортсмени катаються на хвилі, поєднуючи вейкбординг та серфінг.

Також варто відзначити, що вейкбординг стає все більш екстремальним видом спорту, і спортсмени постійно шукають нові способи прояву своїх навичок та створення найскладніших елементів. Це в свою чергу впливає на розвиток і вдосконалення техніки вейкбординга.

Вейкбординг – як вид екстремального спорту, де спортсмен катається на спеціальній дошці, яка тягнеться за катером, кабелем, або на хвилі океану, тому технології, пов'язані з цим видом спорту, включають різні технології виробництва обладнання для вейкбордингу та техніки катання, які можуть використовуватись у спортивних змаганнях. Це включає різні трюки і елементи, такі як скручування, обертання, стрибки і гребі.

Наступна тенденція – покращення технології обладнання для вейкбордингу. Нові моделі вейкбордів та взуття для вейкбордингу створюються з використанням нових матеріалів, що дозволяє зробити їх легшими та міцнішими. Крім того, покращення технології реверсивних трас та вейк-парків дозволяє створювати нові елементи та ускладнювати траси для підвищення видовищності змагань. Наприклад, вейк-парки можуть мати різні перешкоди, такі як рейли, бокси, кікери тощо, які дозволяють спортсменам показати свої навички катання на вейкборді.

Окрема тенденція пов'язана з розвитком комп'ютерних ігор, що моделюють вейкбординг. До найбільш популярних вейкбординг-симуляторів можна віднести:

1. "Wakeboarding Unleashed featuring Shaun Murray" – гра, випущена в 2003 році, в якій гравці можуть кататися на вейкборді кабельними трасами і на хвилях.

2. "Wakeboarding HD" – гра, випущена в 2012 році, де гравці можуть кататися на вейкборді кабельними трасами і змагатися з іншими гравцями онлайн.

3. "Wakeboarding XS" – безкоштовна онлайн-гра, в якій гравці можуть кататися на вейкборді кабельними трасами і виконувати різні трюки та елементи.

4. "Wakeboarding Pro" – гра, випущена в 2018 році, яка дозволяє гравцям кататися на вейкборді за катером, реверсивними або кільцевими трасами.

Висновки до розділу 3

Буксирувальним водним видам спорту та вейкбордингу притаманні загальні тенденції спорту як глобалізація та популяризація в світі та серед різних верств населення. Міжнародна структура розвитку та управління вейкбордингом представлена двома основними організаціями – Міжнародною федерацією водних лиж і вейкбордингу та Всесвітньою Асоціацією вейкбордингу. Структура Міжнародної федерації вейкбордингу та водних лиж є типовою, характерною до федерацій, Міжнародна федерація визнана Міжнародним олімпійським комітетом та є афілійованим членом Асоціації Міжнародних спортивних федерацій, визнаних МОК і Глобальною асоціацією міжнародних спортивних федерацій, виступає одним з 12 засновників Всесвітніх ігор. Це створює ефективні передумови розвитку виду спорту в світі на сучасному рівні. Міжнародна структура розвитку вейкбордингу включає 9 спортивних дисциплін, серед яких вейкбординг, кабельний вейкбординг тощо.

Обґрунтовано та розроблено уніфіковану організаційно-управлінську модель розвитку виду спорту, яка апробована при аналізі країн, що розвивають вейкбординг. Вона дозволяє систематизувати роботу та забезпечити розвиток вейкбордингу на всіх рівнях.

Визначено особливості функціонування вейкбордингу в провідних країнах світу, спільні риси та відмінності, характерні для регіонів. Порівняльний аналіз з різних країн розвитку вейкбордингу показує, що,

загалом, всі ці країни мають подібні підходи до організації та розвитку виду спорту. До загальних рис віднесено наявність клубної системи, системи кваліфікаційних категорій та рівнів підготовки спортсменів, активну змагальну діяльність; водну інфраструктуру з відповідним обладнанням трас. Низкою європейських країн прийнято перспективні програми розвитку виду спорту, які підтримуються урядом та державними установами. До відмінностей віднесено: ставлення до вейкбордингу як до хобі чи виду спорту; організацію масових заходів чи проведення професійних змагань; різноманітність джерел фінансування; вік початку занять вейкбордингом складає віковий діапазон від 6 до 12 років. В кожній країні затверджена своя система оцінки рівня підготовки спортсменів та їх класифікації, при наявності водної інфраструктури країни мають різну кількість та якість облаштування водойм та парків. Серед основних особливостей системи змагань у вейкбордингу нами визначено формат змагань, категорії учасників, оцінювання трюків, змагання команд, суддівство. Методичними засадами розвитку вейкбордингу в світі є система кваліфікацій спортсменів та програми підготовки, система підготовки кадрів.

В Європі визначено найбільшу популярність та географію розвитку виду спорту, у Північній Америці вейкбординг також має високий рівень розвитку, де США та Канада є лідерами у розвитку вейкбордингу. Це притаманно і Австралії та Океанії. Для Азії характерна початкова стадія розвитку виду спорту. В Африці спостерігається підвищення активності до занять вейкбордингом, проте загальна кількість тих, хто займається видом спорту невелика.

Визначено тенденції розвитку вейкбордингу: зростання популярності виду спорту, широка географія проведення змагань; вейкбординг стає більш доступним завдяки розвитку лінійних та кабельних трас, залучення до занять осіб різної вікової категорії; розвиток нових видів вейкбордингу, стає більш екстремальним видом спорту, що впливає на розвиток і вдосконалення техніки вейкбордингу; покращення технології обладнання для вейкбордингу. Окрема

тенденція пов'язана з розвитком комп'ютерних ігор, що моделюють вейкбординг.

Результати досліджень даного розділу представлено в публікаціях [33, 45, 47, 61, 62, 63].

РОЗДІЛ 4

ОБҐРУНТУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД РОЗВИТКУ І ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ВЕЙКБОРДИНГУ ТА АЛГОРИТМ ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

4.1 Система організації та управління вейкбордингом в Україні

Створення ГО «Українська федерація воднолижного спорту» в Україні у 2007 році, яку представляли 12 колективних членів (клубів і федерацій) з 6 міст України (Київ, Дніпро, Харків, Миколаїв, Керч, Канів) та 24 індивідуальних учасника дозволило активно розбудовувати інфраструктуру та розвивати всі дисципліни воднолижного спорту та, безпосередньо, вейкбординг.

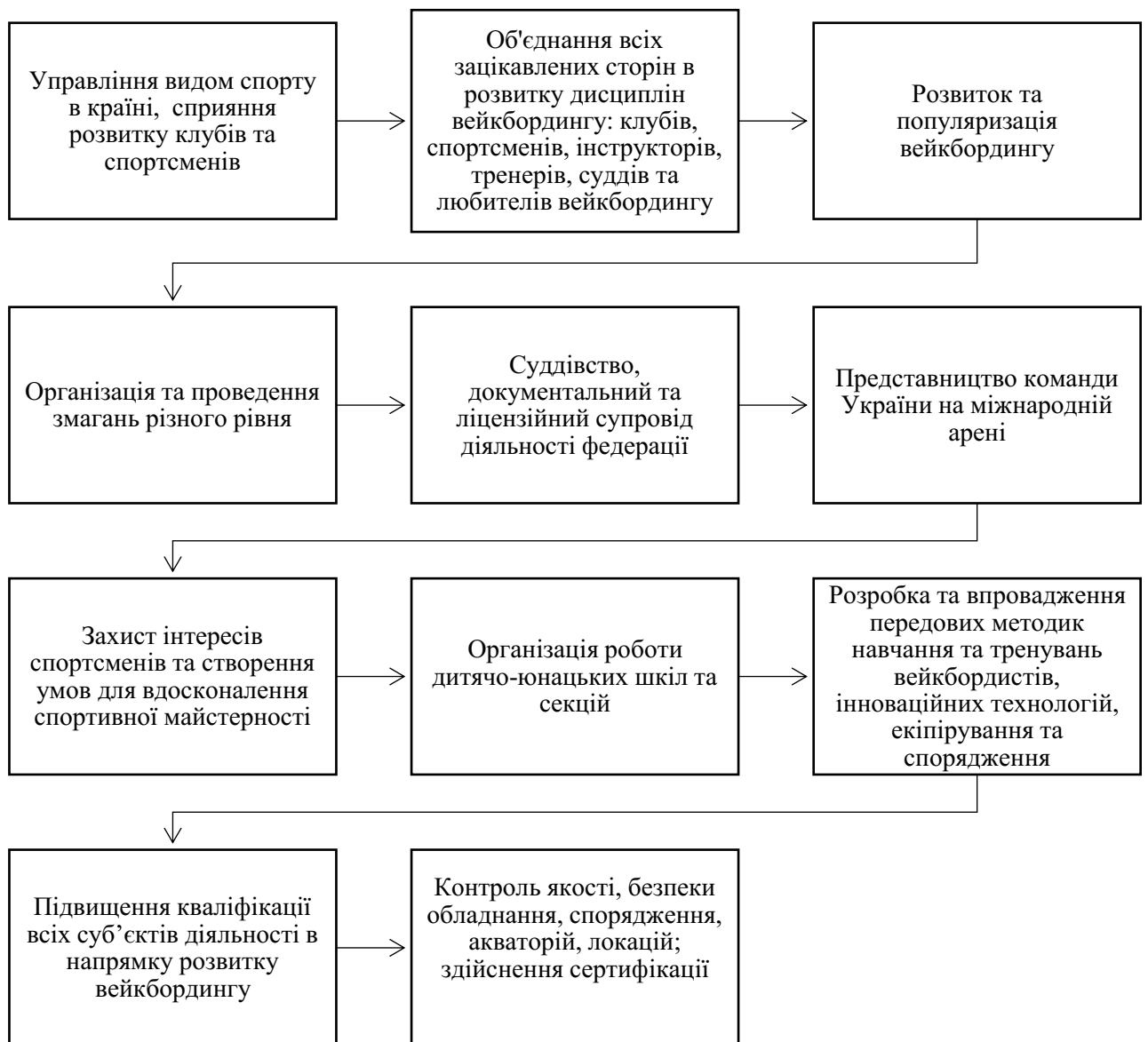
За цей період було побудовано кращий у східній Європі вейкпарк «X–Traction», проведено низку міжнародних змагань, серед яких був кубок світу з вейкбордингу. У 2010 році в акваторії парку Муромець, м. Київ, було встановлено три реверсивних канатних дороги власного виробництва, аналогічні канатні дороги з'явилися в Одесі і Южному; встановлено 6 нових канатних доріг у трьох містах.

З отриманням статусу національної у 2008 році федерація стає повноправним членом Всесвітньої асоціації з вейкбордингу (WWA – World Wake Association). У 2009 році федерацію було перейменовано в ГО «Українська федерація вейкбордингу та воднолижного спорту» (UWW). На сучасному етапі розвитку воднолижного спорту та вейкбордингу Федерація представлена осередками в 16-ти областях України та розвиває такі дисципліни: вейкбординг (канатна та катерна версії), вейкскейт (канатна та катерна версії), вейксерфінг. Крім того УФВВ підтримує фігурні лижі, слалом, стрибки з трампліну, рейсинг, катання босоніж, водні лижі для інвалідів, катання на колінах, скай-скі [34].

Пріоритетними напрямками розвитку федерація визначено створення інфраструктури для занять воднолижним спортом та вейкбордингом як видом

спорту, так і як оздоровчим видом рухової діяльності різних груп населення, утворення спортивних клубів та шкіл з відповідними кадрами.

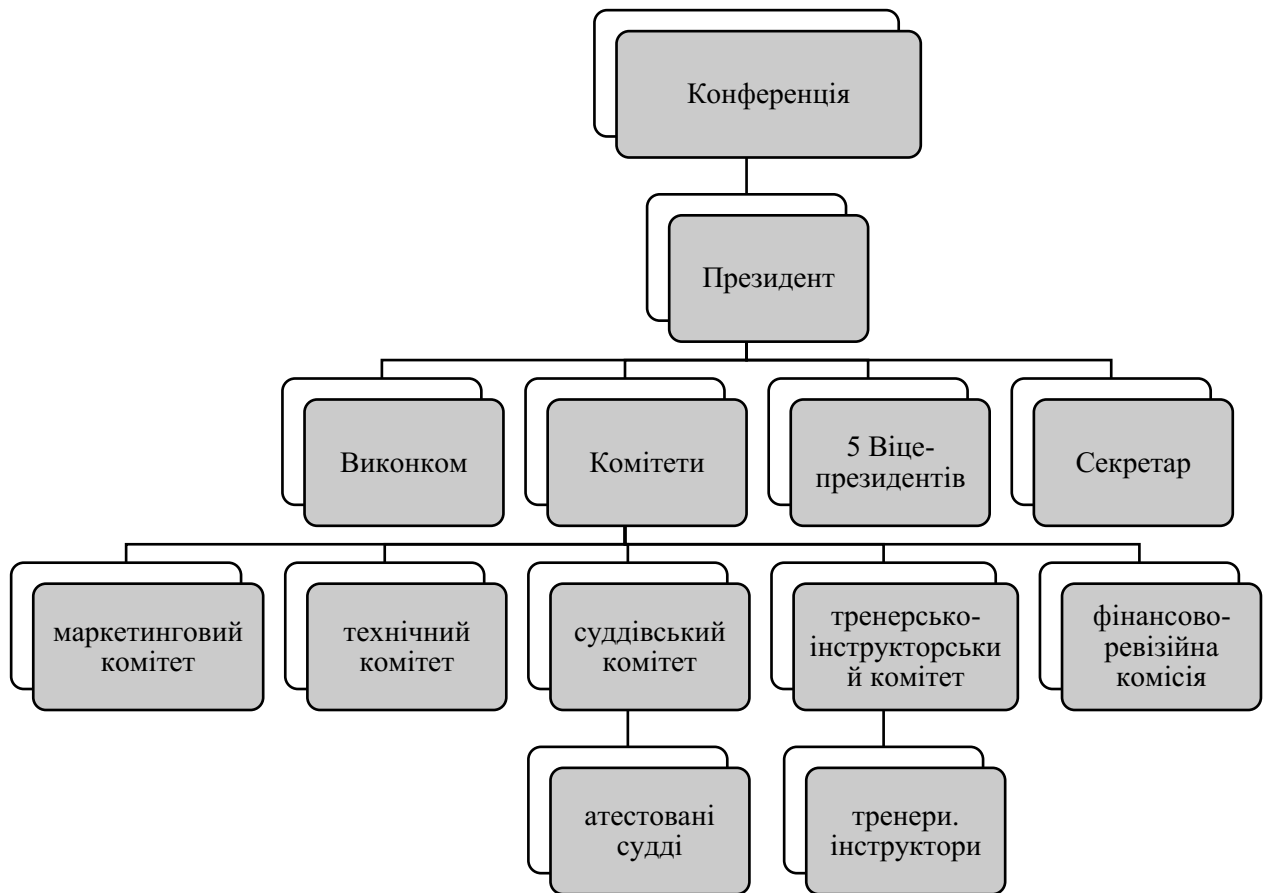
Пріоритетні напрями розвитку Української федерації вейкбордингу та воднолижного спорту представлено на рисунку 4.1. Напрями розвитку та популяризації вейкбордингу у країні співпадають зі стратегією розвитку буксирувальних видів спорту у світі.

Рисунок 4.1 – Пріоритетні напрями розвитку Української федерації вейкбордингу та воднолижного спорту

До структури національної федерації входять конференція, президент, виконком, комітети, тренери та спортсмени (рис. 4.2).

Рисунок 4.2 – Структура Української федерації вейкбордингу та воднолижного спорту

Система організації та управління вейкбордингом в Україні є складною та різноманітною. Вейкбординг в Україні зазнав значних змін протягом останніх десятиліть.

ГО «Українська федерація вейкбордингу та воднолижного спорту» (UWW) – основна організація, яка координує розвиток та регулює вейкбординг в Україні. Вона організовує змагання, сприяє розвитку нових майданчиків та спортивних клубів.

Україна має кілька великих майданчиків для вейкбордингу, таких як Wake Family та CrazyWaters в Києві, "WAKE PARK KIEV" в Одесі та інші. Крім

того, існують спортивні клуби, де гравці можуть тренуватися та вдосконалювати свої навички. Україна приймає різноманітні національні та міжнародні змагання з вейкбордингу. Один із прикладів – "Українська Кубок UWW" та участь українських спортсменів у міжнародних змаганнях.

В останні роки спостерігається активний розвиток і популяризація вейкбордингу в Україні. Це відбувається завдяки сприянню державних і місцевих органів, а також підтримки спортивних брендів та компаній, що інвестують у створення майданчиків та організацію подій.

Таким чином, вейкбординг є популярним видом екстремального спорту в Україні, і система його організації та управління постійно розвивається. Підтримка з боку держави, федерації та спортивних спонсорів допомагає створювати умови для тренувань та змагань для українських вейкбордистів. Розширення мережі майданчиків та спортивних клубів сприяє популяризації цього виду спорту серед молоді та допомагає виявляти талановитих спортсменів.

4.2 Передумови розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні на сучасному етапі

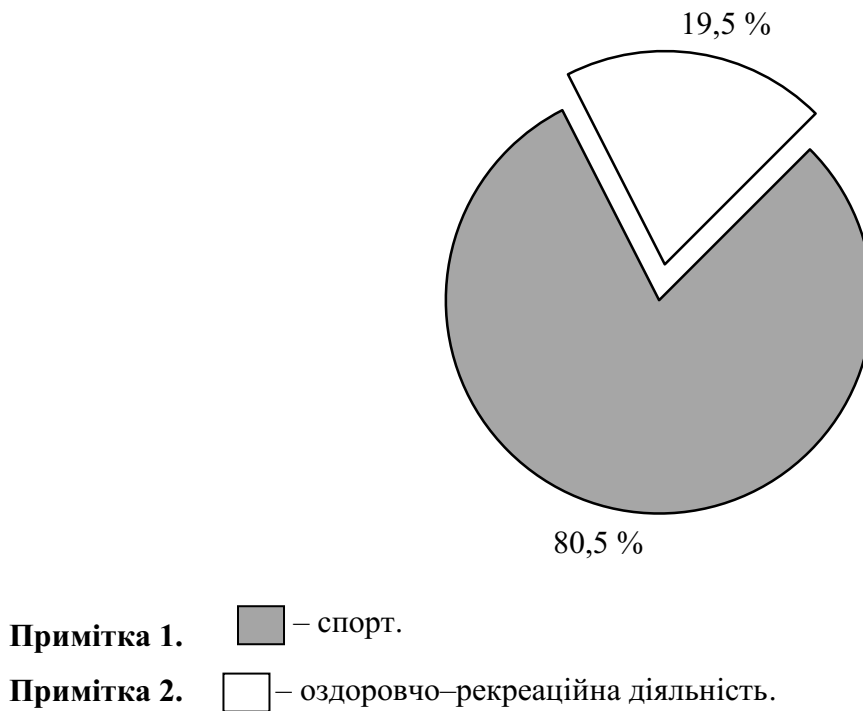
Для визначення передумов розвитку, об'єктивної ситуації популяризації вейкбордингу в Україні було проведено опитування фахівців з вейкбордингу (функціонерів, тренерів, суддів та кваліфікованих спортсменів) – 41 особа. Середній вік респондентів становив $32,2 \pm 6,8$ років, стаж занять вейкбордингом $5,48 \pm 4,01$ років. У групі 78 % опитуваних мають вищу освіту, інші навчаються. За гендерною ознакою вибірку склали 63,45 % – чоловіки, 36,6 % – жінки.

Розподіл думок експертів щодо розвитку в Україні вейкбордингу як виду спорту свідчить про неоднозначність сприйняття вейкбордингу.

Відповідаючи на питання «Як Ви вважаєте, чи розвинутий в Україні вейкбординг як вид спорту?», відповіді респондентів розподілилися практично

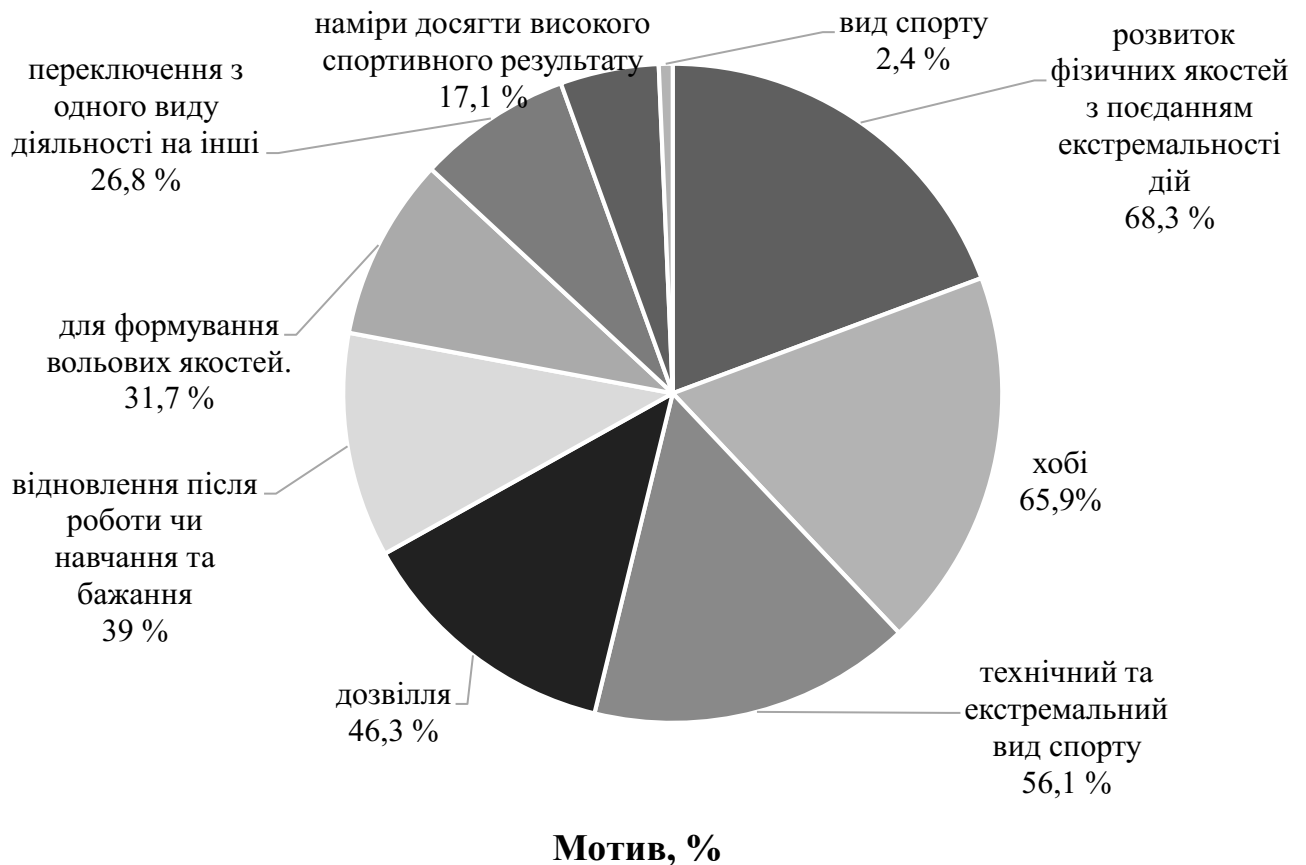
рівномірно ($\chi^2=0,219$; $p=0,6394$), 53,7 % опитаних вважають, що вейкбординг у нашій країні розвивається саме як спорт, тоді як 46,3 % – ні.

Натомість серед респондентів статистично значуще більш поширеною є думка, що вейкбординг є спортом, на що вказало 80,5 %, а на оздоровчо–рекреаційну діяльність вказало лише 19,5 % ($\chi^2=15,244$; $p<0,05$) (рис. 4.3).

Рисунок 4.3 – Результати експертного опитування щодо статусу вейкбордингу в Україні (n = 41)

Причому респонденти використовують різні мотиви для занять вейкбордингом (рис. 4.4). Не зважаючи на те, що половина респондентів вважає вейкбординг видом спорту, вони зазначають, що використовують його для розваги, хобі та отримання екстремальних емоцій. При вивченні мотивації занять вейкбордингом визначено, що найбільше зустрічається мотив «хобі», на який вказало 65,9 % респондентів, що статистично значуще більше у порівнянні з опитаними, що даний мотив не зазначили ($\chi^2=4,122$; $p=0,0423$).

Рисунок 4.4 – Визначення мотивів респондентів до занять вейкбордингом, % (n=41), рівень значущості $p < 0,05$

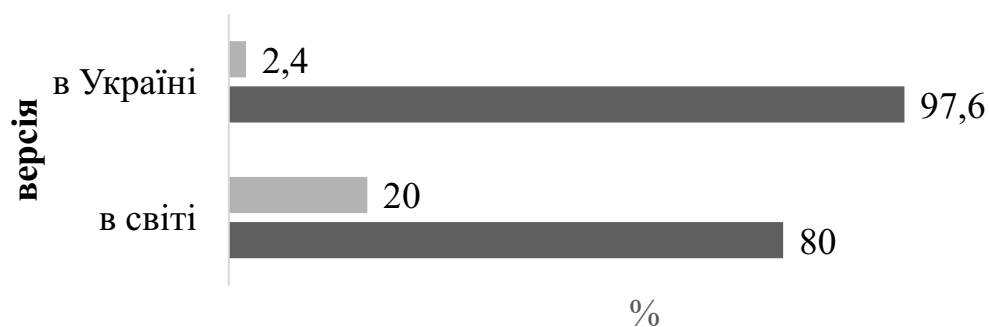
Також досить важливим мотивом виявився мотив розвитку фізичних якостей у поєднанні з екстремальними діями, на що вказало 41,5 %, та мотиви, які обрало по 39 % респондентів відповідно, а саме «Активне дозвілля», «Відновлення після роботи чи навчання» та «Подобаються технічні та екстремальні види спорту».

При цьому мету занять вейкбордингом опитані називали різну: це і задоволення від процесу та результату, і бажання тримати себе в фізичній формі та отримувати психологічне розвантаження, і потреба в саморозвитку та самовдосконаленні, і активне дозвілля. З нашої точки зору, всі відповіді об'єднує усвідомлення ними позитивного впливу вейкбордингу на фізичне й психічне здоров'я людини, необхідності активного способу життя для його збереження й зміцнення. Всього 2,4 % опитуваних розглядають вейкбординг

суто як вид спорту та 17,1 % мають наміри досягти високого спортивного результату. 26,8 % респондентів використовують заняття вейкбордингом як переключення з одного виду діяльності на інші, 31,7 % – для формування вольових якостей. Такий розподіл думок свідчить, що вейкбординг набуває популярності, в першу чергу, як оздоровчий вид спорту, як вид активності серед молоді та дорослих.

Як професійний вид спорту вейкбординг немає широкого розповсюдження, що пов'язано з низкою чинників, серед яких матеріально–технічна складова, фінансування підготовки, наявність кадрів тощо.

Враховуючи, що вейкбординг у світі розвивається за різними версіями, проте перевага за кабельною (80 %), така тенденція характерна і для України (рис. 4.5).

Примітка 1. – – канатна.

Примітка 2. – – кабельна.

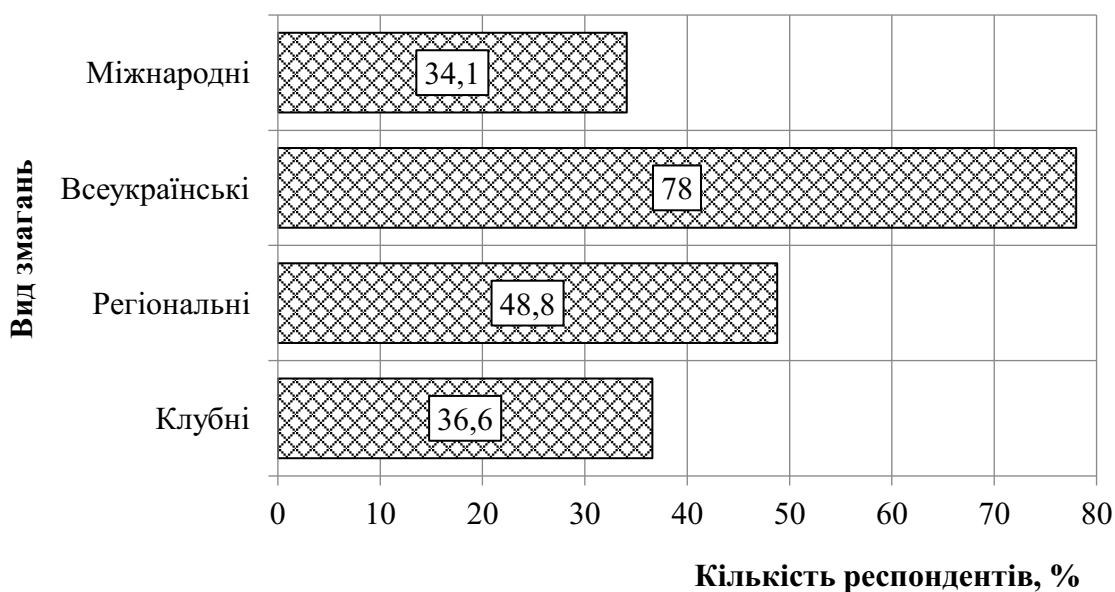
Рисунок 4.5 – Розвиток версій вейкбордингу у світі та Україні за результатами експертного опитування (n= 41)

Респонденти виявилися майже однотайними у своїх переконаннях: 97,6 % з них упевнена, що такою є кабельна версія ($\chi^2 = 37,098$; $p < 0,05$). При цьому канатну версію назвало всього 2,4 %. Так само, з точки зору статистично значущої більшості опитаних, кабельна версія вейкбордингу більше поширена й у світі ($\chi^2 = 15,243$; $p < 0,05$). Доведено, що частка респондентів у 65,9 %, які впевнені, що в Україні створено умови для занять вейкбордингом статистично

значуще переважає частку тих, хто не розділяє такої думки ($\chi^2 = 4,122$; $p = 0,0423$). Учасники дослідження вказали на наявність значних водних ресурсів в Україні для проведення таких занять.

Бази, на яких тренуються вейкбордисти, мають достатньо умов для здійснення, крім спеціальної підготовки на воді, інших видів підготовки. Зокрема, більшість баз, на що звернули увагу 73,2 % і 70,2 % респондентів відповідно, мають місце для харчування ($\chi^2 = 8,805$; $p = 0,0030$) та місце для відпочинку й проведення дозвілля ($\chi^2 = 7,049$; $p = 0,0079$). А 53,7 % опитаних повідомило, що на базі достатні матеріально–технічні умови для тренування на воді, й їхній розподіл за відповіддю на дане питання виявився рівномірним ($\chi^2 = 2,220$; $p = 0,6394$). Крім того, вейкбордисти, у своїй більшості стверджують, що їхня база пристосована для проведення змагань, на що вказало 92,7 % опитаних ($\chi^2 = 29,878$; $p < 0,05$).

Розподіл респондентів за відповідями щодо видів змагань, які проводилися на їхніх тренувальних базах, представлено на рисунку 4.6. Встановлено, що на вітчизняних базах, де займаються респонденти, було організовано статистично значуще більше Всеукраїнських змагань ($\chi^2 = 12,902$; $p = 0,0003$).

Рисунок 4.6 – Розподіл респондентів за відповідями щодо видів, які проводилися на їхніх тренувальних базах (n=41)

Водночас, серед опитаних статистично значуща більшість, а саме 75,6 % ($\chi^2 = 10,756$; $p = 0,0010$), не брали участь у міжнародних змаганнях протягом року, а 41,5 %, тобто практично половина з них ($\chi^2 = 1,195$; $p = 0,2743$), не входили до складу учасників Всеукраїнських змагань, що можна пояснити пандемією, а після цього воєнними діями на території України, які обмежують можливості не лише тренуватися у звичайному режимі, а і брати участь у змаганнях різного рівня.

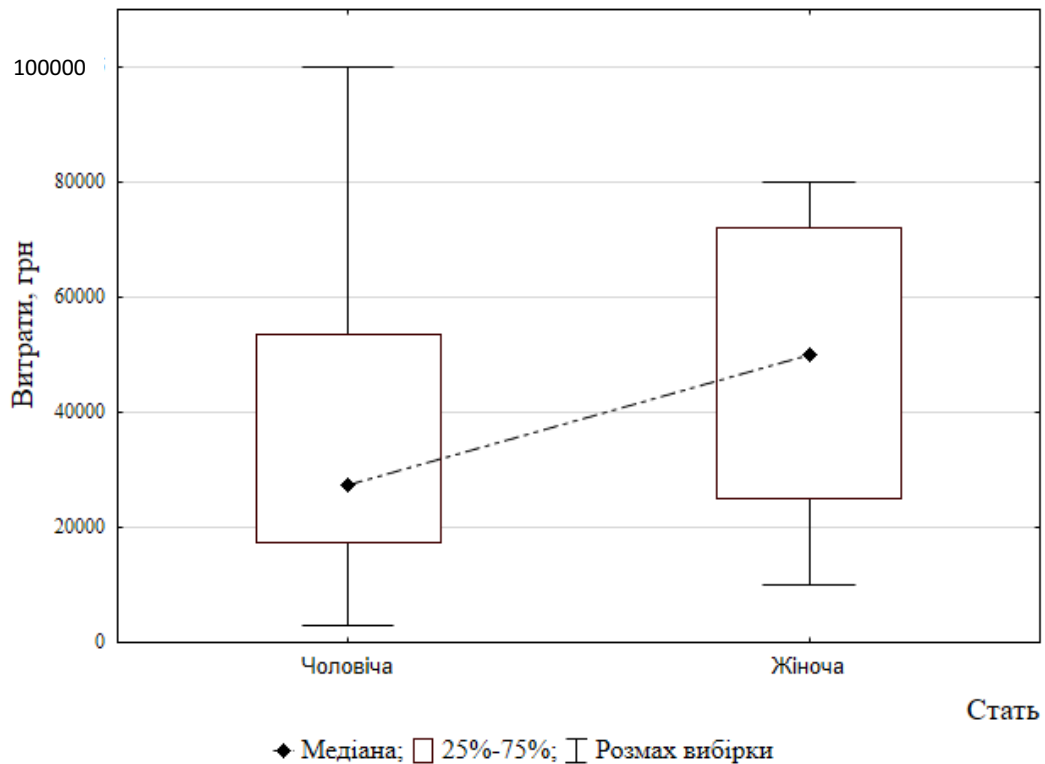
Визначаючи свої фінансові витрати для занять вейкбордингом на рік, 37 респондентів (24 чоловіків та 13 жінок) дало відповідь на дане питання. Оцінка фінансової складової показало, що більшість респондентів самостійно сплачують всі витрати на заняття вейкбордингом, це складає в середньому 45,675 тис. грн на рік. При цьому витрати відрізнялися від 3 до 200 тис. грн й середній показник склав 30 тис. грн (20 тис. грн; 70 тис. грн).

Це пов'язано з дорогим інвентарем (дошкою, чоботами, жилетом, шоломом, гідрокостюмом), технічними умовами проведення тренувальних занять на спеціально облаштованих водних зонах, роботою тренера. Для участі у змаганнях тільки 7,3 % респондентів виділяють фінансування, 92,7 % – беруть участь в змаганнях за свій кошт.

Визначено, що 75,6 % респондентів, тобто більшість з них ($\chi^2 = 10,756$; $p = 0,0010$), повідомили, що кошти на тренувальні збори чи змагання їхній команді не виділяються.

Цікавим виявився факт, що чоловіки витрачають на заняття вейкбордингом менше порівняно з жінками: 27500 (17500; 53500) проти 50000 (25000; 75000) грн (рис. 4.7).

Проте порівняльний аналіз показав, що статистично значущих відмінностей між витратами вейкбордистів залежно від статі не виявлено ($U = 116$; $Z = -1,257$; $p = 0,2089$).

Рисунок 4.7 – Щорічні витрати на заняття вейкбордингом залежно від статі (n=37)

Стосовно витрат на участь у змаганнях, турнірах, то інформацію надали 21 із опитаних, які беруть участь у таких змаганнях. Серед них виявилось 13 чоловіків та 8 жінок. Зазначимо, що витрати чоловіків знижені порівняно з жінками: 3000 (1500; 5000) проти 65000 (1350; 15000) грн (рис. 4.8).

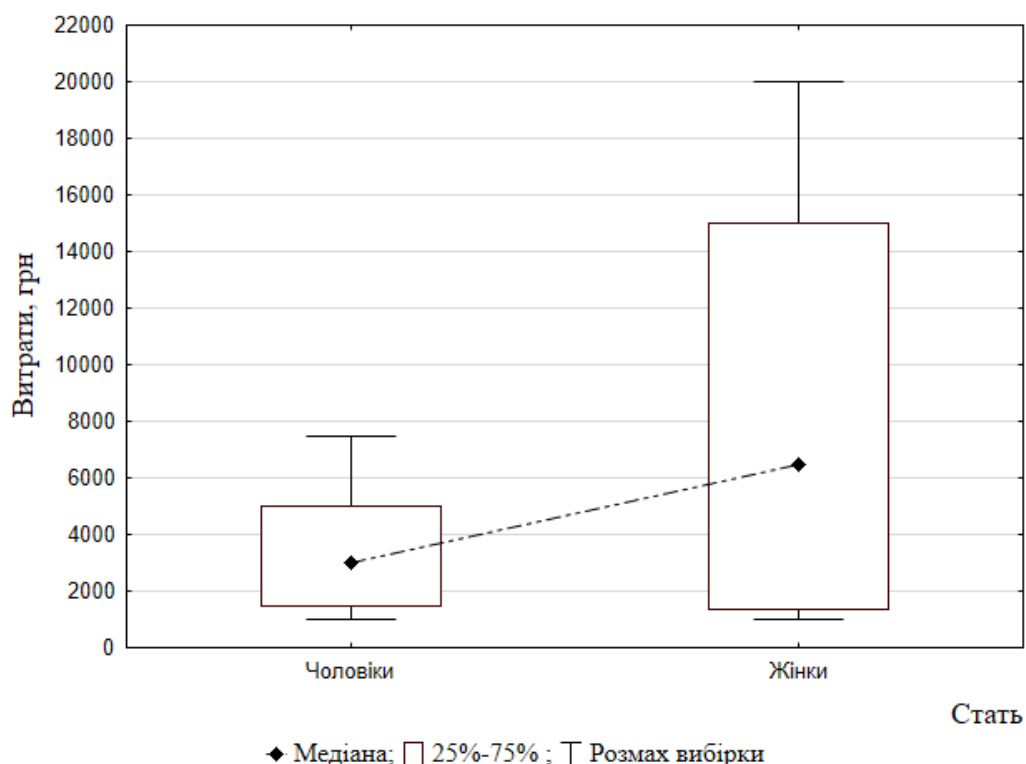
Водночас статистично значущих відмінностей між витратами вейкбордистів на змагання залежно від статі також не доведено ($U = 42,5$; $Z = -0,652$; $p = 0,5145$).

Вивчаючи питання, з якого віку краще залучати дітей до занять вейкбордингом, то тут 43,9 % респондентів вважають оптимальним вік 7–8 років, а ще 39 % – 5-6 років (табл. 4.1).

Таким чином, можна стверджувати, що період із 5 до 8 років є найбільш прийнятним для початку занять даним видом спорту. Інші вікові групи назвали статистично значуще менше залучених до опитування фахівців ($\chi^2 = 17,780$; $p < 0,05$).

Можна зазначити загальну тенденцію сучасного спорту – зменшення віку початку занять спортом у складно–координаційних та технічних видах спорту.

Рисунок 4.8 – Щорічні витрати на змагання вейкбордингу залежно від статі (n=21)

Таблиця 4.1 – Розподіл відповідей респондентів щодо рекомендованого віку початку занять вейкбордингом (n= 41)

Вік, роки	Частота відповідей, n	% відповідей респондентів
5–6	16	39 %
7–8	18	43,9 %
9–10	5	12,2 %
11–12	0	0%
13–14	2	4,9%
Всього	41	100 %
Середнє значення віку початку занять вейкбордингом, $\bar{x} \pm S$	6,7±1,95	

В Україні вид спорту є молодим, він лише набирає обертів та популярності серед різних верств населення. Самі ж респонденти розпочали свій шлях у вейкбордингу в різному віці. Утім дослідження показало, що вік початку їхніх занять варіював від 4 до 40 років і в середньому складав 28 (24; 30) років. Основний контингент тих, хто займається вейкбордингом – це спортсмени, які почали займатися цим видом спорту в середньому в $26,23 \pm 8,1$ років. Опитування свідчить про великий віковий розкид початку занять вейкбордингом. Це пояснюється тим, що вид спорту достатньо молодий, і лише набуває популярності, і в ньому зацікавлена, насамперед, молодь.

Подальше дослідження дозволило виявити і причину визначеного віку початку занять респондентів вейкбордингом. Так, з'ясувалося, що до занять вейкбордингом 90,2 % респондентів займалися іншими видами спорту, що статистично значуще переважає частку опитаних, які одразу почали займатися даним видом ($\chi^2 = 26,561$; $p < 0,05$). Серед перерахованих видів спорту, яким займалися до вейкбордингу опитувані, не виявилось жодних закономірностей – це й футбол, і сноубординг, і плавання, й важка атлетика, й ковзани та інші види. 9,8 % респондентів не займалися іншими видами спорту.

Дослідження показало, що більше половини опитаних, частка яких склала 53,7 %, вважають оптимальним 2–3 заняття на тиждень, що узгоджується з загальними закономірностями побудови тренувального процесу для початкової та базової підготовки із збільшенням тренувань до 4–5 (22,0 % респондентів) з набуттям технічних навичок спортсменів (табл. 4.2).

Можна стверджувати, що серед респондентів панує думка щодо необхідності займатися вейкбордингом від 2 до 5 разів на тиждень ($\chi^2 = 10,756$; $p = 0,0010$). При цьому 75,6 % опитаних, тобто статистично значуща більшість з них упевнена, що кількість тренувань на місяць має складати до 30 разів на місяць ($\chi^2 = 10,756$; $p = 0,0010$).

Таблиця 4.2 – Розподіл відповідей респондентів щодо рекомендованої кількості занять вейкбордингом на тиждень (n= 41)

Кількість занять на тиждень	Частота відповідей, n	% відповідей респондентів
1	5	12,2 %
2–3	22	53,7 %
3–4	2	4,8 %
4–5	10	24,5 %
7	2	4,8 %
Всього	41	100 %

Стримуючими чинниками розвитку вейкбордингу в Україні експерти вважають перш за все соціально–економічний стан в країні (1 місце), недостатню матеріально–технічну базу (клуби, вейк-парки, облаштовані водойми) (2 місце), недостатню популярність виду спорту (3 місце), недосконале нормативно–правове та організаційне забезпечення (4 місце), відсутність оптимального рівня державної та місцевої підтримки (5 місце), відсутність цільових програм розвитку та популяризації вейкбордингу в країні (6 місце), недостатнє кадрове забезпечення (7 місце), недосконалу систему змагань (8 місце) тощо (табл. 4.3). Коефіцієнт узгодженості експертів склав $W=0,71$.

Таким чином, з метою сприяння розвитку та популяризації вейкбордингу необхідно створити умови для підвищення статусу федерації та самого виду спорту в загальнодержавній системі фізичної культури і спорту, а також підвищенню його соціальної та суспільної значимості для всебічного гармонійного розвитку особи, зміцненню здоров'я населення, формування здорового способу життя, культурного й духовного розвитку громадян України.

Таблиця 4.3 – Експертна оцінка чинників, що стримують розвиток та популяризацію вейкбордингу в Україні на сучасному етапі (n=5)

Чинник	Сума балів, Σ	Ранг
Соціально–економічний стан в країні	8	1
Популярність виду спорту	13	2
Матеріально-технічна база (наявність клубів, вейк-парків, облаштованих водойм)	14	3
Нормативно–правове та організаційне забезпечення	27	4
Державна та місцева підтримка розвитку вейкбордингу	32	5
Наявність цільових програм розвитку та популяризації вейкбордингу в країні	34	6
Кадрове забезпечення	39	7
Система змагань	59	8

Примітка. Σ – сума балів, чим менше сума балів, тим більш значущий показник.

Базовою умовою динамічного розвитку вейкбордингу є вдосконалення ефективності функціонування національної моделі у різних формах існування спорту (масовий та спорт вищих досягнень), що сприятиме зростанню спортивної майстерності вейкбордистів. Це дозволило нам обґрунтувати організаційно-методичні засади подальшого розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні.

4.3. Обґрунтування перспектив розвитку вейкбордингу в світі та Україні

В Україні вейкбординг розвивається порівняно нещодавно й зараз перебуває на етапі активного розвитку. З кожним роком його популярність зростає, що може сприяти розвитку відповідної інфраструктури та організаційної системи. Існує кілька великих вейкборд-клубів, які надають навчання та обладнання для занять вейкбордингом. На відміну від розвинених

країн світу, наприклад США, Австралія чи Німеччина, в Україні інфраструктура для занять вейкбордингом не так розвинена.

В Україні проводяться змагання з вейкбордингу на різних рівнях: регіональному, національному та міжнародному.

Вік початку занять вейкбордингом в Україні варіюється, але зазвичай діти починають займатися вейкбордингом у віці від 8 до 12 років. Проте деякі клуби пропонують заняття і для дітей віком від 5 років.

Аналіз розвитку вейкбордингу у світі, в розвинених країнах дозволив визначити основні відмінності між розвитком вейкбордингу в Україні.

1. Інфраструктура: у розвинених країнах світу інфраструктура для занять з вейкбордингу більш розвинена, ніж в Україні. У цих країнах налічується більше клубів, шкіл, водойм та проведення змагань.

2. Фінансування: у провідних країнах світу вейкбординг є популярнішим та комерційно вигіднішим видом спорту, що дозволяє збільшувати фінансування для розвитку цього виду спорту.

3. Рівень підготовки: у провідних країнах світу більш високий рівень підготовки спортсменів, вищі кваліфікаційні категорії та рівень змагань.

Проте у світі та Україні цей вид спорту стає все більш популярним і приваблює дедалі більшу кількість аматорів, існує система змагань і рейтингових турнірів.

Перспективи розвитку вейкбордингу в Україні пов'язані з покращенням інфраструктури для занять вейкбордингом та збільшенням кількості клубів та шкіл, які займаються навчанням та проведенням змагань. Основним чинником, який впливатиме на розвиток інфраструктури вейкбордингу в країні є пошук джерел та збільшення фінансування з різних джерел.

Нами виділено такі перспективи розвитку вейкбордингу в світі та Україні:

1. Зростання популярності та доступності вейкбордингу серед різних верств населення. Популяризація вейкбордингу на масовому рівні занять спортом, проведення різноманітних заходів, змагань та тренувань для створення сприятливого середовища для його розвитку.

2. Збільшення кількості організацій: у світі, вейкбординг набуває все більшої популярності й ми можемо очікувати збільшення кількості організацій та структур, які будуть займатися його розвитком. Фінансування та підтримка з боку держави в Україні дозволить збільшити кількість клубів та шкіл.

3. Створення системи клубів вейкбордингу, які надаватимуть більше можливостей для занять та тренувань, в Україні за рахунок збільшення популярності виду спорту та зацікавленості спонсорів збільшуватиметься кількість клубів.

4. Розширення інфраструктури та покращення матеріально-технічної бази за рахунок створення сучасних вейкпарків та пристосування водойм для занять спортом. У світі відбувається постійний розвиток технологій, що спрямований на покращення якості обладнання та спорядження для вейкбордингу. Це стосується і України при запланованому достатньому фінансуванні.

5. Фінансування: у світі фінансування вейкбордингу збільшиться завдяки популярності та розширенні географії виду спорту. В Україні фінансування може збільшитися при підтримці держави та наданні більшого значення спорту та фізичному здоров'ю.

6. Розширення календаря змагань та формування потужних національних команд з подальшою участю в міжнародних змаганнях.

7. Розширення дисциплін та різновидів вейкбордингу таких як кабельний вейкбординг та вейксерфінг. В Україні, очікується найближчими роками розвиток нових різновидів вейкбордингу залежно від інтересів спортсменів та фінансової підтримки.

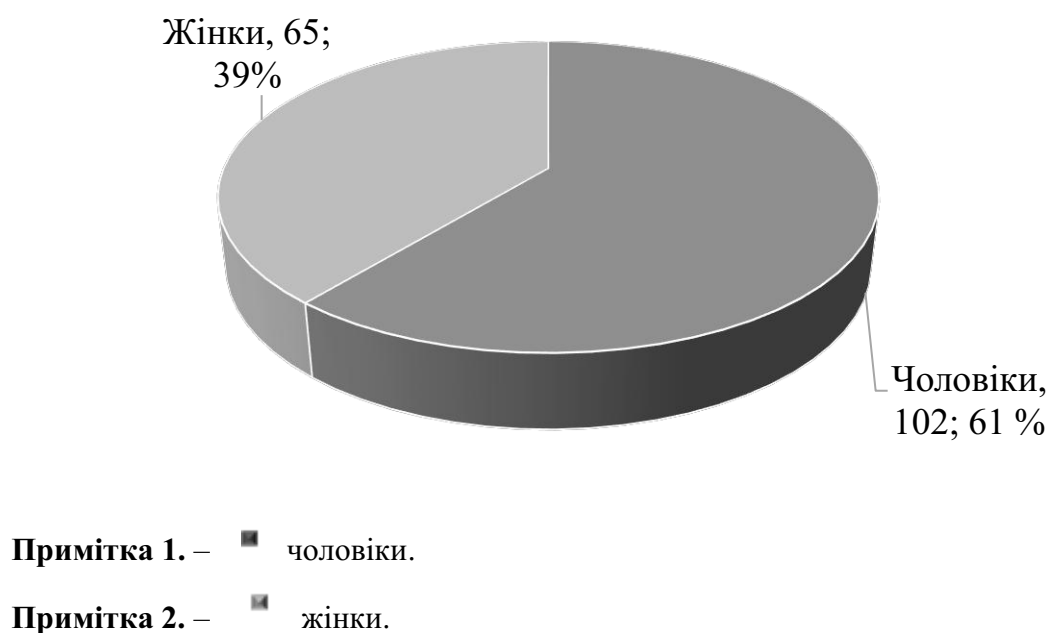
8. Встановлення партнерських відносин національної федерації з провідними країнами, такими як США, Канада, Австралія, Франція, Німеччина та інші для обміну досвідом та технологіями.

9. Підготовка кадрів. В Україні існує обмежена кількість тренерів, які мають міжнародну кваліфікацію та можуть проводити висококваліфіковані

тренування на високому рівні, готувати спортсменів до участі у міжнародних змаганнях.

10. Створення системи підготовки спортсменів: у світі, кваліфікаційні категорії та рівень підготовки спортсменів пов'язаний з вдосконаленням тренувальних методик та програм. Для України важливим чинником залишається підготовка кадрів з вейкбордингу та створення системи підготовки спортсменів з виду спорту.

Останніми роками в Україні з'явилася достатня кількість талановитих спортсменів, які досягли певних успіхів у міжнародних змаганнях. До міжнародного рейтингу входить 167 українських спортсменів, які виступають за різними версіями воднолижного спорту та вейкбордингу, серед яких 61 % чоловіків та 39 % жінок (рис. 4.9).

Рисунок 4.9 – Кількість українських спортсменів за гендерною ознакою, що входять до загального міжнародного рейтингу:

В Україні є перспективні молоді спортсмени, які демонструють високі результати на міжнародній арені. Найближчими роками очікується ще більший розвиток вейкбордингу в Україні та вищих спортивних досягнень.

Також в Україні проводяться регулярні національні змагання з вейкбордингу, в яких беруть участь як професійні спортсмени, так і аматори. Серед найпопулярніших змагань в Україні можна зазначити:

- Ukrainian Wake Awards: щорічні національні змагання, на яких обирають найкращих вейкбордистів України у різних категоріях.
- FISE World Series: міжнародні змагання, що проводяться у різних країнах світу, у тому числі й в Україні. У 2019 році Київ став містом-хостом цього заходу.

Хоча Україна не посідає провідне місце у світовому вейкбордингу, національний рівень та результати українських спортсменів постійно зростають, та розглядається тенденція подальшого розвитку цього виду спорту в країні.

4.4 Організаційно-методичні засади розвитку та популяризації вейкбордингу та алгоритм їх впровадження в Україні

Розвиток та популяризація вейкбордингу в Україні можливі при формуванні інфраструктури вітчизняного вейкбордингу відповідно до міжнародних вимог шляхом поетапного розвитку та зміцнення її складових: матеріально-технічної, кадрової, науково-методичної, інформаційної та фінансової за рахунок об'єднання ресурсів держави, місцевих громад, спортивних товариств та інших інституцій фізкультурно-спортивної спрямованості та приватних структур.

Шляхом порівняльного аналізу розвитку вейкбордингу в світі в цілому, по континентах та країнах, зокрема в Україні, дозволяють нам визначити основні організаційно-методичні засади, які дозволяють спрямувати зусилля розвитку вейкбордингу в країні. Серед них:

- удосконалення системи та структури управління вейкбордингом в Україні; удосконалення та подальший розвиток нормативно-правової та методологічної бази;

- формування ефективної системи підготовки кадрів у сфері вейкбордингу;
- подальший розвиток інфраструктури вейкбордингу шляхом будівництва сучасних вейкпарків та облаштування водойм, а також запровадження їхньої сертифікації для проведення спортивних заходів різного рівня;
- створення та розвиток в Україні системи професійного вейкбордингу;
- створення та реалізація програм розвитку вейкбордингу для дітей та юнацтва;
- удосконалення системи підготовки збірних команд з метою досягнення високих результатів на міжнародних змаганнях;
- удосконалення системи змагань з вейкбордингу (від регіональних до Всеукраїнських і міжнародних змагань);
- залучення різних груп населення до масових занять вейкбордингом з метою формування здорового способу життя;
- запровадження інноваційних підходів до науково–методичного, матеріально–технічного, інформаційного забезпечення розвитку вейкбордингу;
- підвищення рівня популяризації вейкбордингу засобами масової інформації та Інтернет–ресурсів;
- покращення міжнародного співробітництва з метою подальшої інтеграції українського вейкбордингу в міжнародне співтовариство водних лиж та вейкбордингу.

Розроблено алгоритм впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні, який містить мету, етапи, безпосередньо організаційно-методичні засади, модель розвитку вейкбордингу, яка дозволяє оцінювати та порівнювати якісні та кількісні характеристики, моніторинг тенденцій розвитку вейкбордингу в світі та Україні, визначення перспектив розвитку вейкбордингу, розробку заходів та їх моніторинг, корекцію та схему взаємодії державних та громадських установ в реалізації

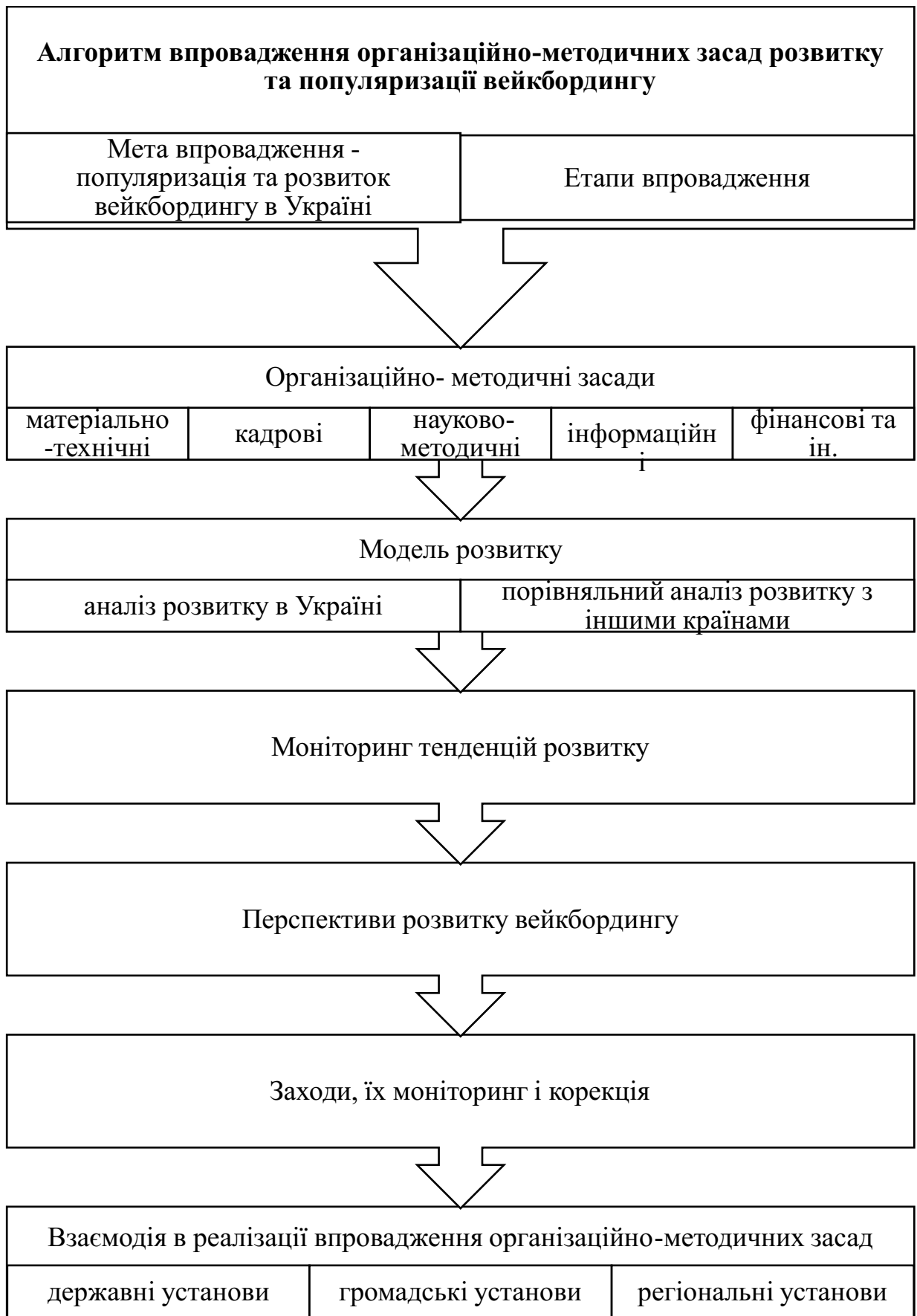
впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні (рис. 4.10).

Впровадження організаційно–методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні на сучасному етапі передбачає наступне.

1). Удосконалення системи та структури управління вейкбордингом в Україні пов'язано з:

- розвитком регіональної структури Федерації, шляхом збільшення кількості регіональних федерацій вейкбордингу до забезпечення представництва в більш ніж 16 регіонах України;
- розвитком системи управління вейкбордингом в областях України, де основною ланкою в регіоні є регіональна спортивна федерація вейкбордингу за підтримки ГО «Українська федерація вейкбордингу та воднолижного спорту»;
- удосконаленням організаційної структури та функціональної системи управління Федерацією шляхом активної діяльності та розширення функцій Комітетів з різних напрямків розвитку вейкбордингу України.

Чинниками, які визначатимуть темпи збільшення кількості регіональних спортивних федерацій, виступають: зростання кількості вейкбордистів різного віку та статі, внаслідок популяризації вейкбордингу як соціально значущого виду спорту серед молоді; розвиток інфраструктури вейкбордингу; становлення системи управління вейкбордингом, де основною ланкою має бути регіональна спортивна федерація вейкбордингу; високі темпи розвитку дисциплін вейкбордингу, доступних різним верствам населення. Для розвитку вейкбордингу в країні важливою є співпраця з місцевими та національними спортивними організаціями, федераціями та клубами. Що дозволить в перспективі забезпечити доступ до додаткових ресурсів, навчальних програм і можливостей для участі в змаганнях і подальшого розвитку.

Рисунок 4.10 – Алгоритм впровадження організаційно–методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу

Спортивні інституції України та Федерація при активній співпраці зі спонсорами та партнерами, які мають інтерес до підтримки розвитку вейкбордингу, зможуть забезпечити спонсорську підтримку змагань, постачання спортивного обладнання, фінансову підтримку для розвитку спортивної інфраструктури та програм навчання в країні.

2). Удосконалення та подальший розвиток нормативно–правової та методологічної бази.

Формування та покращення нормативно–правової та методологічної бази розвитку вейкбордингу пов'язано із завданнями в сфері підготовки кадрів і роботою з удосконалювання методології розвитку різних напрямків вейкбордингу. Робота в цьому напрямку спрямована на:

- розробку та впровадження системи сертифікації вейкпарків та водойм для вейкбордингу відповідно до стандартів Міжнародної федерації воднолижного спорту та вейкбордингу;
- розробку методології, теоретичних та практичних положень з підготовки спортсменів у вейкбордингу;
- підготовку і видання українською мовою нормативних документів, що регулюють розвиток вейкбордингу та проведення змагань на міжнародному рівні;
- розробку та впровадження системи кваліфікаційних вимог для суддів з вейкбордингу для присвоєння їм суддівських категорій;
- удосконалювання процедури формування збірних команд з вейкбордингу.

Розробка та впровадження програм навчання з вейкбордингу на різних рівнях, зокрема початківців, аматорів та професіоналів дозволить забезпечити систематичний підхід до навчання та розвитку спортсменів, а також забезпечити якісний рівень підготовки.

Важливо вести систематичний моніторинг та оцінку ефективності програми розвитку вейкбордингу, спостерігати за прогресом учасників,

визначати успіхи і вдосконалювати підходи в залежності від потреб і результатів.

3). Формування ефективної системи підготовки кадрів з вейкбордингу.

Для реалізації прогностичних показників щодо підготовки спортсменів необхідно забезпечити підготовку необхідного кадрового потенціалу тренерів, техніків, суддів та фахівців з вейкбордингу, фахівців в області вейк-менеджменту та управління вейк-клубами. Перспективним напрямком є також підготовка вітчизняних техніків, створення програми навчання та сертифікації тренерів з вейкбордингу, організація тренерських семінарів та курсів підвищення кваліфікації, обмін досвідом між тренерами та фахівцями з вейкбордингу.

У поєднанні з розробкою нормативно-правової та методологічної бази, важливим елементом є організація регулярної освітньої діяльності, зокрема, проведення семінарів і конференцій за Правилами спортивного суддівства та іншими напрямками вейкбордингу; створення сучасних комп'ютерних методичних посібників і навчальних програм.

4). Розвиток інфраструктури вейкбордингу шляхом будівництва сучасних вейк-парків та облаштування водойм для занять вейкбордингом і запровадження їхньої сертифікації для проведення спортивних заходів різного рівня.

Сьогодні в Україні, незважаючи на останні роки, пов'язані з пандемією та наявними військовими діями в країні, склалась сприятлива ситуація для покращення інфраструктури та побудови нових вейк-парків, а також супутньої інфраструктури.

Сьогодні в Україні налічується 24 сучасних вейк-парків, планується побудова сучасних 200 канатних доріг та катерних баз як основного елементу інфраструктури вейк-парків у всіх регіонах України.

Головними завданнями розвитку даного напрямку є будівництво вейк-парків, лінійних та канатних доріг, катерних баз; академій вейкбордингу; створення спеціалізованих тренувальних центрів; модернізація існуючих

тренувальних центрів; забезпечення доступності до вейкборд–об'єктів (вейк–парки або відкриті водойми, траси), забезпечення наявного інвентарю та екіпірування (вейкбордів, жилетів, шоломів та іншого необхідного обладнання).

При будівництві вейк–парків необхідно враховувати відповідність вимогам стандартів Міжнародної федерації воднолижного спорту та вейкбордингу.

Важливим аспектом розвитку вейкбордингу є створення безпечних умов для занять, що включає навчання учасників правилам безпеки, використання захисного обладнання і попередження про потенційні небезпеки, контроль за умовами водойми і погодними умовами, а також наявність персоналу, який вміє надати першу допомогу у разі потреби.

5). Створення та розвиток в Україні системи професійного вейкбордингу.

Розвиток професійного вейкбордингу в країні відіграє важливу роль як у підготовці кадрів для вейкбордингу, так і в розвитку вейкбордингу в цілому. Для розвитку вейкбордингу в Україні важливо створити умови для професійного розвитку та підтримки талановитих спортсменів. Це може включати надання спортивних стипендій, підтримку участі в міжнародних змаганнях, організацію тренувальних таборів з провідними тренерами та спеціалістами вейкбордингу. Це можливо розвивати за наступними напрямками:

- координація розвитку професійного вейкбордингу в Україні (прийняття цільових програм, визначення джерел фінансування, здійснення комерційних ініціатив у сфері вейкбордингу);
- реалізація навчальних програм Федерації;
- реєстрація вейкбордистів – професіоналів;
- надання професійним вейкбордистам та тренерам спеціалізованих послуг у сфері вейкбордингу (консультації, навчання та підвищення кваліфікації, працевлаштування, стипендії, організація та фінансування підготовки,

страхування від нещасних випадків тощо);

- інформування спортсменів за ініціативи Федерації, здійснення навчальних заходів, українських та міжнародних змагань;
- змагальна діяльність;
- взаємодія з професійними організаціями вейкбордингу Європи;
- представництво українського професійного вейкбордингу в міжнародних спортивно–комерційних організаціях.

Цей напрям спрямований на:

- вдосконалення системи підготовки українських тренерів з вейкбордингу;
- реалізацію системи навчання та підготовки вейкбордистів із забезпеченням визнання сертифікатів та категорій, які видаватимуться в Україні, на міжнародному рівні;
- координацію освітньої діяльності українських закладів вищої освіти фізкультурного та спортивного профілю;
- проведення конференцій, семінарів, круглих столів з питань підготовки тренерів з вейкбордингу та з питань методики навчання вейкбордингу широкого загалу спортсменів різного рівня;
- участь у міжнародних конференціях та семінарах, присвячених питанням навчання вейкбордингу.

Відповідно до проведення професійних змагань з вейкбордингу в Україні та участі українських спортсменів у професійних змаганнях з вейкбордингу діяльність Федерації повинна бути спрямована на:

- створення умов для участі найсильніших українських професійних спортсменів у престижних міжнародних змаганнях з вейкбордингу;
- проведення на постійній основі міжнародних змагань з вейкбордингу в Україні, затверджених календарем міжнародної федерації;
- створення конкурентоспроможної системи змагань для вейкбордистів;
- ведення офіційного рейтингу українських професійних вейкбордистів, враховуючи рівень катання та професійні досягнення;
- стимулювання проведення клубами та вейк–парками турнірів різних

форматів;

- здійснення підтримки участі українських вейкбордистів у престижних міжнародних змаганнях;
- сприяння провідним українським вейкбордистам у пошуках спонсорів та реалізації комерційних проєктів, пов'язаних з професійним вейкбордингом;
- участь у міжнародних конференціях і семінарах, присвячених питанням професійних змагань з вейкбордингу.

б). Створення та реалізація програм розвитку дитячо–юнацького вейкбордингу.

З метою прискореного розвитку важливим визначено знайти баланс між існуючою системою дитячо-юнацького спорту, клубною системою та масовим спортом. Складність підготовки спортивного резерву у вейкбордингу пов'язана зі специфікою інфраструктури вейкбордингу – розташуванням спеціально облаштованих водойм чи вейк-парків в певних місцях, які можуть бути віддалені від місць проживання населення. За ініціативи зацікавлених сторін повинна бути продумана система сполучення до місць занять вейкбордингом. Однією з перспективних форм залучення дітей до занять цим видом спорту може стати створення інфраструктури, де є водойми поблизу житлових масивів.

Однією з проблем, що стримують швидкий розвиток вейкбордингу в системі дитячо–юнацького спорту, є дефіцит кваліфікованих тренерських кадрів.

Розвиток дитячо–юнацького вейкбордингу повинен здійснюватися у тісній співпраці з Міністерством молоді та спорту України та Міністерством освіти і науки України шляхом організації співробітництва між закладами середньої освіти та клубами, академіями, де розвивається вейкбординг; організації екскурсій школярів на змагання з вейкбордингу; розробки курсів з підготовки вейкбординг-інструкторів; широкомасштабний розвиток студентського вейкбордингу.

Необхідними завданнями федерації та відповідних структурних підрозділів можна визначити аналіз поточної ситуації розвитку дитячого і

юнацького вейкбордингу України на сучасному етапі; вивчення досвіду з реалізації дитячих і юнацьких програм федерацій з інших видів спорту, міжнародного досвіду; створення системи пошуку спортивних талантів та їх залучення до занять вейкбордингом; розробка системи ефективного стимулювання занять вейкбордингом; розробка програм спортивної підготовки для кожного з етапів становлення та вдосконалення спортивної майстерності; розробка методичних рекомендацій з проведення занять вейкбордингом для дітей на різних етапах підготовки; реалізація пілотних проєктів для відпрацювання програми в областях України; сприяння у вирішенні питань щодо матеріально-технічного забезпечення секцій вейкбордингу; створення системи підготовки та змагань юніорської, молодіжної збірної команди з вейкбордингу; планомірна реалізація програмних заходів, спрямованих на створення умов розвитку дитячо–юнацького вейкбордингу.

Стратегічним напрямком можна визначити створення перспективної вітчизняної моделі підготовки гравців на міжнародній арені. На сучасному етапі розвитку виду спорту можна рекомендувати через систему різноманітних заходів на регіональному та національному рівні популяризувати вейкбординг серед населення, зокрема батьків та дітей, створювати систему заохочувань вейкборд–клубів для створення дитячих секцій. Актуальними напрямками є створення програм підтримки та розвитку обдарованих вейкбордистів, надання спонсорської підтримки, тренувальних таборів та інших можливостей для розвитку спортивного потенціалу, вдосконалення своїх навичок; створення умов для участі у міжнародних змаганнях та обміну досвідом зі спортсменами інших країн.

Реалізація даного напрямку може бути досягнуто на базі сучасної системи спортивної підготовки у відповідності до особливостей і традицій виду спорту, особливостей системи фізичної культури і спорту України.

7). Удосконалення системи підготовки збірних команд з вейкбордингу.

Цей напрям пов'язаний як з формуванням дієвої системи підготовки спортсменів високого рівня, так і з наявністю кваліфікованих кадрів, здатних

працювати зі спортсменами міжнародного класу. Реалізація напряму залежить від ефективної роботи Федерації на всіх рівнях у вирішенні завдань:

- розробка та реалізація комплексної національної та міжнародної програми підготовки тренерів України з вейкбордингу;
- затвердження критеріїв атестації тренерів;
- надання методичної допомоги регіонам у підготовці тренерів, інструкторів та техніків з вейкбордингу;
- розробка методичних рекомендацій, регламентуючих документів для тренерського складу;
- організація семінарів, нарад, конференцій з питань, що відносяться до компетенції Тренерської Ради;
- визначення основних критеріїв, порядку відбору, кількісного та персонального складу спортсменів до національної збірної команди України з вейкбордингу;
- надання пропозицій та погодження календарного плану участі членів збірної команди у міжнародних та Всеукраїнських змагань з вейкбордингу;
- розгляд і затвердження планів підготовки збірних команд та здійснення контролю їх виконання;
- заслуховування звітів тренерів про хід підготовки до змагань та виступи збірних команд, аналіз підсумків виступу провідних спортсменів країни та найближчого резерву національної збірної;
- надання рекомендацій щодо кандидатур головного тренера і старших тренерів національної збірної команди з вейкбордингу;
- розробка та затвердження критеріїв і норм спорядження спортсменів та тренерів.

З метою вдосконалення системи підготовки збірної команди України з вейкбордингу Федерації необхідно синхронізувати календар постійних Всеукраїнських змагань з міжнародним календарем змагань; залучати до підготовки спортсменів, здатних потрапити до міжнародного рейтингу та

покращувати результати на міжнародних змаганнях; забезпечувати спортсменів достатнім об'ємом технічної та акробатичної практики з суперниками високого класу на водоймах чи парках, сертифікованих для проведення міжнародних змагань; забезпечити сучасне науково–методичне, медичне та матеріально–технічне забезпечення спортсменів та тренерів збірної команди.

8). Удосконалення системи змагань з вейкбордингу.

Удосконалення системи змагань можливо при розвитку двох напрямів – створення широкої системи масових змагань серед різних верств населення, що сприятиме популяризації розвитку виду спорту, інший – проведення чи участь в організації низки змагань Всеукраїнського та міжнародного рівнів. Всеукраїнський календар змагань вибудовується з урахуванням календаря міжнародних змагань та вікових груп, затверджених у вейкбордингу в Україні.

У найближчі 2–3 роки щорічні темпи зростання кількості учасників в Загальноукраїнських змаганнях повинно скласти не менш 20 відсотків.

Для формування системи змагань та подальшого відбору спортсменів у збірні команди, значущим є підвищення статусу чемпіонатів України в дисциплінах вейкбордингу, рівня аматорів – кваліфікованих спортсменів. Це можливо шляхом цілеспрямованої розробки програми залучення провідних спортсменів світу для участі в змаганнях, збільшення кількості спонсорів та фінансування змагань, обґрунтування чемпіонатів України як відбіркових змагань для участі у міжнародних турнірах різної значущості, створення системи відбіркових змагань в регіонах країни, що сприятиме формуванню конкурентного середовища, введення в систему міжнародного календаря престижних змагань, що проводяться в Україні, та введення системи рейтингових балів за участь в них та відображення у світовому рейтингу.

9). Залучення різних груп населення до масових занять вейкбордингом з метою формування здорового способу життя.

Вейкбординг технічно складний вид спорту, який вимагає наявності водного середовища та спеціального обладнання – дошок, канатної дороги чи

катуру, обладнаних для занять вейкбордингом. Окрім цього цей вид спорту є сезонним і має свою вікову групу від підліткового віку до 50 років. З іншого боку, він є доступним в місцях відпочинку людей в спеціально облаштованих зонах, популярним та видовищним серед населення, що дозволяє прогнозувати його розвиток як масового виду спорту.

Робота в цьому напрямку може бути спланована на розробку програм оздоровчої спрямованості для осіб різного віку та рівня фізичної підготовленості; розробку методичних рекомендацій щодо організації дозвілля та рекреаційних заходів шляхом занять вейкбордингом дітей та підлітків; розробку ефективних форм організації занять вейкбордингом як наприклад сімейна форма занять; наукове обґрунтування засобів і методів фізичного, психологічного та естетичного виховання дітей та підлітків з асоціальною поведінкою за допомогою залучення їх до занять вейкбордингом; створення системи підтримки регіональних масових заходів з використанням вейкбордингу та проведення масових фізкультурно-спортивних заходів, свят серед дітей, підлітків та молоді; розробку програм, спрямованих на збільшення кількості осіб, що займаються вейкбордингом серед різних категорій населення; підготовку волонтерів для спортивно-масової роботи та інструкторів–методистів для спортивно-оздоровчої роботи з особами різного віку та стану здоров'я.

Перспективним напрямом для реалізації програми розвитку вейкбордингу можна зазначити роботу з громадськістю шляхом організації та участі у спортивних заходах для широкої громадськості, проведення просвітницьких кампаній щодо безпеки та переваг вейкбордингу, сприяння розвитку спортивної культури та популяризація здорового способу життя.

10). Запровадження інноваційних підходів до науково-методичного, матеріально-технічного, інформаційного забезпечення розвитку вейкбордингу.

Для вейкбордингу характерні сучасні інновації, що пов'язані з постійним матеріально–технічним оновленням виду спорту. Це стосується впровадження технологій в удосконалення форм та структури дошок, кабельної системи та

механізмів. Науково-методичне забезпечення є складовою підготовки спортсменів, що обумовлюють спортивну результативність вейкбордистів. Інформаційне забезпечення дозволяє популяризувати вид спорту серед різних верств населення.

Для цього необхідно передбачити:

- для професійних спортсменів та членів збірних команд з вейкбордингу створення системи науково–методичного забезпечення;
- моніторинг стану спортсменів протягом спортивного сезону, проведення медичних та профілактичних заходів протягом року;
- розробити програму наукового супроводження вейкбордистів та створити умови для взаємодії з науково–дослідними установами;
- здійснення моніторингу новітніх технологій щодо матеріально–технічного забезпечення підготовки спортсменів на всіх рівнях; з
- забезпечити підготовку та друк наукової та навчальної літератури з вейкбордингу, методичних матеріалів, відео-, аудіо продукції для вейкбордистів різного рівня, тренерів, суддів, техніків.

Важливим є видання спеціальної продукції для популяризації вейкбордингу серед населення як реклами, випуск спеціалізованого журналу з вейкбордингу, знайомство з видом спорту та трансляція змагань засобами масової інформації та телебаченням.

Розширення інформаційного забезпечення передбачає як створення та збільшення глядацької аудиторії, так і створення та поширення спеціальних програм для початківців, широке інформування про проведення спортивних заходів та поширення інформації про інфраструктуру з вейкбордингу в регіонах.

Важливим аспектом є створення та розвиток системи взаємодії з закладами вищої освіти щодо підготовки кадрів, науково-методичного забезпечення та підготовки спеціальної літератури з вейкбордингу.

Окремим важливим напрямком є формування системи наукових знань з вейкбордингу, проведення наукових досліджень для розуміння основ

вейкбордингу, розробки нових методик тренування та підходів до підготовки спортсменів. Такі дослідження можуть проводитися у співпраці з вченими, спортивними організаціями та тренерами.

Розгалуження інноваційних підходів до розвитку вейкбордингу дозволить залучити більше інвесторів та спонсорів до формування інфраструктури та розвитку виду спорту.

11). Підвищення рівня популяризації вейкбордингу засобами масової інформації та Інтернет-ресурсів;

Вейкбординг в ЗМІ не є популярним та розповсюдженим контентом в порівнянні з ігровими видами спорту. Цей вид спорту практично не згадується на телебаченні та в інших засобах. Проте, Україна може активно використовувати медіа ресурси для популяризації вейкбордингу. Це включає проведення медіа кампаній, організацію прес-конференцій, створення відео контенту та розміщення інформації в соціальних мережах та Інтернет-платформах.

Здійснення активної рекламної кампанії, організація виставок, демонстраційних виступів та інших заходів, що спрямовані на привернення уваги громадськості і залучення нових учасників до вейкбордингу.

Популяризація вейкбордингу повинна передбачати широке і об'єктивне інформування різних верств населення України про вейкбординг як вид спорту, досягнення українських спортсменів на міжнародних змаганнях тощо.

Дієвим напрямом є співпраця регіональних осередків з місцевими ЗМІ та телебаченням. Популярною формою серед молоді та інших верств населення залишається Інтернет, використання якого дозволяє слідкувати за розвитком виду спорту. Необхідно приділити використанню сучасних комп'ютерних засобів поширення інформації, зокрема, повномасштабному використанню Інтернету, а також створенню, поряд із друкованими, періодичних і рекламних видань в електронному форматі.

Передбачається також продовжити діяльність щодо пропаганди та популяризації вейкбордингу через особисту участь Федерації в масових

фізкультурно–спортивних заходах: святах телеканалів, спортивних виставках тощо.

12). Покращення міжнародного співробітництва з метою подальшої інтеграції українського вейкбордингу в міжнародне вейкбординг–співтовариство.

Міжнародне співробітництво пов'язане з участю у міжнародних організаціях і асоціаціях, співпраця з іншими країнами та організаціями для обміну досвідом, організацією спільних тренувань та змагань, розробкою єдиної системи класифікації та правил гри. Активна діяльність Федерації зі співробітництва з міжнародними федераціями та асоціаціями у сфері вейкбордингу дозволить набути практичний досвід та знання для подальшого розвитку вейкбордингу в Україні, вдосконалити систему управління вейкбордингом в країні, вийти на новий рівень функціонування, розширити систему змагань.

Передбачається продовжувати брати участь у роботі міжнародних конференцій, у різних проектах по вейкбордингу, ініційованих міжнародними організаціями, членом яких є Федерація, а також активізувати участь представників Федерації в роботі різних Комітетів міжнародних федерацій, та сприяти входженню в їхній склад на постійній основі.

При активній співпраці з національними та міжнародними спортивними організаціями, що займаються вейкбордингом Україна може отримати підтримку та експертну допомогу в розвитку спорту, проведенні змагань та тренувань, а також сприятиме створенню партнерства і обміну досвідом з іншими країнами.

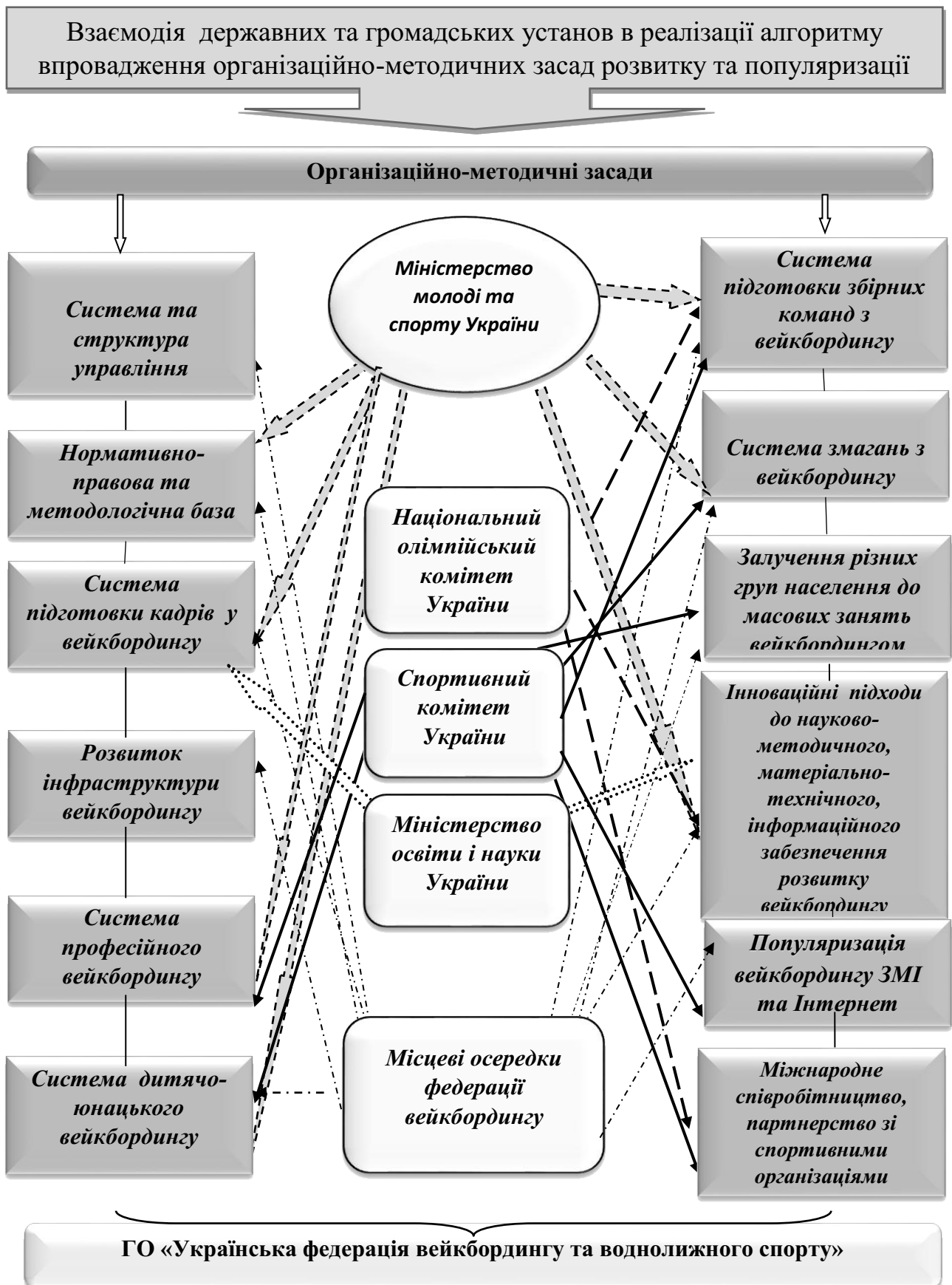
Основним завданням Федерації є розвиток зв'язків із асоціаціями (федераціями) вейкбордингу іноземних держав з метою обміну досвідом у сфері: пропаганди та популяризації вейкбордингу; забезпеченні обліку результатів українських спортсменів у міжнародних рейтингових системах; підготовці кадрів; удосконаленні системи професійного вейкбордингу; розвитку інфраструктури вейкбордингу.

Нижче представлено схему взаємодії державних та громадських установ в реалізації даного алгоритму впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні (рис. 4.11).

Ефективність запропонованого алгоритму впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні може бути оцінена за рівнем виступів українських вейкбордистів на міжнародній арені, потрапляння до міжнародної рейтингової системи, розвитку масового та дитячо-юнацького спорту в країні в порівнянні з попередніми роками (кількість тренерів, техніків та інструкторів, юних спортсменів, спортивних секцій, спортивних заходів тощо).

Розробка дієвого алгоритму впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні дозволить підвищити рівень розвитку вейкбордингу та сформувані засади удосконалення інфраструктури вітчизняного вейкбордингу відповідно до національних інтересів та вимог до розвитку виду спорту у світі; збільшити чисельність осіб, які щороку займатимуться вейкбордингом з метою зміцнення здоров'я та організації активного дозвілля, що сприятиме покращенню якості їхнього життя; удосконалити систему дитячо-юнацького вейкбордингу; розвинути систему професійного вейкбордингу; створити якісну систему змагань, сформувані інноваційну систему кадрового, науково-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення розвитку вейкбордингу в Україні.

Рисунок 4.11 – Схема взаємодії державних та громадських установ в реалізації даного алгоритму впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордінгу в Україні

Висновки до розділу 4

Результати досліджень, розкриті в 4 розділі свідчать про зростання популярності та розвитку в світі та в Україні. Управління та організаційна структура національної федерації відбувається відповідно до стратегічних напрямів розвитку вейкбордингу в світі з урахуванням особливостей розвитку виду спорту в країні, наявності кадрів та інфраструктури. Визначено особливості організації та управління вейкбордингом в Україні. Структура організації та управління вейкбордингом в Україні типова до міжнародної та федерацій інших країн.

Розкрито передумови розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні на сучасному етапі. За результатами опитування визначено, що вейкбординг в Україні здебільшого є спортом (80,5 %, $\chi^2=15,244$; $p<0,05$). Проте вивчення мотивації до занять вейкбордингом свідчить про значущість мотивів: серед яких хобі (65,9 %, $\chi^2=4,122$; $p=0,0423$); розвиток фізичних якостей у поєднанні з екстремальними діями (41,5 %) та «Активне дозвілля», «Відновлення після роботи чи навчання» та «Подобаються технічні та екстремальні види спорту (по 39 %). Вейкбординг в світі розвивається за різними версіями, проте перевага за кабельною (80 %), така тенденція характерна і для України (97,6 %, $\chi^2=37,098$; $p<0,05$). Створено умови для організації та проведення занять та змагань з вейкбордингу, наявний водний ресурс для занять (92,7 %, $\chi^2=29,878$; $p<0,05$). Отримані дані щодо віку початку занять вейкбордингу – від 5 до 8 років ($\chi^2=17,780$; $p<0,05$), що відповідає загальним закономірностям розвитку спорту в світі – зменшення віку початку занять спортом в складно-координаційних та технічних видах спорту.

До чинники, що лімітують розвиток вейкбордингу в Україні віднесено: соціально-економічний стан, матеріально-технічну базу, низьку популярність виду спорту, недосконале нормативно-правове та організаційне забезпечення, відсутність оптимального рівня державної та місцевої підтримки, відсутність цільових програм розвитку та популяризації вейкбордингу в країні, недостатнє кадрове забезпечення, недосконалу систему змагань.

Перспективи розвитку вейкбордингу в Україні пов'язані з покращенням інфраструктури для занять вейкбордингом та збільшенням кількості клубів та шкіл, які займаються навчанням та проведенням змагань. Основним чинником, який впливатиме на розвиток інфраструктури вейкбордингу в країні це пошук джерел та збільшення фінансування з різних джерел.

Організаційно-методичні засади ґрунтуються на складових, які потребують розвитку та зміцнення: матеріально-технічної, кадрової, науково-методичної, інформаційної та фінансової за рахунок об'єднання ресурсів держави, місцевих громад, спортивних товариств та інших інституцій фізкультурно-спортивної спрямованості та приватних структур. Розроблений алгоритм та схема взаємодії державних та громадських установ дозволяє розподілити функції з реалізації заходів розвитку вейкбордингу в Україні та впровадити їх на практиці.

Результати досліджень 4 розділу представлені в публікаціях [33, 34, 46, 48, 60, 63, 167].

РОЗДІЛ 5

АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Зміни, що відбуваються в спорті вищих досягнень, зростання його популярності на міжнародній арені пов'язані з основними тенденціями, що визначають на сучасному етапі розвиток спорту вищих досягнень — глобалізацією, професіоналізацією та комерціалізацією [6, 13, 36, 37, 59]. Особливо це проявляється у видах спорту, які популярні серед молоді, в першу чергу, це екстремальні види спорту [19, 60, 62].

Істотним фактором розвитку сучасного вейкбордингу виступає постійне зростання популярності серед молоді, поява та розвиток сучасних водних парків для вейкбордингу в світі, зростання міжнародних спортивних заходів. У вейкбордингу виділяють дві дисципліни: катерний і кабельний вейкбординг. У катерному вейкбордингу спортсмен їде за катером, тримаючись за фал, і виконує різні трюки з допомогою хвилі. У кабельному вейкбордингу рух спортсмена по воді відбувається за допомогою механізованої канатно-буксирувальної установки, що замінює катер. Існують кільцеві установки, де рух відбувається по колу, і реверсивні установки, де рух спортсмена можливий лише вперед і назад [60, 62]. У світі налічують 595 канатних вейкпарків.

В Європі кабельний вейкбординг розвинений набагато більше, ніж катерний, через свою доступність і екологічність. У вейкпарках на водній поверхні розміщуються трампліни та інші плавальні або стаціонарні фігури, на які спортсмени заїжджають під час руху по колу. Катер, рухаючись на швидкості 29–38 км / год з додатковим баластом на борту, залишає за собою хвилю, яку вейкбордист використовує як трамплін для стрибка. У стрибку можна виконати безліч різноманітних трюків.

Катери-буксирувальники – спеціалізовані спортивні катери для катання на вейкборді. У світі понад 20 виробників катерів–буксирувальників. Найбільш

відомі компанії, що входять в «велику п'ятірку»: MasterCraft, Malibu, CorrectCraft, Supra, Centurion Boats [28, 62, 185].

Розвиток вейкбордингу як рекреаційно–оздоровчого напрямку дозволяє міжнародній та національним федераціям розвивати його як вид спорту, який характеризується збільшенням кількості спортсменів, створенням умов для занять та виступу на змаганнях різного рівня. Необхідно зазначити, що наукової літератури та досліджень здійснюється недостатньо, проте сьогодення вимагає розгляду організаційно–методичних умов розвитку вейкбордингу.

На думку багатьох дослідників, основними проблемними питаннями в практиці прогнозування стану розвитку вейкбордингу залишаються питання управління системою вейкбордингу, підготовки спортсменів та організації змагань, підготовки кадрів та вивчення чинників, що впливають на розвиток виду спорту [26, 134–136, 194, 199, 201].

Зміни, що відбуваються в сучасному спорті, обумовлюють необхідність розробки стратегії розвитку на національному рівні у відповідності до загальносвітових тенденцій. Для України характерним є досвід підготовки в різних видах спорту [8, 36, 37, 99, 126]. Поява та розвиток популярних серед різних верств населення нових видів спорту є характерною тенденцією в світі [54, 55]. Це вимагає від фахівців аналізу тенденцій розвитку популярних неолімпійських та олімпійських нових видів спорту, можливості використання світового досвіду з метою розвитку національних систем [47, 94].

Фахівці визначають сучасною тенденцією глобалізацію сучасного спорту, характерними рисами якої є: інтеграція в систему ринкової економіки, міграція спортсменів і тренерів, формування потужного транснаціонального ринку спортивного обладнання і екіпірування, інформаційний та ідеологічний виміри [53, 60, 167]. Це стосується і екстремальних технічних видів спорту як вейкбординг [62]. Результати отриманих досліджень свідчать про зростання популяризації вейкбордингу в світі, розширення його географії континентами. зростання кількості спортсменів та організацій, що розвивають вейкбординг. Це

підтверджує та доповнює положення щодо впливу на розвиток вейкбордингу зовнішніх чинників – глобалізації, професіоналізації, комерціалізації.

В Європі вейкбординг як сучасний водний екстремально–технічний вид спорту розвивається в багатьох країнах. У першу чергу це стосується країн, які мають потужну розгалужену спортивну базу, природні парки з водоймами, підтримку уряду, міжнародних і національних спортивних організацій. Розвиток вейкбордингу у країнах Європи здійснюється федераціями, що розвивають такі водні технічні дисципліни як водні лижи, вейкбординг і вейкскейтинг, гонки на гідроциклах та водних мотоциклах тощо [47, 57, 98]. Для країн притаманний розвиток вейкбордингу як неолімпійського виду спорту зі своєю системою підготовки та змагань, розвиток масового вейкбордингу як рекреаційного виду оздоровчої діяльності різних верств населення. Реалізація цих основних напрямів дозволяє розвивати та популяризувати вейкбординг у країнах Європи.

Отримані дані щодо управління вейкбордингом на світовому та національному рівні свідчать про типову структуру побудови спортивних організацій, загальні завдання розвитку видів спорту та стратегії розвитку. Проте для вейкбордингу та воднолижного спорту характерні специфічні особливості інфраструктури, водне середовище та технічне спортивне обладнання. У структурі міжнародної організації комісії представлено членами федерації, представниками різних континентів та дисциплін, що дозволяє ефективно керувати видом спорту.

Фахівці з вейкбордингу та автори сайту Wakeboardingmag.com [184, 188] вказують на низку чинників, які сприяють розвитку вейкбордингу, зокрема збільшення кількості кабельних парків, наявність якісного обладнання та доступність для широкої аудиторії, підвищення рівня професіоналізму спортсменів, посилення популярності соціальних мереж та каналів, де публікуються відео з виступами вейкбордистів. У своїй спільній думці автори вважають, що вейкбординг продовжить свій розвиток у майбутньому, залучаючи все більше людей до зайняття цим видом спорту.

На думку фахівців вейкбординг стає популярнішим за рахунок зацікавленості молоді до цього виду спорту [47, 115, 173, 176]. Так, американський журналіст Майк Феррелл вважає, що популярність вейкбордингу на сьогодні пояснюється не лише самим видом спорту, а й тим, що це спосіб життя, який приваблює молодь. Він вказує на те, що вейкбординг поєднує в собі елементи екстремального спорту та культури вільного часу, що робить його привабливим для молоді. Фахівці вважають, що вейкбординг продовжуватиме свій розвиток завдяки зростанню інтересу до культури вільного часу [61, 109, 132, 149].

Низкою зарубіжних експертів досліджено історію, сутність, популярність і перспективи вейкбордингу як спортивної дисципліни. Аналіз ролі різних організацій, спонсорів, медіа і споживачів у розвитку вейкбордингу, висвітлення основних проблем і викликів, з якими стикаються вейкбордисти, свідчить, що вейкбординг є перспективним і динамічним видом спорту, який потребує більшої підтримки і регулювання [189].

У статті британської дослідниці розкрито формування і розвиток вейкбордингу в Великобританії, де авторка шляхом застосування соціологічного підходу аналізу чинників, що впливають на поширення і популяризацію вейкбордингу серед різних груп населення, дослідила роль організаційних структур, правил, норм і цінностей у формуванні культури і ідентичності вейкбордистів. Нами підтверджено її дані, що вейкбординг є новим і складним соціальним феноменом, який потребує багаторозмірного та глибинного дослідження [110, 180].

Враховуючи зацікавленість молоді низкою сучасних неолімпійських видів спорту, з-поміж яких також представлений вейкбординг, деякі автори, зокрема Брюс Тарк, видавець журналу Wakeboarding Magazine, вказують на те, що вейкбординг знаходиться на межі того, щоб в майбутньому стати олімпійським видом спорту. Таке рішення може призвести до зростання інтересу до цього виду спорту, а також сприяти розвитку інфраструктури та підвищення кваліфікації спортсменів [164, 188]. На сьогодні вейкбординг

визнаний неолімпійським видом спорту, який входить до програми Всесвітніх ігор [188].

У той же час деякі автори, включаючи Роберта Гарріса, журналіста *Sports Illustrated*, стверджують, що популярність вейкбордингу знаходиться на спаді, і що цей вид спорту не може конкурувати з іншими екстремальними видами спорту, такими як скейтбординг або BMX, які входять до програми Олімпійських ігор [61, 109]. Інші автори вважають, що розвиток вейкбордингу може бути обмежений доступними водоймами та високою вартістю обладнання, що ускладнює поширення цього виду спорту в деяких регіонах світу [140]. Крім того, є й ті, хто зазначає, що вейкбординг є досить травмонебезпечним видом спорту та вимагає високої підготовки та обережності з боку спортсменів [148].

Загалом, можна сказати, що розвиток та популяризація вейкбордингу на сучасному етапі мають як свої переваги, так і недоліки. Важливо враховувати всі аспекти та розвивати цей вид спорту з урахуванням світових трендів, нових технологій та безпеки спортсменів [73, 87, 92, 118, 158, 190].

В Україні створюються передумови розвитку вейкбордингу. Він має свою структуру, що забезпечується організаційно, методично, практично і має всі можливості для популяризації виду спорту як професійного напрямку так і оздоровчо–рекреаційного, враховуючи досвід інших видів спорту та оздоровчих напрямів [2, 45, 60, 101, 193].

Результати досліджень, отримані в ході роботи, підкреслюють значущість неолімпійських видів спорту та зростання їх популярності, що підтверджується дослідженнями О. Борисової, І. Когут, Т. Кропивницької та інших [7, 9, 28, 32]. Нами доповнено дані щодо розвитку вейкбордингу як неолімпійського виду спорту.

Необхідно зазначити, що при наявності окремих досліджень, проведених іноземними фахівцями, нами вперше здійснено всебічний історико–теоретичний аналіз та визначено об'єктивні передумови виникнення, становлення і розвитку

вейкбордингу в світі та в Україні, проблемні питання характерні для виду спорту, питання гендеру [66–68, 76, 143–144, 150, 187].

В ході досліджень визначено характерні особливості функціонування вейкбордингу як виду спорту в світі на сучасному етапі, його організаційно–управлінську структуру та методичні засади функціонування вейкбордингу в провідних країнах світу.

Для ефективного порівняння розвитку та функціонування вейкбордингу в різних країнах, визначення спільних характеристик та відмінностей нами вперше обґрунтовано модель організаційно-методичних основ розвитку вейкбордингу. Розробка моделі організаційно-методичних основ розвитку вейкбордингу є значущою для подальшого розвитку цього виду спорту у світі, особливо у контексті професійного спорту, для забезпечення розвитку цього виду спорту на всіх рівнях, включаючи організаційну структуру, правила проведення змагань, програми та методики тренування, а також суддівську систему та систему оцінки результатів. Створена модель організаційно-методичних засад розвитку вейкбордингу спрямована на покращення безпеки проведення змагань і тренувань, що є значущим в екстремальних видах спорту. Наявність розробленої моделі дозволяє розглядати вид спорту в перспективі розвитку та залучати нових спонсорів та інвесторів. Це дозволить покращити матеріальну базу для проведення змагань та тренувань, підвищити професійний рівень спортсменів та тренерів.

Запропонована модель є універсальною і може бути запропонована для використання в інших видах спорту. Розробка моделі організаційно-методичних основ розвитку вейкбордингу спрямована на подальшу популяризацію та розповсюдження, визнання вейкбордингу в світі спорту. Для визначення структурних елементів моделі були залучені 5 експертів, які визначили ключові елементи моделі та їх значущість. Модель включає 10 елементів: структуру організації, матеріально-технічну складову. спортсменів, тренерів, техніків, клуби, дисципліни вейкбордингу, систему змагань, суддів та

арбітрів, спонсорів та інвесторів, фінансування, медіа і маркетинг, глядачів та вболівальників.

Нами визначено загальні тенденції, які притаманні вейкбордингу як і іншим видам спорту: глобалізація та популяризація. Міжнародна структура управління вейкбордингом має аналогічну структуру управління та визнана Міжнародним олімпійським комітетом. Міжнародна структура розвитку вейкбордингу включає 9 спортивних дисциплін, серед яких катерний вейкбординг, кабельний вейкбординг, кабельні водні лижі, вейксерфінг тощо.

Тенденціями розвитку вейкбордингу визначено зростання популяризації всіх буксирувальних водних видів спорту, подальше збільшення кількості дочірніх федерацій вейкбордингу, залученням молоді, створенням кабельних парків з вейкбордингу. Тенденціями розвитку вейкбордингу визначено зростання популярності виду спорту, широка географія проведення змагань, стає більш доступним завдяки розвитку вейк-парків та кабельних трас, залучення до занять осіб різної вікової категорії; розвиток нових видів вейкбордингу, стає більш екстремальним видом спорту, що впливає на розвиток і вдосконалення техніки вейкбордингу; покращення технології обладнання для вейкбордингу. Окрема тенденція пов'язана з розвитком комп'ютерних ігор, що моделюють вейкбординг.

Аналіз розвитку вейкбордингу в різних країнах свідчить про подібні підходи до організації та його розвитку. Загальними рисами є наявність клубної системи, системи кваліфікаційних категорій та рівнів підготовки спортсменів, змагальну діяльність на національному та міжнародному рівні, інфраструктуру з відповідним обладнанням трас. В багатьох країнах затверджені перспективні програми розвитку виду спорту, які підтримуються урядом та державними установами.

Вперше встановлено відмінності, які відрізняють країни щодо розвитку вейкбордингу як виду спорту в Австралії, Бразилії, Колумбії та Уругваї чи дозвілля як в США та Канаді; організацією масових заходів як у Німеччині, Італії та Франції чи проведення професійних змагань як у Великій Британії та

Іспанії р; джерелами фінансування – державне як в Австралії та Бразилії чи переважно за рахунок приватних організацій та спонсорів

Вік початку занять вейкбордингом становить віковий діапазон від 6 до 12 років. В наявності у кожній країні своя система оцінки рівня підготовки спортсменів та їх класифікації, при наявності водної інфраструктури країни мають різну кількість та якість облаштування водойм та парків.

Серед основних особливостей системи змагань у вейкбордингу нами визначено формат змагань, категорії учасників, оцінювання трюків, змагання команд, суддівство. Кожна з розглянутих країн має свої національні та міжнародні змагання з вейкбордингу.

Доведено, що вейкбординг розвивається на всіх континентах, найбільш популярними є Європа, Північна Америка, Австралії та Океанії. Для Азії характерна початкова стадія розвитку виду спорту. В Африці спостерігається підвищення активності до занять вейкбордингом.

Шляхом порівняльного аналізу вперше визначено спільні та відмінні риси функціонування вейкбордингу в світі та в Україні. До відмінностей віднесено інфраструктуру, яка в розвинених країнах світу суттєво розвинена, ніж в Україні. Наступною відмінністю є фінансування вейкбордингу, що пов'язано з популярністю та комерційністю виду спорту. Наступна відмінність це рівень підготовки, який в провідних країнах світу більш високий та вищий рівень змагань.

Проте в світі та Україні цей вид спорту стає все більш популярним і приваблює дедалі більшу кількість аматорів, існує система змагань і рейтингових турнірів.

Визначено чинники, що впливають на розвиток вейкбордингу в Україні. Серед них експерти визначили соціально-економічний стан в країні, недостатню матеріально-технічну базу, низьку популярність виду спорту, недосконале нормативно-правове та організаційне забезпечення, відсутність оптимального рівня державної та місцевої підтримки, відсутність цільових

програм розвитку та популяризації вейкбордингу в країні, недостатнє кадрове забезпечення, недосконалу систему змагань тощо ($W=0,71$).

Нами вперше доведено, що розвиток та популяризація вейкбордингу в Україні можливий при формуванні інфраструктури вітчизняного вейкбордингу відповідно до міжнародних вимог шляхом поетапного розвитку та зміцнення її складових: матеріально-технічної, кадрової, науково-методичної, інформаційної та фінансової за рахунок об'єднання ресурсів держави, місцевих громад, спортивних товариств та інших інституцій фізкультурно-спортивної спрямованості та приватних структур.

Обґрунтовано організаційно-методичні засади розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні, необхідність і можливість його розвитку та запропоновано алгоритм їх впровадження на рівні центральних, регіональних організацій: удосконалення системи та структури управління вейкбордингом в Україні; удосконалення та подальший розвиток нормативно–правової та методологічної бази; розвиток інфраструктури вейкбордингу шляхом будівництва сучасних вейк-парків та облаштування водойм для занять вейкбордингом і запровадження їхньої сертифікації для проведення спортивних заходів різного рівня; створення та розвиток в Україні системи професійного вейкбордингу; створення та реалізація програм розвитку дитячо–юнацького вейкбордингу; удосконалення системи підготовки збірних команд з вейкбордингу; удосконалення системи змагань з вейкбордингу; залучення різних груп населення до масових занять вейкбордингом з метою формування здорового способу життя; запровадження інноваційних підходів до науково-методичного, матеріально-технічного, інформаційного забезпечення розвитку вейкбордингу; підвищення рівня популяризації вейкбордингу засобами масової інформації та Інтернет-ресурсів; покращення міжнародного співробітництва з метою подальшої інтеграції українського вейкбордингу в міжнародне вейкбординг-співтовариство.

Таким чином, в ході проведеного дослідження отримано три групи даних: ті, що підтверджують, доповнюють та абсолютно нові.

ВИСНОВКИ

1. Неолімпійські екстремальні види спорту, зокрема вейкбординг, набувають все більшої популярності в спортивному світі. Для них характерні різноманітні дисципліни, які можуть бути спрямовані на різні вікові групи та статус учасників. Для вейкбордингу притаманні загальні тенденції сучасного спорту як глобалізація, комерціалізація та професіоналізація. Спостерігається тенденція збереження довкілля, що стає важливою проблемою для спортивних заходів у зв'язку із зростанням свідомості про екологічні проблеми. Україна має передумови для активного розвитку вейкбордингу, особливо у кабельній версії, яка є більш доступною. Актуальними проблемами розвитку вейкбордингу в спортивному русі залишаються недостатня інфраструктура та обладнання на водоймах для занять, відсутність тренерських програм та кваліфікованих тренерів, нестабільність фінансування, відсутність підтримки від спортивних організацій та держави, невідповідність нормативів та стандартів безпеки. Недостатня популярність вейкбордингу, порівняно з іншими видами спорту, стримує його розвиток в спортивному русі. Аналіз літературних джерел та мережі Інтернет свідчать про обмеженість та розпорошеність наукових досліджень, відсутність системи знань щодо організаційно-методичних засад розвитку вейкбордингу, системи підготовки у виді спорту тощо, що підтверджує актуальність проведених досліджень.

2. Міжнародна структура управління вейкбордингом відповідає типовій структурі, що характерна для олімпійських та неолімпійських видів спорту. Вейкбординг визнано Міжнародним олімпійським комітетом, він є афілійованим членом Асоціації Міжнародних спортивних федерацій, визнаних МОК і Глобальної асоціації міжнародних спортивних федерацій, виступає одним з засновників Всесвітніх ігор, що створює ефективні передумови для його розвитку в світі на сучасному рівні. Міжнародна структура розвитку вейкбордингу та воднолижного спорту містить 9 спортивних дисциплін, серед

яких катерний вейкбординг, кабельний вейкбординг, кабельні водні лижі, вейксерфінг та інші. Поширення географії розвитку вейкбордингу та діяльності міжнародних і регіональних інституцій пов'язано з популяризацією всіх буксирувальних водних видів спорту, залученням молоді та створенням кабельних воднолижних парків з вейкбордингу.

3. Обґрунтовано та розроблено універсальну організаційно-управлінську модель розвитку виду спорту, яка включає 10 основних елементів: структуру організації; матеріально-технічну складову; спортсменів, тренерів, техніків; клуби; дисципліни вейкбордингу; систему змагань; суддів та арбітрів; спонсорів та інвесторів, фінансування; медіа і маркетинг; глядачів та вболівальників. Модель апробована в дослідженні розвитку вейкбордингу в світі.

Організаційно-управлінська модель розвитку вейкбордингу в кожній країні може відрізнятися залежно від їхньої спортивної культури, економічних можливостей та інших чинників. Одні країни (США, Австралія, країни Європи) мають потужну, розвинену інфраструктуру та більшу кількість спеціалізованих клубів та парків, інші приділяють більше уваги навчанню початківців.

4. Досліджені провідні країни, що розвивають вейкбординг, як США, Канада, Австралія, країни Європи та інші мають схожі підходи до організації та розвитку цього виду спорту, які включають клубну систему, систему кваліфікаційних категорій та рівнів підготовки спортсменів, участь у змаганнях та наявність водної інфраструктури з обладнанням трас. Низка європейських країн розвиває вейкбординг шляхом прийняття та реалізації довгострокових перспективних програм розвитку виду спорту, які підтримуються урядом та державними установами.

Відмінними рисами є різниця в ставленні до вейкбордингу як хобі (США та Канада) чи виду спорту (Австралія, Бразилія, Колумбія та Уругвай), організації масових заходів (Німеччина, Італія та Франція) чи професійних змагань (Великій Британія та Іспанія), джерел фінансування (Австралія та Бразилія – пріоритет державного фінансування, інші країни переважно за

рахунок приватних організацій та спонсорів), віку початку занять вейкбордингом (віковий діапазон становить 6 – 12 років; своя система оцінки рівня підготовки спортсменів та їх класифікації, різна кількість та якість облаштування водойм та парків. Основними особливостями системи змагань у вейкбордингу визначено формат змагань, категорії учасників, оцінювання трюків, змагання команд, суддівство. Кожна з розглянутих країн має свою систему національних та визнаних міжнародних змагань з вейкбордингу.

Найбільшу популярність та поширення розвитку вейкбордингу визначено в Європі, Північній Америці (США та Канада), Австралії та Океанії, вони є лідерами у розвитку вейкбордингу в світі загалом. В країнах Азії вейкбординг має початкову стадію розвитку, в країнах Африки підвищена зацікавленість видом спорту при невеликій кількості тих, хто займається видом спорту.

5. До сучасних тенденцій розвитку вейкбордингу віднесено: динамічне зростання популярності виду спорту; широка географія проведення змагань; поширення кабельних трас та вейк-парків, що робить його більш доступним для широкого загалу; залучення до занять осіб різної вікової категорії; розвиток нових видів вейкбордингу; вид спорту стає більш екстремальним, що впливає на розвиток і вдосконалення техніки вейкбордингу; покращення технологій обладнання для вейкбордингу та впровадження інновацій, збереження довкілля; розвиток комп'ютерних ігор в жанрі спортивний симулятор, що моделюють вейкбординг.

6. Україна має типову структуру організації та управління вейкбордингом (це конференція, президент, виконком, комітети, тренери та спортсмени), а пріоритетами є розвиток інфраструктури для занять вейкбордингом та створення спортивних клубів і шкіл. Українська національна федерація вейкбордингу та воднолижного спорту дотримується міжнародних стратегічних напрямів розвитку цього виду спорту, враховуючи особливості країни, серед яких створення інфраструктури для занять воднолижним спортом та вейкбордингом як видом спорту і оздоровчим видом рухової діяльності

різних груп населення, створення спортивних клубів та шкіл з відповідними кадрами.

7. За результатами експертного опитування визначено передумови розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні на сучасному етапі. Вейкбординг в Україні здебільшого сприймається як спорт (80,5 %, $\chi^2 = 15,244$; $p < 0,05$), як професійний вид спорту він не має широкого поширення в Україні, що пов'язано з матеріально-технічним забезпеченням та фінансуванням підготовки, наявністю кадрів. 50 % респондентів зазначає вейкбординг як вид спорту, проте використовують його для дозвілля, як хобі та отримання екстремальних емоцій (65,9 %, $\chi^2 = 4,122$; $p = 0,0423$); для розвитку фізичних якостей у поєднанні з екстремальними діями (41,5 %), як відновлення після роботи чи навчання, уподобання технічних екстремальних видів спорту по 39 %. Українські спортсмени переважно займаються кабельною версією вейкбордингу (97,6 %, $\chi^2 = 37,098$; $p < 0,05$), яка також домінує в світі (80 %). Мотивом для організації та проведення занять та змагань з вейкбордингу є наявний водний ресурс (92,7 % , $\chi^2 = 29,878$; $p < 0,05$). Початок занять вейкбордингом спортсменів відбувається відносно рано: з 5 до 8 років ($\chi^2 = 17,780$; $p < 0,05$), що відповідає загальним тенденціям розвитку спорту – зменшенню віку початку занять спортом в складно-координаційних та технічних видах спорту; оптимальна кількість тренувань з вейкбордингу на тиждень складає 2–3 рази, на місяць – 15–20.

Понад 80 % українських спортсменів, які займаються вейкбордингом, самостійно оплачують усі витрати на тренування, що в середньому становить 45,675 тисяч гривень на рік. Переважна більшість респондентів вважає, що в Україні створено умови для тренувань з вейкбордингу, і на водних базах є всі необхідні умови для проведення тренувань та змагань.

8. Розвиток вейкбордингу в Україні стримує низка чинників серед яких соціально-економічний стан (1 місце, 8 балів), низька популярність (2 місце, 13 балів), матеріально-технічна база (3 місце, 14 балів), недосконале нормативно-правове та організаційне забезпечення (4 місце, 27 балів),

відсутність оптимального рівня державної та місцевої підтримки (5 місце, 32 балів), відсутність цільових програм розвитку та популяризації вейкбордингу в країні (6 місце, 34 балів), недостатнє кадрове забезпечення (7 місце, 39 балів), недосконала система змагань (8 місце, 59 балів).

9. Організаційно-методичні засади ґрунтуються на складових, які потребують розвитку та зміцнення: матеріально-технічної, кадрової, науково-методичної, інформаційної та фінансової за рахунок об'єднання ресурсів держави, місцевих громад, спортивних товариств та інших інституцій фізкультурно-спортивної спрямованості та приватних структур. Запропоновано їх впровадження із зазначенням взаємодії державних та громадських установ за такими напрямками: удосконалення системи та структури управління вейкбордингом в Україні; удосконалення та подальший розвиток нормативно-правової та методологічної бази; формування ефективної системи підготовки кадрів в сфері вейкбордингу; подальший розвиток інфраструктури вейкбордингу шляхом будівництва сучасних вейкпарків та обладнання водойм та запровадження їхньої сертифікації для проведення спортивних заходів різного рівня; створення та розвиток в Україні системи професійного вейкбордингу; створення та реалізація програм розвитку вейкбордингу для дітей та юнацтва; удосконалення системи підготовки збірних команд з метою досягнення високих результатів на міжнародних змаганнях; удосконалення системи змагань з вейкбордингу; залучення різних груп населення до масових занять вейкбордингом для формування здорового способу життя; запровадження інноваційних підходів до науково-методичного, матеріально-технічного, інформаційного забезпечення розвитку вейкбордингу; підвищення рівня популяризації вейкбордингу засобами масової інформації та Інтернет-ресурсів; покращення міжнародного співробітництва для подальшої інтеграції українського вейкбордингу до світової спільноти.

10. Розроблений алгоритм впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні містить мету, етапи, організаційно-методичні засади, модель розвитку вейкбордингу для оцінки та

порівняння якісних та кількісних характеристик, моніторинг тенденцій розвитку вейкбордингу в світі та Україні, визначення перспектив розвитку вейкбордингу, розробку заходів та їх моніторинг, корекцію та схему взаємодії державних та громадських установ в реалізації впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні.

Ефективність запропонованого алгоритму впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні може бути оцінена за ключовими показниками: рівень виступів українських вейкбордистів на міжнародних змаганнях, потрапляння до міжнародної рейтингової системи, розвиток масового та дитячо-юнацького спорту в країні порівняно з попередніми роками. Аналіз кількості тренерів, техніків та інструкторів, юних спортсменів, спортивних секцій, а також кількість та якість спортивних заходів дозволить зробити висновок про ефективність впровадження алгоритму.

11. Розробка алгоритму впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні має пріоритетні цілі: підвищення рівня розвитку вейкбордингу в країні і формування засад удосконалення інфраструктури, які відповідають національним інтересам та вимогам розвитку спорту в світі; збільшення кількості осіб, які займатимуться вейкбордингом, що сприятиме покращенню якості життя. Удосконалення системи дитячо-юнацького та професійного вейкбордингу сприятиме популярності та розвитку виду спорту. Досягнення цих цілей допоможе створити якісну систему змагань, розробити інноваційну систему кадрового, науково-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення розвитку вейкбордингу в Україні.

Перспективою подальших досліджень буде розробка рекомендацій з реалізації заходів щодо розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Розвиток вейкбордингу як неолімпійського екстремального виду спорту в Україні, а також процес його глобалізації, комерціалізації та професіоналізації, збереженні довкілля обумовлює перспективи розвитку даного виду спорту в національному і міжнародному масштабі.

Умовою динамічного розвитку вейкбордингу є подальше вдосконалення його ефективної національної моделі як масового аматорського спорту та спорту вищих досягнень (професійного), яка б сприяла зростанню спортивної майстерності вейкбордистів.

Розв'язання наявної проблеми може здійснюватися за двома варіантами.

Перший з них передбачає формування інфраструктури вейкбордингу відповідно до існуючої моделі розвитку інших видів спорту завдяки зусиллям ГО «Українська федерація вейкбордингу та воднолижного спорту», її місцевих осередків, спортивних клубів та окремих комерційних структур без належної підтримки органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Це, як свідчить досвід інших видів спорту, не дасть позитивного результату розвитку вейкбордингу.

Другий (оптимальний) варіант полягає у формуванні інфраструктури вейкбордингу відповідно до світових стандартів шляхом поетапного зміцнення його матеріально-технічного, кадрового, науково-методичного, інформаційного, медичного та фінансового потенціалу за рахунок об'єднання ресурсів держави, місцевих громад, спортивних товариств та інших громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості та приватних структур.

Впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні на сучасному етапі передбачає вивести на новий рівень розвиток та популяризацію вейкбордингу в Україні як масового та професійного спорту.

Основними перспективами розвитку зазначеного напрямку вейкбордингу в країні є створення відповідних організаційних, правових, матеріально-технічних, науково-методичних та інформаційних засад функціонування даної інституції.

Однак, для подальшого розвитку вейкбордингу в Україні необхідне створення відповідних умов, а також організація всіх видів забезпечення даної інституції.

I. Міністерство молоді та спорту України.

- Створення національної бази підготовки з вейкбордингу, зокрема створення умов для діючих вейкборд-парків та клубів;
- відкриття муніципальних тренувальних центрів;
- будівництво нових та удосконалення існуючої інфраструктури з вейкбордингу відповідно до міжнародних стандартів, що дасть можливість проводити на території України великомасштабні міжнародні змагання;
- забезпечення існуючої інфраструктури з вейкбордингу інвентарем, сучасним обладнанням, тренажерами, комп'ютерною технікою, що дасть можливість підвищити результати виступів спортсменів;
- фінансування всеукраїнських змагань з вейкбордингу та участі національної збірної України з вейкбордингу в чемпіонатах світу та Європи;
- створення єдиної системи підготовки кадрів з вейкбордингу;
- створення системи національних змагань у відповідності до міжнародного календаря та стандартів;
- розробка та затвердження сучасних правил змагань з вейкбордингу, навчальної програми для суб'єктів дитячо-юнацького спорту.

II. Міністерство освіти і науки України.

- Створення бази наукової тематики для проведення досліджень з вейкбордингу;
- підготовка кадрів з вейкбордингу;
- підготовка та видання навчальної та наукової літератури з вейкбордингу.

III. ГО «Українська федерація вейкбордингу та воднолижного спорту».

- Удосконалення системи і структури управління вейкбордингом в Україні;
- розвиток регіональних осередків з вейкбордингу;
- подальший розвиток нормативно-методологічної бази вейкбордингу;
- розвиток інфраструктури вейкбордингу;
- створення єдиної системи відбору, підготовки та атестації кадрів у вейкбордингу;
- забезпечення атестації кадрів з вейкбордингу;
- створення ефективної системи змагань з вейкбордингу, зокрема підвищення рівня та престижності чемпіонату України з вейкбордингу;
- організація системи підготовки збірних команд України з вейкбордингу;
- створення та розвиток в Україні системи професійного вейкбордингу;
- створення та розвиток дитячо-юнацького вейкбордингу;
- популяризація та пропаганда вейкбордингу серед різних верств населення;
- пошук спонсорів та інвестицій для розвитку вейкбордингу;
- співпраця з медіа, інтернет-платформами;
- активний розвиток міжнародного співробітництва.

IV. Регіональні спортивні осередки вейкбордингу.

- Розробка та реалізація регіональних програм розвитку вейкбордингу та їх затвердження на місцях;
- створення системи взаємодії роботи з ГО «Українська федерація вейкбордингу та воднолижного спорту»;
- встановлення та розвиток зв'язків із зацікавленими організаціями;
- аналіз умов та тенденцій розвитку вейкбордингу в регіоні;
- організація та проведення регіональних спортивних заходів з вейкбордингу.

V. Вейкборд-парки, клуби, академії.

- Використання досвіду провідних міжнародних організацій, парків, клубів, академій;

- співробітництво між клубами, регіональними спортивними осередками вейкбордингу та ГО «Українська федерація вейкбордингу та воднолижного спорту»;
- запровадження сучасних маркетингових проєктів;
- впровадження дитячо-юнацьких програм з вейкбордингу;
- розширення календаря дитячо-юнацьких змагань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акімова М., Мічуда Ю., Андрєєва О. Удосконалення організаційно–управлінського забезпечення оздоровчо-рекреаційної рухової активності осіб зрілого віку. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. № 1. С. 37–43 DOI: 10.32652/tmfvs.2022.1.37–43
2. Андрєєва О. Розробка та впровадження технології проектування активної рекреаційної діяльності різних груп населення. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2015. № 1. С. 4–9
3. Андрєєва О., Дутчак М., Благій О. Теоретичні засади оздоровчо–рекреаційної рухової активності різних груп населення. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2020. № 2. С. 59–66 DOI: 10.32652/tmfvs.2020
4. Андрєєва О. Концептуальні та прикладні аспекти технологізації проектувальної діяльності в сфері фізичної рекреації. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2013. № 1. С. 35–40
5. Бондар А., Петренко І., Томенко О. Сучасні тенденції управління фізичною культурою і спортом в Україні. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2021;6(86):57–63.
6. Борисова О. В., Сушко Р. О. *Розвиток спортивних ігор в умовах глобалізації спорту*. [методичні рекомендації]. Вид. «Науковий світ». Київ. 2016. 35 с.
7. Борисова О. Організаційно–правові основи неолімпійського спорту. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2015. № 2. С. 4–8. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2015.2.4–8>
8. Борисова О., Петрушевський Є. Організація і управління гандболом у Німеччині. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2019. № 4. С. 15–20. DOI:10.32652/tmfvs.2019.4.15–20.
9. Борисова О., Петрушевський Є. Розвиток гандболу в Україні в умовах глобалізації спорту. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2021. № 2. С. 16–21 DOI: 10.32652/tmfvs.2021.2.16–21

10. Гасюк І. Л. Економіко–правові аспекти державного стимулювання розвитку фізичної культури та спорту в Україні. *Актуальні проблеми державного управління* : зб. наук. пр. Одеса, 2011. № 2 (46). С. 58–61.
11. Гасюк І. Л. Інформаційно–ресурсне забезпечення галузі фізична культура і спорт: сучасний стан і тенденції розвитку. *Теорія та практика державного управління*. 2010. № 3. С. 30–41.
12. Денисова Л. В., Хмельницька І. В., Харченко Л. А. *Вимірювання та методи математичної статистики у фізичному вихованні та спорті*: Навчальний посібник для вузів. Київ: Олімп. л–ра. 2008. 127 с.
13. Долбишева Н. Розвиток неолімпійського спорту в міжнародному спортивному русі як автономії в період новітньої історії. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2021. № 3. С. 26–35. DOI: 10.32540/2071–1476–2021–3–026
14. Дутчак М. В. Парадигма оздоровчої рухової активності: теоретичне обґрунтування і практичне застосування. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2015 № 2. С.44–52.
15. Дутчак М. В. *Спорт для всіх в Україні: теорія та практика*. Київ. Олімп. літ–ра. 2009. 318 с.
16. Дутчак М. Сучасна концепція кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту в Україні. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2020. № 2. С. 124–129. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.2.124–129>
17. Дутчак М. Сучасна концепція кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту в Україні. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2020. № 2. С 124–129. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.2.124–129>
18. Дутчак М., Путятіна Г. Інституційні особливості системи зайнятості у сфері спорту в Європейському Союзі. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. № 4, С. 63–71 [DOI: 10.32652/tmfvs.2022.4.63–71](https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.4.63–71)
19. Дутчак М., Шинкарук О., Лавренчук М. Розвиток гольфу в Україні: проблеми та перспективи. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2019. № 1 (45). С. 3–13. <https://doi.org/10.29038/2220–7481–2019–01–03–13>

20. Жданов І. *Дорожня карта реформ у сфері фізичної культури та спорту*: [Інтернет]. URL : <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/16627>
21. Журба М. А. Зарубіжний досвід державного регулювання сфери фізичної культури і спорту. *Актуальні проблеми держави і права*: збірник наукових праць. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2017. № 79. С. 51–57
22. Завадський Д. В., Попразман О. І. Методи управління у галузі фізичної культури і спорту. *Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту*. Харків. 2017. С. 297–302.
23. Імас Є, Борисова О., Когут І. Неолімпійський спорт: проблеми та перспективи розвитку. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2016. С. 145–152
24. Імас Є. В., Мічуда Ю. П. Тенденції розвитку сфери фізичної культури та спорту в умовах сучасного ринку. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2015. № 2. С.142–149. [https://doi.org/10.32652/tmfvs.2015.2.142–149](https://doi.org/10.32652/tmfvs.2015.2.142-149)
25. Імас Є. В., Мічуда Ю. П., Ярмолюк О. В. *Маркетинг у спорті*. 2016. 288 с.
26. Імас Є., Ратніков Д., Андрєєва О. Розвиток спортивної інфраструктури як чинник залучення різних груп населення до оздоровчо–рекреаційної рухової активності. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. № 4. С. 27–30. DOI: [https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.4.27–30](https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.4.27-30)
27. Імас Є., Шинкарук О. Сталий розвиток та спадщина в глобальному середовищі: екологія і спорт. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2018. № 3. С.110–119. DOI: [https://doi.org/10.32652/tmfvs.2018.3.110–119](https://doi.org/10.32652/tmfvs.2018.3.110-119)
28. Когут І., Маринич В., Шитікова Є. Організаційно–методичне забезпечення функціонування спортивно–технічних видів спорту в Україні. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2020. № 3. С. 70–73 [https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.3.70–73](https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.3.70-73)
29. Комоцька О., Сушко Р., Співак М. Сучасні тренерські підходи до організації навчально–тренувального процесу юних баскетболістів різних

- амплуа. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2021. № 6(2). С.121–131.
<https://doi.org/10.28925/2664-2069.2021.211>
30. Корж В., Дутчак М., Артем'єв О., Карленко В., Дрюков В., Павленко Ю. Нормативно–правове та організаційно–управлінське забезпечення розвитку фізичної культури і спорту в Україні. *Актуальні проблеми фізичної культури і спорту*. 2006. № 10. С.4–12
31. Костенко М., Карленко В., Домашенко А., Імас Є., Власков А., Дутчак М., Тищенко М., Уманець Н., Артем'єв О., Дрюков В. Законодавче та нормативно–правове забезпечення розвитку спорту вищих досягнень в Україні. *Актуальні проблеми фізичної культури і спорту*. Київ. 2003. Ювіл. Вип. С.12–19
32. Кропивницька Т., Макаренко О. Зарубіжний досвід функціонування неолімпійського спорту (на прикладі Німеччини). *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. № 2. С.76–83
<https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.2.76-83>
33. Куницька А. О., Шинкарук О. А. Порівняльний аналіз розвитку вейкбордингу в різних країн світу. *Молодь та олімпійський рух: зб. тез доп. VIХ Міжнар. конф. молодих вчених [Інтернет]*, черв . 2023 р. Київ. НУФВСУ. 2023. С. 25–26. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez_molod_hvi_zhovt-lyst_23_7_1.pdf
34. Куницька А. . Передумови розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні на сучасному етапі. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2023. № 3. С. 17–21. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2023.3.17-21>
35. Мальцева Т. М., Любієва В. А., Чала О. І. Поточний стан матеріально–технічного забезпечення галузі фізичної культури і спорту в Україні та його перспективи змін. *Health, sport, rehabilitation*. 2017. № 3(2) С.44–49.
36. Мічуда Ю, Мустафа Ісмаїл. Умови формування організаційних основ застосування маркетингу в футболі Лівану. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2019. № 1. С. 21–24 DOI:10.32652/tmfvs.2019.1.21-24.

37. Мічуда Ю. Професійний спорт як різновид підприємницької діяльності. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2005. № 1. С. 30–35.
38. Мічуда Ю., Вареник О., Норі Р. Ретроспективний аналіз формування організаційних основ розвитку фізичного виховання та масового спорту в Іракському Курдистані. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2021. № 2. С. 81–85. DOI: 10.32652/tmfvs.2021.2.81–85
39. Наумко Ю. С., Самойленко Т. Г. Розвиток спортивної інфраструктури як дієвий інструмент впровадження соціальної політики в регіоні. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 37 С.523–529.
40. Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/42/2016#n14>
41. Осадча О., Ратніков Д. Значення екологічних чинників у підтриманні сталого розвитку спортивних споруд міста. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2023. № 2. С.53–56. DOI: 10.32652/tmfvs.2023.2.53–56
42. Основи науково–дослідної роботи здобувачів вищої освіти за спеціальністю Фізична культура і спорт / В. М. Костюкевич, О. А. Шинкарук, В. І. Воронова, О. В. Борисова; за заг. ред. В. М. Костюкевича, О. А.Шинкарук. Київ: Олімпійська література, 2019, вид. друге, без змін. 613 с.
43. Павлюк І., Долиніна М., Кульгук Д., Коляденко С. Організаційні засади розвитку жіночого гандболу в світі та на сучасному етапі в Україні. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 5(11). С. 673–684.
44. Пангелова Н.Є. *Формування гармонійно розвиненої особистості дітей дошкільного віку в процесі фізичного виховання* : [монографія]. Переяслав–Хмельницький: ФОП Лукашевич О.М. 2013. 432 с.
45. Пономаренко А. Структура управління вейкбордингом у світі та в Україні. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. № 1. С. 101–106. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2021.2.44–49> .
46. Пономаренко А., Шинкарук О. Інноваційні види спорту в Україні: тенденції розвитку на прикладі вейкбордингу. *Інноваційні та інформаційні*

- технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії* : матеріали V Всеукр. електр. наук.–практ. конф. з міжн. участю [Інтернет]. 31 трав. 2022. Київ: НУФВСУ, 2022. С. 30–32. URL: <https://drive.google.com/file/d/149o3mcDdlFORVsXMBToRTRorbTc1tlzv/view>
47. Пономаренко А., Шинкарук О. Особливості розвитку вейкбордингу в Німеччині. *Молодь та олімпійський рух*: зб. тез доп. XIV Міжнар. конф. молодих вчених [Інтернет], 19 трав. 2021. Київ: НУФВСУ, 2021. С. 35–36. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/konferencya/molod_xiv_zbirnyk_traven_2021.pdf.
48. Пономаренко А., Шинкарук О. Чинники, що впливають на розвиток вейкбордингу в Україні. *Молодь та олімпійський рух*: зб. тез доп. XV Міжнар. конф. молодих вчених [Інтернет], 16 верес. 2022. Київ: НУФВСУ, 2022. С. 133–134. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez_molod_hv_zhovt-lyst_22_dopovn_140_stor.pdf.
49. Растворцев Р., Борисова О. Індустрія гольфу: сучасний стан та виклики. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. № 2. С. 96–102. DOI: 10.32652/tmfvs.2022.2.96–102
50. Стеценко Н. Ю., Сушко Р. О. Організаційні основи комунікації учасників навчально–тренувального процесу в художній гімнастиці. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 15: Науково–педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2022. №1(145). С. 106–110.
51. Стратегія розвитку фізичної культури і спорту до 2028 року. URL: <https://mizhiria-osvita.gov.ua/uploads/1-1.pdf>
52. Сушко Р. О. Теоретико–методичні основи розвитку спортивних ігор в умовах глобалізації (на матеріалі баскетболу) : дис. ... д–ра фіз.вих. : 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт. Київ. 2018. 360 с.
53. Терещук М. В. Формування системи розвитку гольфу в міжнародній системі спорту. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному*

- суспільстві*: зб. наук. праць Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Луцьк, 2012. № 4 (20). С. 51–54
54. Терещук М., Дробишевський Г. Формування та розвиток гольфу на теренах України. *Фізична активність, здоров'я і спорт*. Львів. 2014. №3(17). С. 11–18
55. Цигура Г. Діяльність у спортивній галузі для сталого розвитку суспільства: закордонний досвід. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. № 1. С. 112–119. DOI: 10.32652/tmfvs.2022.1.112–119
56. Чеховська Л. Особливості діяльності міжнародних організацій з розвитку масового спорту. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2018. № 3. С.145–151
57. Шевчук О. Р. Теоретичні основи державного регулювання фізичної культури та спорту в Україні. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2019. № 10. С.132–135
58. Шинкарук О. Пошук та розвиток спортивного таланту: ретроспективний та сучасний аналіз. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2020. № 2. С. 47–58 DOI: 10.32652/tmfvs.2020.2.47–58.
59. Шинкарук О., Бишевець Н., Сергієнко К., Строганов С., Анохін Е. Аналіз контингенту осіб, які займаються кіберспортом. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. № 1. С. 30–36. DOI: 10.32652/tmfvs.2022.1.30–36.
60. Шинкарук О., Пономаренко А. Вейкбординг: особливості та розвиток як екстремального виду спорту в Україні. *Молодь та олімпійський рух*: зб. тез доп. XIII Міжнар. конф. молодих вчених [Інтернет]. 16 трав. 2020. Київ: НУФВСУ, 2020. С. 116–117. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/molod_xiii_zbirnyk_2.pdf.
61. Шинкарук О., Пономаренко А. Тенденції розвитку та функціонування вейкбордингу в країнах Європи. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2021. № 11. С. 232–240. DOI: [https://doi.org/10.31652/2071-5285-2021-11\(30\)-232-240](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2021-11(30)-232-240)
62. Шинкарук О., Пономаренко А. Управління буксирувальними водними видами спорту та вейкбордингом як екстремальним видом спорту в світі

- Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії*: мат. III Всеукр. електр. наук.–практ. конф. з міжн. участю [Інтернет]; 8 квіт. 2020. Київ: НУФВСУ, 2020. С. 39–40. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/it_konf_2020_.pdf
63. Шинкарук О.А., Куницька А.О. Обґрунтування моделі організаційно–методичних засад розвитку вейкбордингу: інноваційні підходи. *Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії*: матеріали VI Всеукр. електр. наук.–практ. конф. з міжн. участю [Інтернет]. 31 трав. 2023. Київ: НУФВСУ, 2023. С. 26–27. URL: <https://uni-sport.edu.ua/content/vi-vseukrayinska-elektronna-konferenciya-z-mizhnarodnoyu-uchastyu-innovaciyni-ta>
64. Шинкарук, О., Дутчак М., Павленко Ю. Олімпійська підготовка спортсменів в Україні: проблеми і перспективи. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2013, № 1. С. 82–86.
65. Яблонська Л., Кропивницька Т. Зарубіжний досвід функціонування європейської моделі спорту (на прикладі Угорщини). *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2019. № 3. С. 50–56.
66. Anderson E., Harvey J. Contesting the normative male athlete: Women's experiences in competitive wakeboarding. *Sociology of Sport Journal*. 2023. No 40(1). P. 44–60.
67. Arnold R., Riecken A. Wakeboarding and the negotiation of gender norms: A qualitative study. *Women in Sport and Physical Activity Journal*. 2023. No 31(1). P. 17–24.
68. Azevedo A. R., Maroco J. Body image and body satisfaction in wakeboarders: The role of appearance-related social comparisons. *Psychology of Sport and Exercise*. 2023. No 60. P. 10–18
69. Babiak K., Thibault, L. Sport for development and peace: A call to action for sport management scholars. *Journal of Sport Management*. 2019. No 33(5). P. 389–396.

70. Barker-Ruchti N., Schubring A., Barker, D. Sport or art? The aesthetics of wakeboarding and its influence on identity construction. *Sport in Society*. 2023. P. 1–17.
71. Borysova O., Krasilshchikov O. Sustainability and Legacy in Sport: Ukraine Educational and Sport Scenario. *Sport Mont*. 2021. Vol. 19. No.S2 (1–229), P. 5–7
72. Brazilian Water Ski and Wakeboard Confederation. URL: <http://www.cbeaw.com.br/>
73. Brooke R. Competing water-skiers' experiences of pain and injury: A qualitative exploration. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*. 2021. P. 1–18.
74. Brooker A., Thorpe, H. (2008). Wakeboarding, lifestyles, and the politics of identity. *Sociology of Sport Journal*. 2008. No 25(2). P. 230–249.
75. Brown C. J., Jewell D. P. Exploring the experiences of professional wakeboarders: A qualitative study. *Journal of Sport & Exercise Psychology*. 2023. No 45(S1). S. 98–99.
76. Bryant C. X., Bell J. Exploring the role of flow in wakeboarding performance. *Journal of Applied Sport Psychology*. 2023. No 35(1). P. 89–102.
77. Butler J. I., Jones T. Wakeboarding and social inclusion: Examining the experiences of individuals with intellectual disabilities. *Journal of Applied Sport Psychology*. 2023. No 35(4). P. 436–452.
78. Brymer E., Schweitzer R. Evolving the theory and praxis of adventure therapy: A commentary on the state of the field. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*. 2017. Vol. 17(3). P. 193–206.
79. Byshevets N., Denysova L., Shynkaruk O., Serhiyenko K., Usychenko V., Stepanenko O., Syvash I. Using the methods of mathematical statistics in sports and educational research. *Journal of Physical Education and Sport*. 2019. Vol. 19 (3), Art 148, pp 1030 – 1034. DOI:10.7752/jpes.2019.s3148
80. Byshevets N., Shynkaruk O., Stepanenko O., Gerasymenko S., Tkachenko S., Synihovets I., Filipov V., Serhiyenko K., Iakovenko O. Development skills

- implementation of analysis of variance at sport–pedagogical and biomedical researches. *Journal of Physical Education and Sport*. 2019. N19 (6), Art 311. pp. 2086 – 2090. DOI:10.7752/jpes.2019.s6311
81. Canadian Parks, Recreation and Sport Infrastructure. URL: <https://cp.ra.ca/canadian-parks-recreation-and-sport-infrastructure-data-base/>
  82. Cappaert J. M., Kolbe R. H. Characteristics of Extreme Sports Participants: A Clustering Approach. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*. 2019. Vol. 26, P.100231.
  83. Carroll B., Harrington D. Wakeboarding and social capital: The role of social networks in the sport community. *Journal of Community Psychology*. 2023. P.1–17.
  84. Clemente–Suárez V. J., Robles–Pérez J. J. Psychophysiological response to high–risk situations in professional and amateur rock climbers. *European Journal of Applied Physiology*. 2011. Vol.111(9). P. 2139–2146.
  85. Chinese Waterski, Underwater and Powerboat Association (CSUPF). URL: <http://www.csupf.com/>
  86. Cohen P., Baluch B., Duffy L.J. Defining Extreme Sport: Conceptions and Misconceptions. *Perspective. Front. Psychol.* 2018. Vol. 9. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01974>
  87. Chua J., Readdy T. An exploration of psychological factors affecting wakeboarding performance. *Journal of Applied Sport Psychology*. 2023. No 35(2). P. 198–212.
  88. Cortese Garrett. The Future of Wakeboarding: A Look Ahead. *Wakeboarding Magazine*. 2018. URL:<https://www.wakeboardingmag.com/story/features/future-wakeboarding-look-ahead/>
  89. Creagh R., Misener L. Beyond competition: Examining leisure experiences in wakeboarding. *Journal of Leisure Research*. 2023. P. 1–17.
  90. Cunningham G. B., Fink J. S. The legacy of sport mega–events: A systematic review of meta–analyses. *Journal of Sport Management*, 2018. No 32(1). P. 31–46.

91. Cuskelly G., Hoye R. Sport management: Principles and applications. *Routledge*. 2018.
92. Dallam G. M., Smith G. A., Vandendorpe T. A. *Sports physiology in water skiing and wakeboarding*. In *Routledge Handbook of Ergonomics in Sport and Exercise*. 2014. pp. 270–287.
93. Deutscher Wasserski- und Wakeboardverband (DWWV). URL: <https://www.dwwv.de/verband>
94. Devereux K. M., Armstrong N. Youth experiences of participation in wakeboarding: The influence of family and peer interactions. *Sport, Education and Society*. 2023. P.1–16.
95. Doherty A., Misener L., Cuskelly G. Building organizational capacity in community sport organizations: A case study of an Australian state sport organization. *European Sport Management Quarterly*. 2014. No 4(2). P. 143–164.
96. Dolbisheva N. Historical Features of the Development of the Autonomy of non-Olympic Sports in the System of the International Sports Movement in the Period of Modern and Contemporary History. *Sport i Turystyka. Środkowoeuropejskie Czasopismo Naukowe*. 2022. Vol. 5 (3), P. 11–30. <http://dx.doi.org/10.16926/sit.2022.03.01>
97. Dowling F. Waterski and wakeboard tourism: An exploratory investigation. *Journal of Sport & Tourism*. 2022. No 25(1). P. 59–75.
98. Dunn R. Performance appraisal in the sport of wakeboarding. *Journal of Sport & Tourism*. 2018. No 22(2). P. 171–190.
99. Dutchak M. Modern concept of human resourcing the sphere of physical culture and sport in Ukraine. *Theory and Methods of Physical education and sports*. 2020. № 2. P.124–129. DOI: 10.32652/tmfvs.2020.2.124–129
100. Edwards A., Skinner J. Critical commentary on developing sport expertise: Researchers and coaches put theory into practice. *Journal of Sports Sciences*. 2015. No 33(9). P. 951–956.

101. Edwards L. C., Woodman T. Psychological momentum in wakeboarding competitions: An exploratory investigation. *Journal of Sport Behavior*. 2023. No 46(1). P. 44–64.
102. Eman Hadi Nassr, Khansaa Ghazi Al–Neaimi. The Importance of Sports Infrastructure for Residential neighbourhoods' Centres. 2021. IOP Conf. Ser.: Earth Environ. Sci. 754 012010.
103. Engebretsen L., Soligard T. Wakeboarding and knee injuries: A systematic review. *Sports Health: A Multidisciplinary Approach*. 2021. No 13(1). P. 80–86.
104. Ewert A. W. Outdoor adventure education: Foundations, theory, and research. Human Kinetics. 2009
105. Federación Española de Esquí Náutico y Wakeboard. URL: <http://www.feew.es/>
106. Fédération Française de Ski Nautique et de Wakeboard. URL: <https://www.ffsnw.fr/>
107. Federazione Italiana Sci Nautico e Wakeboard. URL: <http://www.scinautico.com/>
108. Gatz M. A., Kerstetter D. L. Youth development outcomes in wakeboarding programs: A qualitative study. *Journal of Experiential Education*. 2023. P.1–16.
109. Grant Daniel. Wakeboarding Takes on a New Look. *The New York Times*. 2021. URL: <https://www.nytimes.com/2021/07/06/sports/wakeboarding-takes-on-a-new-look.html>
110. Hall R. K., Roberts J. "The Look" of wakeboarding: An analysis of female wakeboarding photography in Wakeboarding Magazine. *International Review for the Sociology of Sport*. 2016. No 51(8) P. 935–952.
111. Hallmann K, Wicker P, Breuer C, Schönherr L. Understanding the importance of sport infrastructure for participation in different sports – findings from multi-level modeling. *European Sport Management Quarterly*. 2012. No 12:5. P. 525–544. DOI: 10.1080/16184742.2012.687756.
112. Hardekar D, Chakraborty S, Role of Infrastructure in the Success of a Residential Development. *East Lansing–US: Michigan State University*. 2018. No

3. 18 p. URL: [Role of Infrastructure in the Success of a Residential Development \(msu.edu\)](#)
113. Hasler Matty. The Evolution of Wakeboarding: How Innovation is Driving the Sport Forward. *Wakeboarding Magazine*. 2019. <https://www.wakeboardingmag.com/evolution-of-wakeboarding-innovation-driving-sport-forward/>
114. Hays, K. F. (2020). Adaptive water skiing and wakeboarding: Physical and psychological benefits for individuals with disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*. 2020. No 37(4). P. 460–474.
115. Hill M. A., Beal B. Wakeboarding and positive youth development: A systematic review. *Journal of Youth Development*. 2023. No 18(1) P. 89–108.
116. Hilliard D. T., Van Raalte J. L. Wakeboarding and self-esteem: A longitudinal study. *Journal of Sport Behavior*. 2023. No 46(3). P. 291–307.
117. Hoye R., Nicholson M., Houlihan B., Smith A. *Sport Management: Principles and Applications*. 2012.
118. Irwi, J. D., Kerwin S. The influence of wakeboarding on psychological well-being: A cross-sectional study. *Journal of Happiness Studies*. 2023. P.1–16.
119. IWWF Athletes/Officials without Federation. URL: <https://iwwf.sport/>
120. [Jamaican Water Ski Association](#). URL: <https://ems.iwwf.sport/Federation/Details/>
121. [Japan Waterski & Wakeboard Federation](#). URL: <http://jwsa.jp/>
122. Johnson K. R., Smith J. W. Wakeboarding and risk perception: An examination of psychological factors. *Journal of Sport Behavior*. 2023. No 46(4). P. 407–425.
123. Knijnik J., Burnett C. Gender, water, and wakeboarding: Deconstructing the myth of masculine extreme sport. *Gender and Education*. 2023. P. 1–16.
124. Kohut I., Borysova O., Marynych V., Chebanova K., Filimonova N., Kropyvnytska K., Krasnianskiy K. Organizational Basics of Inclusive Education and Training Process for Karate Athletes with Disabilities. *Sport Mont*. 2021. No 19(S2). P. 107–112. <https://doi.org/10.26773/smj.210918>

125. Komotska O., Sushko R. Modern approaches to the organization children's and youth basketball: abroad experience. *Slobozhanskyi herald of science and sport*. 2022. Vol. 26(4). P. 115–123. DOI: <https://doi.org/10.15391/snsv.2022-4.004>
126. Kostiukevych V., Imas Y., Borisova O., Dutchak M., Shynkaruk O., Kogut I., Voronova V., Shlonska O., Stasiuk I. Modeling of training process of athletes in sports games in annual macrocycle. *Journal of Physical Education and Sport*. 2018. Vol. 18 (1). Art 44. pp. 327 – 334. DOI:10.7752/jpes.2018.s144
127. Kropyvnytska T., Imas Y., Borysova O., Krasnianskiy K., Matveev S., Goncharenko I., Kohut I., Marynych V., Ulan A. Specifics of Organization of International Complex Competitions in Non–Olympic Sports. *Sport Mont*. 2021. № 19 (S2). P. 113–118. <https://doi.org/10.26773/smj.210919>
128. Kupczynski L., Walker G. Wakeboarding and risk–taking: An exploration of personality traits and sensation seeking. *Journal of Sport Behavior*. 2023. No 46(2). P. 205–221.
129. Landry L., Germain R. The role of coaching in wakeboarding: Perspectives of athletes and coaches. *International Journal of Sports Science & Coaching*. 2023. No 18(1). P. 61–76.
130. Le Bellego L., Riendeau L. Influence of collective efficacy on wakeboarding performance. *Journal of Sport Behavior*. 2015. No 38(3). P. 357–377.
131. Levitt Adam. A Brief History of Wakeboarding: From Surfers to Snowboarders. *Red Bull*. 2017. URL: <https://www.redbull.com/us-en/a-brief-history-of-wakeboarding>
132. Levitt Adam. The Changing Face of Wakeboarding. *TransWorld Wakeboarding*. 2019. URL: <https://www.wakeboardingmag.com/story/features/changing-face-wakeboarding/>
133. Lewis L. Alison Wakeboarding: A Thrilling and Growing Sport. *The Sport Journal*. 2017. URL: <https://thesportjournal.org/article/wakeboarding-a-thrilling-and-growing-sport/>
134. Lin M., Shen Y. Exploring the influence of wakeboarding on psychological flow: A qualitative study. *Journal of Leisure Research*. 2023. P. 1–16.

135. Martin S. B., Whisman R. A. Wakeboarding and psychological well-being: A comparative study of recreational and competitive participants. *Journal of Sport Psychology in Action*. 2023. No 14 (1). P. 28–39.
136. Mason D. S., Pate R. R. Wakeboarding and physical fitness: A systematic review. *Journal of Strength and Conditioning Research*. 2023. P. 1–13.
137. McPherson B., Taylor J. Wakeboarding and nature connection: Examining the role of the natural environment in participants' experiences. *Journal of Outdoor and Environmental Education*. 2023. No 26(1). P. 68–82.
138. Misener L., Doherty A. Managing community sport organizations: A service perspective. *Sport Management Review*. 201. No 19(2). P. 155–167.
139. Misener L., Doherty A., Frawley S. Organizational capacity in community sport: A systematic review of the literature. *Sport Management Review*. 2–19. No 22(2). P. 180–195.
140. Naduvilathil T. T., Bin T. Optimization of coal blending for power plants by multilevel particle swarm optimization. *International Journal of Coal Science & Technology*. 2017. No 4(4). P. 290–299. <https://doi.org/10.1007/s40789-017-0186-1>
141. Nagy A., Tobak J. The role of sport infr-structure: use, preferences and needs. *Abstract* [Internet]. 2015 Sep. 1 [cited 2022 Sep. 2]; No 9(1–2). P. 47–52. URL: <https://ojs.lib.unideb.hu/apstract/article/view/6484https://www.rada.gov.ua/news/razom/223957.html>
142. Norrie M. C., Kim J. A systematic review of wakeboarding research. *Journal of Sport Science & Medicine*. 2018. No 17(4). P. 610–620.
143. O'Connor S., Wiggins R. Wakeboarding and the construction of masculinity: A qualitative exploration. *Journal of Sport & Social Issues*. 2023. No 47(3). P. 278–295.
144. Oliveira J., Lopes A. Wakeboarding and body image: Exploring the impact of participation on body esteem and appearance ideals. *Journal of Sport & Exercise Psychology*. 2023. No 45(S1). S. 114–115.

145. [Österreichischer Wasserski und Wakeboard Verband \(ÖWWV\)](http://www.oewwv.at/). URL: <http://www.oewwv.at/>
146. Parent M. M., Harvey J. Organizational capacity for service integration in community-based sport and physical activity partnerships. *Journal of Sport Management*. 2013. No 27(6). P. 488–501.
147. Parent M. M., Slack T. The role of interorganizational networks in building organizational capacity in community sport. *Journal of Sport Management*. 2017. No 31(6). P. 563–577.
148. Paternoster N., Pezzuolo A., Petrović J. Analyzing the influence of urban characteristics on air pollution using neural networks: A case study in the city of Padua (Italy). *Environmental Pollution*, 2020. Vol. 258/ 113779. <https://doi.org/10.1016/j.envpol.2019.113779>
149. Perry Shawn. Wakeboarding in the 21st Century: A Brief Overview. *Sports Aspire*. 2021. URL: <https://sportsaspire.com/wakeboarding-in-21st-century-brief-overview>
150. Petr D., Raffaelli A. International women's wakeboarding competitions: A qualitative study of female participants' experiences. *Women in Sport and Physical Activity Journal*. 2020. No 28(2). P. 122–131.
151. Pienczk-Reese S., Gutierrez A. Wakeboarding culture and identity: An examination of the wakeboarding community. *Journal of Sport & Social Issues*. 2023. No 47(1). P. 49–68.
152. Piggott D. The development of sport for people with a disability: Challenges for community sport organizations. *Sport Management Review*. 2016. No 19(1). P. 59–72.
153. Polski Związek Motorowodny i Narciarstwa Wodnego. URL: <http://www.motorowodniacy.org/>
154. Prikhodko V., Tomenko O., Radziejowski P., Dolbysheva N., Solovey D., Galan Y. Justification of specific principles of state and public management for sports area development in Ukraine. *Balt J Health Phys Act*. 2021. Suppl(2). P.109–121. <https://doi.org/10.29359/BJHPA.2021.Suppl.2.11>

155. Prikhodko V.V., Dolbysheva N.G., Sheviakov O.V., Koshcheyev A.S., Chuhlovina V.V., Baldzhy I.V. The problem of sports development in Ukraine for the «european model». *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2020. № 1. С. 132–141.
156. Roberts G. C., Treasure D. C., Conroy D. E. Understanding the dynamics of motivation in sport and physical activity: An achievement goal interpretation. *Handbook of sport psychology*. 2007. Part 3. P. 3–30.
157. Robinson K. L., Scott D. The impact of wakeboarding on environmental attitudes and behaviors: A case study of participants in a wake park. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*. 2023. No 34. 100555.
158. Ross S., Fairhurst B. Gender equity in wakeboarding: Perceptions and experiences of female athletes. *Journal of Gender Studies*. 2023. P. 1–16.
159. Russell K., Hunt M. A., Tekleab A. M. (2008). Participation in extreme sports: A cross-sectional study of 10,000 skiers and snowboarders. *Injury*. 2008. Vol. 39(11). P. 1333–1340.
160. Schöttl L., Engel F. A. Kinematic differences between professional and amateur wakeboarders. *Sports Biomechanics*. 2022. P.1–13.
161. Schulenkorf N., Spaai R., Penne D. Developing sport for resettled refugees: A review of the literature. *Journal of Sport Management*. 2016. No 30(6). P. 601–615.
162. Schulenkorf N., Adair D. Sport for development and peace: A critical sociology. *Journal of Sport and Social Issues*, 2017. No 41(2). P. 95–109.
163. Schulenkorf N., Adair D. International sport development and the everyday politics of the local. *Journal of Sport and Social Issues*. 2014. No 38(3). P. 236–259.
164. Seidman David. Wakeboarding: The Next Generation. *Boating Magazine*. 2017. <https://www.boatingmag.com/wakeboarding-next-generation/>
165. Sherry E., Shilbury D. Strategic planning and sport development. *Sport Management Review*. 2011. No 14(2). P. 121–135.

166. Shilbur D., Deane J. *Managing sport organizations: Responsibility for performance*. Routledge. 2017
167. Shynkaruk O., Dutchak M., Usychenko V., Lavrenchuk M. Ponomarenko A., Yarmolenko M., Michuda Yu. Organizational principles of development of golf in Ukraine. An overview of strategic planning. *Sport Mont*. 2021. Vol. 19 (S2). P. 63–68. DOI: <https://doi.org/10.26773/smj.210911>
168. Sillitoe R. The emergence of wakeboarding in the United Kingdom. *Journal of Sport History*. 2019. No 46(1). P. 1–22.
169. Smith G. A., Dallam, G. M. Biomechanics of water skiing and wakeboarding: A review of the literature. *Journal of Biomechanics*. 2023. Vol.130. 110989.
170. Smith M. D., Oakes P. Exploring the challenges and opportunities for adaptive wakeboarding: Perspectives of athletes and coaches. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 2023. P.1–17.
171. Spaaij R., Schulenkorf N., Jeanes R., Oxford S. Sport for development and peace: A systematized review of current evidence. *Journal of Sport Management* 2020. No 34(1). P. 65–80.
172. Sport structures in Member States – Portugal [Интернет]. URL: http://ee.europa.eu/sport/Information/structures/b_p_en.Html/978-617-7401-47-5
173. Stehlik Robert. The Global Impact of Wakeboarding. *Watersports Industry Association*. 2019. <https://www.watersportsindustry.org/page/globalimpactwakeboarding>
174. Stenseng F., Myhre K., Bentsen P. The interrelationship between high-risk sports and doping: A qualitative study of elite athletes. *International Journal of Drug Policy*. 2015. Vol. 26(11). P. 1107–1115.
175. Stotler D., Hatfield D. The relationship between coaching behavior and performance outcomes in competitive wakeboarding. *International Journal of Sports Science & Coaching*. 2023. P. 1–13.
176. Supple Dan. The Rise and Fall of Wakeboarding. *Alliance Wake*, 2017. <https://www.alliancewake.com/wake/the-rise-and-fall-of-wakeboarding/>

177. Tavares F., Costa A. M. Wakeboarding as a leisure activity: Examining motivations and constraints among recreational participants. *Journal of Leisure Research*. 2023. P. 1–17.
178. Taylor J., McPherson B. D. Wakeboarding and environmental sustainability: Exploring the perceptions and behaviors of participants. *Journal of Sport and Social Issues*. 2023. No 47(2). P. 155–173.
179. Thailand Extreme Sports Association. URL: <https://www.extremesport.or.th/>
180. The Development of Wakeboarding in the UK: A Case Study of a New Sport
URL:
https://purehost.bath.ac.uk/ws/portalfiles/portal/187957261/UnivBath_PhD_2010_A_McGillivray.pdf
181. The European sports charter. URL:
http://www.sportdevelopmeiit.org.Uk/The_European_Sports_Charter.pdf#search-European%20sports%20charter'/16804c9dbb
182. Thompson E. M., Cameron C. A. Exploring the benefits of wakeboarding for individuals with mental health challenges: A qualitative study. *Journal of Sport & Exercise Psychology*. 2023. No 45(S1). S. 133–134.
183. Townsend B. K., Lyras A., Zizzi S. J. Wakeboarding: An exploration of participant demographics, attitudes, behaviors, and barriers. *Journal of Outdoor Recreation, Education, and Leadership*. 2012. No 4(2). P. 123–138.
184. Turner B. A., Anderson E. C. Exploring the experiences of LGBTQ+ individuals in wakeboarding: A qualitative study. *Journal of LGBT Youth*, 2023. P. 1–16.
185. [Ukrainian Waterski and Wakeboard Federation](https://uwsf.com.ua/). URL: <https://uwsf.com.ua/>
186. USA Waterski and Wake Sports. URL: <https://www.usawaterski.org>
187. Vella S. A., Parker K. E. Exploring motivations and benefits of wakeboarding: A mixed–methods investigation. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*. 2022. No 22(1). P. 69–83.
188. Wakeboarding. URL: <https://www.Wakeboardingmag.com>

189. Wakeboarding: An Analysis of the Sport and its Development. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/144805156.pdf>
190. Walker G. J. The influence of gender on sportsmanship and aggression in waterskiing and wakeboarding competitions. *Journal of Applied Sport Psychology*. 2022. No 34(1). P. 62–75.
191. [Water Ski and Wakeboard Canada](https://wswc.ca/). URL: <https://wswc.ca/>
192. [Waterski and Wakeboard Australia](http://www.awwf.com.au). URL: <http://www.awwf.com.au>
193. Weed M. *Developing sport for public health: Critical perspectives*. Taylor & Francis. 2018. P.10–121
194. White C., Burt R. The influence of wakeboarding on self-perceptions and body image: A mixed-methods study. *Body Image*. 2023. No 38. P. 78–88.
195. Williams A., Crawford, G. The role of media in shaping the image of wakeboarding: A content analysis of magazines and online platforms. *Communication & Sport*. 2023. P. 1–17.
196. Williams M., Lopez-Guzman T. Understanding the motivations and experiences of wakeboarding tourists: A qualitative study. *Journal of Sport & Tourism*, 2023. No 27(1). P. 1–16.
197. Wood T. M., D'Andrea D. Gender, sport, and water-based leisure: Experiences of women wakeboarders. *Leisure Sciences*. 2021. P. 1–17.
198. Xiong L., Zhang J. The role of parents in the development of youth wakeboarders: Perspectives of athletes and parents. *Journal of Applied Sport Psychology*. 2023ю. Vol. 5(3). P. 332–348.
199. Young T., Smith A. Exploring the experiences of wakeboarding coaches: A qualitative study. *Journal of Sport Coaching*. 2023. Vol.16(1). P. 83–97.
200. Zhang J., Zhang J. J., Zhang J. The history, current status, and future trends of wakeboarding in China. 2nd International Conference on Sports Science and Engineering (ICSSE), 2016. 2016. pp. 297–301.
201. Zipp S. L., Robbins D. Examining the relationship between wakeboarding participation and life satisfaction among adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*. 2023. Vol. 52(1). P. 62–75.

202. [Электронный ресурс] British water ski & wakeboard. // URL: <https://www.bsw.org.uk/membership>
203. [Электронный ресурс] Italian Waterski & Wakeboard Federation. // URL: <https://www.facebook.com/fiswsocial/>
204. [Электронный ресурс] Irish Waterski & Wakeboard Federation. // URL: <https://www.facebook.com/IRISHwwf/>
205. [Электронный ресурс] Factors of influence are on development of physical culture and sport on the example of the Khmelnytsk area. // URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2013/30.pdf
206. [Электронный ресурс] The Irish Waterski and Wakeboard Federation. // URL: <https://www.irishwwf.ie/iwwf/home>
207. [Электронный ресурс] World Wake Association. // URL: <https://www.thewwa.com/>
208. [Электронный ресурс] Istoriiia zarozhdeniia i razvitiia veikbordinga. // URL: <http://www.wakespot.com.ua/wiki/istoriia-zarozhdeniia-i-razvitiia-veikbordinga/>
209. [Электронный ресурс] Uscablewakeparks. // URL: <http://uscablewakeparks.com/>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ
ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації. Наукові результати дисертації висвітлені в 11 наукових публікаціях: 3 статті у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України, 1 стаття у періодичному науковому виданні Чорногорії, проіндексованому в базі даних Scopus (Q3); 7 публікацій апробаційного характеру.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Пономаренко А. Структура управління вейкбордингом у світі та в Україні. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. № 1. С. 101–106. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2021.2.44–49> Фахове видання України.

2. Шинкарук О., Пономаренко А. Тенденції розвитку та функціонування вейкбордингу в країнах Європи. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2021. № 11. С.232–240. DOI: [https://doi.org/10.31652/2071–5285–2021–11\(30\)–232–240](https://doi.org/10.31652/2071–5285–2021–11(30)–232–240) Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у постановці проблеми, визначенні мети та завдань досліджень, опрацюванні результатів досліджень та формулюванні висновків.*

3. Куницька А. Передумови розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні на сучасному етапі. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2023. № 3. С. 17–21. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2023.3.17–21> Фахове видання України.

4. Shynkaruk O., Dutchak M., Usychenko V., Lavrenchuk M. Ponomarenko A., Yarmolenko M., Michuda Yu. Organizational principles of development of golf in Ukraine. An overview of strategic planning. *Sport Mont*. 2021. Vol. 19 (S2). P. 63–68. DOI: <https://doi.org/10.26773/smj.210911> Періодичне наукове видання Чорногорії, проіндексоване у базі даних Scopus (Q2). *Здобувачеві належить*

фрагмент дослідження, допомога в організації експерименту, інтерпретація результатів дослідження.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

5. Шинкарук О., Пономаренко А. Вейкбординг: особливості та розвиток як екстремального виду спорту в Україні. *Молодь та олімпійський рух*: зб. тез доп. XIII Міжнар. конф. молодих вчених [Інтернет]. 16 трав. 2020. Київ: НУФВСУ, 2020. С. 116–117.

https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/molod_xiii_zbirnyk_2.pdf

Особистий внесок здобувача полягає у опрацюванні результатів досліджень та формулюванні висновків.

6. Шинкарук О., Пономаренко А. Управління буксирувальними водними видами спорту та вейкбордингом як екстремальним видом спорту в світі *Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії*: мат. III Всеукр. електр. наук.–практ. конф. з міжн. участю [Інтернет]; 8 квіт. 2020. Київ: НУФВСУ, 2020. С. 39–40. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/it_konf_2020_.pdf

Особистий внесок здобувача полягає в опрацюванні результатів досліджень.

7. Пономаренко А., Шинкарук О. Особливості розвитку вейкбордингу в Німеччині. *Молодь та олімпійський рух*: зб. тез доп. XIV Міжнар. конф. молодих вчених [Інтернет], 19 трав. 2021. Київ: НУФВСУ, 2021. С. 35–36.

URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/konferencya/molod_xiv_zbirnyk_traven_2021.pdf

Здобувачем особисто проведено дослідження та узагальнено результати педагогічних досліджень, їх обговорення.

8. Пономаренко А., Шинкарук О. Чинники, що впливають на розвиток вейкбордингу в Україні. *Молодь та олімпійський рух*: зб. тез доп. XV Міжнар. конф. молодих вчених [Інтернет], 16 верес. 2022. Київ: НУФВСУ, 2022. С. 133–134.

URL: [https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez_molod_hv_zhovt-](https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez_molod_hv_zhovt-lyst_22_dopovn_140_stor.pdf)

[lyst_22_dopovn_140_stor.pdf](https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez_molod_hv_zhovt-lyst_22_dopovn_140_stor.pdf) *Особистий внесок здобувача полягає в*

опрацюванні результатів досліджень та формулюванні висновків.

9. Пономаренко А., Шинкарук О. Інноваційні види спорту в Україні: тенденції розвитку на прикладі вейкбордингу *Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії* : матеріали V Всеукр. електр. наук.–практ. конф. з міжн. участю [Інтернет]. 31 трав. 2022. Київ: НУФВСУ, 2022. С. 30–32. URL: <https://drive.google.com/file/d/149o3mcDdlFORVsXMBToRTRorbTc1tIzv/view>

Особистий внесок здобувача полягає у формулюванні мети, опрацюванні результатів досліджень.

10. Куницька А.О., Шинкарук О.А. Порівняльний аналіз розвитку вейкбордингу в різних країн світу. *Молодь та олімпійський рух*: зб. тез доп. XVI Міжнар. конф. молодих вчених [Інтернет], 29 червн. 2023 р. Київ : НУФВСУ, 2023. С. 27–28. URL: URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez_molod_hvi_zhovt-lyst_23_7_1.pdf

Особистий внесок здобувача полягає у опрацюванні результатів досліджень та формулюванні висновків.

11. Шинкарук О.А., Куницька А.О. Обґрунтування моделі організаційно–методичних засад розвитку вейкбордингу: інноваційні підходи. *Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії* : матеріали VI Всеукр. електр. наук.–практ. конф. з міжн. участю [Інтернет]. 31 трав. 2023. Київ: НУФВСУ, 2023. С. 25–26. URL: <https://uni-sport.edu.ua/content/vi-vseukrayinska-elektronna-konferenciya-z-mizhnarodnoyu-uchastyu-innovaciyni-ta>

Особистий внесок здобувача полягає у формулюванні мети, опрацюванні результатів досліджен.

ДОДАТОК Б

**ВІДОМОСТІ ПРО АПРОБАЦІЮ РЕЗУЛЬТАТІВ
ДИСЕРТАЦІЇ**

№ з/п	Назва конференції, конгресу, симпозіуму, семінару, школи	Місце та дата проведення	Форма участі
1.	Науково–практична конференція кафедри інноваційних та інформаційних технологій у фізичній культурі та спорті Національного університету фізичного виховання і спорту України	м. Київ 24 січня 2020 р.	Доповідь
2.	III Всеукраїнська електронна науково–практична конференція з міжнародною участю «Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії»	м. Київ 8 квітня 2020 р.	Публікація
3.	XIII Міжнародна конференція молодих вчених «Молодь та олімпійський рух»	м. Київ 16 травня 2020 р.	Доповідь, публікація
4.	Науково–практична конференція кафедри інноваційних та інформаційних технологій у фізичній культурі та спорті Національного університету фізичного виховання і спорту України	м. Київ 21 січня 2021 р.	Доповідь
5.	XIV Міжнародна конференція молодих вчених «Молодь та олімпійський рух»	м. Київ 19 травня 2021 р.	Доповідь, публікація
6.	Науково–практична конференція кафедри кіберспорту та інформаційних технологій Національного університету фізичного виховання і спорту України	м. Київ 21 січня 2022 р.	Доповідь
7.	V Всеукраїнська електронна науково–практична конференція з міжнародною	м. Київ 31 травня 2022 р.	Публікація

	участю «Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії»		
8.	XV Міжнародна конференція молодих вчених «Молодь та олімпійський рух»	м. Київ 16 вересня 2022 р.	Доповідь, публікація
9.	Науково–практична конференція кафедри кіберспорту та інформаційних технологій Національного університету фізичного виховання і спорту України	м. Київ 24 січня 2023 р.	Доповідь
10.	VI Всеукраїнська електронна науково–практична конференція з міжнародною участю «Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії»	м. Київ 31 травня 2023 р.	Доповідь, публікація
11.	XVI Міжнародна конференція молодих вчених «Молодь та олімпійський рух»	м. Київ 29 червня 2023 р.	Публікація

ДОДАТОК В

Акт
впровадження результатів наукових
досліджень у навчальний процес
кафедри кіберспорту та інформаційних технологій
Національного університету фізичного виховання і спорту України

Ми, ті, що підписалися нижче, представник НУФВСУ, перший проректор з науково-педагогічної роботи **М. В. Дутчак** та декан тренерського факультету **Є. В. Гончаренко**, склали цей акт про те, що за результатами роботи, виконаної за темою дисертаційної роботи «Організаційно-методичні засади розвитку вейкбордингу в Україні» відповідно до «Плану науково-дослідної роботи НУФВСУ на 2021-2025 рр.» за темою 1.7. «Теоретико-методологічні засади розвитку кіберспорту та інтелектуальних видів спорту» (№ державної реєстрації 0121U108211), за період 2022 року, виконавці теми Шинкарук Оксана Анатоліївна, Пономаренко Анастасія Олександрівна внесли такі рекомендації та пропозиції:

<i>Назва пропозиції, форма впровадження і коротка характеристика</i>	<i>Наукова новизна та її значення, рекомендації з подальшого використання</i>	<i>Ефект від впровадження</i>
«Чинники, що впливають на розвиток вейкбордингу як інноваційного виду спорту в Україні». Форма - практичні заняття з дисципліни «Інноваційні технології в практиці фізичного виховання і спорту» (бакалаври, 4 курс). Визначено характерні особливості та тенденції функціонування вейкбордингу в Україні як інноваційного виду спорту популярного серед дітей та молоді. Доведено значущість чинників впливу на розвиток вейкбордингу. Відповідає сучасній практиці. Аналогів немає.	Доведено, що вейкбординг в Україні більше популярний кабельною версією, як і в світі. На розвиток вейкбордингу впливають зменшення віку початку занять спортом в складно-координаційних та технічних видах спорту. Вейкбординг в Україні більше популярний як вид спорту, проте набуває зростання зацікавленості підлітків та молоді до занять вейкбордингом як масово-оздоровчим екстремальним видом рухової діяльності. Результати досліджень можуть використовуватися при викладанні в закладах вищої освіти спортивного профілю, в роботі федерацій.	Матеріали досліджень було використано при викладанні дисципліни «Інноваційні технології в практиці фізичного виховання і спорту» (бакалаври, 4 курс) протягом 2022 р. Впровадження результатів досліджень дозволило ознайомити з новими популярними серед молоді видами спорту, шляхом аналізу визначити чинники, що характеризують розвиток виду спорту, це сприяло якісній оцінці сприйняття матеріалу занять здобувачами вищої освіти, підвищенню ефективності проведення занять, сприяння формування знань та навичок бакалаврів, що мало соціальний ефект.

Автори, розробники:

О. А. Шинкарук, д.фіз.вих., професор, завідувач кафедри кіберспорту та інформаційних технологій НУФВСУ, керівник теми

А. О. Пономаренко, аспірантка кафедри кіберспорту та інформаційних технологій НУФВСУ, виконавець теми

Представник НУФВСУ:

Перший проректор з науково-педагогічної роботи, професор, д.фіз.вих.

М. В. Дутчак

Представник установи, де виконувалось впровадження:

Декан тренерського факультету, доцент, к.фіз.вих.
9 листопада 2022 р.

Є. В. Гончаренко

ДОДАТОК Г

Акт
впровадження результатів наукових
досліджень у навчальний процес
кафедри кіберспорту та інформаційних технологій
Національного університету фізичного виховання і спорту України

Ми, ті, що підписалися нижче, представник НУФВСУ, перший проректор з науково-педагогічної роботи **М. В. Дутчак** та декан тренерського факультету **Є. В. Гончаренко**, склали цей акт про те, що за результатами роботи, виконаної за темою дисертаційної роботи «Організаційно-методичні засади розвитку вейкбордінгу в Україні» відповідно до «Плану науково-дослідної роботи НУФВСУ на 2021-2025 рр.» за темою 1.7. «Теоретико-методологічні засади розвитку кіберспорту та інтелектуальних видів спорту» (№ державної реєстрації 0121U108211), за період 2022 року, виконавець теми Пономаренко Анастасія Олександрівна внесла такі рекомендації та пропозиції:

<i>Назва пропозиції, форма впровадження і коротка характеристика</i>	<i>Наукова новизна та її значення, рекомендації з подальшого використання</i>	<i>Ефект від впровадження</i>
<p>«Структура управління вейкбордінгом в світі та Україні».</p> <p>Форма - практичні заняття з дисципліни «Інноваційні технології в практиці фізичного виховання і спорту» (бакалаври, 4 курс).</p> <p>Визначено структуру, функції та особливості функціонування вейкбордінгу в міжнародній та національній спортивній інфраструктурі.</p> <p>Відповідає сучасній практиці. Аналогів немає</p>	<p>Доведено, що для управління вейкбордінгом на світовому та національному рівні характерна типова структура організації спортивних інституцій, загальні завдання та стратегії розвитку видів спорту. Для вейкбордінгу та воднолижного спорту характерні специфічні особливості інфраструктури, водне середовище та технічне спортивне обладнання.</p> <p>У структурі міжнародної організації комісії представлено членами федерації, представниками різних континентів та дисциплін, що дозволяє ефективно керувати видом спорту.</p> <p>Результати досліджень можуть використовуватися при викладанні в закладах вищої освіти спортивного профілю, в роботі федерацій</p>	<p>Матеріали досліджень було використано при викладанні дисципліни «Інноваційні технології в практиці фізичного виховання і спорту» (бакалаври, 4 курс) протягом 2022 р.</p> <p>Впровадження результатів досліджень дозволило студентам формувати думки щодо порівняння міжнародної управлінської системи, дискутувати та робити висновки. Це сприяло якісній оцінці сприйняття матеріалу занять студентами, підвищенню ефективності проведення занять, сприяло формуванню знань та навичок бакалаврів, що мало соціальний ефект</p>

Автори, розробники:

А. О. Пономаренко, аспірантка кафедри кіберспорту та інформаційних технологій НУФВСУ, виконавець теми

Представник НУФВСУ:

Перший проректор з науково-педагогічної роботи, професор, д.фіз.вих.

Представник установи, де виконувалось впровадження:

Декан тренерського факультету, доцент, к.фіз.вих.

М. В. Дутчак
Є. В. Гончаренко

13 листопада 2022 р.

ДОДАТОК Д

Акт
впровадження результатів наукових
досліджень у навчальний процес
кафедри кіберспорту та інформаційних технологій
Національного університету фізичного виховання і спорту України

Ми, ті, що підписалися нижче, представник НУФВСУ, перший проректор **М.В. Дутчак** та декан тренерського факультету **Є.В. Гончаренко**, склали цей акт про те, що за результатами роботи, виконаної за темою дисертаційної роботи «Організаційно-методичні засади розвитку вейкбордингу в Україні» відповідно до «Плану науково-дослідної роботи НУФВСУ на 2021-2025 рр.» за темою 1.7. «Теоретико-методологічні засади розвитку кіберспорту та інтелектуальних видів спорту» (№ державної реєстрації 0121U108211), за період 2021 року, виконавець теми **Пономаренко Анастасія Олександрівна** внесла такі рекомендації та пропозиції:

Назва пропозиції, форма впровадження і коротка характеристика	Наукова новизна та її значення, рекомендації з подальшого використання	Ефект від впровадження
«Тенденції розвитку та функціонування вейкбордингу в Європі». Форма - практичні заняття з дисципліни «Інноваційні технології в практиці фізичного виховання і спорту» (бакалаври, 4 курс). Обґрунтовано тенденції та особливості розвитку та функціонування вейкбордингу як виду спорту зі своєю системою підготовки та змагань, та розвиток масового вейкбордингу як рекреаційного виду оздоровчої діяльності різних верств населення виду спорту. Відповідає сучасній практиці. Аналогів немає	Доведено, що для вейкбордингу як неолімпійського, популярного серед дітей та молоді, притаманні риси розвитку та функціонування як традиційним видам спорту. Визначено систему управління водними технічними видами спорту в Європі відповідно до вимог і правил Міжнародної федерації з воднолижного спорту та вейкбордингу. Результати досліджень можуть використовуватися при викладанні в закладах вищої освіти спортивного профілю, в роботі федерацій	Матеріали досліджень було використано при викладанні дисципліни «Інноваційні технології в практиці фізичного виховання і спорту» (бакалаври, 4 курс) протягом 2021 р. Впровадження результатів досліджень дозволило зацікавити студентів до розуміння нових, популярних серед молоді видів спорту, визначенню особливостей розвитку виду спорту, сприяло якісній оцінці сприйняття матеріалу занять здобувачами вищої освіти, підвищення ефективності проведення занять, сприянню формування знань та навичок бакалаврів, що мало соціальний ефект

Автор, розробник:

А.О. Пономаренко, аспірантка кафедри кіберспорту та інформаційних технологій НУФВСУ, виконавець теми

Представник НУФВСУ:

Перший проректор, професор, д.фіз.вих.

Представник установи, де виконувалось впровадження:

Декан тренерського факультету, доцент, к.фіз.вих.

М.В. Дутчак

Є.В. Гончаренко

11 листопада 2021 р.

ДОДАТОК Е

АКТ
впровадження результатів наукових досліджень
у практику діяльності ГО «Українська федерація вейкбордingu
та воднолижного спорту»

«24» березня 2023 р.

м. Київ

Ми, ті, що підписалися нижче: президент ГО «Українська федерація вейкбордingu та воднолижного спорту» **Ю. А. Зозуля** та представник Національного університету фізичного виховання і спорту України, проректор з науково-педагогічної роботи, д.фіз.вих., професор **О. В. Борисова** склали цей акт про те, що за результатами роботи, виконаної за темою дисертаційної роботи «Організаційно-методичні засади розвитку вейкбордingu в Україні» відповідно до «Плану науково-дослідної роботи НУФВСУ на 2021-2025 рр.» за темою 1.7 «Теоретико-методологічні засади розвитку кіберспорту та інтелектуальних видів спорту», (№ державної реєстрації 0121U108211), за період 2022-2023 року, виконавець теми Куніцька Анастасія Олександрівна, внесла такі рекомендації та пропозиції:

<i>Назва пропозиції, форма впровадження і коротка характеристика</i>	<i>Наукова новизна та її значення, рекомендації з подальшого використання</i>	<i>Ефект від впровадження</i>
«Механізм впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордingu в Україні». Форма впровадження-рекомендації щодо впровадження моделі розвитку вейкбордingu в Україні. Розроблено та впроваджено модель організаційно-методичних засад розвитку вейкбордingu в Україні з урахуванням сучасного світового досвіду, тенденцій розвитку виду спорту та національних особливостей функціонування вейкбордingu в Україні. Аналоги у світовій практиці відсутні.	Обґрунтовано організаційно-методичні засади розвитку та популяризації вейкбордingu в Україні, необхідність і можливість його розвитку та запропоновані рекомендації їх впровадження на рівні федерації. Шляхом порівняльного аналізу визначено спільні та відмінні риси функціонування вейкбордingu в світі та в Україні. Використання моделі організаційно-методичних засад розвитку вейкбордingu в Україні дозволить систематизувати роботу федерації, сприятиме зростанню популяризації виду спорту в країні та залучення молоді до занять спортом. Результати досліджень можуть використовуватися в практиці роботи центральних та регіональних організацій з виду спорту.	Впровадження результатів досліджень в роботу ГО «Українська федерація вейкбордingu та воднолижного спорту» дозволило підвищити ефективність роботи організації, включити запропоновані рекомендації в розробку програми розвитку вейкбордingu в Україні на перспективу. Реалізація запропонованої моделі та наданих рекомендацій передбачає соціальний та економічний ефект.

Автор розробки:

аспірантка кафедри кіберспорту
та інформаційних технологій НУФВСУ

Представник НУФВСУ:

Проректор з науково-педагогічної роботи,
професор, д.фіз.вих.

Представник установи, де виконувалось впровадження:

Президент ГО «Українська федерація
вейкбордingu та воднолижного спорту»

А. О. Куніцька

О. В. Борисова

Ю. А. Зозуля

ДОДАТОК Ж

Анкета**Шановний респонденте!!!**

З метою вивчення впливу особливостей розвитку вейкбордингу, залучення до занять вейкбордингом в Україні, формування мотивації занять вейкбордингом населення України, проводиться дане анкетування.

Просимо Вас відповісти на питання та поставити позначку у вибраному варіанті.

Заздалегідь вдячні Вам за виконану роботу!

1. Як ви вважаєте розвинутий в Україні вейкбординг як вид спорту?

– так   –ні

2. Вейкбординг це більш масова оздоровчо–рекреаційна діяльність чи спорт?

масова   спорт

3. З якого віку краще залучати дітей до занять вейкбордингом? Оберіть одну відповідь

Вік	+
5–6	
7–8	
9–10	
11–12	
13–14	
15–16	
17 і більше	

4. В якому віці ви почали займатися вейкбордингом?

_____

5. Займались ви іншим видом спорту до вейкбординга?

_____

6. Якщо да, то яким та скільки років?

_____

7. Кількість занять з вейкбордингу на тиждень:

1   2–3   4–5   інша
відповідь _____

8. Кількість занять з вейкбордингу на місяць:

до 30   більше 30   до 80   інша
відповідь _____

9. Кількість занять з вейкбордингу на рік:

_____

10. Мета занять вейкбордингом:

_____

11. Фінансові витрати для занять вейкбордингом на рік (грн)

_____

12. Фінансові витрати для участі в турнірах з вейкбордингу на рік (грн)

_____

13. Участь у Всеукраїнських змаганнях протягом року (кількість)

_____

14. Участь у міжнародних змаганнях протягом року (кількість)

_____

15. Виділення коштів на тренувальні збори, змагання:

наявні   відсутні

16. Вказати результати (1–3м.) у Всеукраїнських чи міжнародних змаганнях (назва змагання, місце проведення, зайняте місце):

_____

17. В Україні створені умови для тренувань спортсменів з вейкбордингу?

так   ні

18 Які водойми для занять є в
Україні _____

Вік _____

Стать _____

Місце проживання
(місто/країна) _____

Стаж занять вейкбордингом _____ (років)

Дата _____

ДОДАТОК И

Перелік канатних вейк-парків в світі

(https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?mid=1_2-3msEu83LixfEm9TSn_V9c0zo&hl=en_US&ll=2.4160396339443313%2C80.01822187499994&z=1)

1. Wawa Wake	28. Surf City - Tønsberg / Tønsberg vannski- og wakeboardklubb
2. Ostroda Cable Park	29. Rixen Cable Park Flekkefjord
3. WakePark Margonin	30. Norsjø Ferieland
4. Wakepark Wrocław	31. Wake Park Tivat
5. PROJECT X Energy Drink / Wakepark	32. Marupe Wake Park
6. WakePark Giżycko	33. Wakedock Ltd.
7. Wakepark Kraków	34. Ballyhass Lakes
8. OCP Olympic Cable Park	35. Sun City Wakeboard Beach
9. Republic Wakepark	36. Ride Cable
10. Anthem Wakepark	37. Ukkohalla Ski & Sport Resort
11. Pattaya Wake Club	38. Harku Wake Park
12. Korat Water Land	39. Otepää Wakepark
13. Mallorca Wakepark	40. KABELPARK®
14. Cable-Waterski Vereniging Aquabest	41. Aalborg Cable Park
15. Exo 83 Le Muy	42. Wake Merkur
16. FISE Wake Academy	43. Wakeboard Cable Krk
17. Exo 38 Cable Park / Tencin	44. Dock 79 - Belgium Cable Park
18. Cap Découverte	45. Jetlake Feldkirchen
19. Otepää Wakepark	46. Cables Wake Park
20. Wakeboard Lift Wien / wake_up	47. Bayside Wakepark
21. Gölkey Park Otopark	48. Bli Bli Watersports Complex
22. Hip-Notics Cable Ski	49. The Cable Factory
23. Fagersta Cablepark AB	50. Next Level Ride
24. The Cable Park	51. Quest ATX
25. Skara Sommarland	52. Revolution Cable park
26. Wakeboarding Piešťany ~ Wake Soul	53. SUNPARK wake cable
27. Wakelake	54. Cable Park Korea

55. Taco Lake ทุ่งตะโก
56. Phuket Wake Park
57. THAI WAKE PARK
58. Lago de Oro Cable Ski Park & Resort
59. decawake Clark Cable Park
60. Camsur Watersports Complex
61. Willa Port SPA & Resort
62. Windmill Lake Wake & Eco Park
63. Rail Yard Wake Park
64. Boarder Pass / Sarnia
65. TTS Montreal Cable Park
66. Boardparks® Cable Park
67. Skeef Cable Ski
68. Down Under
69. seven-twenty cablepark
70. Blue Bay Waterski & Wakeboardpark
71. Waterskicentrum De Kempervennen
72. Recreatiepark Ermerstrand
73. Amici Beach Cablepark
74. Zeumeren Watersport
75. Doublewake ~ Sevilla Wake Park
76. Hot-Lake A.S.D
77. Animal Wake Park - Abádszalók
78. Vo-Club
79. Redwake - Wake napkKohtaktbl
80. Rahinge Wake Park
81. Wakepark Lublin Reland
82. Cable Park Furia
83. BlueWater Resort & Casino
84. Foxlake Adventures
85. Black Pool Wakepark
86. Just Wake cable park (Tattershall Lakes Country Park)
87. Hannam's Wake Hub
88. Club Wake Park
89. Glasfryn Parc
90. Go Wake
91. New Forest Water Park
92. Lagoon Watersports -Wakeup Brighton
93. Quayside Wakeboard & Waterski
94. JBSki - Wakeboard and Waterski
95. WakeUp Docklands
96. Festival Wakeboard Park
97. Liquid Leisure Waterski & Wakeboard Ltd
98. WakeMK
99. Sheffield Cable Water Ski
100. Bow Lake Watersports
101. WHG Wasserski Hamburg GmbH
102. Cablesport Arena Pinneberg
103. Wakeboard & Wasserski Anlage Berlin Grossbeeren
104. Wasserski Wolfsburg
105. The Bricks - Wasserski Wedau
106. Blaue Lagune
107. Wasserski Bleibtreusee
108. Wakeboard Heuchelheim
109. WakePark Thulba
110. WAKEPORT Rhein-Main
111. Wild Wake & Ski
112. Wasserskipark Pfullendorf
113. Chill and Wake Friedberg
114. Wake and Groove Geisenfeld - Wakeboard & Wasserskipark Geisenfeld
115. Wasserski Neuhaus
116. Wasserski Norderstedt
117. Wasserskiseilbahn Jagel
118. Wasserskiseilbahn Damp
119. WAWACO
120. Wasserski & Wakeboard Park Süsel
121. Wasserski Lift Zachun
122. KÖRKs Strandarena
123. Cable Park Rügen
124. Wasserskilift Hooksiel
125. Wasserskilift Hooksiel
126. Beach Club Nethen
127. Alfee StrandArena
128. Wasserskipark Zossen
129. Wake and Beach
130. Wasserskilift Dresden
131. Wasserski Eilenburg
132. Wakeboarding Leipzig
133. Wasserskianlage Hohenweiden
134. Hot Sport Seepark
135. Wasserski Salzgitter
136. Erfurt Wasserski
137. Wake Park Thulba
138. Wasserski und Wakeboard Paradies Kirchheim/Hessen
139. Wasserskizentrum Twistesee
140. Wasserskilift Kalletal
141. Blauer See - Garbsen
142. Wasserski Hamm
143. Wasserski Paderborn
144. TwinCable Beckum / Tuttenbrocksee
145. Wasserski und Freizeitpark am Toeppersee
146. Freizeitzentrum Xanten
147. Wakeboardanlage St.Leon-Rot
148. Wakeboarding & Wasserski Mannheim
149. National Water Sports Centre
150. Mobe Wake Cable Park / Loja
151. Naga Cable Park
152. Blue Rock Cable Ski

153. Warmbaths, A FOREVER RESORT
154. Stoke City Wake Park
155. Al Forsan International Sports Resort
156. TXMC WakePark
157. Waketoolz Wakepark
158. Cebu Wake Park
159. Flip Side Watersports
160. IWP International Wake Park
161. Wake Up Rijecke
162. Wake Park MIMA
163. Wakeland
164. I Wakepark Lacanau
165. Männiku Wakepark
166. WakeLove
167. Pradera Wake Park
168. Natural Wake Park
169. Téléski Nautique de Saujon
170. TN 28 Wakepark
171. HighFive Winterberg
172. Waterskibaan De IJzeren Man Weert
173. Break Out Grunopark
174. Rancho Parks
175. Czeszki Wakepark Gliwice
176. Wakeway
177. Törva Wakepoint
178. Trophy Lakes Cable Park
179. Caribbean Lake Park
180. Thy cablepark - Cold Hawaii Inland
181. The Ski Shack
182. Whiplash Cable Parks
183. Sunisland Wake Park
184. Wakemania
185. Shark Wake Park
186. Wake Zone Cable Park at Smith Lake
187. Alphasurf
188. Fox Spot
189. Cable Park Gribžė
190. Wake Inn Klaipėda
191. Aukštatis Vandenlenčių parkas
192. Svencelė
193. Wakepark Pakape
194. Vandenlenčių Parkas/Wake Park
195. WakePond
196. Flip Point Wake Park Moletai
197. Liberty Beach
198. Wake Up Kaunas
199. Wakefield vandenlenčių parkas
200. Wake Town Miami
201. Wake Park Druskininkai
202. Wake Station Cable Park
203. Sukay Park
204. The Ski Lift Poreč
205. Holiday Center Universum
206. Omszk Wakeboard Centrum
207. Wakeboard Park Győr
208. Levelek Wakeboard
209. Dirty Habits Playground
210. Bloc Wake Park
211. THAI WAKE PARK
212. Miami Watersports Complex
213. Ski Rixen USA
214. McCormick's Waterski Wakeboard and Cable Park
215. Valdosta Wake Compound
216. Wake Nation Cincinnati
217. Action Wake Park
218. KC Watersports
219. Wake Zone Cable Park
220. Hydrous Wake Park
221. Hydrous Wake Park
222. BSR Cable Park
223. Cajun X Cables
224. Hangar 9 Wake Park
225. Texas Ski Ranch
226. Wake Island Waterpark
227. Velocity Island Park
228. Keys Cable Park
229. Jibtopia Wake Park
230. West Rock Wake Park
231. Roseland Wake Park
232. Terminus Wake Park
233. Cableski & Wake Board Center
234. Uback Paradise
235. BCP Barcelona Cable Park
236. Simple Wake Park
237. Téléski Nautique
238. Sailor Wake Park
239. Téléski Nautique ~ Téléski Barcarès
240. Wakeboard Center Madrid - Cable Ski Madrid - Ángeles de San Rafael
241. Ermal cable park
242. R'wake ~ EXO 64 - TNSames
243. Wake Park La Source
244. Teleski Nautique Du Gers
245. TNX Cable Park
246. EXO 84 Lamotte Du Rhône
247. AquaPark 33
248. EXO 33 Baurech téléski
249. Rouffiac Cable Park
250. Atlantic Wake Park
251. Teleski Nautique Moncontour
252. TNA Cable Park
253. EXO 01
254. Wake Park Plessé

255. Waterski Jablines
 256. The Spin Cablepark
 257. Lakeside Paradise
 258. Watersportcentrum de Schotsman
 259. Goodlife Cablepark
 260. Wasserskilift Freiburg
 261. AREA 47 - Tirol
 262. WetSports - Wasserski- & Wakeboardlift Hödenauersee/Kiefersfelden
 263. Wohnmobilhafen Friedenhai-See
 264. Wasserskipark Aschheim
 265. TURNCABLE
 266. Wollebrand party & waterski center
 267. Cablepark Almere
 268. Burnside CablePark
 269. Kabelwaterskibaan Stroombroek B.V.
 270. Waterski & Outdoorcentrum de Berendonck
 271. Waterski Twente
 272. Wasserski-Seilbahn Neubrandenburg
 273. Wet & Wild Wasserskianlage Velten
 274. Kernow Adventure Park
 275. South Coast Wakepark
 276. WMSki
 277. Box End Park
 278. Wakelake - Cable Wakeboarding
 279. National Water Sports Centre, Nottinghamshire
 280. Brownstone Exploration & Discovery Park
 281. Wake City
 282. WakeSpot
 283. WAKE & ROLL PARK
 284. WAKEPARK ŁOMIANKI
 285. Rigas Wake Park
 286. Promobius Veikparks
 287. Cable Park Mažeikiai
 288. Wakebeach 257 - Wakeboardanlage mit Gastronomie
 289. Veneto Cable Park
 290. Cable Park Split
 291. ACP Amiens Cable Park
 292. Wake Park Turin
 293. AWAKE PARK
 294. Laguna Wake Park
 295. La Perla Wakepark
 296. Ruakaka Cable Wake
 297. Taupo Wake Park - Frmlly Anarchy Boarding Park
 298. Backpaddock Lakes
 299. The Homestead Wake Park
 300. North Shore Parks
 301. Shun Yi Wake Park
 302. Dakhla Attitude
 303. Cable Wakeboard
 304. Green Parrot Wake Beach
 305. San Pedro Wake Park
 306. COPENHAGEN CABLEPARK
 307. KINGWINCH
 308. Helly Hansen Watersports Centre
 309. Wake Brothers Cablepark
 310. Sunset Wake Park
 311. Cable Wake Park Stráž
 312. Wakeboard Cable Pag
 313. Starwake Cable
 314. Cable-Ski Benidorm
 315. Waky Marrakech
 316. TSJ - Téléski Saint Jean
 317. Île de loisirs de Cergy
 318. Trois Lacs Teleski Nautique
 319. GoWake Cable Park – Mackay
 320. Cairns Wake Park
 321. Bali Wake Park
 322. Epic Cable Park
 323. Batam Cable-Ski
 324. SWP (Singapore Wake Park)
 325. Zanoock Wake Park
 326. Lotus WakePark 蓮潭滑水主題樂園
 327. Bihai Jinsha Water Park
 328. Stone Wake Park 大分長湯湖ストーンウエイクパーク
 329. Japan Watersports Complex ウインドワードオーシャンクラブ
 330. Sliders Cable Park - El Gouna, Egypt
 331. Tel Aviv Cable Park
 332. Gold Cable Park
 333. Samsun Suada
 334. Vodnolyzhnyy park
 335. Stav 14 Wake park
 336. Качка Wake Park
 337. X-Park
 338. Hydropark Kazichane
 339. Central Wakeboard Park
 340. Vizisí Pálya
 341. Trixen: Wake & Ski Park
 342. Rueda Januszkowice WAKE PARK
 343. Ski&Wake Park Těrlicko
 344. Orlando Watersports Complex
 345. MAYAN WATERSPORTS COMPLEX
 346. Acuaski Action Park
 347. Nitro City Panama (Action Sports Resort)
 348. Colosso Lake Lounge

- 349.Laguna Azul Wakepark
350.Buenos Aires Riding Complex
351.Infinite Ride
352.Perth Wake Park
353.The Quarry Cable Park & Grille
354.Adrenaline Adventures
355.Bush's Watersports Park
356.Spray Lake Watersports and Activity Centre ~ The Ranch Wake Park
357.Pointe's Wake Park ~ Beachclub
358.Breddas AB
359.Lagunen Cable Park
360.WakePlace Šrem
361.Fornelos Wake Club - Cable Park Wakeboarding
362.NORTH BOUND Aurich Beach & Wake
363.Capital Cable Park
364.Poule Wake Park
365.El Refugio Wake Park
366.Lakeside Cablepark Zwolle
367.Rixen Nz
368.Wake Family
369.Wake Zone Stawiki
370.Bzh Wakepark | Téléski Nautique De Bretagne | Dolo / Jugon-Les-Lacs
371.Elite Cable Park
372.My Little Wake Park
373.South Wake Park
374.TNS 73-teleski nautique savoie
375.Wam Park - Wake & Waters Games
376.Gold Coast Wake Park
377.Spot on Wake
378.Aarhus Watersports Complex
379.Black Mountain Wake Park
380.Seaside Cablepark
381.Spot On Wake
382.CPP ~ Cable Paradise Park
383.The Lift Adventure Park
384.El Rancho Wakepark
385.SouthTown Wake Park
386.Cablepark
387.Mountain Wake Watersports
388.Beaver Creek Wake Park Roermond
389.313 cable park
390.La Bocana Water Sport Center
391.Wakepark Brombachsee
392.Timmins Wake Park
393.WAM PARK - Vosges - Thaon
394.Wam Park - Lyon - Condrieu
395.Champagne Wake Park (CWP)
396.THE WAKE GARDEN
397.West wake park
398.Tsn44
399.Téléski nautique Nozay - Wakepark TSN44.2
400.Téléski nautique wakeboard Loisinord
401.Wakepark - Base de Loisirs du Lieu Dieu
402.Castor Wake Park
403.Wakepark Izon
404.Urban Wake Park
405.EXO 3D
406.Anjou Wake Park
407.WAM PARK Fontainebleau La Grande Paroisse
408.Base Nautique Téléski
409.Original Green Park
410.Sensas'park
411.WWA Rossau
412.DOCK5 // Wasserski & Wakepark Düren
413.Strandbad Jungfernheide
414.WakePark Petersdorf
415.Wasserski Ruhlsdorf
416.Inselsee Allgäu - Water & Wakeboard Park
417.Wakeparadise Milano
418.Wake Park Palmeiras
419.Fun Wake Park
420.Royal Wake Park
421.ESC THAI WAKE PARK
422.Wakepark Zalesie
423.Nona Adventure Park
424.Elevated Wake Park
425.Téléski nautique Ô KIRI Baudreix
426.Téléski Nautique de Carcassonne
427.Wake Paradise
428.Nautic Park Verberie
429.Teleski Nautique De Cote D'Or
430.THAI WAKE PARK - Pattaya (TWP Pattaya)
431.Wake Totem Park - Tow-Nautique Mâconnais-Beaujolais |
432.Teleski nautique de Bram
433.Wakegarden
434.Zumbaala Wake Park
435.Fetzysworld Wakeboardschule
436.Ausee Cable
437.Shapeland
438.WAKEGROUND
439.Schwarzlsee
440.Wakeboard Waldbad Anif
441.Wake Up Gstaad

442. Wasserskianlage
443. Lieni Park
444. Crans-Montana Wakepark
445. Lake Davos
446. Wakepark Romanshorn
447. Wakeboard Portugal Lago Azul Cable Park
448. Wakepark Lagos
449. Let's Go Hydro
450. WAM PARK - Orange - Piolenc
451. ICF Wake Park
452. Wakepark-Triolago
453. Wake-Up Cable Gent
454. Wake-Up Cable Antwerpen
455. The Outsider Cablepark Oudenaarde
456. Aquapark Center Parcs De Vossemereen
457. Terhills Cablepark
458. Central Wake Park
459. Wake Park Malta
460. Eole Aventure SAS
461. Lac de Caniel
462. Wakepark Advance Ride
463. Wake Park of Rincerie
464. Just Ride Cable
465. Tytaz Wakepark
466. Téléski Nautique De Monteils "Evasion Cable Park"
467. Teleski Nautical Damazan
468. Water Cable Ski
469. North Devon Wake Park
470. CNVS - Centro Nautico Varco Sabino
471. Cablù Wakepark
472. NATURAL WAKE
473. A.S.D. Laghetto Veronello
474. Wakeparadise Montichiari
475. Awake
476. Wake Park Ivrea
477. Sunisland Wake Park
478. Ramada X PARK (Ramada by Wyndham Yekaterinburg)
479. Voklub
480. AQUA SKI D.O.O
481. Wakepark Dooplek
482. Blue Bay Spadener See
483. LupaWake Ltd.
484. JT Water Sports
485. Tiber EXTREME Park
486. Wake N Lake
487. Wasserski und Wakeboard am Idasee - Idafehn - Ostfriesland
488. Water skiing on the Dankernsee
489. Cable Force Wakepark
490. Wakeboard Goitzsche
491. Imondi Wake Zone
492. Vice Beach Vízisport Centrum
493. Vonyarcvashegy Lido Strand
494. Bamboo Sziget Vízisí Wakeboard
495. Wakecity Memmingen
496. Cableresort Bernsteinsee
497. Wam Park - Toulouse - Sesquières
498. Wasserski Löderburger See
499. WAM PARK - Montauban - Bressols
500. GrandBleu WakePark
501. Damville wakepark
502. Wasserski Langenfeld
503. Wake Park Pula
504. Wakepark Ptich
505. Spring Lakes Watersports and Leisure Centre
506. Wakepark Fehmarn
507. Supieria
508. Wild Wake
509. wakeyou RIGA
510. Lake Wakepark
511. Wakepark Szczecinek
512. Vodní lyžařský vlek Hlučín
513. Berek Wakeboard és Lovarda
514. Hi Wake 2.0 Wakepark
515. Hi Wake 5.0 Wakepark
516. Masti Wake Park
517. Füredi Vizi Centrum
518. neverdry wakepark
519. Kartepe Sukay Wakepark
520. Gap Sukay Su Sporları Merkezi
521. Adilcevaz Sukaypark
522. AFYON SUKAYPARK
523. Kayseri Büyükşehir Belediyesi Sukaypark
524. Project 7 Cablepark
525. Wet 'n Wild
526. Waterskibaan Sneek
527. ARDECHO WAKE PARK
528. Glisse & Kite
529. Marina O Zone - Wakepark
530. Wake Park WAKE48
531. Wake Park Hradec Králové
532. Wake Park Džbán
533. WakePark Chomutov
534. Wake Sport Park Česká Lípa
535. Wake Lipno
536. Wake Park zalew Stara Morawa
537. Wakepark Bielawa - wyciąg do nart wodnych
538. Wakepark Planksee

- 539.AWAY Wake parkas
 540.Vanduo Marse Cable Park
 541.Wakepark Groningen
 542.BetuweStrand Recreatie
 543.Rukkel-tó Waterpark
 544.Lake Arvesta Sports Complex
 545.Wake Praha / Wake Port
 546.South Wake Park
 547.Wake park SnK
 548.Wake-Park Rostov
 549.Wake Inn Zarasai
 550.Wake Inn Vilnius
 551.Wake Inn Druskininkai
 552.Wake Inn Paežeriai
 553.Quirino Watersports Complex
 554.WakePark.MD
 555.Sentosa Cable Park
 556.Red Monkey Wake Park
 557.Dynamite Wakepark
 558.Wake Park "Kvitu4iy"
 559.Saint ropes Wake park
 560.OnTopWake
 561.Wake park пляж
 562.Wake Park "Chorna Vydra"
 563.Laguuni Hietsu
 564.Laguuni Keilis
 565.OnTop Wake Park
 566.Ontop Wakepark Мис доброї надії
 567.Iguana wake park
 568.Mramornoye
 569.Wake Home Crimea
 570.Wake park TX
 571.Wake park Boiko camp
 572.OnTopWake
 573.Lunar Cable Park
 574.Event Hotel Pyramid
 575.Pervomayskiye Prudy
 576.Le Kable
 577.Whitemills Wake and Aqua Park
 578.Fun Parc Brumath
 579.East Park
 580.WakeClubCologne
 581.Cayo Coco Cable Waterskiing
 582.Ayla Cable Wake Park
 583.Wake Family Brwinów
 584.Pineapple Wakepark Rossau
 585.Gufi-See Wasserski- und Wakeboard-
 Seilbahn Gundelfingen Donau Gufi See
 586.STRANDPARX cable island Magdeburg
 - der Wakepark öffnet: Mo-Fr 13 Uhr , Sa-
 So 12 Uhr
 587.Splash wake park
 588.Green Lake Slovenia
 589.Mad Bay wakepark Klaipeda
 590.Moselle Wake Park × Crazy Splash
 591.Molino Wakepark
 592.Burgas Wakepark
 593.Marina Wake Park
 594.Kish cableski park
 595.Lacul lui Binder / Binder Lake Cable